

PIA

DESIDERIA

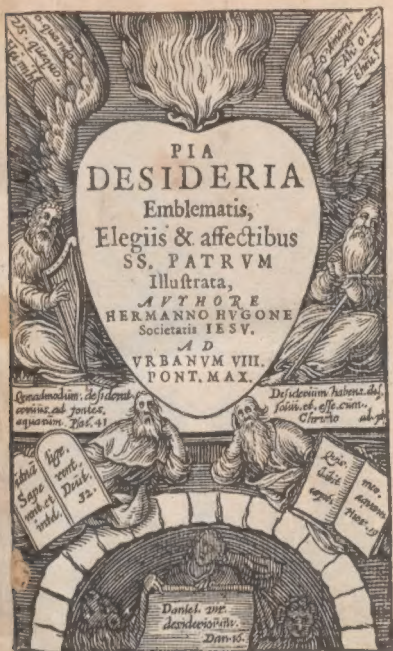
EMBLEMATIS

ILLVSTRATA.

DESIDERIA

EMERSON

IN THE

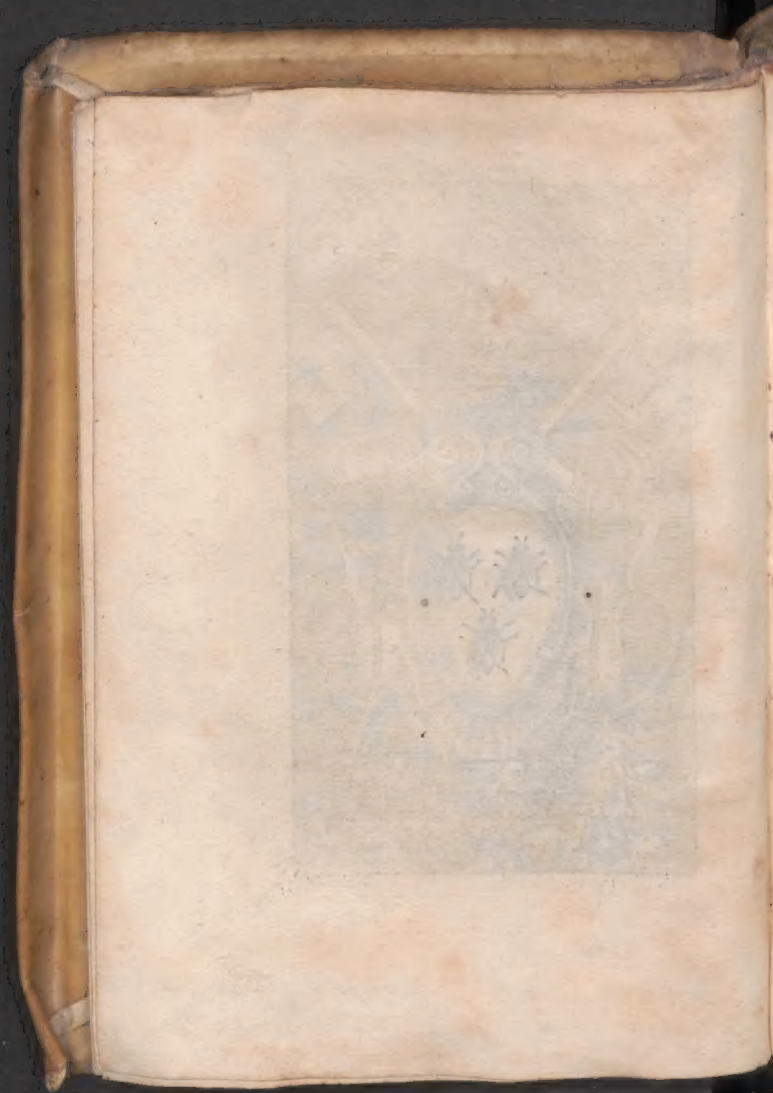
Sculpsit Christophorus à Sichein, pro P. I. P.
Typis HENRICI AERTSSENII,
ANTVERPIAE M. DC. XXVIII.

Ermitar' Camald: prope
Varsan. 1724.

Fremont Canal, Sacramento, California

SANCTISSIMO
D. NOSTRO
VRBANO
OCTAVO
PONTIFICI
MAXIMO.

VI secundum Deum,
PIA DESIDERIA,
nisi desiderio orbis
Christiani, Tibi, in-
quam, BEATISSI-
ME PATER, dedi-
carem? Certè videntur Divinâ huc
quâdâ designatione destinata, quæ
jam dudum Tibi olim Cardinali,
maximo literatorum Patrono, à me
* 4 fuerant

fuerant tacitâ cogitatione consecrata.

Iam quidem sacra Tua Pontificis Majestas tantum deterrebat, quantum nuper MAPHÆI CARDINALIS BARBERINI notissima humanitas invitabat : ambitiosus tamen hic libellus meus, omnibus DESIDERIIS suis, amplius etiam Pontificis quam Cardinalis patrocinio vindicari expetebat.

Venit ergo suo sibi argumento, cultuque diffidens, Tuarum verò Virtutum invitatu audax, ne dicam inverecondus. Ut optaret, Tuus in literas meliores amor impulit; ut auderet, VRBANI nomen suasit; ut timeret, sua infantia, Tuaque summa eruditio fecit. Urbanitatem, cum BARBERINVS esses, expertum se prolixissime indicabat Carolus Scribani noster, oblato nuper

per Prodigio suo. Amorem in literatos omnes & publica fama loquebatur, & confirmabat testimonium Tarquini Gallutii, qui inscriptâ Tibi suarum Orationum præfatione narrat: *Ita Te solum eos excipere, qui Musis hisce mansuetioribus delectantur, ut exterorum prope nemo Romam ingrediatur, qui Te non conveniat, conventumque sic admiretur, ut palam pronunciare non dubitet, unum Te esse, cui, si facultas daretur, voluntas etiam esset, fugientes literas à situ atque ab interitu vindicandi.*

Eruditionem denique etiamnum testantur politissimorum poematum Tuorum immortalia monumenta.

Etenim VRBANE PONTIFEX MAXIME, (quod sine adulationis notâ deprædicant omnes.)

*Seu per audaces nova dihyrambos
Verba devolvīs , numerisq̃ue ferris
Lege solutis;*

Seu Deum , Regesq̃ue —

*Concinis majore plectro;
Multa te Cælo levat aura Cycnum.*

*Et quid ego, ad aras Tuas, semi-
paganus afferam, quæ*

— Apis Matinæ

More modoq̃ue

— operosa parvus

Carmina finxi?

Hic metus, ne Marfyæ calamita-
te multarer , ad rudiores aures tre-
pidantem relegabat , cū denuð
blandissimi nominis Tui venit in
mentem , plusq̃ue ab V R B A N O
sperare jussit , quàm Marfyæ licuit
ab inurbano Apolline.

Cogitabam præterea excusari me
quoque temeritatis posse ; si venis-
sem , non quasi interpellaturus sa-
cratissimas

cratissimas *Tuæ Beatitudinis* curas,
revocatione studiorum jam pridem
depositorum, sed valedicturus tan-
tū. Sic enim intelligebam, ad sa-
crum Conclave (cū in eo degeres
Pontifex designandus) advolasse
apes (Musis olim sacras) cellasque
suas, haud procul fenestrā Musæi
Tui construxisse; non alio, ut ego
quidem auguror portento, quā
quasi valedicerent Phœbo suo; præ-
dicerentque Majorum tuorum ce-
ras, insigniaque abs se expressa, de-
inceps Pontificiæ Tiaræ velut sacro
alveari supponenda.

O vaticinium cœlesti omine de-
signatum, eventu certissimo ap-
probatum! Quamquam non apibus
modò naturā suā divinantibus, ve-
rū etiam cuivis vel crassissimo au-
guri, longè facillimum fuerit præ-
sentire, Pontificem Te Maximum
futurum,

futurum, prius quàm factus esse ren-
nunciareris. Certè enim maxima
virtutum Tuarum decora, eruditio-
nis, rerumq; abs Te gestarum fama,
ita orbem pervaserat universum, ut
prius Pontifex Maximus, omnium
esses acclamatione factus, quàm Pur-
puratorum Patrum sententiis dictus.
Nimirum, jam Pontifex eras, sed
Oraculo tantum sanctissimi illius
Senatus designandus. Et ne meritis
testimonium deesset, calculis quin-
quagenis; quaternis præterea reli-
quis (qui soli desiderabantur) eli-
gendus, nisi humanâ potius quàm
Divinâ conspiratione id factum
credi potuisset.

Permitte igitur, BEATISSIME
PATER, ut qualem Te per omnem
retrò vitam præstitisti, qualemque
admirati sunt plurimi, Omnes ali-
quando orbe toto noscant, vene-
renturque.

renturque. Non equidem par Ma-
jestati Tuæ pictor sum, sed (quod
Modestiae Tuæ scio gratius fore)
angustâ tabellâ Magnitudinē Tuam
(ut ille olim solo pollice Cyclopem)
aliquatenus adumbrabo.

Ignosce nostri læsus obsequio styli,

Amoris hoc crimen tui est.

Sacra Hebraicæ linguæ adyta stu-
diosus indagator penetraſti. Attici
sermonis peritissimus, mella lo-
queris

— *Dulcius illo*

*Melle, quod in ceris Attica
ponit apis.*

Inter Latinos, ita chorum ducis,
ut sanctissimos Pontifices, Dama-
sum, Nazianzenum, Orientium,
Ennodium, Ambrosium, Paulinum,
Prosperum, Sidonium imitatus, ser-
monem elegantissimis, ne dicam
prope divinis, numeris alligaris.

Venio

Venio ad honorum gradus, per
quos Tua Te Virtus duxit. An-
no ætatis decimo nono Te Sixtus
Quintus ad prælaturam evexit;
nempe jam tum orbis principatui
maturum, si id ætatis Tibi Pontifi-
catum adolescentia, ut Augusto Im-
perium, permisisset.

*Iam tunc canities animi, jam dulce lo-
quendi*

*Pondus, & ingenium venerat ante
diem,*

Ingenium cœleste suis velocius annis.

Protonotarius deinde Apostoli-
cus, Abbreviator Parci majoris,
Referendarius utriusque signatu-
ræ, Clericus cameræ factus es.

Anno vigesimo primo, Clemens
VIII. maritimum Tibi Vmbriæ
oppidum, Fanum Fortunæ, pro se
gubernandum dedit; auguratus ni-
mirum quod fortunam ipsam dein-
ceps

ceps arbitrato tuo recturus esses.

Et quæ, quantaque deinde à Te munera, domi, forisque (fortunâ semper veluti morigerante) administrata sunt?

Redeunte in Pontificios census, Ferrariensi dominatu, instrumento extincti feudi scribundo præfuiſti.

Beneventanis finibus regundis, unâ cum *Alexandro Ludovico* Cardinali, (qui Pontifex postea Gregorii XV. nomen accepit) arbiter datus es.

Iudex æstimandę litis de Perusino lacu, fundisque Umbrię constitutus, Perusiam triginta sex scutorum millibus æris alieni liberaſti.

A Clemente VIII. Ferrariam ductus, celebrati abs se matrimonii inter Serenissimum Archiducem Albertum, duodecim Austriacorum Imperatorum sanguinem, & Elisabetham,

betham, Claram, Eugeniam Philippi II. Maximi illius Hispaniarum Regis filiam, nuptiales tabulas conscripsisti.

Fortunatissimorum Sponsalium conditiones, inter Catholicum Hispaniarum Regem Philippum III. & Margaretam Austriacam ejusdem Pontificis autoritate abs te scriptæ, latæque, tam auspicas fecêre nuptias, ut meritò Tibi Hispania debeat potentissimum suum Regem Philippum IV. Gallia Reginam Annam Austriacam; Roma Cardinalem Ferdinandum; cætera Regna spes maximas fuorum conjugiorum.

Denique ab eodem Clemente VIII. in Galliam legatus, ejus verbis Henrico Magno gratulatum ivisti, natâ sibi prole Ludovico XIII. Rege justissimo, quem brachiis

chiis sublatum , Pontificis Maximi nomine , à sacro Baptismatis fonte suscepisti. O præclaram Pontificatus Tui arrham ! Ecquis enim non intelligeret Te Cœlo aliquando ferendo successurum, qui Regium illud Christianissimi Regni fidus Atlantis instar manibus sustineres? Ita nempe naturâ comparatus eras , ut ad maxima quæque gerenda, perficiendaque natus videreris.

Igitur in Vmbriâ Commissarium Apostolicum ; in Galliâ Nuncium, Bononiæ Legatum Pontificiũ gessisti. Quid ampliùs?

Ductus per omnes dignitatum formulas,

Meritusque plura quàm gerens.

Primùm Archiepiscopus Nazarenus , Cardinalis deinde , tum Episcopus Spoletinus , Præfectus signaturæ Iustitiæ , Scotorum Protector,

tector, Congregationis de propa-
gandâ fide à Gregorio XV. (ut o-
lim à Clemente VIII. Congre-
gationis de Principum debitis exi-
gendis) Denique PONTIFEX
MAXIMVS factus es.

Liceat igitur nunc, BEATIS-
SIME PATER, illud quoque ali-
quousque in Te conferre, quod in
CHRISTVM Pontificem immor-
talem Apostolus dixit:

Hebr. 7.

*Talis enim decebat ut nobis esset
Pontifex.*

Etenim hæc ætas nostra Tali Pon-
tifice indigebat; & Tu Talis, æta-
te nostrâ, solus Pontifex esse mere-
baris.

Adedque; ne ulli fas esset dubita-
re (quod olim Sanctiss. Pontifici
Fabiano evenisse, accepimus) cùm
in Conclavi esses, candidissimæ co-
lumbæ ad fenestram tuam advolan-
tis

tis indicio (Divinitus haud dubie)
es designatus. Id quod ego , nemi-
ni ambiguum esse posse , tum certò
mihi persuasi , cùm intellexi , Te
jam recens Pontificem omnium ad-
murmuratione dictum , nondum
solenni ritu è throno salutatum , ge-
nibus humi nixis , manibus , ocu-
culisque sublati , Deum his verbis
publicè compellasse :

*Domine , si hæc electio , non est aut è
gloriâ tuâ , aut è bono Ecclesiæ , aut
salute meâ , prius hinc efferar è Con-
clavi mortuus , quàm vivus.*

O vocem Urbano Pontifice di-
gnam ! vocem aris , templisque om-
nibus consecrandam ! vocem , quæ
quàm dignus Pontificatu esses , quo
instinctu ad eum proventus , facile
indicaret.

Sic vive diu Ecclesiæ Tuæ VR-
BANE OPTIME MAXIME , cui
* * 2 Princeps

Princeps jubente cœlo præfectus
es; & cùm hoc meum qualecum-
que munusculum aspicias, neque
Pontificem Te esse, neque eum cu-
jus tanta sit Majestas, sed V R B A-
N V M recordare. Cætera Tua, ut-
pote maxima omnia, plus nimio me
deterrent; V R B A N I solius pedes
audeo submississimo osculo vene-
rari.

Sanctitatis Tuae

Servus minimus

HERMANNVS HVGØ
Soc. IESI.

L V.

L V S V S

IN
GENTILITIAS
SVÆ SANCTITATIS
A P E S.

VRBANE terris OPTIME MAXIME
Bene ominato nomine PONTIFEX,
Frustra repugnas; quando Cæli
Auspiciis agitur urna.

HONOR fugacē persequitur virum;
Fugit sequacem: si fugis, occupat
Vt umbra, venantesq; ludit
Niliacâ Crocodilus algâ.

Quisquis pudenda miles adorea
Tinctam rubenti murice purpuram
* * 3 Cretatus

Cretatus ambit, pestilente
Virus atrox bibit ille gemmâ.

Frustrâ repugnas; difficilem sequi
Te Te prehensat gloria, Te rapit:
A P E S q̃; de Cælo propinant
Lethifero sine felle mella.

Frustrâ repugnas; scilicet obviâ
Cervice mortem Prodigus invocans,
Sta perinax non ferre plexam
Mellifluis A P I B V S tiaram.

Frustrâ repugnas; nunc A P I B V S B O N I S
Iubente Cælo subjice verticem,
Sacrîq̃; signent B A R B E R I N V M
Astragalo meliore fasti.

Fasti auspîcatas indigent A P E S,
Favosq̃; faustos, dicite barbita;
Nurice lactatus Camænâ
Pindarico bibit ore nectar.

A P V M rigatæ munere fasciæ,
Favisq̃ue cunæ dulcibus augures,
Nomenq̃ue

*Nomenque & omen melle plenum
Nectaris AMBROSIO dederūt.*

*Ætas metalli divitis aurea,
Regnata quondam falcigero seni,
Sudare, Portentum! cavatis
Ilicibus sua mella vidit.*

*Non vidit auri fulgure splendor
APES Hymetti lambere verticem;
Damnosa quid Mida verustas
Vota canit pereuntis auro?*

*O Roma gemmis Ambrosiam bibe
Secura; dulci miscuit utile
Aurumq; melli BARBERINVS,
Delicias opibus maritans.*

*Aurata nunc sunt sæcula! mellea
Nunc vivit ætas! aurea, mellea,
Exundat ubertas, beato
Roma favos sociat metallo.*

MAXIMILIANI HABBEQVII

S. I.

** 4

VR.

VRBANI

Octavi

A P E S

IN SIDERA RELATÆ
CÆLESTEM CRATEREM
IMPLENT NECTARE.

C *Vr modò cæruleis APIS emicat
aurea campis,
Sueta prius viridi carpere mella
thymo?*

*Alvear ut subit, quod terna Tiara coronat,
Mutat ovans Cælo Dia Melissa solum.
Scis quid agat Superis felicior advena Re-
gnis?*

*Id quod humi fecit, jam facit illa Polo.
Mel APIS una favis instillat & impluit
terris,*

*Quale dat Enna suis, quale dat Etna rosis,
Quale*

*Quale dat Hybla sacras invitans ruris alum-
nas,*

*Quale dat Aëteis hospes Hymettis agris.
Sic olim sitiens liquido sine nectare fidus,
Siderens Crater, jam nova mella bibet.*

BALDVINI CABILIAYI
S. I.

**

5

DESI-

Domine, ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Psal. 37.

DESIDERIO

COLLIVM ÆTERNORVM

CHRISTO IESV

IN QVEM

Desiderant Angeli prospicere

AMORI ET DESIDERIO

suo Vir Desideriorum.

Domine ante te omne desiderium
meum, & gemitus meus à te non O.
est absconditus. *Psal. 37.*

Quot mihi clàm tacitis mens aestuet anxia
vovis,

Indicio potuit discere nemo meo.

Nemo, nisi arcani qui pectoris intima lustrat,

Quem fugit humani nulla latebra sinus.

Ille, meos gemitus, mea scit iussura solus;

Ille, oculis etiam persequat ima suis.

Ecquis in alterius sensa proferat aurem,

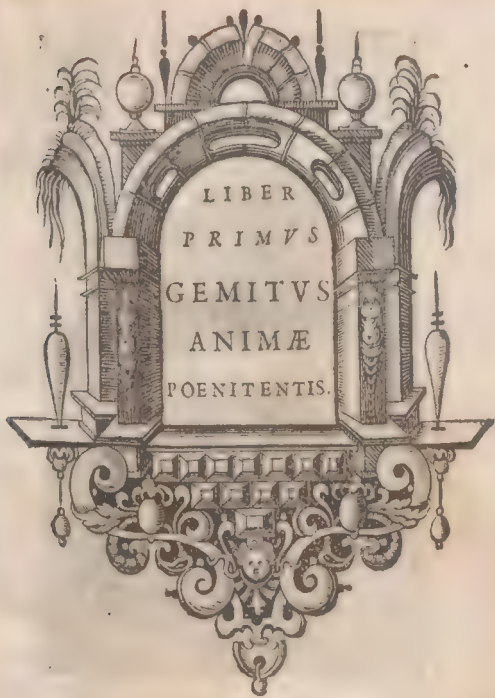
Sit nisi secreti proditor ipse sui?

Si tamen ulla foret speranda hac arte medela,

Ars desideris hæc foret una meis.

Sed

Sed neque compressis levat auris amica querelas,
 Nec desideris hæc fit ab arte modus.
 Cæperat, heu! natos Rachel ululare peremptos;
 Mox, ubi nil flendo profuit, abstinuit.
 Scilicet ipse suas facit ignis, editq; favillas,
 Quasq; pluit, nubes, ipsa resorbet aquas:
 Sic melius, proprios quos sudi, combibo fletus,
 Inq; suum recidit tutius unda sinum.
 Quæ mea sint igitur, dum triste gemo; lamenta,
 Non nisi nos soli novimus, ille, & ego.
 Quid voveam, tacitis dum compleo litora votis,
 Non nisi nos soli novimus, ille, & ego.
 Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt,
 Non nisi, non nisi nos novimus, ille, & ego.
 O quoties fictas animus gerit histrio partes,
 Et pugnant animo frons, oculiq; suo! (nos,
 Dum gemit & patitur tragicos mens cæca cothurni,
 Sapius in mure Roscius ore salit.
 Nulla fides lacrymis, lacrymæ simulare docentur,
 Fictaq; tristitiam risibus, ora tegunt.
 Solvor ut in fletus, putat omina tristia vulgus;
 Solvor ut in risus, omina leta putat:
 Fallitur ah! nostri neque scit mendacia vultus,
 Cum letor, lacrymor; rideo, cum doleo.
 Vix tibi tot, Protheu, quot sunt simulantibus ora,
 Tota quibus larvam dant, rapiuntq; suam.
 Nemo meos gemitus, suspiria, vota q; novit;
 Nemo, duo nisi nos, & duo sufficimus.

Anima mea desideravit te in nocte. Isaix 26.

I.

LIBER PRIMVS. I

I.

Anima mea desideravit te in nocte.

Isaia 26.

Ei mihi quam densis nox incubat
atra tenebris!

Talis erat, Pharios quæ tremefecit
agros.

Nubila, lurida, squallida, tetrica, ter-
ribilis nox;

Nocturno in censu perdere digna locum.

Non ego tam tristes Scythico, puro, cardine lunas,

Tardat ubi lentas Parrhasis Vrsa rotas:

Nec tot Cimmerio glomerantur in æthere nubes,

Vnde suos Phæbus vertere iussus equos:

Nec reor invisi magis atra cubilia Divis,

Fertur ubi furvâ nox habitare casâ.

Nam licet hic oculis nullam dent sidera lucem,

Non tamen est omni mens viduata die:

Noctæ, suam noctem populus videt ille silentium,

Et se, Cimmerii, Sole carere vident:

Arctica cùm senos regnavit Cynthia menses,

Dat fratri reduci septima luna vices.

Est me perpetuis damnat fors dira tenebris,

Nullaque vel minimo fidere flamma micat.

Et neque (quod cæcis unum solet esse levamen)

Ipsa suam noctem mens miseranda videt.

Quin tenebras amat ipsa; suam lucemque perosi,

Terunt in obscuræ noctis opæca diem.

Nempe

2 PIA DESIDERIA.

Nempe suas animo furata Superbia flammæ,
 Nichil obscuro lumina cæca peplo.
 Nec finit Ambitio nitidum clarescere solem,
 Fuscæ & ingenuas Idæis igne faces.
 Heu, quoties subit illius mihi noctis imago,
 Nox animo toties ingruit atra meo!
 Sors oculis nostris melior, quibus ordine cerro,
 Alternas reparant lunaque solque rices!
 Nam quid agat ratio, quid agat studiosa voluntas,
 Quas habet, ut geminos mens peregrina duces?
 Major, habere oculos, dolor est, ubi non datur uti,
 Quam, quibus utaris, non habuisse oculos.
 Qui dolet oppressus lapsis velocius umbris
 Latior aggreditur manè viator iter.
 Sed nimis hæc longas tenet res nox prorogat horis,
 Quæ tibi manè negat cedere, Phæbe, diem.
 Cum redit Arctoo Titan vicinior axi,
 Exultat reducis quisque videre iubar.
 Scilicet Auroræ gens veritatur omnis in ortus,
 Quisque parat primus dicere, Phæbus adest!
 Sic ego, sæpè oculos tenui sublimis Olympo,
 Aspicrens, gemino qui jacet orbe, Polum.
 Et dixi tam sæpè; Nitesce, nitesce meus Sol!
 Sol mihi tam multos non venerate dies!
 Exorere, exorere, & medios saltem exere vulnus,
 Vel scintilla tui sola lat esse potest.
 Si quoque vel tanti renuis mihi luminis usum,
 Sufficiet vulnus expensis tuos.

Anima

LIBER PRIMVS. 3

Anima mea desideravit te in nocte.

Isaia 26.

ERAT enim tempus quando non August.
cognoscebam te. Væ tempori Soliloq.
illi quando non cognoscebam cap. 31.
te! Væ cæcitati illi quando non
videbam te! Illuminasti me lux
mundi, & vidi te.

Sed te cognovi lumen verum, sed te co- Ibidem.
gnovi. Erat autem nubes magna & tenebro- cap. 33.

sa ante oculos vanitatis meae: ita ut videre
non possem solem iustitiæ, & lumen verita-
tis. Involuebar in tenebris filius tenebrarum.
Tenebras meas amabam, quia lumen non
cognoscebam. Cæcus eram, & cæcitatem
amabam, & ad tenebras per tenebras ambu-
labam. Quis me eduxit? ubi eram homo cæ-
cus sedens in tenebris & umbra mortis? Quis
accepit manum meam ut inde me educeret?
Quis est ille illuminator meus? Non eum
quærebam, & ipse quæsiuit me. Non voca-
bam eum, & ipse vocavit me. Vocasti enim
me nomine tuo, intonasti desuper voce gran-
di in interiorem aurem cordis mei; Fiat lux,
& facta est lux; & discessit nubes magna, &
liquefacta est nubes tenebrosa quæ operuerat
oculos meos; & vidi lucem tuam, & cogno-
vi vocem tuam, & dixi: Vere Domine tu es

A Deus

4 PIA DESIDERIA

Deus meus qui eduxisti me de tenebris, & umbra mortis, & vocasti me in admirabile lumen tuum; & ecce video. Gratias tibi illuminator meus, & conversus sum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyssum tenebrosam in qua jacueram, & contremui, & expavi, & dixi: Væ, væ tenebris meis in quibus jacui! Væ, væ cæcitati illi in quâ videre non poteram lumen cœli! Væ, væ præteritæ ignorantie meæ, quando non cognoscebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognovi te. Serò cognovi te veritas antiqua. Sero te cognovi veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te, quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

August. Tu lux Domine; tu lux filiorum lucis,
Soliloq. tu dies qui nescis occasum, in quâ ambulant
cap. 17. filii tui sine offensione, & sine quâ omnes
qui ambulant, in tenebris sunt, quia te lucem
mundi non habent.

D. Gregor. in Nox quippe est vita præsens, in quâ quâdiu,
Iob c. 21 per hoc, quod interna cōspicimus sub incerta
imaginatione, caligamus. Propheta namq;
ad videndum Dominum, premi se quadam
caligine sentiebat, dicens: *Anima mea desideravit te in nocte.* Ac si apertè diceret: In hâc
obscuritate vitæ præsentis, videre te appeto,
sed adhuc infirmitatis nubilo circumscribor.

Facile

LIBER PRIMVS. 5

Facile enim homini est, quidlibet deside- Aug. in
rare à Domino, & ipsum Dominum non Psal. 76.
desiderare.

Habet namque mundus iste noctes suas, Bernar.
& non paucas. Quid dico, quia noctes habet in Cant.
mundus, cum panè totus ipse sit nox, & to- ferm. 75
tus semper verletur in tenebris. Nox est,
Iudaica perfidia; nox, ignorantia Pagano-
rum; nox, hæretica pravitas; nox, etiam Ca-
tholicorum carnalis animalisve conversatio.
An non nox, ubi non percipiuntur ea quæ
sunt spiritus Dei? Frustrà per has noctes,
justitiæ solem & lumen quæritis veritatis, id
est sponsum; quia nulla societas luci ad te-
nebras.

Nobis ergo unde in his tenebris veritas? Bern. d
unde charitas, in hoc sæculo nequam, in Ascens.
mundo, qui totus positus est in maligno? Domini
Putas erit qui intellectum illuminet, qui in- ferm. 6.
flammet affectum? Erit utique si converta-
mur ad Christum, ut velamen de cordibus
auferatur: hic est enim de quo scriptum est:
*Habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta
est eis.*

Gratias illi, qui me quæsit fugitivum, Aug. in
qui me vocando ab interitu revocavit, qui Pla. 138.
fecit mihi illuminatam noctem. Nox enim
est quamdiu ista vita agitur. Quomodo est
nox illuminata? Quia Christus descendit in
noctem. Accepit Christus carnem de isto
A 2 sæculo

6 PIA DESIDERIA

saeculo, & illuminavit nobis noctem; perdidit enim drachinam mulier illa, *accendit lucernam*. Sapientia Dei perdidit drachinam. Quid est drachma? Numus: in quo numo imago erat ipsius Imperatoris nostri. (Factus est enim homo ad imaginem Dei, & perierat) Et quid facit mulier sapiens? *Accendit lucernam*. Lucerna de luto est, sed habet lucem quâ inveniatur drachma. Lucerna ergo sapientiae, caro Christi est. De luto facta est, sed verbo suo lucet, & invenit perditos, & *nox illuminatio in deliciis meis*. Facta est mihi nox in deliciis. Deliciae nostrae Christus.

Aug. lib. 7. Confessionū cap. 10. O aeterna veritas, & vera charitas, & chara aeternitas! Tu es Deus meus, tibi suspiro die ac nocte. Et cum te primum cognovi, tu assumptisti me, ut viderem esse, quod viderem, & nondum me esse qui viderem. Et reverberasti infirmitatem aspectus mei, radians in me vehementer, & contremui amore & horrore, & inveni longè me esse à te in regione dissimilitudinis.

*Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea
à te non sunt abscondita. Psalm. 68.*

LIBER PRIMVS. 9

II.

Deus tu scis insipientiam meam, &
delicta mea à te non sunt abs-
condita. *Psal. 68.*

SI tibi stultitiæ nulla est patientia nostræ,
Omnia consilio qui sapiente regis;
Nullus ab offenso veniam sibi numine speret,
Nullus enim culpâ, stultitiâq; vacat.
Hæc quoque præcipuas afflat contagio mentes,
Et sua stultitiæ quemlibet aura rotat.
Quid simulasse iuvat? semel insanivimus omnes,
Quisque, quod infectum sapius optet, habet.
Et pater & mater, generis primordia nostri,
Maxima stultitiæ signa dedere suæ.
Credite posteritas, fatali vendita pomo es;
Stultius hæc aliquid venditione fuit?
Nec minus insanus, magni patrimonio census
Perdidit esuriens, munere pulvis, Esau.
Et Salomon genuit lusam vertigine mentem.
Quem vagus in furias præcipitavit amor.
Non igitur vatis præfaga oracula fallunt;
Maxima stultorum qui fore regna canit:
Cassâ nec alterius meritis, puto, vota querelis,
Que simili lacrymans fudit ad astra prece:
O utinam saperent! utinam ventura viderent!
Ad mala proclivis non ita turba foret.

10 PIA DESIDERIA

Sic habet. Humanas agitant deliria mentes;
 Si sperent; terris crimina nulla forent.
 Quis (nisi desperent) quosdam dixisse putaret,
 Nullum qui terris imperat, esse Deum?
 Quilibet ut peccet (alias peccare timeret)
 Esse sibi nullum fingit in orbe Deum.
 Ipsa igitur nostros avertunt crimina sensus,
 Nullus & in vitium, sit nisi stultus, abit.
 Sed neque se princeps tenet his dementia claustris,
 In nova quotidie probra, notasque ruit.
 Extruimusque domos, caeloque educimus arces,
 Ceu data perpetuo terra colenda foret:
 Crasitinus ai vitæ jubet, heu! statione morari;
 Quis neget insanas nos fabricasse domos?
 Conserimus platanos, disponimus ordine lauros,
 Arellas hortus dividimusque suas:
 Quæ stolidi serimus, vix tertius afficit hæres,
 Ecce opes præ pretium, quod tuus hortus habet.
 Sic, puto, dat senibus puerilis natio risum,
 cum fabricat lueas, parvula turba, casus:
 Ludicra sollicitis ferret res publica curis,
 Hic fœnum, hic pascas contebit, ille trabes;
 Aggerit hic gravidæ plumas et stramina plaustris,
 Fugus erat testa querere murus aquam.
 Et sibi tum structæ gratantur manibus urbis,
 Magnaque se pueri regna locasse putant.
 Hec videt, ac ridet quæ transit grandior ætas,
 Iuq; graves si se iuq; senexque tenent.
 Haud aliter Superis dant nostra in gotia risum,
 Regnaque pro nidis, quæ fabricamus, habent.

HOC

LIBER PRIMVS. II

Hoc quoq; stultitiæ genus est memorabile nostræ,
 Corpora tam varias nostræ subire togas:
 Pauca vel hoc studio peregrinus ad oppida currat,
 Inveniet vestes per loca quæque novas.
 Si fideant uno semel omnes forie theatro,
 (Quot sua distinctos pompa, colorq; facit)
 Ridiculis videat plenissima pulpita mimis,
 Rideat & socii pallia quisque sui.
 Iam quis non gemmas, quis non sibi cõgredit aurũ?
 Sudat in hoc hominum conterriturq; labor.
 Quid tamen est aurum, fulvæ nisi pulvis arena?
 Gemmaque, quàm tibi rei gutta gelata maris?
 Et petit has tantũ gens stulta cupidine gazas,
 Seu foret hinc miseris una petenda salus.
 Ecce tibi minimo cælum venale labore,
 Et cælum hoc precio, quantula turba petiit?
 Heu genus insaxum! terras preponitis astris,
 Ducitis æternis lucra priora bonis!
 Quis pueros lusu (si fors ita turpiter errant)
 Ludibrio dignos heileboroq; neget?
 Nempe sciunt levibus quid distent ara lupinis,
 Vt semel abiectas deseruere nuces.
 Nos magis desipimus, cum parva crepundia, cælo,
 Pro pudor! & fatuus pluvius habemus opes.
 O medici mediam stolidis periundite venam!
 Stultitiæ queat hic proximus esse furor.
 Sed videt hæc, magnus qui temperat arbiu orbe,
 Nostraq; stultitiæ nomine, multa tingu.
 Et mea propius deliria plurima transit,
 Multaq; sit cæcã disimulanda manu.

12 PIA DESIDERIA

*Et qui ius adimat, novit Prætoris egere,
Ne perdam, patrias qui mihi ferret opes.
Ergo adeat sanum mea, fac, tutela patronum,
Stultitiæ custos esto vel ipse mea.*

Deus

LIBER PRIMVS. 13

Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.

Pſalm. 68.

STULTISSIMVS sum virorum, & sapientia Prover.
hominum non est mecum. Non didici sapien- 30.
tiam, & non novi scientiam sanctorum.

Vinā sustinereis modicū quid insipientia mee! 2. ad
Stultitia [enim] colligata est in corde pueri. Cor. 11.

[Sed] vis noscere quis sit insipiens, & Prover.
quis stultus? Respondeo; insipiens est qui 22.
se à Paradisi gaudiis peregrinū esse non con- Toimo
siderat, & se exulem in hoc exilio non atten- 9. Aug.
dit: stultus est, qui licet ista cognoverit, libe- in spec.
rari tamen a mundi miseria per vitæ meri- peccat.
tum non intendit. cap. 8.

Dic ergo te stultū, & sapiens eris. Sed dic, August.
dic, & intus dic, quia sic est ut dicis. Si dicis, ferm. 8.
noli coram hominibus dicere, & coram Deo de Tēp.
non dicere. Prorsus quod ad te ipsum per- cap. 5.
tinet, quod ad tua; tenebrosus es. Quid est
enim aliud, esse stultum, nisi esse tenebro-
sum in corde?

Quis est stultus ille qui tamquam luna August.
mutatur, nisi Adam in quo omnes peccave- epist.
runt? 119.

Insipientiam quoque [David] stultum Basil.
suum factum nominat, ab insipientiā proce- homil.
dens. Omne enim peccatum per stultitiam in Pſal.
fit. 37.

14 PIA DESIDERIA

fit. Qui igitur in peccatis perseverant, inque eis consistentes gaudent, & se oblectant ac deliciantur, nihilo dissimiles porcis sunt sese in volutabro luti provolventibus. Docet autem in quibus fuerit, cum incideret in peccatum. Quoniam enim tempore aliquo *cor meum conturbatum est, & dereliquit me turris mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum*: tempore enim, inquit, peccati; pars animæ rationis particeps haud modicam sustinebat perturbationem pravo confusa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulsor, obducta; aded ut in *insipientiam* inciderit. ided dicit, *putruerant cicatrices mee à facie insipientie mee*. Conturbatum itaque cor ejus, quoniam in *insipientia* fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat.

Orig. in Psal. 37. Rectè [autem] peccatum *insipientiam* vocavit, nemo enim sapiens id aliquando committit.

Chryso. Nihil peccato pejus; insipientes facit homi. 17 eos, qui antea intellectu, & sapientiâ multâ in Gen. præditi fuerant.

14. [Et certè] malitia omnis ex *stultitiâ* oritur; siquidem superbus & iracundus (quoniam sapientiâ carent) his affectibus abluuntur. ided inquit Propheta: *Non est sanitas in carne mea à facie insipientie mee*: ut omne peccatum è *stultitiâ* ortum habere demonstret: nam qui virtuti studet, qui Deum timet, is sapien-

LIBER PRIMVS. 15

sapientissimus est. *Initium*, inquit, *sapientie timor Domini*. Quod si ita est; malus, qui Dei timorem non habet, sine dubio non est sapiens. Qui hac verâ caret sapientiâ: stultissimus est.

Nihil enim ab insipientibus differunt, qui Chrys.
terrenas res, & brevè duraturas tamquam in hem. 4.
somnia suspicantur. Videntur divitiis affluere, in Ioan.
re, cùm nullis affluant, in deliciis esse, cùm non sint: neque ante se deceptos intelligunt, quàm ab insaniâ liberentur.

Delirare tibi videor, cùm hæcce loquor; Aug. in
anicularia tibi videntur hæc verba. Tu enim Psal. 38.
(videlicet homo magni consilii, magnæque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquirendæ pecuniæ, de negotio, de agricultura, fortassis & de eloquio, de juris cõsultatione, de militiâ; addis, & de senore. primum hoc à te quero scis eum possessurum cui servas? aut si nondum natus est, scis nasciturum? servas filius; incertum est, an futuris, an possessuris?

Sed quid est, dic quæso, stultius homine Chrys. in
qui laborat, & se exercuiat, & tantas opes Psal. 48.
congregat, ut ex ejus laboribus alii se voluptate expleant? Quid est autem, simul insipiens & stultus peribunt? Hic mihi videtur verba facere de impiis, qui toti rebus præsentibus affixi sunt, easque suspiciunt; de futuris autem nihil

16 PIA DESIDERIA

hil philosophantur, ea de causa vocans eos *insipientes*.

Ibidem. *Vocaverunt nomina sua in terris suis.* Ecce aliud genus amentia; ædificiis, agris, & balneis sua nomina inscribere, & putare se magnam consolationem ex eo accipere, & umbram pro rei veritate consequi.

Ibidem. *A gloria sua exturbati sunt.* Quidnam potest cum hac conferri stultitiâ, quando ea faciunt de quibus puniuntur, pro quibus ignominiâ afficiuntur?

Chryf. Lignum quidē quod plantasti, manet; domus quam ædificas, & ipsa manet; faber autem & agricola abducuntur & pereunt. Et
ad pop. cūm hæc fiant, tamquam immortales hæc omnia comparamus. Igitur audi quid Salomon dicat: *Ædificavi mihi domos, inquit, plantavi hortos & viridaria, vineas, natatorias aquarum.* Sed quid ait post hæc omnia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.* Non simpliciter vanitas, sed per excellentiam. Et quæso credamus, & res apprehendamus in quibus non est vanitas: si splendida respicias ædificia, & horum te fallit aspectus, statim in cœlum respice: à lapidibus & columnis ad illum decorem oculos reflecte, & videbis quod hæc *formicarum sint & culicum opera.* contemplare spectaculum; ascende ad cœlestia, illinc edifici-
Antioc. orum disce splendorem, & hæc nihil esse invenies, sed parvulorum ludibria puerorum. verum

LIBER PRIMVS. 17

rùm non ferunt pueri, ut de re ullâ utili curam gerant.

Ita etiam quidam semper volunt ludere, humique semper jacent & humi serpunt ac reptant, & quæ humi sunt, nempe terrena, affectant. Pueri autem sæpè, cum nos loquamur de rebus necessariis, eorum quæ dicuntur, nihil sentiunt, sed semper rident: ita etiam quidam, quando de regno loquimur, rident. Pueri rursus, quando latronem viderint, & quæ sunt intus auferentem, non solum non prohibent, sed etiam arrident insidiatori. Sin autem calathulum aut sistra abstuleris, aut aliquid aliud ludicrum, indignantur & ægrè ferunt, se dilacerant & solum pulsant. Ita etiam quidam, videntes diabolum paterna omnia sibi auferentem, rident, ad eum tamquam ad amicum accurrentes: si quisquam autem aut possessiones, aut divitias, aut puerile aliquid abstulerit, se discerpunt. *Intelligite insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. Nolite pueri effici sensibus.* Parvi enim pueri, parva quidem lilianti ore stupent & mirantur; rerum vero valde magnarum, non tantâ tenentur admiratione: *nolite pueri effici; hoc est, insipientes, ubi oportet esse sapientes.*

Pueri quidem iis, qui sunt adhuc paulo minores, patres præbent ejusmodi: calceos, vestes, aureas quasdam bracteas & armillas.

Chrys.
homil. 4.
in 1. ad
Cor. c. 1

Psal. 93.
1. ad
Cor. 14.
Chrys.
hom. 36
in hunc
locum.

Chrys.
homil.
in Ps. 4.

18 PIA DESIDÈRIA

anillas. Postquam autem creverint ; illis eis ablatis , dant alia majora. Ita etiam fecit Deus : nos à parvis illis & puerilibus abducens , ea quæ sunt in cælis pollicitus est. Ne hæc ergo quæ fluunt & prætereunt ammireris , nec sis pusilli & abjecti animi.

August. Sed majorum nugæ negotia vocantur ;
Conf. puerorum autem talia cùm sint , puniuntur à
1. ca. 9. majoribus.

Ambr.in *Beatus vir cui nomen Domini spes ejus & non*
Psa. 118. *respexit in vanitates & insaniis falsas.* Qui
Oton. 5 non respicit hæc beatus est , qui autem respicit , *insaniis* atque *farosus* est. & ideo relapsiscat unusquisque à furore sæcularium cupiditatum , quæ ita mentem , animumque perturbant , ut compos sui esse non possit.

Psal. 24. *Delicta juventutis meæ , & ignorantias meas ne memineris [Domine.]*

Aug 1. 1. Ipsos namque fatuos videmus (quos
de pec- vulgo moriones vocant) ad cordatorum
cat. mer. delicias adhiberi , & in mancipiorum æ-
cap. 35. stimatione , preciosiores esse cordatis. Et
suum parvulum filium , à quo garriente talia pater latus expectat , provocat ; sed dum spes subest incrementorum , & ingenii lumen accessurum creditur ætatis accessu , fit ut convicia parvulorum , etiam in parentes , non solum injuriosa non sint , verum etiam grata atque jucunda , [Quid] quodd in hæc

LIBER PRIMVS. 19

hæc etiam concitentur studio ridendi, & vanitate majorum? nam plerumque illa ætas, jam patrem, matremque agnoscens, neutri eorum audet maledicere, nisi ab altero eorum, aut ab utroque, vel permissa vel iussa.

Aygerere me. Domine, quoniam infirmus sum:
fenu me Domine, quoniam conturbata sunt
ossa mea. Psalm. 6.

III.

Miserere mei Domine, quoniam
infirmus sum: sana me Domine,
quoniam conturbata sunt ossa
mea. *Psalm. 6.*

Conquerar; an silcā? justas dedit ira querelas.
Hec sine Pœoniā sola relinquo opē!

Non ego (verba licet mihi quis jurata dedisset)

Sperassem, cordi non magis esse tibi.

Siccine tardus ades, neque nostra pericula tangūt?

Quæ potuit tantæ causæ fuisse moræ?

O mea spes! Numen quo non presentius ægris,

Sic potes nostri non memor esse mali?

Nunc aderant pariter Podalyrus, atq; Melampus,

Phillyrides Chiron, Pœoniusq; senex.

Muliæque præterea comitata Machaone, turba;

Quæq; aliquod medica nomen ab arte gerunt:

Tu solus deeras, morborum publica cura,

Postq; tot Hippocrates ultimus ecce venis.

O mea spes! numen quo non presentius ægris,

Sic potes nostri non memor esse mali?

Omnibus est oris visus color indice lingua,

Omnibus admota vena notata manu:

Nil, ajunt, vitale rubet, neque languida certas

Vena notat, pulsu premoriente, moras.

Idq; ego plus ipsis deprendo medentibus ægra,

Destitui medicos ars sua, meq; salus.

22 P I A D E S I D E R I A

Quidnam igitur sperē fugientibus orba Magistris,
 Morbus ubi vincit savior artis opem?
 Cæca per infectas serpunt contagia venas,
 Imaq; subsidit lapsus in ossa dolor;
 Et caput & cubiti se sustentare recusant,
 Tintāque vix Baccho vena medente redit.
 Et jam vix animæ superest pars ultima nostræ,
 Heu paror inferis proxima pompa meis!
 Denique qui morbos cupit omnes discere nostros,
 Cópia quod fieri non sinit, ille cupit.
 Hic status, hæc rerum facies miseranda mearū est,
 Nec iuvor ullius, qui medeatur, ope.
 Aspice, vix nostram poteris dignoscere formam;
 Vultus abest vultu, seq; nec ipse refert.
 Lumina suffosus retro fugere cavernis,
 Magnaque purpureis facta ruina genis.
 Ante diem nixei, lapsiq; è fronte capilli
 Decrepidam fieri cogitis ante diem.
 Nec quisquam hanc ferro potuit compescere noxā,
 Quin caput & faciem carpiret aura lues.
 Tetrica quid memorem vigilis fastidia lecti?
 Quæq; manu tangi vulnera cruda timent?
 Vulnera, proh nullis mulcenda Machaonis herbis!
 Quælia, quæ secuit barbarus ensis, hiant:
 Vulnera, sed penitus animi populantia fibras,
 Quæ nullus medica claudat hiucla manu.
 Nempe graves, mea sunt, quas feci, vulnera noxæ,
 Vulnera, irux animæ carnificina meæ.
 Adde, quod intus, opū diris mihi turgeat hydrops,
 Lentaque pigritie repat in ima lues;
Tensaque

LIBER PRIMVS. 23

Tenſaque ventofî propè rumpant ilia faſtus,
 Et Veneris tacitus pectora cancer edat.
 Hec ego ſepè dedi variis trattanda Magiſtris,
 Semper at oblata cura feſellit opis.
 Scilicet ipſe ſuas, hic tentet inaniter artes,
 Qui raptum Androgeo reddidit ar.e diem.
 Quique poteſtates ſuccorum norât & uſum,
 Vna ſalus ægriſ ſpesque, Epidaure, tuiſ.
 Nec iuvet hic Chiron, operoſe viribus herbæ,
 Nec ſummum medici numen Apollo chori.
 Officium tanto cedit minus omne dolori,
 Non habet hic ullum ſuccus, odor è, locum.
 Quas igitur ſpectem, veſtri niſi Numiniſ, aras,
 Funeribus nullis quas Ibitina notat?
 O mea ſpes! Numen quo non præſentius ullum!
 Ecce tuam veneror, mortua penè, manum.
 Sanus Apollineâ non indiget ar.e vel herbâ,
 Lege Machaoniæ, qui dolet, artiſ eget.
 Mens mihi læſa dolet, plus ſimplice vulneris icû;
 Ne doleat, vires experire tuas.
 Illa ego ſum, Solymis quam prædo cru'it'us arenis
 Stravit, & immitti diffidit enſe lauiſ.
 Tu Samarita, mero, Tu vulnera mitis olivo
 Obline, barbarica vulnera facla manuſ;
 Quosque Levita negat, medicos inſperge liquores,
 Creſcet ab inſuſo rore meroque ſalus.

24 P I A D E S I D E R I A .

Miserere mei Domine , quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Psal. 6. v. 3.

August.
foliloq.
cap. 2.

ÆGROTUS sum, ad medicum clamo; cæcus sum, ad lucem propero; mortuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita, IESU NAZARENE; miserere mei fili David; miserere mei fons misericordiae. Audi quid ad te clamet infirmus; Lux quæ transis, expecta cæcum; præbe ei manum ut ad te veniat, & in lumine tuo videat lumen.

August.
medit.
cap. 36.

Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mitte, quæso manum pietatis tuæ in me, & tolle de me, quicquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te Domine est sanitas & infirmitas mea. Illam precor serva, istam sana. *Sana me Domine & sanabor; saluum me fac & saluus ero.* Tu qui infirma sanas & sanata conservas. Tu qui nutu tuo restauras diruta & collapsa.

Guilber.
Abb. ser.
46. in
Cant.

Vtinam tibi Domine, aliquæ filiæ Hierusalem nuncient languores meos, si qui sunt in me qui commēdari tibi digni sunt; nam multi sunt in me indigentes curari. O me felicem si aliquis Centurio cœlestis dicat tibi: *Domine puer meus jacet paralyticus in domo, & male torquetur!* utinam Domine statim respondeas,

LIBER PRIMVS. 25

deas, Ego veniam, & curabo eum. Dic Domine verbo, & sanabor. Verbo enim ades, quia verbum es.

Medicinas de terra, propter singulas August. quasque suas corruptelas creasti. Singula soliloq. solatia singulis malis obviantia præparasti; cap. 20. quoniam es misericors, & miserator.

Hei mihi, Domine, miserere mei. Hei mihi, ecce vulnera mea non abscondo. Me- August. lib. 10. conf. dicus es, æger sum, misericors es, miser sum. cap. 28.

Numquid non potens est manus tua Deus Idem omnipotens sanare omnes languores animæ ibi dem cap. 30. meæ?

Multas infirmitates habet anima nostra. Hieron. in Psal. 102.

Quot peccata, tot infirmitates.

Ægrotat humanum genus, non morbis corporis, sed peccatis. August. ferm. 59 de verbis Domini cap. 11. Chrys. hom. 1.

Non modò enim paralyti dissolvi, verùm etiam peccare, languor est, & longè illo languore deterior, ac tanto utique, quanto est corpore anima præstantior.

Præsta mihi Domine medicinam unde mea possint curari vulnera: visita me infirmum, cura me ægrum, sana me languentem, & suscita me mortuum. 14. in c. 4. Matt. August. medit. cap. 40. Chrys. hom. 14.

Varios siquidem languores habemus animarum, & hi sunt quibus [Christus] principaliter vult mederi.

Propterea enim illas ægritudines sanat, ut istas scilicet de nostris animabus expellat.

26 PIA DESIDERIA

Ambros. *Animæ languor peccatum est, unde dixit*
 tract. de Propheta; *Sana animam meam, quia peccavi*
 42. man- *tibi, languor animæ nostræ superbia est, avari-*
 tionibus. ritia est.

Ambros. *Etiam in typo mulieris illius, socrus Simo-*
 lib. 4. in nis & Andreæ, variis criminum febribus, ca-

c. 4. Luc. ro nostra languebat, & diversarum cupiditatu immodicis aestuabat illecebris. Nec minorem febrem amoris esse dixerim quam calor. Itaque illa animū, hæc corpus inflammatur; febris enim nostra, avaritia est: febris nostra, libido est, ed quodd ignitæ sint cupiditates: febris nostra, iracundia est: febre libido flagrantior est, graviusque præcipitat & inflammatur.

Chrys. in *Vexabat enim nos morbus gravis ac febris*
 cap. 3. ad vehemens, decumbebamusque, non in lecto,
 Phil. ser. sed in ipsamet vitiositate, perinde ac in stercore. In improbitate volutabamur, scatentes ulceribus, foetorem spirantes, squallidi, incurvi, umbræ potius quam homines.

Quin jacet toto orbe, ab Oriente usque ad Occidentem, grandis ægrotus; sed ad sanandum grandem ægrotū descendit omnipotens medicus. Humiliavit se usque ad mortale carnem, tamquam usque ad lectum ægrotantis.

Vidit in stercore jacentem, à vermibus exulceratum, à febre & fame oppressum, nullo non morbi genere laborantē. Nam & febris vexabat [hoc enim est improba cupiditas].

& inflammationes urgebant [hoc enim arrogantia] & quædam insatiabilis fames occupabat [hoc enim avaritia] & sanies undiq; [hoc enim scortatio] & cæcitas oculorum [hoc enim idololatria] & surditas & stupor [hoc enim erat, lapides & ligna adorare, & cum illis colloqui] & multa deformitas [hoc enim vitiositas] triste nimirum quiddam & morbus gravissimus. Vidit, absurdius (quàm insanientes soleant) loquentes, & lignum & lapidem Deum vocantes. Vidit in tantâ vitiositate; nec tamen abominatus est, non amarior factus, non aversatus est, non odio persecutus; Dominus enim erat, & opus suum non oderat. Deinde quid facit? optimi medici more parat pretiosa phar-
maca;

Et quia ipse est & verbum Dei, agris suis non herbarum succis sed verborum sacramentis medicinam conquirat.

Erat namque Archiatros, qui posset curare omnem languorem, & omnem infirmitatem.

Noverat, venâ inspectâ, quid intus ageretur in agrotis.

Erat humanarum agnitudinum Pæonius Medicus, & sanctus agrotæ animæ incantator. *Salvum, inquit, fac servum tuum Deus meus sperantem in te. Misere mei Domine, quia clamaui ad te totâ die.* Bonus autem Pædagogus,

B 5

qui

Origen.

hom. 1.

in Levit.

cap. 12.

& 13.

Origen.

hom. 1.

in Ps. 37.

Aug. in

Ps. 43.

Clem.

Alex. l. 1.

Pædag.

cap. 2.

28 P I A D E S I D E R I A

qui est sapientia (qui verbum Patris, qui fabricatus est cœlum) universi figmenti curam gerit, ejusque corpori & animæ medetur: qui est omni ex parte sufficiens medicus, humanæ naturæ servator: *Surge*, inquit Paralytico, & sublato, in quo jaces, grabato, *vade domum*; & qui prius erat infirmus, extemplum sanus & firmus evasit. Et mortuo Lazaro dixit *egredere*; ille verò mortuus, ex sepulcro exiit, qualis erat antequam moreretur, meditatus resurrectionem.

Aug. vel
quis a-
lius lib.
de verâ
& falsâ
Pœn.c. 5
Aug. de
doctrinâ
Christi-
anâ li.
1. ca. 14.

Idem autem tot salvavit febricitantes, tot languidos, tot claudos, tot cæcos & aridos, ne desperet de se peccator: medicum se vocat, & non sanis sed malè habentibus opportunum.

Et sicut ille qui medetur vulneri corporis, adhibet quædam contraria; sicut frigidum calido, vel adhibet etiam quædam similia: sic Dei sapientia hominem curans, seipsam exhibuit ad sanandum; ipsa medicus, ipsa medicina. Quia ergo per superbiam homo lapsus est, humilitatem adhibuit ad sanandum. Serpentis sapientia decepti sumus, Dei stultitiâ liberamur. Iam verò similia, quali ligamenta membris & vulneribus nostris adhibita, illa sunt; quod per feminam deceptos, per feminam natus; homo, homines; mortalis, mortales; morte, mortuos liberavit.

Quod

LIBER PRIMVS. 29

Quod si te ergo fortasse animarum nostra-
rum prado & tyrannus, vel à Hierusalem in
Hiericho descendentein, vel alibi nspiam in-
ermem & imparatum nactus, usque adeò
sauciavit;

Clama; Ego dixi, Domine miserere mei, sa-
na animam meam, quoniam peccavi tibi: sanat
te Deus, contere tantum vulnus tuum. Iaces
sub manibus medici; patienter implora au-
xilium, fovet, urit, siccet; æquanimiter tole-
ra, tantum noli attendere nisi ut saneris; sa-
naberis autem, si ostendas te medico; non
quia ille non videt, si tu te abscondas, sed
ipsa confessio initium sanitatis est.

Vulnus, medicum quærit; Medicus, con-
fessionem exigit.

Convertere ad me, ait Dominus, numquid re-
sina non est in Galaad, aut medicus non est ibi?
quare non ascendit sanuas filia populi mei? gran-
di plage altâ & proluxâ opus est medicinâ.

Totum enim genus humanum, est ille
homo, qui jacebat in via semivivus, à latro-
nibus relictus; quem contemplit transiens
Sacerdos & Levites; & accessit ad eum cu-
randum ei que opitulandum transiens Sana-
ritanus, in quo Samaritano, se voluit intel-
ligi Dominus noster IESVS CHRISTVS.

Idè unusquisque nostrum, cordis & cor-
poris genera flectens, oret Dominum no-
strum IESVM CHRISTVM (qui sanat omnes
infirmates ne 9.

August.
hom. 12.

Amb. in
Psal. 40.

Amb. ad
Virgi.
lapsam
cap. 8.

August.
serm. 37
de verbis
Dom.

Amb. de
42. mæ-
tion.
manlio-
ne 9.

30 PIA DESIDERIA

infirmities nostras) & cum Prophetâ dicat: *Sana me Domine & sanabor, salva me, & salvabor.* dicat & cum David: *Sana me Domine, quoniam conturbata sunt omnia ossa mea.*

Chrys. Omnis enim qui medicum non agnoscit, in Ps. 26 phræneticus est. Nam quoties phræneticos videmus medicis contumeliam facere, resistere sanitati, nolle curari, deridere veram curam?

Ibidem. Currite ad medicum dum potestis; ne, cum velitis, non possitis.

Aug. in Ps. 102. Si adhuc quibusdam perturbationibus anima quatitur post remissionem peccatorum, languor est; *sanat & omnes languores tuos.* Sanabuntur omnes languores tui, noli timere. Magni sunt, inquires; sed major est medicus. Omnipotenti medico nullus languor insanabilis occurrit; tantum tu curari te sine; manus ejus ne repellas, novit quid agat. Non tantum delecteris cum fovet, sed etiam tolere, cum fecat. Toleram medicinalem dolorem, futuram cogitans sanitatem: ferto ergo manus ejus, ô anima, quæ benedixit eum, non obliviscens omnes retributiones ejus, *sanat enim omnes languores tuos.*

Aug. in Psal. 40. Planè committamus nos medici manui, non enim errat, ut sanum pro putri fecit. Novit quod inspicit, novit vitium, quia ipse fecit naturam: quid ipse condidit, quid de nostrâ cupiditate accessit, discernit. scit se sano

LIBER PRIMVS. 31

no homini præceptum dedisse, ne languorem incurreret; dixisse in Paradyso, hoc manduca, & hoc noli. Non audivit sanus medici præceptum, ut non caderet; audiat vel ægrotus ut surgat.

Quisquis ergo es, ô Christiane, qui sanitatem jactas & te vulneratum fuisse dissimulas, qui integritate gaudes & te ægrotum fuisse non mœres, qui te destitutum jacuisse non respicis, sed erectum in Ecclesiâ gloriaris; ama CHRISTVM qui te à prædonibus liberavit, dilige Dominum qui te prostratum jacentemque erexit. Dilige, inquam, Dominum, qui te in Ecclesiâ stabulum, per semetipsum, invexit; qui rectori stabulario commendavit; qui duos denarios, hoc est, legem & Evangelium in eruditionem tuam erogari præcepit. Dilige, inquam, Dominum qui tibi dicit: ecce sanus es. Dominus enim caram tuam salutem habet, qui propter te in sæculum venit, & te à nefandis latronibus liberavit.

Chryf.
in c. 10.
Lucæ,
hom. de
Samar.

*Vide humilitatem meam, & laborem meum : &
dimittite universa deus tu me: Psalm. 24.*

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte universa delicta mea. *Psal. 24.*

Aspice, heu facis! nostris neq; tangere curis?
 Aspice, & credi vis tibi, me quod ames?
 tunc ignaro cantetur fabula vulgo;
 Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.
 Aspice & patens; neque cura est ulla iuvandi;
 Verus amor promptam non ita tardat opem.
 Assice, quam turpi jubeat vigilare labor;
 Assice, cui tendam colla premenda iugo.
 Si fors ingenui saltem labor indole dignus,
 Nec nimis abjectæ vilis artis opus.
 Multa meos casus magnorum exempla levarent,
 Et faceret propriam, fors aliena, levem.
 Sæpe Ducum privatos, Regesque nocera coëgit
 Argustas opem fors adhibere manus:
 Irotica frenantem septemplex ostia Nili,
 Sic oras miseram, Rex Menelæ, stipem.
 Dextra Dracostii sceptris assueta Tyranni
 Sic ferulis, pueris sceptris reverenda, tulit.
 Flæda, exëpia quidè, tamè haud ducenda pudori,
 (Non enim miserris sunt sua fata probro)
 Aspera mea non lacrymis, sed digna pudore ruina est,
 Que roto serviles spontè subacta, molis.

Qualis

34. PIA DESIDERIA

*Qualis ab infidâ Sampson deconsus amicâ,
 Circuit indignas, hoste vidente rotas.
 Atque utinâ famulas tantum damnarer ad artes?
 Explerem ingenuâ sordida pensa manu:
 Turpibus ac servum vitii addicere pettus,
 Vilis est quâvis mancipis arie probris. (boris)
 Ah pudei! & (duplicis nova quæ mihi causa ru-
 Ipsa meum damnans execror author opus.
 Vix bene perasum est, rursusq; revolvitur error,
 Cresci & attextis nexa catena malis.
 Scilicet illa manet plebendas ultio noxas,
 Admissum sequitur mox nova culpa scelus.
 O quam sepe meo sensi hæc ludibria damno!
 Nec tamen est damni mens revocata metu.
 Nempe trahor vario studia in diversa duello,
 Ut ratis ambiguus jam pila facta Notis.
 Et trahit hinc (vitii, quæ lena comesq;) voluptas;
 Quicq; subit vitium, retrahit inde dolor.
 Sæpius illa tamen redit è certamine victrix,
 Assiduus vitio sit licet ille comes.
 Sic habet alternos virtus, vitiumque triumphos,
 Et meus eterno vertitur orbe, labor.
 Tu super hæc etiam loris servilibus instas,
 Addis & in pallas verbera dura meas;
 Pallasq; cum culpæ sit culpa secunda peractæ,
 Supplicis pœnas adjicis usque novas.
 Nempe Ixionius non est modo fabula terror,
 Vincita sed æternæ vertor in orbe molæ.
 Aspice hæc durus, neque nostro tangere fato?
 Aspice, & in pallas mitior esto meas.*

Vide

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte universa delicta mea. *Pſalm. 24.*

In quantam tribulationem deveni! in quos fluxus tristitiæ, in quâ nunc sum; qui jucundus eram & dilectus in potestate meâ! nunc verò remiſſor malorum quæ feci.

Vide humilitatem meam, attende dejectionem infirmitatis meæ. *Beda in Pſal. 24.*

Contrarietas culpæ facta est homini pondus poenæ; ut corruptioni suæ malè liber serviat, qui benè servus de incorruptionis libertate gaudebat. *Greg. c. 22. in c. 7. Iob.*

Nunc etenim menti cedit caro, nuncq; vicissim carnis.

Mens carnem sequitur. ———
Namq; bonû cupiēs, facit id tamē ipsa quod odit; de animæ calamitatib;.

Servitium lacrymis persequiturq; grave. *Chryſ. hom. 9. in epist. 1. ad Cor. tom. 4.*

Quamvis [enim] quispiam locupies sit & generosus, est tamen inter abjectos abjectissimus, cum à peccato vincitur, quemadmodum enim si Rex quispiam barbarorum servus fiat, omnium est miserrimus, sic qui in peccato vivit. Barbarum namque peccatum est, animam enim sub Tyrannidem redigit; nihil enim tam præter rationem est, quam peccatum; unde ait Propheta, Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus.

C

Sanè

36 P I A D E S I D E R I A

Orig. Sanè si intelligamus spiritualiter, quæ sic
 hom. 16 Ægyptiorum servitus; agnoscimus, quia ser-
 in ca. 67 vire Ægyptiis, non aliud est, quam obnoxium
 Genes. fieri carnalibus vitiis, in quod utique unum-
quemque non extrinsecus illata necessitas
cogit, sed segnities animi & libido ac volu-
ptas corporis subegit, cui se animus per con-
cordiam subdit. Denique & Salvator de li-
bertate & servitute in Evangelio differens,
ita loquitur: *Omnis, inquit, qui peccat servus*
est peccati.

Hom. 8. Sicut ergo Ægyptus (ista terrena provin-
 in cap. cia) filius Israël, domus dicitur servitutis, ad
 15. Exo. comparisonem Iudææ & Ierusalem (quæ
eis domus efficitur libertatis) ita ad compa-
rationem cœlestis Hierusalem (quæ ut ita
dicam; mater est libertatis) totus hic mun-
dus, & omnia quæ in hoc mundo sunt, do-
mus est servitutis.

August. Quid ergo mirum si mundus multa vapu-
 ferm. 12 lat? servus est, sciens voluntatem Domini sui
 de verbis & faciens digna plagis; non ergo recuset va-
 Domini. pulare multis, quoniam si non vult audire
præceptorem injustè, justè patietur ultorem;
vel non murmuret contra castigatorem, cum
videat se plagis dignum, ut misericordiam
mereatur.

Prover. Flagellum equo, & camus asino, & virga in
 26. v. 3. dorso imprudentium.

Bernar. Ergone bestię sumus nos? bestię prorsus.
Homo

LIBER PRIMVS. 37

Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus.

Afinini quidam & bestiales motus legem contrariam habent. Cum jejunare consentis, urget gulæ illecebra; cum vigilare proponis, somnolentia premit: *quid faciemus huic asino?*

Eadem peccatores spiritualiter feremus, quæ [Sampson] carnaliter ad nostram eruditionem expressa, sustinuit. Ita enim nobis, ut illi hostis illudet, & vertendis molis velut asinos deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum nostrum, non subditum jugo Christi dignum faciamus asinariâ molâ) admonet per Prophetam: *noli fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* Homo enim, ut alibi dicit idem Propheta, *non intelligens honorem suum, comparatur iumentis & similis efficitur.* Quod in Rege Babylonio videmus evidenter expletum, qui stoliditatis impiæ & vecordis superbiæ pœnam, sensu hominis exutus in belluino hoc corde sustinuit. Etenim homo in errore positus & in iustitiâ relapsus, justè ut Sampson sapientiæ pariter & gratiæ virtute desertus, cæcitate punitur & molâ; quia dignus est opere iumentario, qui semetipsum lumine rationis orbaverit, & in similitudinem belluarum corporis servus, abjecerit. Considera hujusmodi mortalium vitam, & tota tibi species iumentis molentis occurrat. Ut ille pannis oculos corporis, sic iste

ferm. 3.
super

Qui habit in adiutorio.
Bernar.

ferm. 5.
de Ascens.
Paulin.
epist. 4.
ad Severum.

38. PIA DESIDERIA

sordibus vitæ suæ oculos mentis obsutus, per errores suorum sensuum, quasi circa *ambages molarum* laboriosâ miser statione versatur, usui suo vacuus, laboriosus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditarum suarum, & ipse sibi carcer est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squallore concretus in semetipso *pistrini ergastulum* patitur, saxum cordis sui pertinacia iniquitatis induratum quasi *molam versat*, farinam hostibus suis, de corruptâ animæ suæ fruge, conficiens; quia sicut scriptum est: *peccator de anima sua currit*. Ita qui peccatum operatur de mola vitæ suæ, hostile triticum molit ut Zabulum pascatur, cui panis est anima, quæ sibi fames est.

Origen. Sunt autem & *molarum differentie*, ut sint tract. 5. quædam earum humanæ, aliæ asinariæ. Et in Matt. humana quidem est illa de qua scriptum est: cap. 18. *Dux erunt molentes ad unam molam; una assumetur & altera relinquetur.*

Ambr. in Discutiamus ergo, quæ molant, quid molant, cap. 17. quidve pistrinum sit: & fortasse mundus iste pistrinum est, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima nostra velut quodam carcere includitur, panem si consulat boni, operatura cœlestem. In hoc ergo pistrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & gravi humore corruptum, non potest interiora ab exterioribus

LIBER PRIMVS. 39

rioribus separare, & ided relinquitur, quia
ejus similago displicuit.

Afinaria autem mola non irrationabiliter Origen.
dici potest gravissimum hominis malum, tract. 5.
quod semper deorsum trahit. in Matt.
cap. 8.

Nam quid per *molam afinariam*, nisi actio Gregor.
terrena signatur, quæ dum colla mentis per lib. 6.
stulta desideria constringit, hanc *in laboris cir-* mor. c.
cuitum mittit? 26. in c.

Molendinum enim labor est hujus sæcu- 5. Iob.
li; August.

Et molendinum puto dictum mundum ser. 107.
istum, quia rotâ quâdam temporum volvi- de tēp.
tur, & amatores suos conterit. Aug. in

Testatur Sampson Allophylis captus, qui Psal. 36.
postquam oculos perdidit, *ad molam* deputa- Greg. 7.
tus est; quia nimirum maligni spiritus post- mor. c.
quam tentationum stimulis intus aciem 16. in c.

contemplationis effodiunt, foras *in circuitum* 6. Iob.
laborum mittunt.

Et quare *in molendino*? quia in isto mundo Aug. in
versantur: ubi *molendinum* intelligitur, quia Ps. 132.
sic vertitur mundus iste, quo modo mola.

Quare *in molendino*? quia devincti in sæ- In Ps. 99
culo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam
mola detinentur.

Et trahebant me post se, *in circuitu*, de vi- August.
tuo in vitium, & de luto in lutum. foliloq.

Vnde bene quoque per Psalmistam dicitur Gregor.
ut, *Deus meus, pone illos ut rotam.* ut rota po- lib. 16.

40 PIA DESIDERIA

30. in c. nuntur quippe iniqui, quia in *circuitu laborum*
 24. Iob. *missi*, dum ea quæ antè sunt negligunt, & ea
 quæ deferenda sunt sequuntur, ex posterioribus
 elevantur, & in anterioribus cadunt.

Greg. li. Hinc est enim quod per Psalmistam dicitur: *in circuitu impij ambulat*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore
 2. mor. fatigantur.
 c. 4. in
 1. c. Iob.

Bernar. Miser ego homo! quis me liberabit à calumniâ hujus pudendæ servitutis? miser sed liber, liber quia homo, miser quia servus, & pro servitute quidem miserabilis, sed pro voluntate inexcusabilis. Voluntas enim est quæ se, cum esset libera, servam fecit peccati, peccato assentiendo, quia qui facit peccatum, servus est peccati.

*Memento, queso, quòd sicut lutum feceris me,
& in pulverem reduces me. Iob. 10.*

V.

Memento, quæso, quòd sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. *Iob. 10.*

CRedideram Superis procul esse oblivia regni,
 Resque suas memori Numina ferre sinu:
 Serpit at hic Superis, video, quoq; mētibus error,
 Aut aliquem simulant Numina cauta dolum.
 Tu vel es, aut certe cupis immemor esse videri,
 Qui dubitas proprium quale crearis opus.
 Si nescis, referam; si scis, cur fingere pergis?
 Me Tua de lutea dextera fecit humo.
 Queris ubi? toto locus est notissimus orbe,
 Primus ubi pater est conditus, hortus erat.
 Fons ubi de riguis argenteus exilit herbis,
 Quadruplicique suas flumine findit aquas.
 Scire lubet tempus? minimo post tempore, salsas
 Cum maris aggeribus terra coegit aquas.
 Addo, (quod historiae facit, hac quoq; parte, pro-
 Punico rubuit Dadala gleba solo. [bandæ]
 Hinc tribus es modicam digitis ad mensus arenam,
 Primæque massa mei corporis illa fuit.
 Nec primis erit his natalibus exitus impar,
 Nil nisi pulvis eram, nil nisi pulvis ero.
 Sic faber argillam samis dum repperit agris,
 Edificat facili pocula ficta luto.

44 PIA DESIDERIA

Principio, terre segmenta ligonibus urget,
 Inde levi madidam flumine molli humum;
 Denique materiam pernix rota versat in orbem;
 Amphorâque admotæ nascitur arte manus;
 Nascitur, at mediâ vix amphora vixerit horâ,
 Frangitur, inq; suam fracta recurrit humum.
 Naud magè firma mee fundamina condita vitæ,
 Et levis extremos finiet umbra dies.
 Cur igitur, veluti fuga non satis incitet annos,
 Precipites glomerat mobile tempus equos?
 Sponte, meus pulvis, nimis heu cito, sponte fatiscit,
 Et mea, non ullo, vita premente fugit!
 Si mihi, seu vitreâ concrevit Olympus ab undâ,
 Celite crystallo membra gelata forent!
 Aut quales memorant, cælestia lumina, stellæ,
 Quas suus è liquidis condidit author aquis:
 Aut foret Angelicæ, sine corpore, portio vitæ,
 Elusis qualem mentibus esse ferunt!
 Sperarem Angelicis equalia secula lustris,
 Cælestesq; annos, sideriosque dies.
 Sed data squàmigeræ magè fortia corpora turmæ
 Quam peperit viridi Doris aquosa patri.
 Quin etiam volucris cunis melioribus ortæ,
 Plumea queis niuidæ membra dedisti aque.
 O utinam rigidis mihi stent adamantibus artus,
 Aut durent nervos firma metalla meos!
 Felices Scythicæ futo meliore sorores,
 Fama quibus fulvo finxit ab ære manus:
 Cuiq; fuit solo corpus penetrabile talo,
 Cætera nam triplex æs tibi corpus erat!

LIBER PRIMVS. 45

*Sed quid ago, damnoq; mei cunabula limi?
Aut queror è fragili corpora ficta luto?
Non bene vasa suo faciunt convicia fabro,
Nec faber ipse suum jure refutat opus.*

Memento

46 PIA DESIDERIA

Memento, quaeso, quòd sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me.
Iob. 10.

Hieremias 18.

SURGE, & descende in domum figuli, & ibi audies verba mea. Et descendi in domum figuli, & ecce ipse faciebat opus super rotam, & dissipatum est vas, quod ipse faciebat è luto, manibus suis: conversusq; fecit illud vas alterum; sicut placuerat in oculis ejus, ut faceret. & factum est verbum Domini ad me dicens: Numquid, sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israel ait Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos, in manu mea.

Hugo
Card. in
hunc locum.

Volens Propheta, Dei ostendere potentiam & hominis fragilitatem, comparat Deum figulo & hominem luto; quod nihil potest adversus Deum, sicut nec lutum adversus figulum; unde Rom. 9. dicitur: numquid potest figmentum ei qui se finxit, dicere, quid me fecisti sic? & Isaia 45. Væ, qui contradicit fictori suo, testa de samis terre. Numquid dicet lutum figulo suo, Quid facis? & Isaia 64. Et nunc Domine Pater noster es tu; nos vero lutum; & fictor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. igitur in domum figuli descendere, est considerare fragilitatem carnis suæ. Corpora autem nostra dicuntur vasa, quia continent liquorem
sive

LIBER PRIMVS. 47

sive thesaurum pretiosissimum, scilicet spiritum ad imaginem Dei creatum 2. Rom. 4. *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus.* Deus autem est figulus. Hoc autem vas, rectè dicitur fieri super rotam; vel propter corporis instabilitatem; vel quia idem est principium & finis ibidem. secundum illud Genesis 3. *De terrâ es, & in terram ibis.*

Vt lutum ergo homo factus est; quia de limo est ad conditionem sumptus. Quod sanctus vir benè pietati iudicis objicit, cum potestulus dicit: *Memento quæso, quod sicut lutum feceris me.* Ac si apertè dicat: Infirmi-
tatem carnis considera, & reatum iniquitatis laxa. Vbi aptè quoq; mors ejus carnis adjungitur, cum protinus subinfertur: *& in pulv rem deduces me.* Ac si patenter postulet, dicens: *Memento quæso, quod per carnem à terra venio, & per ejus interitum, ad terram tendo.*

Hæc autem quæ de exteriori homine diximus, etiam interiori quemadmodum pos-
sint congruere, libet ut breviter replicando monstremus. *Memento quæso, quod sicut lutum feceris me.* Sicut lutum quippè homo noster interior existit: quia Sancti Spiritus gratia terrenæ menti infunditur, ut ad intellectum sui conditoris erigatur; humana namque cogitatio, quæ peccati sui sterilitate aruit, per vim Sancti Spiritus, quasi irrigata terra, viridescit. Sed sæpè, dum perceptis superni
doni

Greg. li.
10. mor.
c. 36. in
cap. 10.
Iob.

Gregor.
ibidem.
cap. 37.

doni virtutibus, sine interruptione utimur, ad privatam fiduciam, usu continuæ prosperitatis elevamur: unde fit plerumque, ut idem qui sublevaverat, parumper spiritus deserat, quatenus ipsum sibi hominem ostendat. Quod sanctus vir protinus exprimit, cum subiungit, *Et in pulverem deduces me.*

Quia, cum per subtractionem spiritus mens aliquantulum in tentatione deseritur, quasi ab humore pristino, terra siccatur; ut infirmitatem suam derelictus sentiat, & sine infusione supernæ gratiæ, quantū homo aruit, agnoscat: qui apte quoque reduci ad pulverem dicitur, quia dimissus sibi, cujuscumque a tentationis raptatur.

Rupertus lib.
2. c. 20.
in Gen.

Hoc ergo (sicut dignum erat) perpendentes homines sancti, pulchra plasmata in gloriam & honorem præparata, hunc ipsum Creatorem, suum platen; seipsos autem, lutum appellaverunt; eleganti confessione, lacrymosa declamatione: *Et nunc Domine, inquit Isaias, Tu Pater noster es & nos lutum; & fictor noster, & opera manuum tuarum, omnes nos.* Et ad Hieremiam loquitur idem plastes noster Deus: *Nunquid, sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israel? ecce sicut lutum in manu figuli, ita vos, in manu mea, domus Israel.* Ostenderat enim illi figulum facientem opus suum super rotam: *Et dissipatum est, inquit, vas quod ipse faciebat e luto manibus*

LIBER PRIMVS. 49

bus suis, conversusq; fecit illud, vas alterum, sic-
ut placuerat in oculis ejus, ut faceret. Hinc idem
qui suprà dicit Isaias: *Vae qui contradicit ficto-
ri suo, testa de samis terræ.* Hæc & illis similia
sciens ille Iurisperitus cœlestis Paulus ait:
*O homo tu quis es qui respondeas Deo? Nunquid
potest figmentum dicere ei qui se finxit; Quare
me fecisti sic? Aut nunquid non habet potestatem
figulus, facere de eodem luto, aliud quidem vas
in honorem, aliud verò in contumeliam?*

Magnam reverentiæ documentum, ma-
gnum & congruum taciturnitatis & conti-
nentis linguæ instrumentum. Deus plastes no-
ster est, nos autem lutum. Monet hoc vehe-
menti increpatione Apostolus vas electionis,
placitumque æterni figuli opus, monet, in-
quam, nos & mittit huc, ut cum Prophe-
tâ isto, præsens divinæ potestatis exemplar
videamus. Cùm enim abjectionem fratrum
suorum Israëlitarum congenuisset; *Quid er-
go, inquit, dicemus? Nunquid iniquitas apud Deū?*
absit. nimirum ut hæc diceret, ipse quoque
mente humili, in isto Prophetâ, descende-
rat in domum figuli, & viderat quod do-
mus Israël lutum esset, æquè ut omne cœ-
num gentium; & quia non pro debito sed
pro solâ gratiâ *Deus figulus omnium*, sumpsit
Abraham, cùm esset lutum Chaldaicum &
ex illo, & ex seminis ejus massâ luteâ, fecit
quæ voluit vasa misericordiæ, vasa honoris
&

Ruper-
tus lib.
1. in Ie-
remiam
cap. 10.

50 P I A D E S I D E R I A

& gratiæ. Quid ampliùs illi debebat, quàm universo luto generis Adæ? hoc ille sapiens & humilis, & ided verè sapiens quia humilis, viderat & humiliter sentiebat; quia non propter figuli inertiam, sed propter incomprehensibilem Iustitiam, rebelle lutum in manu ejus dissipatū fuerat. Porrd ut ad spectandam similitudinē figuli revertamur, dicamus nunc quando figulus ille cognovit figmentum nostrum, suscipiendo pulverem nostrum, tunc ipse faciebat opus è luto manibus suis super rotam adhibitis digitis suis, id est, donis Spiritus sancti, ut perfecta jam in plenitudine temporis vasa, thesauros susciperent misericordiæ & honoris. Sed ausum est infelix lutum blasphemare figuli sui digitos. Quid igitur? Nimirum figulo justissimè digitos suos foris contrahente, & cum totā manu feriente, dissipatum est vas, dissipatione validā.

August. Num quæram igitur quis fecit me? Tu
soliloq. Domine fecisti me sine quo factum est nihil,
cap. 31. tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi
ago Domine Deus meus, per quem vivo ego,
& per quem omnia vivunt, quoniam fecisti
me. Gratias tibi plasmator mei, quia manus

August. tuæ fecerunt me & plasmaverunt me.
soliloq. Novisti figmentum nostrum figulus noster,
cap. 20. & omnes quasi lutum in manu tuā.
Aug. lib. Nempe figmentum fragilius, quàm va-
5. de ci- sa quæ illā ratione finguntur.
vit. c. 3.

Igitur

LIBER PRIMVS. SI

Igitur quia sic voluit, & sic sapientia distavit, unum de quo ceteri propagarentur, formavit hominem de limo terræ. de limo, inquam terræ. Manifestum est hoc, quia secundum corpus, homo terra est. Terra enim, inquit Dominus, es, & in terram ibis.

Rupertus lib. 2.
cap. 21.
in Gen.

Novit, quid fecerit, quomodo lapsum sit; quomodo rescindendum sit, quomodo adoptandum sit, quomodo ditandum sit. Ecce facti sumus de limo. Primus homo de terra, terrenus; secundus homo de cælo cælestis.

Aug. in
Ps. 102.

Nosce tamen te ipsum hominem tuæ animæ dicitur in Canticis Cantorum. *Ni cognoveris te formosa in mulieribus.* Cognosce te anima quia non de terra, non de luto es, quia insufflavit in te Deus animam viventem. Attende tibi, ut lex dicit tibi, id est, Animæ tuæ: secularia te & mundana non teneant; terrestria non morentur; ad illum tota intentione festina, ex cujus inspiratione consistis.

Ambr. in
Ps. 118

Cognosce te anima, quia non de terra, non de luto es, quia insufflavit in te Deus, & fecit te in animam viventem. Opus magnificentum est homo, Dei inspiratione formatum. Disce homo, ubi grandis, ubi pretiosus sis, vilem te terra demonstrat, sed gloriosum virtus facit, fides rarum, imago pretiosum. An quicquam tam pretiosum, quam imago Dei est?

Ambrosius
Ibidem.
Oct. 10.

*Peccavi: quid faciam tibi o custos hominum,
quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7.*

V L

Peccavi: quid faciam tibi ô custos
hominum, quare posuisti me con-
trarium tibi? *Iob. 7.*

Et iuvat & merui: pleno scelus ore fatendū est,
Culpa mea est nullo digna patrocinio.

Peccavi; fateor; nec quæ malè crimina feci,
Vllo fucari posse colore, puto.

Nec mihi dedecoris metus est, neque cura pudoris,
Flagitio merui publica probra pati.

Ecce manus ultro supplex tibi porrigo victas,
Quæ mihi sit, tantum, pœna luenda, rogo.

Quid tibi vis faciã: quæ te mihi, munera mitẽ,
Quæ mihi quæ lenem victima reddat, erit?

Vis tua centenis cumulari altaria libis?

Aut pia fumosis tura micare focus?

Aut meus ipse tuas mavis, cruor imbuat aras,

Hostia criminibus substituenda meis?

Ah, foret illa meæ vix par quoq; victima noxa!

Namq; meo est omnis crimine pœna minor.

Non tamen esse reor tam sevas Numinis iras,

Quæ, nisi contentæ cædibus, esse negent.

Sæpe tuus parti superate mucro pepercit,

Et conservato nomen ab hoste tulit.

Non finit ingenium tantos tibi surgere motus,

Quantis pro merito culpa pianda foret.

O bone terrigenum custos, tutelaq; mundi
 Tot cui servatam remq; caputq; ferunt.
 En tua se mediâ clementia monstrat in irâ,
 Quaq; manu gladios, hâc quoq; te idis opem.
 Si pateris (quamvis summo mea causa patroni
 Eloquio, melior nullius esse queat)
 Paucatamē pro me, vel pro te: (quod magis, optē)
 Ne tua fors etiam sit mala causa, loquar.
 Non nego, peccavi; communis at hic fuit error:
 Cur ego, communi in crimine, sola luam?
 Cum ruerent alii, malè quo suus impetus illos
 Impulit, in flammâs Bacche Venusq; tuas;
 Dextra suum fulmen, quamvis vibrata, remisisti
 Tensâque pro gladio lenis oliva fuit.
 Cur mihi perpetuo contra adversare duello,
 Ceu gladiator ego, tuq; lanista fores?
 Non satis est, culpam fustas tibi tendere palmas,
 Criminibusq; iram promeruisse tuam? (satis,
 Quid, quod & egregii dederim tibi muneris an-
 Materies laudis, dum mea culpa, tue est.
 „ Nam nisi peccassē, quid tu concedere posses?
 „ Clementis nomen, non habiturus eras.

Peccavi:

LIBER PRIMVS. 55

Peccavi: quid faciam tibi o custos hominum, quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7.

Famosa lucta & totius ore Ecclesiæ per orbem celebrata, quâ homo cum Deo luctatus est. Rupertus in Gen. lib. 8. cap. 6.

Sicut enim sunt quædam arma Dei, in quibus esse dicitur lorica Iustitiæ & gladius Spiritus & scutum Fidei; ita etiam sunt arma diaboli quibus indutus homo peccator. Orig. in Psal. 36. homil. 2.

Contrarius igitur intelligamus contraria, & statuamus duos milites armatos; unum militem Dei, alterum militem Diaboli. Et si quidem miles Dei habet loricam iustitiæ, sine dubio miles diaboli contrariam huic gerit iniustitiæ loricam. Et si miles Dei in galeâ coruscat salutis, è contrario peccator (qui est miles diaboli) galeâ perditionis indutus est. Ita ergo est gladius quidam Spiritus Sancti, in his qui militant Deo; est autem & gladius maligni, in his qui militant peccato, quem gladium nunc evaginare dicuntur peccatores.

Quis est gladius peccatoris, nisi contrarius gladio Spiritus Sancti? Ambr. in Psal. 36.

Quomodo autem putandi sunt peccatores evaginare gladium? dum jam impudentes, Orig. in Psal. 36.

56 PIA DESIDERIA

ter, & absque ullo verecundiæ velamento iniquitates suas perpetrant, nec erubescunt aut reverentur nec tamquam in vagina nequitiam suam recondunt & contegunt, sed superbo & elato spiritu, velut gladium quemdam denudant.

Ambr.in cap. 17. Cum agno pugnaverunt qui Ecclesiam Dei persecuti sunt.

Apocal. Hæc pugna cœpta est à principio mundi in Cain & Abel.

Hugo Card. in eundem locum. *Tetendit [impius] adversus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est.*

*

Iob 15. Sunt namque nonnulli, qui etsi quâ aliquando agere contra Omnipotentis Dei iudicium nituntur, ipsâ impossibilitate explendæ voluntatis suæ fracti, ad semetipsos respiciunt; atque ad eum, quem contemnere voluerant, convertuntur; & qui discedere longè poterant, si quod vellent implere valuissent, per hoc aliquando salvantur, quia quod voluerunt implere nequiverunt; unde ad se reducti, cuius sint conditionis, aspiciunt, & plangunt se contraria veritati voluisse.

Aug. lib. 22. cont. Sic Saulum Ecclesiam persequentem Deus de cœlo vocavit, prostravit, tamquam Faustum percussit.

cap. 70. Nam qui omnia nostra moderatur, ac Basil. homil. 13. dispensat Deus, nobis per malitiæ viam incedentibus occurrit, offendicula obijciens, quæ

LIBER PRIMVS. 57

quæ nos à peccato remorentur, & abar-
ceant.

Sed & nonnulli sunt, qui hoc quod per-
versè contra Deum appetunt, iusto Dei ju-
dicio implere nequius permittuntur, & cum

eos malitia accendit, potentia roborat, tan-
to jam semetipsos in errore cognoscere ne-
queunt, quanto in rebus affluentibus extra
se semper per potentiam trahuntur; de quo-
rum intèrione dicitur: *Tetendit adversus Deum*
manum suam, & contra Omnipotentem robo-
ratus est.

[Sed] *contra Deum pugnare non est facile.* Eccl. 46.

Tu [igitur anima mea] *ne existimes tibi im-*
pune futurum, quod contra Deum pugnare ten-
taveris.

Iob, cujus rei gratiâ, dimicaret, nesciebat; Chrys.
nesciebat quoniam ei gymnasium palæstra
erat proposita; sermonem ad judicem vertit,
animæque oculum ad alta dirigit, non bla-
sphemans sed orans cum lacrymis; *Vi quid*
me posuisti contrarium tibi?

Tunc autem sibi contrarium Deus homi-
nem posuit, cùm homo Deum peccando de-
reliquit. Iustus verò conditor hunc sibi con-
trarium posuit; quia inimicum ex elatione
deputavit.

Et ecce fatetur [Iob] malum, quod fecit, Greg. in
sed bonum, quod Deo in recompensatio-
nem debeat offerre, non invenit; quia ad ab-
luendam

58 : P I A D E S I D E R I A

luendam culpam qualibet humanæ actionis virtus inirmi est, nisi hanc misericordia parentis foveat. Cur [ergo] quali contrarium tibi hominem despicias, qui certus scio, quia perire ipsum, quem despiciere crederis, non vis?

August. Peccavi peccatum grande, & multorum
manual. sum mihi conscius delictorum; nec sic de-
cap. 23. spero, quoniam ubi abundaverunt delicta,
superabundavit & gratia.

Bernar. Miser ego homo? quis me liberabit à ca-
serm. 21. lutumina hujus pudeule servitutis? miser sed
in Cant. liber, liber quia similis Deo, miser quia con-
trarius Deo. O custos hominum, quare me
posuisti contrarium tibi? posuisti, cum non
prohibuisti: Alioquin ipse me posui, & factus
sum mihi met gravis. Iustissime quidem ut
hostis tuus, sit hostis meus; & qui tibi repug-
nat, repugnet & mihi; ego qui tibi, mihi ip-
si contrarius sum.

*Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me
inimicum tuum? Iob. 13.*

VII.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuū? *Iob. 13.*

Ergo meus, tantæ causam tibi præbuit ire
Qui condonandus leniter error erat?
 Credideram torvos tantum te fingere vultus,
Nec nisi compositis os simulare minis.
 Scilicet ut fletu genitrix negat ubera nato,
Sed negat, ut lacrymis sapiens illa petat.
 Aut qualis puero fugiens negat oscula nutrix,
Oscula, quæ toties, dum fugit ille, dedit,
 Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus,
Viq; magis sequerer, fingere velle fugam.
 At geritur video, dicto res seria bello,
Falsa, nec, ut rebar, larva, sed ira fuit.
 Avertisque oculos, dedignarisq; videri,
Pax veluti nunquam concilianda foret.
 Et fugis, ut viso fugit eminus hostis ab hoste,
Aut quem fulmineo dente lacescit Aper.
 Seu timeasque oculis visus saxescere nostris
Oculis opposita lumina cauta manu.
 Quo precor, ab tantam merui pro crimine poenā,
Ut velut indignans ora videnda neget?
 An quia peccavi, vultu frustraris amantem?
Ab vultu! miseris qui solet esse salus.
 Aut mea ne magicas jaculetur lumina flammæ,
Sibilet aut nostro Regulus ore, times?
 Anteveni

62 P I A D E S I D E R I A

Anteveni tutis Cyncæos visibus orbes,
 Vibratamq; oculo pelle nocente necem.
 Donec enim verso me dedignabere vultu,
 Te, dolor, irato vivere, major erit.
 Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum,
 Nullius alterius labra, genæq; movent.
 Pulchra tuos possum Tithonia spernere crines,
 Pœna nec est oculis, Phœbe carere tuis.
 Possum formosisque comis, oculisque carere,
 Nullaq; me vincit compede forma tenet.
 Attamen absque tuis oculis, mea vita, meum cor
 Vivere, non aliter quàm sine corde, queo.
 Cense igitur reliquos, quos abdo pectore questus,
 Si iam dura, oculis, pœna, carere tuis? (est,
 O quanto! o quanto mihi grandius hoc tormentum
 Te quod amē mea lux, me tamē haud redames.

*Cur faciem tuam abscondis, & arbitra-
ris me inimicum tuum? Iob. 13.*

QVare faciem tuam avertis, gaudium
meum per quod gaudeo? ubi es abs-
conditus, pulcer, quem desidero? odorem
tuum haurio, vivo & gaudeo; te autem non
video; vocem tuam audio & revivisco; sed
cur faciem tuam abscondis? fortè dicis; *Non vi-
debit me homo & vivet.* Eja Domine, moriar,
ut te videam; videam, ut hinc moriar. Nolo vi-
vere, volo mori, dissolvi cupio, & esse cum
CHRISTO; mori desidero ut videā CHRI-
STVM; vivere renuo, ut vivā cū CHRISTO.

August.
soliloq.
cap. 1.

— *Lumen persapè tuenti,
Numinis æterni, nubes densissima, sese
Protinus iniecit mediam, seq; abdedit ingens
Fulgor, & ardentem fixit mihi corde dolorem,
Ut mihi jam propius posito se præpetere cursu
Eripuit, cepitq; fugam. Cur istud? Amari
An quod à me semper cupiat, cupideq; requiri?
Namq; ita moris habent homines quoque.*—

Nazian.
d virtutis
te hu-
manā.

Si quis enim offenderit servulorum, aver- Ambrosi.
tere ab eo vultus solemus. Si apud homines Apolog.
hoc grave dicitur, quāto magis apud Deum? pro Da-
vides enim quoddam faciem suam Deus à Cain vid.
muneribus avertit. Ided David orat ut flagel-
letur potius quàm projiciatur à facie Dei. Ideo
justus ait: *Vultum tuum Domine requirā.* grande
ergo

64 PIA DESIDERIA

ergo suppliciū, projici à facie Dei. Projectus est Adā de Paradyso; neq; immeritū, ipse enim antè *se absconderat à facie Dei*. Exivit & Cain à facie Dei; quia putavit Deum esse fallendum, ut crimen negaret. Quomodo projiciat Deus à facie suā, audi dicentem: *Tollite illum in tenebras exteriores.*

Bernard.
serm. 35.
in Cant.

Igitur quæ Anima semel à Deo didicit in intimis suis Dei præsentia suspirare, & *querere faciem ejus semper*, talis anima, nescio, an vel ipsam gehennam ad tempus experiri horribilius pœnaliusve ducat, quā post spiritualis studii hujus, gustatam semel suavitatē, exire denuō ad illecebras, vel potiùs molestias carnis: audit enim hominem expertum quæ loquitur: *Bonus es*, inquit, *Domine sperantibus in te, animæ querenti te*. audi & alium similem huic: *Tibi dixit cor meum; exquisivit te facies mea, faciem tuā, Domine, requirā*. Ab hoc bono, si quis avertere sanctam illam animam conaretur, puto, haud secus accepisset, quā si se de Paradyso, & ab ipso introitu glorię, cōspiceret deturbari.

Ambr. in
Psal. 43.

Est enim [CHRISTVS] fulgor æternus animorum, quem ided Pater misit in terras, ut ejus illuminati vultu, æterna & cœlestia sperare possimus, qui antè terrenā caliginē tenebamur inclusi.

Ambr. in
Psal. 118.

Desiste [ergo anima] hominis habere peccata, & videbis faciem meā; qui enim faciem meā videt, debet esse sine peccato. Esto Angelus,
hoc

LIBER PRIMVS. 65

hoc est divini minister imperii; obsequere mādatis Domini: cū fueris Angelus, videbis faciē Dñi. ipse Dñs Iesus ait: *Beati mundo corde, ipsi enim Deū videbūt*: advertis quid à te exigatur ut videas Deum? Emunda igitur cor tuū.

[Sed] avertere à nobis Deum faciem suam, Ambr. in
putamus, quando sumus in aliquibus afflictionibus constituti. Psal. 43.

Ne timeas, ô Sponsa, ne desperes, ne existimes te contemni, si paulisper tibi subtrahit Sponsus faciem suam. Omnia ista cooperantur tibi in bonum, & de accessu & recessu lucrum acquiris. Tibi venit, tibi & recedit; venit ad consolationem, recedit ad cautelam. Bern. in Scala.

O bona abscondio, quæ efficitur perfectio! B. Ansel-
Gloria mea, Deus meus, abscondis thesaurum mi me-
tuum, ut incites cupidum; recondis margaritam, ut augeas quærentibus amorem; differ-
re, ut doceas petere; dissimulas audire petē-
tem, ut facias perseverantem. quod planè indicat illa flebilis, quæ tuum in sepulcro natum
CHRISTVM, inter mortuos, quærebat vivum
durantibus adhuc tenebris; quam accenderas
ut quæreretur, sed quærenti disparebas ut perseveraret: perseveravit sperans, & speravit perseverans; & quia in spe perseveravit, videre te
mervit. Beata visio & plena exultatio.

Placare, obsecro, & miserere mei, & non
avertas faciem tuā à me, qui pro me redimendo non avertisti faciem tuam ab increpantibus & conspuentibus in te. Aug. me-
dit. c. 39.

*Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis
fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte?
Hierem. 9.*

VIII.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, &
oculis meis fontem lacrymarum,
& plorabo die ac nocte?

Hierem. 9.

Quis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in
undas,
Totique fluat guttis, quot stetit antè, comis?
Fronte patet campus quem flebilis imber inundet,
Ripa nec, ut fluctus exspatientur, obest.
O mea, si subito duo flumina, lumina fiant!
Sat capiet geminis atque aptus aquas.
Ille meis totus lacrymis non sufficit imber,
Perpetuo flentis, qui rigat ora senis.
Capta nec Andromache, quâ lumina proluit undâ,
Illa meis lacrymis undâ sat esse potest.
Nec tua, Ieside, lacrymarum balnea lecti,
Balnea nocturnis humida semper aquis.
Nec quibus es solitus sejunia pascere, guttae,
Nocte, dieque tuas quæ tibi panis erant:
Illa nec illuvies plorabilium lacrymarum
Quam pluit in Domini Magdala mæsta pedes:
Nec tibi, qui geminis inaraverat humida sulcis
Lumina, fons mæstæ, Petre perennis aquæ.
Sed tua, Nile, velim septemplete flumina rivo,
Cum vagus Istacos obruit amnis agros.

E

Am

68 P I A D E S I D E R I A

Aut qualis madidū cūm mergit Aquarius annū,
 Totūq; in hybernus astra liquantur aquas;
 Aut potius trepidus qualis ruit imber in urbes,
 Omnia cūm pluvio claustra reclusa Iovi.
 Culminaq; & currens & acuta cacumina, cautes,
 Et nemora & montes, nil nisi pontus erant.
 Hos oculis voveam gravidis mihi currere nimbos,
 Et caput hoc, totus fiat ut Oceanus.
 Aut saltem in geminos tabescere lumina rivos,
 Perpetuūve meas amne natare genas.
 Nec siccare oculos, nisi cūm stupor obstitit illis,
 Finiat ut lacrymas ultima gutta meas.
 Felices nimium, vitree, gens cerula, nymphae,
 Membra quibus fluído sunt liquefacta vitro!
 Vosq; paludosis mutatae fontibus arvis,
 Quas vetus est quondam fama professa nurus.
 Cur mihi non liquidis stillant quoq; brachia rivis,
 Glaucaq; muscosis fluctuat unda comis?
 Illa ego sum, fontem quæ non admitto in ullum,
 Illa ego sum frustra quæ liquor esse velim.
 O utinam! celcrem vertar, novus Actis in amnem,
 Qui, Galatea, tuo flumen amore fuit.
 Aut aliquod, fieri jubeat me Biblida, Numen,
 Quod fieri jussit Biblida, fontis aquam!
 Aut, Acheloe, tuā liceat mihi ludere formā,
 Hercule decepto, cūm leve flumen eras!
 Non ego tunc, Acheloe, precaria corpora ponam
 Taurus, ut exuto fluminis ore, puer.
 Et licet obscuri fuerim nisi nominis amnis,
 Non ego me nomen vile fuisse, querar.

LIBER PRIMVS. 69

*Iugis aqua largus tantum mihi suppetat imber,
Cetera, securum nomen honoris erit.
Tum mea inexhaustos deducunt lumina rivos,
Pindus ut aestiva de nive, volvit aquas.
Perq; fluent lacrymae, veluti vaga flumina, vultu,
Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
Nec nisi flere, meis oculis erit ulla voluptas,
Donec erunt lacrymis crimina mersa meis.*

*Quis dabit capiti meo aquam, & oculis
meis fontem lacrymarum, & plorabo
die ac nocte? Hierem. 9.*

Hieron. **S**I totus vertar in fletum, & nequaquam
in cap. 9. Sgnttæ sint lacrymarum, sed abundantia
Hierem. fluminis, non satis dignè flevero.

Bernar. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis
fontem lacrymarum?* ut præveniam fletibus fletum
in Cant. & stridorem dentium, & manuum pedumque dura vincula; & pondus catenarum
prementium, stringentium, urentium, nec
confumentium. Heu me mater mea, ut quid
me genuisti filium doloris, filium amaritudinis,
indignationis & plorationis æternæ!

Ambr. in Nescit flere qui flenda committit; & cum
Psa. 118. sit ipse lacrymabilis, non habet culpæ lacrymas suæ.

Greg. li. Axa suspirans, à patre terram irriguam pe-
3. dial. c. tit; quia à creatore nostro, cum magno desi-
34. & l. derio, quærenda est lacrymarum gratia. Hinc
6. regi- irriguum superius accipit anima, cum sese
ftri. in lacrymis cœlestis Regni desiderio, affligit:
irriguum verò inferius accipit, cum interni
supplicia, flendo, pertimescit.

August. Tu quidem Rex gloriæ & omnium virtu-
medit. tum magister, docuisti nos verbo & exem-
cap. 36. plo, gemere ac flere, dicens: *Beati qui lugent,
quoniam ipsi consolabuntur.* Tu flevisi defun-
ctum

LIBER PRIMVS. 71

etum amicum, & lacrymatus es valdè super peritaram civitatem. Rogo te, bone IESV, per illas preciosissimas lacrynas tuas, & per omnes miserationes tuas, da mihi gratiam lacrymarum quam multum desiderat & appetit anima mea; quia sine dono tuo, non possum habere eam: sed per Spiritum sanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & ad fletum compungit; da mihi gratiam lacrymarum, sicut dedisti Patribus nostris, quorum vestigia debeo unitari, ut plangam me in omni vitâ meâ, sicut ipsi se planxerunt nocte ac die. Da mihi irriguû superius & irriguum inferius, ut sint mihi lacrymæ panes die ac nocte. Da mihi, dulcissime, fontem irriguum fontemque perspicuum, in quo lavetur assidue istud iniquitatum holocaustum. Da mihi gratiam lacrymarum benedicte & amabilis Deus, præcipue ex multâ dulcedine amoris tui & commemoratione misericordiarum tuarum. Tribue pro bonitate & pietate tuâ, ut iste calix tuus inebrians & præclarus satiet sitim meam.

Lacrymæ siquidem sunt peccati diluvium & mundi piamentum.

Et sicut torrens, diversa obstacula diruit, sic lacryma ferventis desiderii, omnia peccata diluit, omnia tormenta contemnit, & cursum suum ad Deum peragit, usque dum perveniat ad aspectum Dei. Ecclesiastici c. 35.

Nazian.
Orat. 3.

Hugo
Car. ii.
nal. in c.
9. Hier.

72 P I A D E S I D E R I A

v. 16. *Nonne lacrymæ viduæ ad maxillam descendunt?*
 Veri. 19. *A maxilla enim ascendunt, usque ad cælum.*

August. Percute Domine, percutere, obsecro hanc
 medit. durissimam mentem meam, piâ & validâ cur-
 cap. 37. spide dilectionis tuæ, & altius ad intima pe-
 netra potenti virtute; & sic de capite meo educ
 aquam immensam, & de oculis meis verum fon-
 tem lacrymarum jugiter manantem ex nunio
 affectu, desiderio visionis pulchritudinis tuæ;
 ut lugeam die ac nocte, nullam in præsentia
 vitâ recipiens consolationem.

August. Da mihi, quæso, lacrymas ex toto affectu
 medit. internas, quæ peccatorum meorum possint
 cap. 36. solvere vincula, & cœlesti jucunditate semper
 repleant animam meam. Venit mihi in men-
 tem alterius mulieris devotio mira, quæ te in
 sepulchro jacentem, præ amore querebat, quæ
 recedentibus discipulis de sepulchro non re-
 cedebat, quia sedebat ibi tristis ac mærens.
 Si ergo ita flevit, & in fletu perseveravit mu-
 lier, quæ viventem cum mortuis quærebat,
 quæ te manu fidei tangebatur; quomodo te
 plangere & in planctu persistere debet anima,
 quæ te redemptorem suum jam cœlo præsti-
 dentem, & ubique regnantem corde credit,
 ore confitetur? Quomodo ergo gemere &
 flere debet talis anima, quæ te toto corde di-
 ligat, teque toto desiderio videre concupiscat?

*Dolores inferni circumdederunt me, preoccupa-
verunt me laquei mortis. Psalm. 17.*

I X.

Dolores inferni circumdederunt
me, præoccupaverunt me laquei
mortis. *Psal. 17.*

ERgo iterum Actæon aliquis nova fabula fiet,
Infelix canibus, præda voranda sui?
En, mihi mens nemorum studiis juvenilibus arsu,
Et periit studiis mens prope capta suis.
Mens fui, ancipies venatu pellere curus;
Non tamen in sylvis, pulchra Diana, tuis.
Sylvæ mihi rapidis non est lairata molossus,
Lustra nec infesta sollicitata cane.
Nec iuga Taygeti neque Mornala territa cornu,
Nec fulvus volucris cuspide stratus aper.
Nec mea Parthenis circumdata retia sylvis,
Nec meditata feris callida lina dolos. (arcus,
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel
Pulvere Spartana Virginis arma tuli.
O utinam mens ista mihi, Dictynna, fuisset!
Non ego nunc prædæ cingere arte mea.
Heu quibus imprudens studiis mihi torpuit ætas!
Quin potius, nemorum crura notata rubi?
Cur quesita tuis mihi premia, Bacche, trapeus?
Aut agitata tuis præda, Cupido, iugis?
Non tantum pharetram neq; tantum tela Cupido,
Cauta sed, ut fallas, fila, plagasq; geris.

E 5

Pampineos

76 PIA DESIDERIA

Tampineos tantum neque concutis Evie thyrſos,
 Sunt quoque, quos capias ebria crura, doli.
 Cum surgit Dalike Sampſon male conſuſ ab ulnis,
 Vincita Philiſtheo brachia fune tulit.
 Cum jacet ignoto Noe ſuperatus Iaccho,
 Compede ſucciduos ſtringis Iacche pedes.
 Ecce, volupta ſuis jam me quoq; caſſibus ambit,
 Quæ toties votis præda petita meis.
 Hei mihi, quot circum pedicari indagine cingor!
 Seu fera venantium præpete ſepta globo.
 Scilicet illa fuit ſpectri feralis imago,
 Antonio, celfi culmine viſa jugi:
 Cum patuere, oculi collecta ſub uvium ictum
 Omnia, quæ mundo didita regna jacent;
 Omnia, ceu parvâ telluſq; poluſq; tabellâ,
 Pittaq; ſtant minimo corpora tota vitro:
 Omniaq; hæc ingens obſepſerat undique rete,
 Multaq; furivis ſtamina ſparſa vuis.
 Quiſque ſuos laqueos, ſenſit ſua vincula quiſque;
 Hic caput, ille pedes vincitur, & ille manus.
 Nempe ſua capitur laqueatus quiſque voluptâ,
 Et viſco ſtolidæ decipiuntur aves.
 Ah! ſua nexilibus tendit mors undique tramis
 Retia, arachneo callidiora dolo.
 Vtq; ſedet nigro venator aranens aniro,
 Inſidians pennis, ſtridula muſca, tuus:
 Senſit ubi motâ trepidare cubilia, tela,
 Emicat, & trepidam raptat in antra feram:
 Aut qualis viridi læcet arbore callidus auceps,
 Pennipedi meditans vincla dolosa gregi.
 Linigeros

LIBER PRIMVS. 77

Linigeros abdit vicino gramine vallos,
 Spargit & in nitido plurima grana solo.
 Et circum inclusas secretâ crate volucres,
 Quæq; carant vinctæ compede, ponit aves.
 He, saltu, & cantu; levis ille foramine buxi;
 Ha socias; prædam, decipit ille suam.
 Venantiùm haud aliter scelerum comitata corona
 Implicat insidiis mors sua quemque suis.
 Quisq; super laqueos nixus dare corpora saltu,
 Heu miser, in stygias precipitatur aquas!

Dolores

78 PIA DESIDERIA

*Dolores inferni circumdederunt me,
præoccupaverunt me laquei mortis.
Psalm. 17.*

August. **E**Cce Domine Deus meus, mundus totus
foliloq. plenus est concupiscentiarum laqueis,
cap. 12. quos paraverunt pedibus meis, & quis effu-
giet hos laqueos?

Hieron. *Venatione ceperunt me quasi avem inimici mei*
Thren. 3. *gratis.*

Ambros. *Avis enim quæ descendit ex alto, vel quæ*
de bono in altum se extollere non potest, frequenter
mortis aut laqueis capitur, aut visco fallitur, aut qui-
buscunque irretitur insidiis: sic quoque &
cap. 5. anima nostra. Laqueus, in auro; viscus, in
argento; nexus, in prædio; clavus est in
amore. Dum aurum petimus, strangulamur;
dum argentum quærimus, in visco ejus hæ-
remus; dum prædium invadimus alligamur.
Quin etiam mulieris decus, dum tentat,
astringit.

Bernar. *Sed qui sunt venatores isti? venatores uti-*
ferm. 3. *que pessimi & nequissimi, callidissimi & cru-*
super *delissimi. Venatores qui cornu non sonant*
Qui habi- *ut audiantur, sed sagittant in occultis immac-*
rat in ad- *culatum. Ipsi Rectores sunt tenebrarum har-*
jutorio. *rum, astutissimi versutia & malitia diabolicæ*
fraudis; ita ut, sicut est ante venatorem be-
stia;

LIBER PRIMVS. 79

stia; sic ad eorum comparationem sit quilibet astutissimus hominum.

O anima fragilis ad resistendum, facilis ad Bonav. cadendum, difficilis ad surgendum! qualiter cap. 1. istius adversarii laqueos evadere poteris, soliloq. quem tantis subtilitatibus præditum agnos-
cis?

Intellige quia in medio laqueorum ambu- Origen. las, & subtus in machinas transeas imminen- hom. 2. tes. Omnia retibus plena sunt; Diabolus la- in Cant. queo cuncta complevit.

Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos August. infinitos, & omnes vias nostras variis imple- soliloq. vit decipulis, ad capiendas animas nostras, & cap. 16. quis effugiet? laqueos posuit in divitiis, la- queos posuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigiliâ: laqueos posuit in verbo, & in o- pere, & in omni via nostrâ.

Abcondita est in terra pedica ejus, & decipu- Greg. li. la illius super semitam. In terrâ pedica abscon- 14. mor. ditur, cum culpa sub terrenis commodis oc- c. 6. in c. cultatur; inimicus quippe insidians ostendit 18. Job. humanæ mēti, in terreno lucro, quid appetat, & occultat peccati laqueum, ut ejus animam stringat, quatenus videat quid est quod concupiscere valeat, & tamen nequaquam videat in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et tunc ab antiquo hoste super semitam decipula ponitur, quando in actione hujus mundi, quam

80 PIA DESIDERIA

quam mens appetit, peccati laqueus paratur; quæ videlicet non faciliè deciperet, si videri potuisset; sic quippe decipula ponitur, ut dum esca ostèditur, nequaquam ipsa à trans-eunte videatur. Sæpè ergo proponuntur animo cum culpâ honores, divitiæ, salus, & vita temporalis, quæ mens infirma, dum quasi escam videt, & decipulam non videt, per escam quam videns appetit, in culpâ constringitur, quæ non videtur.

Basil. de
non ad-
herendo
rebus se-
cularib.

Et quemadmodum perversi quidam & subdoli homines, quorum studium est & propositum ex aliorum bonis ditescere, (eam tamen potentiam non habent, ut apertâ violentiâ utantur) vias insidiosè obsidere solent; & si locum aliquem circa illas aut convallibus profundis interruptum, aut dumorum densitate obscurum viderint, in illum sese abdunt; & huiusmodi velamento, viatorum circumquaque conspectum, ne prævideantur, amoliti, ex inopino illos adoriuntur, ne quisquam eorum laqueos periculosos videre prius queat, quàm in illos incadat: ita & Satan insens nobis, & antiquus hostis, mundanarum oblectationum umbris sese insinuans (quæ periculose circa vitæ huius viam, latronem occulere solent, & latibula præbere insidiatori) indè improvisos nobis perditionis laqueos subternit. Oportet itaque nos animi oculos perpetuè vigiles circumquaque

LIBER PRIMVS. 81

cumquaque diducere, & quidquid iucundum apparet, mox suspectum habere, & prætercurrere; nec aliquam illi cogitationem applicare, etiamsi aurum copiosè propositum videatur, & idoneum quod à volentibus tollatur, etiamsi quascumque delicias terra proferat, & preciosa tabernacula ostendet: etiamsi choreas, comessationes, ebrietates, & mensas concentuū modulatione iucundas videamus; etiamsi offeratur venustas corporum. Sub his namque omnibus ita iucundis, latebras habet communis noster hostis, expectans num per objectorum spectacula illecti, relictā Regiā viā, ad ipsius aliquando infidias ipsi ultro declinemus. Et plurimum sanè timendum est, ne quo pacto illis incautè accurrentes, & oblectationem illam, quam usurpantibus offerunt, nihil habere periculi putantes, primo statim gustu, dolosè abditum hamum voremus, atque illo postea (nolimus, velimus) ligati, ad terribiles latronis latebras *Mortem*, scilicet, per huiusmodi illecebras, imprudentes trahamur.

Attolle [*ô homo*] animam tuam ne eam Ambr.li.
illiciat esca laqueorum. Voluptates sæculi, de bono
esca quædam sunt, & (quod peius est) esca mortis
malorum, esca tentationum. Dum volupta- cap.6.
tem quæris, laqueos incurris. Oculi enim
meretricis laqueus amatoris est; oculus ergo
meretricis,

82: PIA DESIDERIA

meretricis, est laqueus. Laqueus est etiam sermo meretricis, qui obdulcat ad tempus, fauces tuas, & postea exasperat eas amaritudine conscientiae peccatricis. Laqueus est aliena possessio plena amoenitatis. Omne iter istius vitae plenum laqueorum est. Vnde justus dicit: *In via hac, qua ambulabam, absconderunt laqueos mihi.*

Ibidem. Quoties inimicus, cordi nostro conatur inferere, quo nos reflectat à sanctitatis proposito & piis votis? Quoties corporeos inflammat ardores? Quoties occurrere facit oculos meretricios, quibus castum sustentet affectum, ut improvise amoris spiculo feriat imparatum? Quoties inserit animo tuo verbum iniquum, & cogitationes cordis absconditas? His anima, quæ cupit evolare, depouitur. Sed tu oblectare quasi bonus miles
CHRISTI IESU.

Ibidem. Et quid de extraneis laqueis loquar? hostis nobis laquei sunt cavendi in ipso hoc corpore nostro, laquei circumfusi nobis sunt, quos debemus vitare.

Amb. lib. 4. in c. 4. Honorum gratia, sublimitas potestatum, epularum suavitas, forma meretricis, laqueus est Diaboli.

Ambr. de bono mortis. cap. 9. Ergo non laqueis nos credamus, & retribus iis quæ decipiunt & illudunt; non sequamur illecebrosam & seductoria.

Aug. in Sed tantum valet animi præsumptio, ut
& coram

LIBER PRIMVS. 83

& coram ipsis mulpula fit, & incidant in Psal. 68.
eam; obscurentur oculi eorum ne videant.

Sed tu Domine libera nos de laqueo venantium, & à verbo aspero, ut conuiteamur soli loq.
tibi, dicentes: Benedictus Dominus, qui non cap. 16.
dedit nos in captionem dentibus eorum: Anima
nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium,
laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

Non intres in iudicium cum seruo tuo. Psal. 142.
X.

X.

Non intres in iudicium cum seruo
tuo. *Psalm. 142.*

Quod decus est Dominis, ad iura laceſſere ſer-
vos?

Palmaq; quæ ſervi, iure vadantis Herum?

Et ſervulus hero vertit victoria probro,

Et reus offenſa ſervus herilis abit.

Crede mihi, pudor eſt, mecum tibi texere rixas,

Iurgia nec tecum convenit eſſe mihi.

Non ego ſum, tanta cui ſit fiducia pugnae,

Non ego materies litibus apta tuis.

Nempe tuis ſcribi vis bella forenſia faſtis,

Aut mea, forſe, tuam vincere, cauſſa poteſt:

Cujus erit felix adeo ſacundia lingue,

Quæ ſperare ſibi tanta tropæa queat?

Iuridici nulla eſt ita vox exercita rixis,

Quo tua debitor cauſſa, loquente, cadat.

Heu nimis immitem diſpenſus cognitor urnam,

Nec tuus inſecti ſe rigor ille ſinit!

Sat tua nota quidem gemino clementia mundo;

Plandaq; & in pœnas eſt tibi lenta manus:

Maſtaq; cum ſtatuis, iſti tibi mœror in ore eſt,

Tamq; rei damno, quam reus ipſe, doles.

Parq; tibi pœna eſt de crimine ſumere pœnam,

Ac ſua de plexo crimine pœna reo eſt.

86 P I A D E S I D E R I A

Nec sibi, quam patitur, possit quis demere noxam;
 Quisque sui quamvis arbiter ipse foret.
 Non tamen ut verus habeant hæc carmina laudes,
 Ausim Iudicii punita subire tui.
 Nam licet in miseros bonus es, venieq; paratus,
 In fontes etiam, jure, severus agis;
 Et tibi tam iusta pendet lanx utraque libra,
 Par sit ut ex æquo gratia, parq; rigor.
 Nec finis affectus, capivagq; pectora duci,
 Nec subigunt animum lenia verba tuum.
 Nec, si causidici vox incantaverit aures,
 Facundia minimum diluat arte nefus.
 Perdidit hic cassus facundia, suadaq; vires,
 Et silet hoc omnis gratia muta loco;
 Nec prece, nec precio; nec fraude, nec arte, nec astu
 Prostitit hoc unquam vendita causa foro.
 Quis secet inrupidus tam duro Iudice lites,
 Aut tantum imparidus pareat ante Deum?
 Non ego si sævi vocer inter otulia Martis,
 Dura tui metuam septa, Gradire, fori.
 Nec trepidem (licet ipsa Decem citet hasta virorum)
 Ne mea, centeno iudice, causa labet.
 Nec tua, (causarum scopulos) infamia, Cassi,
 Pulpta, si jubeat Prætor, iniqua querar.
 Nec Rhadamantei verear subsellia regni,
 Scamnaq; Dytæi litigiosa Ducis.
 Nec, quibus inclusus tenet arbiter Æacus umbras
 Infernus dubitem jura subire plagis.
 Quilibet in caput hoc dilet suffragia iudex
 Et serui immittes quilibet urna notas:

causarum

Causarum mihi tot lingua est in flata tropæis,
Se putet ut nullo cedere posse foro.
Unus at timuit solummodo Iudicis urnam,
Iudicis & testis qui vice solus agit.
Qui, semel ut sævi sententia lata tabellâ est,
Nec prece, nec lacrymis, triste reiractat opus.
O durum, ô fatale reus, miserisq; tribunal,
Quo Iudex rigido tam gravis ore sedet!
Dicitur immotis iriduog; supinus apertis,
Hunc oculis Agathon extimuisse diem.
Viq; sibi noxæ Paulus non conscius esset,
Hoc tamen est veritus iudice stare nocens.
Quiq; sui Salomon dottissimus auduit ævi,
Mens pura est, quemquam dicere posse, negat.
Quin sacer hæc etiam trepidum formidine Psaltes;
Iudice te, tutus quis reus, inquit, eris?
Quiq; tot adversos tulit æquo pectore casus,
Vix fore clara satis sydera, Iobus ait.
Si trepidant igitur, tanto censore, columnæ;
Quo stabunt tabulæ, ligna caduca, pede?
Siq; tremunt pavide nutante cacumine cedri,
Quâ spe parva suam sylva tenebit humum?
Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore sanguis,
Aspectus quoties hæc subit urna meos.
Non secus ac visâ cum victima sorte securi,
Decepto refugit verberare iuncta caput.
Parce precor, neq; ius mihi dic hæc cognitor urna
Sancta Themis causâ qua cadat ipsa sua.

88 PIA DESIDERIA

Non intres in iudicium cum servo tuo.
 Psalm. 142.

Aug. in
 Pla. 142. **N**on litigemus ; nolo tecum habere causam, ut ego proponam justitiam meam, tu convincas iniquitatem meam. Indignum est tibi, cum servo tuo intrare in iudicium, nec quidem cum amico tuo. Noli ergo intrare mecum in iudiciū Domine Deus meus. Quantumlibet rectus mihi videar, producis tu de thesauro tuo regulam ; coaptas me ad eam, & pravus invenior ; *ne intres in iudicium cum servo tuo* : misericordia indigeo, fugitivus redeo, pacem quero.

Iob. 14. Dignum ducis, super huiusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?

Ambr. in
 Psal. 36. Vocat te in iudiciū venies. Quid responsurus es ei, qui nisi iterum tibi donet, peristi? idēd S. David iudicium refugit, misericordiam poscit, dicens : *& ne intres in iudicium cum servo tuo.*

Bernar.
 serm. 8. Quid enim tam pavendum, quid tam ple-
 super dinis excogitari potest, quā iudicandum
Beati qui altare illi tam terribili tribunalī, & incer-
habitant. tam adhuc expectare sub tam districto Iudice sententiam! *Horrendum est*, ait Apostolus, *incidere in manus Dei viventis.*

Ambr. in
 oratio- Ipse est autē testis & Iudex, Iudex & testis,
 nibus. quē nulla cōsciētia peccatrix effugere potest.
 Omnia

LIBER PRIMVS. 89

Omnia enim nuda & aperta sunt oculis ejus.

Et sicut illi, qui è carceribus educuntur, Chryſi-
anà cum ipsis catenis ad judicium protra- c.4.Matt.
hantur, sic omnes animæ, cum hinc emigra- hom. 14.
verint, variis peccatorum catenis implicitæ
ad terribile illud ducentur tribunal.

[Et ecce ego] jam jam præsentabor ante
districtum judicem de operibus meis ratio-
nem redditurus. Væ mihi misero cum vene-
rit dies illa Judicii, & aperti fuerint libri, in
quibus omnes mei actus & cogitationes Do-
mino præsentandæ recitabuntur. Tunc de-
misso capite præ confusione malæ conscientie
in judicio, coram Domino, stabo trepidus &
anxius, utpote commemorans scelorum com-
missa meorum. Tunc anima inveniens ocu-
los clausos, & os, aliosque corporis sensus,
per quos solemus egredi & delectari in his
exterioribus, revertetur ad se, & Odet sub se:
& quia amore mundi & carnis voluptate, Deï
amorē dereliquerat, derelinquetur à Deo mi-
sera in horâ tantæ necessitatis, atq; demoni-
bus tradetur in inferno crucianda. [Anima
mea] ingenti horrore concutitur, & multipli-
cibus cogitationum æstibus agitur, cum ur-
gente solutione carnis, & subductis è medio
omnibus, se & illū terminum considerat, cui
appropinquat; & post paululum hoc invenit
quod in perpetuum mutari non poterit.

Bernar.
medit.
cap. 2.

Neq; enim tunc immeritò cujuscunque anima Greg. 8.
terretur,

24. mor. terretur, quando post pusillum hoc invenit
 cap. 7. quod in aeternum mutare non possit. Consi-
 deramus quippe quod viam vite presentis ne-
 quaquam sine culpâ transire potuimus. Consi-
 deramus etiam, quia nec hoc quidem, sine
 aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter ges-
 simus, si remota pietate iudicemur. Quis e-
 nim nostrum vitam præcedentium Patrum
 valeat vel superare vel assequi? Et tamen Da-
 vid dicit, *Ne intres in iudicium cum servo tuo;*
quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vi-
vens. Paulus cum diceret, *Nihil mihi conscius*
sum; cautè subjunxit: *Sed non in hoc iustifica-*
tus sum. Ioannes dicit: *Si dixerimus, quia peccat-*
um non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas
in nobis non est. Iacobus ait: *In multis offendi-*
mus omnes. Quid ergo facient tabulae, si tre-
 mant columnae? aut quomodo virgulta im-
 mobilia stabunt, si huius pavoris turbine et-
 iam cedri quatiantur? Solutioni ergo carnis
 appropinquans nonnunquam terrore vindi-
 ctæ etiam iusti anima turbatur.

Greg. c. 23. in 7. cap. Iob. Quantalibet enim iustitiâ polleant, nequa-
 quam sibi ad innocentiam vel electi sufficiunt,
 si in iudicio districtè requirantur: sed hoc
 tunc ad solatium suæ ereptionis inveniunt,
 quod nequaquam se posse sufficere humiliter
 sciunt. Sub humilitatis ergo tegmine, à gla-
 dio se tantæ animadversionis abscondunt, &
 quo terrorem venturi Iudicis præstolantes
 continuo

LIBER PRIMVS. 91

Continuo timore trepidant, eo indefinenter agitur ut paratiores fiant.

Noli, quæso, pusillime Domine, scribere August: aduersum me amaritudines meas, ut intres in iudicium cum seruo tuo, sed secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. cap. 39.

Væ mihi misero, cum venerit dies Iudicii, & aperti fuerint libri conscientiarum, cum dicetur de me: ecce homo & opera eius. quid faciam tunc, Domine Deus meus, cum cœli revelabunt iniquitatem meam, & aduersum me terra consurget? Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite, præ confusione, coram te stabo trepidus & confusus, Heu me miserum, quid dicam! clamabo ad te, Domine Deus meus, quare jacens consumor? Plange anima mea, sicut vidua super virum pubertatis suæ; ulula misera & plora, quoniam dimisit te sponsus tuus; Miserere, ne desperem, sed te sperando respirem; & si ego commisi unde me damnare potes, tu non amisisti unde salvare soles. ne memineris dulcissime IESU, tuæ Iustitiæ aduersus peccatorem tuum, sed esto memor benignitatis tuæ aduersus creaturam tuam; ne memineris iræ aduersus reum, sed memor esto miserationis tuæ aduersus miserum, obliuiscere superbum provocantem, & respice miserum invocantem. Quid enim est IESUS nisi Salvator?

*Non me demergat tempestus aque, neque absor-
beat me profundum. Psalm. 68.*

XI.

Non me demergat tempestas aquæ,
neq; absorbeat me profundum.
Psal. 68.

O Nimis instabilis levis inconstantia Ponti,
Qui tot pellicibus carbasa fullis aquis!
Nempe fluis vitreis refluisc; argenteus undis,
Mentiturq; cum dura metalla liquor.
Nonnumquam placidus, tacita stas more paludis,
Nec magis ulla lacu stagna modesta jacent.
Sæpè tibi horrificat vix summum fluctibus æquor,
Cum levis exiguo stringitur unda Noto.
Mobilibusq; saltu circum cava ligna choreis
Subst. antq; levi vela petulca rare.
Quin sinis aratis findi freta mollia rostris,
Itq; tibi canas tonsa flagellet aquis:
Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo,
Tot tiberis remis, terra quot ipla rotis.
Et tua, ne quâ parte, fides suspecta labore,
Marmora perspicuo pandis aperia sinu:
Quis tam perspicuo fraudem putei esse profundo?
Aut vitreo tantos amne latere dolos?
Ecce ubi discinctâ jam non tenet anchora pappè,
Aurâq; remigio prona secundat iter;
Quam cito deserto discessit littore pinus,
Et jam nulla domus, nulla videtur humus;
Improvisa

94 PIA DESIDERIA

Improvisa ratem medio circum æquore cingunt,
 Hippotadæ laxis agmina missi cavis.
 Non secus ac sævâ ferens damnatus arenâ
 Opprimitur Libycis præda voranda feris.
 Aut nemorum latebris deprensus forte viator,
 Prædonum subito cingitur orbe latus.
 Tum surgit tumidis præsagum fluctibus æquor,
 Venturôq; tremui discolor unda metu:
 Mox ubi deceriant simul Africus & simul Eurus,
 Et Notus & Boreas incubuere salo;
 Finditur abruptus varia in divortia pontus,
 Distrahit ut fluctus quæque procella suos.
 Et patet horrendo præceps Neptunus hiatus
 Mensurus pelago circumeunte ratem.
 Heu! gemit hic tumido pendēs trabs anxia fluctu,
 Et perit, undecimâ si prior unda venit.
 Aut hæc, aut similis falsis est fallacis imago,
 Tam citò de placido sæva fit unda mari.
 Sed mihi, mentio simulata est fabala ponto,
 Non ego de vestris, Tethy, querebar aquis.
 Nec mihi, de rapidis, qui torquent æquora, ventis,
 Nec mihi, de regnis, Æole, verba tuis.
 Nec mihi de levibus, temerarie Typhæ, carinis
 Ire quibus liquidum primus es ausus iter.
 A patrio numquam solvit mea litore puppis,
 Nec vidi virides, Numina salsa, Deos.
 Nec ventos didici, neque ventis vela tetendi,
 Qui facit hanc artem, quam facit, arte luat.
 Quem cecini pontus, mea vita, similima pôro est,
 Quæq; tulit puppis, illa ego, puppis eram.
Æolida

LIBER PRIMVS. 95

Æolide magno flantes circum agmine frares,
 Sunt animi motus, gens violentia, mei.
 His ventis, hac nave, per hæc ego cæcula currens,
 Tot sensi humanis rebus inesse vices.
 O fallax nimium mendaci vita sereno,
 Quæ nigra de letis tam citò regna facis?
 Nulla deest Venerum tibi copia, nulla leporum,
 Omnia blanditis, letitisque fluunt.
 Plurima iucunde celebrantur festa voluptæ,
 Aræque tristitiæ nulla dicata linat.
 Dum furit intus amor, venisque agitata libido,
 Triste nihil, fraudem fraude regenti, patet.
 Ast modo, cum stygio vitiorum crumpere fluctu,
 Hisq; animum ventis asservisse lubet; [fundo,
 Tunc videt, heu! quanto fuerit mens hausta pro-
 Quoq; gemit, scelerum quàm grave sentit onus.
 Atq; uinâ! ut, liquidis Pelagi qui mergitur undis,
 Exerit Oceano terq; quaterq; caput;
 Sic imo scelerum meris semel æquore mentem,
 Submersus superis tendat ab amne manus!
 Sed velut in tetrum putei qui labitur antrum,
 Quem simul & putei iracta ruina tegit;
 Aut gelidas fracto subiit qui marmore crustas,
 Nequicquam obstructo flumine tentat iter:
 Non aliter, prono scelerum qui vorace raptus
 Rix tulit a superis, unus & alter, opem.
 Aspicias, ut certem pugnantibus, una, duobus;
 Bella movete Noto, bella movete falo? [unda,
 Aspicias, ut caput hoc propè mergat & Auster &
 Læmq; necaturus ducere cogat aquas?

Aspicias

96 PIA DESIDERIA

Aspicias hanc animam gemino succumbere fato?

Nec tua sunt velis astra secunda meis?

Aspice, nec rabido luctantem desere pono,

Naufraga nec medio lina relinque freto.

Tende manum potius misere, Palimure, natantis

Et mento digitos subde vocare tuos.

*Non me demergat tempestas aque, ne-
que absorbeat me profundum.*
Psalm. 68.

QVAM diu miser jactabor in fluctibus August.
mortalitatis meæ, clamans ad te, Domi- soliloq.
ne, & non exaudis? Audi clamantem Do- cap. 35.
mine de hoc mari magno, & adduc me ad por-
tum felicitatis æternæ. Felices, qui de peric-
ulo maris hujus educti, ad te Deum, portum
tutissimum pervenire meruerunt! ô verè feli-
ces, qui de pelago ad litus, de exilio ad pa-
triam, de carcere ad palatium pervenerunt,
optatâ jam quiete beati! Infelices heu nos
miseri, qui per maris hujus magni fluctus pro-
cellosiâq; voragines navim trahimus ignoran-
tes an ad portum salutis pervenire valea-
mus!

Pater misericordiarum, audi ejulatum pro- August.
pili tui, & porrige manum tuam, optinam soliloq.
adjutricem, ut retrahat me de profundis aqua- cap. 37.
rum, & de lacu miserie & de luto facis, ne
peream vidente misericordiâ oculorum tuo-
rum, aspiciente clementiâ viscerum tuorum,
sed evadam ad te, Dominum Deum meum.

Pelagus enim est longè lateq; protensum Chrys.
hec vita; & quemadmodum in mari universo hom. 82.
sinus diverfi, aliis atque aliis tempestatibus in Mari.
commoventur

commoventur præcipuè : velut Ægeum
ventis exasperatur ; Thyrrenum vero fretum
propter angustias ; Charybdis autem quæ est
Libyen versus , propter stagna Syrtis & bre-
via , Pontus magnitudine fluctuum atq; im-
petu ; Hispanicus Oceanus , quia inuis , ca-
rentia portuum & locorum ignorantia intri-
catus , difficilis navigantibus est ; similiter a-
lia Pelagi pars , aliis de causis : sic & in vitâ
nostrâ fieri videmus.

Ruper- *Narium quoque nomine vita hominū transi-*
tus lib. *itoria designatur: quemadmodum & in Iob:*
5. in c. 8. *dies mei, inquit, transferunt sicut naves, poma*
Apocal. *portantes.*

Greg. li. *Et huc, illucque mentis nostræ navis impel-*
9. mor. *litur, quia & Paradysi celsitudinem memini-*
ca. 24. in *mus, & importunos tentationum fluctus ex*
cap. 9. *carne toleramus.*

Iob. *Quod autem mare abruptius quam secu-*
Ambros. *rum? tam insidum, tam mobile, tam pro-*
præf. in *fundum, tam immundorum spirituum flati-*
4. I. sup. r *bis procellosum?*

Euang. *Quod a diversis peccatis & variis tenta-*
Lucæ. *tionibus, velut quibusdam fluctibus agitat-*
Chrys. *de quo scriptum legimus: Hoc mare magnum*
hom. 33. *& spatiosum.*

Hieron. *Nolite credere, nolite esse securi; licet in*
epi. 1. *modum stagni fuscum æquor arrideat; licet*
ad He- *vix summa jacētis elementi spiritu terga cris-*
liod. *pentur; magnos hic campus montes habet.*

Inus

LIBER PRIMVS. 99

Intus inclusum est periculum, intus est hostis. In illo æstu, charybdis luxuriæ salutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia scylla seu renidens libido blanditur. Hic barbarum littus, hic Diabolus piratâ, cum socius portat vincula capiendis.

In hoc magno sæculi hujus diluvio, ubi Ambr. in circumstantibus procellis non invenitur si-oratio-
da statio, & locus eminentior ubi pes colum-nibus
bæ aliquatenus valeat requiescere.

Magnam faciunt tempestatem multitu-Ambros.
dines cupiditatum, quæ velut in quodam fre-Apolog.
to corporis navigantem hinc atque inde per-poster.
turbant, ut gubernator sui esse animus non pro Da-
possit. vid c. 3.

Mens quippe humana, quot tentationes Greg. li.
patitur, tot flatibus movetur. Hanc enim 11. mor.
plerumque ira perturbat; cum recedit ira, c. 23. in
succedit inepta lætitia; luxuriæ stimulis ur-cap. 13.
getur, æstu avaritiæ longè lateque ad am-Iob.
bienda, quæ terrena sunt, tenditur: ali-
quando hanc superbia elevat, aliquando ve-
rò inordinatus timor in infirmis deponit.

[Ecce Domine] Iniquitates meæ supergressæ August.
se sunt caput meum, & sicut onus grave gravat- medit.
æ sunt super me, & nisi tu (cui proprium est cap. 39.
misereri semper & parcere) dexteram tuam
majestatis supponas, mergi cogor miserabi-
liter in profundum.

Pfal. 88. *Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuum ejus tu mitigas.*

Aug. in Psal. 68. Magnus est puteus, profunditas iniquitatis humanæ. Illuc quisque, si ceciderit in altum caderet: metuenda ista res est vehementer. Si videris hominem fecisse iniquitatem,mersus est in puteum. Quando autem illi dixeris iniquitatem ipsius, & dixerit: verè peccavi, fateor; non super eum claudit puteus os suum. Cùm autem videris eum dicere: Quid enim mali feci? factus est defensor peccati sui; claudit super eum puteus os suum; quæternatur non habet.

August. soliloq. cap. 35. Spes humani generis, **CHRISTE**, Deus de Deo, refugium nostrum & virtus, cujus lumen à longè, inter caliginosas nebulas, super maris procellas, quali stellæ maris radius, oculos nostros irradiat, ut dirigamur ad te, portum. Gubernâ, Domine, navim nostram, tuâ dexterâ, clavo crucis tuæ, ne percamus in fluctibus, ne nos demergat tempestas aquæ, ne absorbeat nos profundum; sed unico crucis retrahe nos ab hoc pelago, ad te solamen unicum nostrum, quem à longè (quasi stellam matutinam, & solem iustitiæ) vix lacrymantibus oculis, in littore coelestis Patriæ, nos expectantem videmus: exaudi nos Deus salutaris noster, spes omnium finium terre, & in mari longè. In mari turbulento versamur; tu in littore stans, aspicias pericula

LIBER PRIMVS. IOI

cula nostra : *Salvos nos fac , propter nomen
uum. Da nobis, Domine, inter Scyllam &
Charybdim ita tendere & tenere medium, ut
utroque periculo evitato, securi pervenia-
mus ad portum.*

*Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me,
& abscondas me, donec pervirasciat furor tuus?*
Iob. 14.

XII.

XII.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus? *Iob. 14.*

Quis mihi securis dabit hospita tecta latebris?
 Tecta, quibus dextra seruer ab igne tue?
Heu! tuus ante oculos quoties furor ille recursat,
Vix ego fida mihi lustra sat ulla reor.
Tunc ego secretas, umbracula frondea, sylvas,
Antraq; solivagus opto relicta feris.
Tunc ego vel mediis timidū caput abdere terris,
Aut maris exesā condere rupe velim.
Tunc voveam penitā montis latuisse cavernā,
Bustorum effossos aut subisse lares.
Aut sinuosa nigri spelæa nataſſe profundi,
Oceani glaucas, scrupæa regna, domos:
Aut numquā aspectos Phæbo, Phæbæq; penates,
Aut habitasse tuos, nox tenebroſa, specus.
Dum quatit aſtriferos flammatus Iuppiter orbes
Et jacit accensā tela crisulca manu;
Tristia; ne noceant, metuendā fulmina flammā,
Daphnide, qui metuit, tempora cinſta, tegit.
Tu rubra cūm torques furibundā ſpicula dextrā,
Nulla iuvant foliis laurea ſerta ſuis.
Nulla iuvant taciis latebroſa cubilia ſylvis.
Sylva tuis oculis omnis & umbra patet.

104 P I A D E S I D E R I A

clauserat obscure densis se frondibus umbra,
 Carpserrat arboreis qui male primus opes;
 Ast ubi vicino vestigia Numine sensit,
 Erubuit, luco proditus ipse suo.
 Nulla iuvat refugio spelunca immanis hiatus,
 Hospita monuvagis lustra nec ulla feris.
 Mitta quæ sensit Medus puer antra leonum,
 Effera Chaldaeos antra dedere neci.
 Nulla iuvant penitus spelunca reperta latebris
 Fida nec umbrarum, senta sepulcra, domus.
 Tectus in obscurâ deprehendere, lothe, cavernâ,
 Et fratrem è tumultu frater humate vocat.
 Quid memorem ut tamida Ionas se miserit unda,
 Nec morsum stabili texerit unda fide?
 Hauserat immani Ionam quæ bellua ventre,
 Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
 Nulla fides vitreo pelagi, nisi vitrea, fundo;
 Pervia perspicuo quid tegat unda fretor?
 Nulla fides clausis, Libitine longa sepulcris;
 Produntur turmulis ossa sepulta suis.
 Nulla fides tacitis, quas vallant saxa, latebris;
 Tecta caverna suo sæpè relecta sono est:
 Nulla fides nemori, vel opacæ frondibus umbra,
 Ambo caduca pari fronsq; nemusq; fide.
 Nec mare, nec tellus, nec lustra, nec antra, nec astra
 Tuta nec illa mihi, quæ super astra, via.
 Tu potes hoc tuus solus caput abdere claustris,
 Dum tuus abdiderit fulmina stricha furor.

LIBER PRIMVS. 105

*Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno
protegas me, & abscondas me, donec
pertranscat furor tuus? Iob. 14.*

Quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fu- Psal. 138.
giam? Quis est locus recepturus fugiti- August.
vum Dei? homines qui suscipiunt fugitivos, in hunc
quærunt ab eis, à quo fugerint: & cum ser- locum.
vum invenerint alicujus Domini minùs po-
tentis, tum sine ullo timore suscipiunt, dicen-
tes in corde suo; non habet iste talem Domi-
num, à quo possit investigari; cum autem au-
dierint Dominum potentem, aut non susci-
piunt, aut cum magno timore suscipiunt,
quia homo potens falli non potest. Vbi non
est Deus? quis fallit Deum? quem non videt
Deus? à quo fugitivum suum non repetit
Deus? quò ergo ibit fugitivus iste à facie
Dei? vertit se huc atque illuc, quasi quærens
locum fugæ suæ: si ascendero in cælum, tu ibi
es, si descendero in infernum, ades: Si me ex-
tulero, te invenio repressorem; si me abscon-
dero, te invenio inquisitorem. Quò ergo i-
turus sum, ut à facie tuâ fugiam, id est, ira-
tum te non sentiam? Hoc consilium: sic fu-
giam à facie tuâ, sic fugiam à spiritu tuo;
ab ultore spiritu, à vindice facie, sic fugiam.
Quomodo? si recipiam pñnas meas in directû,
& habitavero in extremis maris. Sic possum
fugere

106 PIA DESIDERIA

fugere à facie tuâ. Mirum si in extremis maris non est, qui nec apud inferos deest:

Hieron. *Vx qui profundi estis corde ut à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos? & quis novit nos?* Idcirco arbitrantur Deum sua nescire consilia, quia in tenebris sunt opera eorum, & dicunt, *Quis videt nos? & quis novit nos?* non recordantes ejus quod ad Deum dicitur: *Tenebre non obscurabuntur a te, & nox sicut dies illuminabitur, & sicut tenebre ejus ita & lux ejus.*

Ambr. li. 1. de interpellat. Iob cap. 3. Considera illum de quo ait in Ecclesiastico Syrah: *homo transgrediens in lecto suo, dicens in anima sua: quis me videt? tenebre circumdant me, & perietes cooperiunt me, quem vereor?* hic qui se existimabat ab eo qui omnia videt, non videri, & tenebris putat commissa sua posse celari, umbram prætendit; sed frustra latere se credit, cum oculus Domini lucidior sole, occulta omnia deprehendat, tenebrosa illuminet & intimi cordis penetret conscientiam, atque in alta & profunda descendat. Vanus ergo, qui putat tenebris esse se tutum, cum lucem vitare non possit, quæ *lucet in tenebris, & tenebre eam non comprehendunt*: quasi fugitivus itaque & malus mercenarius deprehenditur, & antequam se occultat agnoscitur, quia, Domino omnia antequam erant, cognita sunt, non solum

LIBER PRIMVS. 107

lūm quæ facta ; sed etiam quæ futura sunt. Hieron.
Hoc errore decepti Adam & Eva, audien- lib. 9. in
tes sonitum pedum deambulantis in Parady- cap. 29.
so Dei, absconderunt se sub arbore. Isaia.

Primus [itaque] homo, post culpam, in- Greg. li.
ter arbores Paradyti, absconditus invenitur. 33. Mo-
ral. c. 3.

Sic habes Adam abscondentem se, ubi Ambr. li.
Deum cognovit esse præsentem, & quasi 2. de pœ-
tūm latere voluisse, & vocatum à Domino nit. cap.
eā voce quæ latentis morderet affectum, hoc ult.

est, *Adam ubi es?* hoc est ; cur te abscondis?
cur lates? cur fugis eum quem videre deside-
rabas? Ita gravis culpa est pœnitentiæ, ut sine
iudice, ipsa se puniat, & velare se cupiat, &
tamen apud Deum nuda sit.

Quò te [Adam] duxerunt peccata tua, ut Ambr. li.
fugas Deum tuum, quem antè quærebas? de Para-
dyso ca.
Timor iste culpam fatetur, latebrā præviri-
cationem. 14.

Cain quoque dicens: *si eiecisti me hodie, à fa-* Hieron.
cie tuā abscondar, simili stultitiā Deum arbi- lib. 9. in
tratus est ignorare. Et per Amos de impiis & cap. 20.
peccatoribus dicitur: *si absconderint se ab o-* Isaia.
culis meis in profundo maris, ibi mandabo dra-
coni, & mordebit eos.

[Et tu] quò fugis Propheta [Iona?] non Chryfos.
audisti quod David ait: *quo ibo a spiritu tuo,* homil.
& quò à facie tuā fugiam? In terram? sed Do- de Iona.
mini est terra & plenitudo ejus. Ad inferos?
& ibi virtus tua non deerit. Ad Cælum? ibi
quoque

108 PIA DESIDERIA

quoque te esse cognosco. In mare? & ed tendit dextera tua. Cum navim fuisset ingressus, turbantur maria, fluctus elewantur, & profundum Pelagi arena monstratur; & sicut fidele mancipium, cum servum fugam lapsum, (nonnullis etiam communi Domino preciolis ablati) omni animositate, contra ejus retentores insistit, nec ante derelinquit, nisi eum praesentaverit Domino; sic & mare, conservum agnitum, non alieno patrocinio, nullius postulato subtidio, sed propria virtute commotum, ut sibi redderetur, exposcit.

Paulin.
car. ad
Cytherium.

Nam qui putarat per mare evadi Deum,
Et nave celari Deo,
Nunc iste & intra belluam mersam mari,
Adesse sensit arbitrum.
O digna sancto claustra fugitivo Dei!
Capitur mari quo fugerat;
Altumq; vaste missus in ventrem fere,
Vivo tenetur carcere.
De nave jactus perit, & undis navigat
Exul soli & hospes soli.
Spatiaturo antro belluini corporis,
Captivus & liber reus.

Isaiz 2.

Ingrederere in petram, abscondere in fossa humo,
a facie timoris Domini, & a gloria majestatis ejus.

Tomo. 9.

Si [enim] umbrato repente Caelo, solis claritas nostris aspectibus denegetur, & pro-
ep. ad A- ductis in nostram humilitatem nubibus, pluviz

LIBER PRIMVS. 109

pluviae terris immineant; si commotis, ut mic. in
 affolet, elementis, in rotam sui currus toni- scientiâ
 trua concitentur, & hinc, inde fulgurum ja- divinae
 cula, palpebris terribiliter objecta corus- legis.
 cent, (quamquam & consuetudine illâ con-
 tingant) pavemus, contremiscimus, & proni
 ad terram, deposita superbiâ, cervices sub-
 mittimus: quid faciemus in illâ die miseri,
 quando revoluta Cælo, cum Angelicis vir-
 tutibus, igneus Dominus totus adveniet?
 quando cadentibus desuper stellis, sol in
 tenebras, & in sanguinem luna mutabitur?
 quando montes sicut cera liquefcent, quan-
 do terra ardebit, & arescent flumina, & ma-
 ria siccabuntur, & contra rerum naturam
 consumpto divinitus humore, ariditatem
 in aquis ignis operabitur? Quando peccato-
 res dicent montibus, cadite super nos, & colli-
 bus, regite nos: quando vocabunt homines
 mortem, & vocata non veniet; quando
 discrimina vertentur in vota, & quod sem-
 per oderunt homines, concupiscent?

*Esto mihi [Domine] in Deum protectorem & Aug. in
 in domum refugii. domus refugii, tu mihi Psa. 30.
 esto, Deus protector, domus refugii. Quid
 fugio? ad quem locum tutus fugio? ad quem
 montem? ad quam speluncam? ad quæ te-
 sta munita? quam arcem teneam? quibus
 muris ambiar? quocumque iëro, sequor me.
 Quicquid enim vis, potes fugere, homo, præ-*

110 PIA DESIDERIA

ter conscientiam tuam. Tu mihi eris domus
refugii, ad te confugio, nam à te, quò fu-
giam? Quocumque iero, ibi te inveniam; &
si irasceris, ultorem te invenio; si placatus es,
adjutorem. Nihil mihi ergo restat, nisi ad te
fugere, & non à te. Ut evadas hominem
Dominum, quicumque servus es, fugis in ea
loca, ubi non est Dominus tuus; ut evadas
Deum, fuge ad Dominum; nam non est quò
fugias Deum; præstò sunt omnia & nuda
Omnipotentis oculis.

*Numquid non paucis diebus meorum finietur
brevis? dimitte ergo me, ut plangam paulu-
lum dolorem meum. Iob 10.*

XIII.

XIII.

Numquid non paucitas dierum
 meorum finietur brevi? dimitte
 ergo me, ut plangam paululùm
 dolorem meum. *Iob. 10.*

Scilicet, in magno cupis hoc me ponere lucro,
 Addita quod vitæ portio parva mea.
 Si numerata forent aliquot mihi lustra, vel annũ,
 Muneris hic poterat nomen habere favor:
 Stamina sed brevibus junxisse fugacia filis;
 Obsecro, dic, pauci quantula summa, dies?
 Nempe ita, qui vitã modò ducere cœperit infans,
 Dicitur moriens, occubuisse senex.
 Sic sua nonnullis descripta est vermibus ætas,
 Una quibus brevis est, integra vita, dies.
 Sic aliquis numerat celeses sibi flosculus horis,
 Natali tumulant quem sua fata die.
 Floscule mane puer, mediũ vir, floscule, luce;
 Floscule, sub noctem, Sole cadente, senex.
 Sic orerisq; uno morerisq; ò floscule, Phœbo;
 Uno fisq; puer, virq; senexq; die.
 Sciret adhuc volucrum saltem rota lenta dierum,
 Hora nec admissis qualibet iret equis;
 Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis;
 Flosculus, & totidem, diceret, herba fui.
 Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
 & luminisinq; modum, lubricus annus abit.

Menstruus

114. PIA DESIDERIA

Menstruus impulsis rapitur quoque solibus orbis,
 Et fugiunt, nullo frena tenente, dies.
 Denique præcipitis volucris rota veritur horæ,
 Nec remeare potest, quæ semel hora fuit.
 Invida res, tempus, sua se per puncta trucidat,
 Se pariter fugiens, se pariterq; sequens.
 Qualis ruda suo se flammea funerat igne,
 Ipsa sibi bustum facta sibiq; rogius:
 Sic redit in proprium sacrorum circulus orbem,
 Flectitur inq; suas annua meta rotas.
 Scilicet hæc veterum fuit obona fabula vatum,
 Ore pater natos dum vorat ipse suos.
 Nempe minus verum est, quàm tēporis, belluo tēpus
 Seq; fluendo parit; seq; fluendo necat.
 Hora diem, mensēmq; dies depascit eundo,
 Bis-senūsq; senex mensibus annus obit.
 Annus obit, mensēque, diēsque, horæq; recedunt
 Et suus in se iterum tempora gyros agit.
 Ergo meo exiguum spatium concede dolori,
 Non nisi concessō tempore fata querar.
 Non ego supremis tempus mihi visibus oro,
 Non facit ad risus rēve, locusve meos.
 Pro lacrymis spatium, spatiū pro planctibus opto,
 Hæc mihi tamille, quā peto, caussa moræ est.
 Ite igitur magnis, lacrymæ, mea flumina, rivis
 Ite, ferite cruces ora sinumq; manus.
 Ite per os lacrymæ, ferite in pectora palma;
 Pars bona, dum statis, temporis, ecce fugit.
 Sentio, eunt lacrymæ; repetuntur, sentio, planctus;
 Iam fletu & planxi, sistite; jam jatu est.
 Numquid

LIBER PRIMVS. II5

*Numquid non paucitas dierum meorum
finietur brevi? dimitte ergo me, ut
plangam paululum dolorem meum.*
Iob. 10.

Quid in hoc mundo stabile, quid perenne? Audi cujusdam venerabilis viri vocem: *tempus*, inquit, *vita mea leuius cursoribus fuit.* Chryf. ep. ad Theodor. Mon. tom. 5. Hieron. epist. 21. ad Paul.

Cum enim primum homo peccavit, æternitas mortalitate mutata est, in nongentos & amplius annos; exinde paulatim recrudescente peccato, in breve tempus, hominum vita contracta est.

Breues dies hominis sunt; numerus mensium eius apud te est: constituisti terminos, qui præteriri non poterunt. Iob. 14.

Quare cautum se ac sollicitum vivere ostendit, qui breuitatem præsentis vitæ considerans, non ejus usum sed terminum conspiciat; ut ex fine colligat nihil esse quod transiens delectat. Hinc namque per Salomonem dicitur, Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis & dierum multorum; qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita. Igitur cum culpa animum tentat, inens necesse est, ut breuitatem suæ delectationis aspiciat; ne

116 PIA DESIDERIA

ad vivacem mortem iniquitas rapiat, cum constet quod ad terminum citius mortalis vite præcurrat.

Greg. li. 7. mor. c. 20. in c. 6. Job. Sane etenim dum præsentis vite brevitatem, quasi diu perseverantia diligitur, ab æterna spe animus frangitur, & delectatus præsentibus, desperationis suæ caligine reverberatur.

[Sed] sancti viri, quia brevitatem vite indecemerit aspicunt, quasi quotidie morientes vivunt, & tantò se solidius manentis præparant, quantum & nulla esse transitoria semper ex fine pensant. Hinc quippe Psalmista, veloci cursu fugere vitam peccatoris aspiiciens, ait: *Puillum adhuc, & non erit peccator.* Hinc iterum dicit; *Homo, sicut fœnum, dies ejus.* Hinc Isaias ait, *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, sicut flos agri.*

Aug. in Pla. 102. Attendat quid sit homo; non superbiat: homo tanquam fœnum dies ejus. Quid superbit fœnum, ad tempus modò florens, post paululum arescens? Quid superbit fœnum ad tempus vicens, & hoc ad parvum tempus donec sol candescat? Sicut flos agri ita efflorescit. Quàm exiguo tempore transeunt flores? & hoc est pulcrum in herbis. Hoc quod valde pulcrum est, hoc citò cadit. *Omnis caro fœnum.* Et claritas luminis ut flos fœni: fœnum aruit & flos decidit,

Job 14. *Quasi flos egreditur & contevitur.*

In idem Quid enim sunt nati homines in mundo: nili

LIBER PRIMVS: 117

nisi quidam flores in campo? tendamus oculos cap. 14.
 los cordis, in hanc latitudinem mundi præ-
 sentis; & ecce quasi tot floribus, quot homi-
 nibus plenus est: vita itaque in carne, flos in
 sereno est. Homo etenim more floris proce-
 dit ex occulto, & subito apparet in publico;
 qui statim ex publico per mortem retrahitur
 ad occultum. Carnis nos viriditas ostendit,
 sed ariditas pulveris ab aspectibus retrahit,
 quasi flos apparuimus, qui non eramus; qua-
 si flos arescimus, qui temporaliter appareba-
 mus.

[Imò] quid ab his bestiolis distamus, Isidor.
 quas ferunt apud Hypanim fluvium (qui ab Clarius
 Europæ parte in pontum influit) nasci, atque orat. 10.
 unum diem vivere? sicut ergo ex his ea quæ de mor-
 octavâ horâ mortua sit, propectâ esset ætate te.
 mortua, quæ verò occidente sole, decrepi-
 ta; eò magis si etiam solstitiali die; sic si lon-
 gissima ætas cujus-vis hominis conferatur
 cum æternitate, in multo minore brevita-
 te, quàm illæ bestiolæ reperiemur.

— *quid enim, mihi dicito, longum* Nazian.
Hec mortalis habet fati; obnoxia ruit? in præ-
 Teneb diem istum? si tenuisti, hesternum cept. ad
 teneb & hodiernum: sed hesternum inquis, Virgin.
 non teneo, quia jam non est, istum autem teneo Aug. in
 isto in quo sum, & qui mecum est. Itane? de Psal. 38.
 isto excidit tibi jam quantum à primâ luce
 transierit. Nōne iste dies à primâ horâ cœ-
 pit?

118 P I A D E S I D E R I A

pit? Da mihi primam horam ejus : Da mihi
& secundam ejus, quia & fortè ipsa tranſvol-
lavit. Tertiam, inquis, dabo tibi, fortè enim
in ipſâ nunc ſumus: Certè ergo ſunt iſti dies,
& eſt tertia dies: & ſi tertiam dabis, non diem
ſed horam dabis. Veruntamen ne hoc qui-
dem tibi concedo, ſi mecum utcumque iſta
tranſiſti. Da mihi vel horam tertiam; ipſam
mihi da in quâ es. Si enim aliquid ejus jam
præteriit : & aliquid ejus adhuc reſtat ; nec
quod præteriit aliquid mihi potes dare, quia
jam non eſt ; nec quod reſtat, quia nondum
eſt. Quid mihi de horâ iſtâ quæ nunc peragi-
tur dabis? quid de illâ mihi dabis? cui com-
mittam hoc verbum, ut dicam, eſt? Cùm di-
cis ipſum eſt ; certè una ſyllaba eſt, & mo-
mentum unum eſt, & tres litteras habes in
ipſo ictu. Ad ſecundam hujus verbi litteram
non pervenis, niſi prima finita fuerit. Tertia
non ſonabit, niſi & cum ipſa ſecunda tranſ-
ierit. Quid mihi de hac unâ ſyllaba dabis, &
tenes dies, qui unam ſyllabam non tenes?

- // momentis tranſvolantibus cuncta rapiuntur.
// Torrens rerum fluit. Iſti ergo dies non ſunt,
ante abeunt penè quàm veniunt, & cùm ve-
niunt, ſtare non poſſunt. Iungunt ſe, ſe-
quuntur ſe, & non ſe tenent.

Iob. 7.
Greg. li.

Parce mihi Domine, nihil enim ſunt dies mei.
[Hinc] ſancti viri, præſentis vitæ dies, ni-
hil eſſe conſpiciunt, quia illuminatæ men-
tis

LIBER PRIMVS. 119

tis oculos in considerationem æternitatis
figunt. 20. in
Iob.

Per horarum [namque] momenta cresci-
mus atq; decrescimus, nec in eodem mane-
mus statu. Ipsum quoq; quod loquimur, di-
ctamus & scribimus, de vitæ nostræ parte
Hieron.
li. 11. in
cap. 40.
Isaia.

prætervolat. qui dudum infans, subito puer;
qui puer, repente juvenis; & usque ad se-
nectutem per spatia mutatur incerta; & antè,
se senem intelligit, quàm juvenem non esse
miretur.

[Denique] quicquid temporis vivitur, de
spatio vivendi demitur, & quotidie fit mi-
nus, minusque quod restat; ut omninò nihil
aliud sit tempus vitæ hujus, quàm cursus ad
mortem, in quo nemo vel paululùm stare,
nec aliquando tardius ire permittitur, sed
omnes urgentur pari motu, nec diverso in-
pelluntur accessu: neque enim cui vita bre-
vior fuit, celerius diem duxit, quàm ille cui
longior. Vnde ex quo homo cœpit esse in
hoc corpore, in morte est. Quid enim aliud,
diebus, horis, momentisq; singulis agitur,
donec ea consummata mors, quæ agebatur,
impleatur, & incipiat jam tempus post mor-
tem, quod cum vita detraheretur, erat in
morte. Aug. lib.
7. de ci-
vitate
Dei, cap.
10.

Benè itaque dicitur, *Dimitte me, ut plan-*
gem paululum dolorem meum. Quia nisi à rea-
tū culpæ, quo nos ligavimus, misericorditer
dimittemur, Greg.
lib. 17.
mor. ca.

H 3 dimittemur, 45.

120 PIA DESIDERIA

dimittemur, perfecte fieri non possumus, hoc quod in nobis ipsis, contra nosmetipsos dolemus: sed tunc veraciter reatus nostri dolor plangitur, cum tenebrosa illa interna retributio, intento timore prævidetur.

Greg. li. 9. mor. cap. 41. in cap. 10. Job. Sed sicut moderata afflictio lacrymas exprimit, ita immoderata subducit; quæ meror ipse quasi sine merore fit, qui afflictio mentem devorans, sensum doloris tollit;

Ibidem. Sæpè namque peccator iniquitatis suæ vinculis ita constringitur, ut pondus quidem peccatorum toleret, sed tamen, quia tolerat, ignoret. Sæpè autem si cognoscat, quanto reatu premitur, erumpere in lacrymas conatur, & non potest; ut hunc in se mente liberâ, & conversatione integrâ persequatur. *Flere ergo dolorem suum non valet, qui & iniquitatis suæ reatum considerat, & tamen præ terrenæ occupationis pondere, hunc & genere nequaquam vacat: flere dolorem suum non valet, qui primæ quidem consuetudini contraire nititur, sed tamen adhuc succrescentibus desideriis carnis gravatur.* Huius doloris presentia Propheta mentem cruciaverat, cum dicebat, *dolor meus contra me est semper, quoniam iniquitatem meam ego pronuntiabo, & cogitabo pro peccato meo.* Tunc igitur ad plangendum dolorem nos Dominus admittit, cum & mala nobis, quæ fecimus demonstrat.

LIBER PRIMVS. .121

monstrat, atque ad hæc eadem fienda quæ cognoscimus, adjuvat.

Hoc sciam ergo Domine, presta, quod depre- Iudic. 11
cor: Dimite me, ut duobus mensibus circum-
eam montes, & plangam cum sodalibus meis.

Sexaginta dies plangere nobis demonstrat Chrys.
planctum præsentis vitæ, dicente Domino: hom. de
Beau qui lugent, quoniam ipsi conforibuntur. Iephthæ.

Desertum ergo plangimus huius mundi (desertum enim dicitur res ubi non manetur) quia ergo hic non permanetur, desertum dicitur. Plangendum est ergo in vitâ istâ caducâ, ruinis plenâ, casibus obvolutâ; ut cum plangimus, suscipiat Dominus immolationem animæ nostræ.

Viam sapient, & intelligerent, ac novissima
providere! Deut. 32.

XIV.

Vtinam saperent, & intelligerent,
ac novissima providerent!

Deut. 32.

PRô pudor! usque adeò est homini mens *cæca*
futuri,

Ut nisi quæ videat, nulla pericla putes?

Scilicet hoc sapere est, tantum præsentibus angi,

Nec procul aspectis consuluisse malis!

Ante tubas, Miles, dicto parat arma duello;

Cùm sonuere tubæ, strius arma parat:

Nævita, quas captat, præfagus prospicit auras,

Anchora velivolùm nec remoratur iter:

Quas veniente metet segetes æstate colonus,

Credidit excultus, antè, colonus agris.

Provida quin etiam metuens formica senectæ,

Tectat in annonam paucula farra suam.

O quid agis, gens eventus ignara futuri?

Tempora, quæ venient postuma, nullatimes?

Stamina perpetuo fors nent adamantina filo,

Aut cessant triplices volvere pensa colus?

Falleris; ah! nulli datur has placasse sorores;

Una licet parcat, de tribus, una secat.

Fœdera fors patto sanxere perennia clavo,

Concordes stabili vitæq; morsque, fide?

Falleris; ah! nimium tibi pacta faventia fingis;

Fœdera, mors numquam, vitæq; certa colent.

H 5

Antè

Antè, nivem fidis lambenti incendia flammis
 Iuraq; sordifragis sanciet Auster aquas.
 Antè, dies nocti, pacem nox antè, dici
 Servet; & infestis accubet igna lupis.
 Omnia letifero latè Mors subjugat arcu,
 Quidquid & hoc Phœbi vescitur igne, rapit.
 Nemo venenata vitæ arundinis ictum,
 Omnis ab hâc cervix, cusside, vulnus habet.
 Hic teneros Mairum necat inter brachia, natos;
 Aut cunas, tumultum, cæde recente facit.
 Hic pueros, alibi configit arundo puellas;
 Hic juvenes, illic funerat illa senes.
 Strataq; jam nullo discrimine, funera miscet,
 Militer atque Ducis corpora mixta jacent.
 Nec micat auratâ tibi Cræse cadaver arena
 Pulcrior aut tuus est, pulchra Rebecca, cinis.
 Aspice, quid cineres sit Cæsaris inter & Iri?
 Omnibus en color est unus, & unus odor.
 Quid juvat his igitur tantum confidere rebus,
 Vita velut nullo limite clausa fore?
 Sui sua cuique dies, depleto ferrea faso,
 Scrius aut citius quemlibet urna vocat.
 Cogimur huc omnes, huc summus & infimus ordo
 Ibimus, emenso tempore quisque suo.
 Ac tum si vacuus animus simul iret in auras,
 Ut vapor in nebulis extenuandus abii?
 Morsq; foret nostræ quoque meta novissima vitæ.
 Mors simul amborum corporis atque animi!
 Quam bona mors esset positurus morie dolores,
 Quos modò vita dedit, quosq; futura dabit!

Qualibet

LIBER PRIMVS. 125

Quilibet exir mani latus properaret ad horam,
 Et puto, vitendi vix superesset amor.
 Sed dolor, heu! non est mors ultima linea rerum.
 Non necat hic animum qui cremat ossa rogi.
 A postquam è terris anima exhalata recessit,
 Iudicis exemplò sistitur ante pedes.
 Ille sedet iustumq; & inexorabile Numen,
 Et lammaq; sunt oculi, flammaq; subra caput.
 Illa (tremens, metuensq; oculos attollere Carlo:)
 Dura catenarà vincula mente gerit.
 Ille sinus arimi, fibrasq; introspicit omnes,
 Quodq; lateat iacuum nocte faciente nefas.
 Illa seclis, coniecta, suum pudibunda fatetur,
 Nec videt, effugio, quem perat, esse locum.
 Ille simul Iudex, testis simul, & simul actor,
 Camperi statuit criminis esse ream.
 Illa memet nullis hanc flecti questibus aulam,
 Heu! frustra effusus se sepelit lacrymis.
 O, quis tunc anima sensus, quæ cura relicta,
 Nullus ubi pro se, jure patronus agit!
 Nempe vocat mōtes & inhospita culmina, cautes,
 Antraq; quæis trepidum condant operia caput.
 O Anima! ô Index! ô non placabilis urna!
 Quis secum hæc meminit, nec cuiò dirigit?
 Sed nondum hoc tanti clauduntur sine dolores;
 Altera adhuc restant, vitæque, morsq; super:
 Vita perennanti quæ secula prouidet ævo,
 Mors longa extremum non habitura diem.
 Ah quibus, ah quantis laniabitur hæc tormentis!
 O quibus, ô quantis affluet illa bonis!

Ille,

126 P I A D E S I D E R I A

*Illa, suas pascit Divino nectare mentes;
 Hec, miscet liquidâ pocula plena pice.
 Illa, Chely Angelicâ vel gutture carmina fundit;
 Hec, gemit horrendus exululata sonis.
 Illa, agit eternas caelo plaudente, choreas;
 Hec, salit ad colubros, sœva Megæra, tuos.
 Illa, nec æstivis, gelidis nec aduritur astris;
 Hec furit immitis igne gelique vadi.
 Illa, per ætherios agit omnia mollia campos;
 Hec, agit æterni triste laboris opus.
 Illa dolorum expers, mala nulla, nec aspera sentit;
 Hec, patitur dirum quidquid Avernus habet.
 O felix opibus, felix tot vita triumphis!
 O gravis, o tantis mors metuenda malis!
 Vel tua, vel tua, nos dubio manet alea jactu;
 Alea, non aliâ projicienda vice.
 Ah subeant vestri gemina sic pectora cure,
 Et semel alterius fors obeunda cadet!*

Vinam saperent, & intelligerent, ac novissima providerent! Deut. 32.

O GENS sine consilio & sine prudentiâ! *Bonav. opusc. de contem-
ptu sz-
culi.*
Vinam saperent, & intelligerent, ac novissima providerent!

Saperent, damnatorum multitudinem; salvandorum paucitatem, & temporalium rerum vanitatem.

Intelligerent, tria; scilicet peccatorum multitudinem, bonorum omissionem, & temporis amissionem.

Providerent, tria; scilicet mortis periculum, extremum iudicium & æternum supplicium.

Sed oculos non vis habere nisi in præsentia. *Aug. in Psal. 48.*

Perversa quippe anima rebus præsentibus *D. Greg. hom. 39. in Euâg.*
dedita, in terrenis voluptatibus resoluta, abscondit sibi mala sequentia, quia prævidere futura refugit, quæ præsentem lætitiâ perturbant; dumque in præsentis vitæ oblectationibus se deserit, quid aliud quàm clausis oculis ad ignem vadit? & inde dicitur per paulum: *qui gaudent tamquam non gaudentes*

sunt; quia etsi qua est præsentis tēporis, ita est agenda lætitiâ, ut nunquam amaritudo sequentis iudicii recedat à memoriâ; quatenus dum mens pavida extremæ ultionis timore transfigitur, quantum nunc præsens lætitiâ, tantum

128 PIA DESIDERIA

tantum pōst, ira subsequens temperetur: si extrema mala nostra formidolosè & indelenter aspiciamus; juxta hoc quod per quemdam sapientem dicitur: *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in æternum non peccabū.*

Speculo
peccat.
c. 5. Tom.
9. Aug.

Sed quæ sunt novissima tua, quæ providere sollicitè debes? summa totius providentiæ est, utique illa terribilis hora, in qua, misera anima tua, ex hoc corpusculo corruptibili timens est egressura, in illa nimis metuenda extrema hora; quis amicorum, quis parentum tuorum veniet cum gladiis & armis auxilium ferre? Non enim erit tunc, qui consoletur te ex omnibus charis tuis, respicientibus etiam ad auxilium & adjutorium hominum; sed refugium tuum tantummodo est apud Deum. Reduc ergo sili mi, sedulus in memoriam illum extremum exitus tui diem, & antequam misera anima tua, de carcere carnis exeat, provideat, quod vadat. Quando enim homo fit non homo, hoc est quando ægrefcit; ægotando ægritudo cre-
scit; peccator expavescit; cor contremescit; caput obstupescit; sensus evanescit; virtus ex-
arescit; vultus pallefcit; facies nigrescit; oculi
tenebrescit; auris turdescit; nasus putre-
fcit; lingua fatiscit; os obmutescit; corpus ta-
bet; caro marcescit. Tunc carnis pulcritu-
do foetor efficitur, & putredo tunc solvi-
tur

LIBER PRIMVS: 129

tur in cinerem , & vertitur in vermem.

Post hominem vermis , post vermem maior horror:

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Age jam , cum ad illud ultimum Iudicium Prosper venerimus , ab eo Iudice judicandi , qui nec lib. 3. de falli occultatione criminum potest , nec ad vitæ cō-impunitatem promerendam muneris alicuius oblatione corrumpi ; cum cœperint omnium secreta revelari , & non solum actus ac verba , sed etiam ipsæ cogitationes ostendi ; quid faciemus sub tanti Iudicis maiestate ? quid excusationis obtendere poterimus ? quæ nos defensionis arte purgabimus ? quæ nobis subventura est pœnitentia , quam in hac carne contempsimus ? quæ nos defensura sunt opera bona , quæ in hac vitâ non fecimus ? ad quos Apostolos , aut ad quos alios Sanctos confugituri fuimus , quorum exempla simul ac verba despeximus ? An fortè aliquos ibi fragilitas corporis excusabit ? sed excusationi eorum reclamabunt omnia sanctorum exempla , qui cum fragilitate carnis , in carne vincentes , quod fecerunt , nique fieri posse , docuerunt . Quid ergo responsuri sunt , si eis Dominus dicat , si potuistis , quare non restitistis desiderii peccatorum ? si non potuistis , quare meum , contra peccata , non quaesistis auxilium ? Nonne ad hæc obmutescantibus , & quid excusationis referant non habentibus , dicet :

dicet: *Ligate eos manibus & pedibus, & mitte in tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium, ubi vermis eorum non morietur, & ignis eorum non exstinguetur.* Hæc & his similia libenter audire vel legere, jugiter ante oculos mentis adducere; cogitare, quale malum sit, ab illo gaudio divinæ contemplationis excludi; beatissimâ Sanctorum omnium societate privari; fieri patriæ cœlestis extorem; mori vitæ beatæ, morti vivere sempiternæ; in æternum ignem, cum diabolo & angelis ejus expelli, ubi sit mors secunda, damnatis exilium, vita supplicium; non sentire in illo igne quod illuminat, sentire quod cruciat; exundantis incendii terribiles crepitus pati; barathri fumantis amara caligine oculos obcæcari; profundo gehennæ fluctuantis immergi; edacissimis in æternum dilaniari vermibus, nec finiri: hæc & multa similia cogitare, nihil est aliud, quam vitii omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7.
Speculi
peccat.
tom. 9.
August.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de quâ loquimur, misera peccatoris anima. Quando de mundo exitura & itura es; aderunt mox ministri, maligni illi scilicet diaboli, illa verè tartarea monstra velut leones rugientes ut rapiant prædam, tunc horribilia patebunt loca pœnarum, chaos & caligo tenebrarum, horrores miseriæ & tribulationis; tremor

timo r

LIBER PRIMVS. 131

timor angustiae & confusiois; dolor horrendae visionis; tremor tremendae mansionis; locus silentium, ubi stridor dentium, ubi morsus vermium, ubi clamor dolentium, ubi luctus gementium, ubi est vox clamantium peccatorum & dicentium; *Ve, ve nobis filii Eve?* quid tunc proderit scientiae iactantia, saeculi pompa, mundi vanitas, terrenae dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? quid ex eis remansit nisi cineres & vermes? Attende diligenter, quid sunt, quid fuerunt? homines fuerunt sicut tu, comederunt & biberunt, riserunt, duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt.

[Imò] mollius educata corpora gravius foetent post mortem.

Aspera non Cyrus, non Cræsis Parca pepercit,

Hisq; etiam, nuper sub quibus orbis erat.

Te quoque, Alexander, victor grassate per orbem,

Perdidit immodici copia sumpta meri.

Inter defunctos, quidnam est discriminus? Ossa

Et cineres Iri, Tantalidisque, pares.

Par Constantino famulus meus (hic ego tantum
Excipio tumultum) dives, inopsq; pares.

Atq; hic ista quidem. Ast alio quæ condit in ævo,

Vltima lux pravis, quis memorare queat?

Horrida flamma, gravis caligo à luce remotis,

Vermis, qui memores criminis esse facit.

Bern. li.
medit.
cap. 2.

Petrus
Damas.
epist. ad
Blancā
cap. 30.
Nazian.
de ex-
terni
hominis
utilitate.

132 PIA DESIDERIA

Non natum esse, tibi melius, scelerate, fuisset,

Aut natum, prorsus more perire fera,
Quam, mali tui passum in terris, sevoq; dolores;

Post, gratiora iterum, tempus in omne pati.
Atque utinam matris me mors rapuisset in alio!

Nam tenebre nato, mox mihi fleus erat.

August.
soliloq.
cap. 3.

Ergo, ô anima, siue vigiles, siue dormias,
semper in auribus tuis illa horribilis tuba re-
sonet: *Surgite mortui, Tenete ad iudicium.* O a-
nima numquam excidat à tua memoria: *Ne*
maledicti in ignem æternum: Venite benedicti,
percipite Regnum. O quid potest lamentabilius
& terribilius cogitari quam *Ne?* & quid dele-
tabilius exprimi, quam *Tenete?* duæ sunt vo-
ces, quarum nihil horribilius una, & nihil
jucundius alterâ poterit audiri.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Plalm. 30.

XV.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni
mei in gemitibus. *Psalm. 30.*

Hoc erat ergo meis dominans Natalibus asirū,
Vt mihi lux fausta nulla rediret aoe!
Quam levis optati me temporis aura si fellit;
Dum toties repetō; Crastinus albus erit.
Nec tamen albus adhuc mihi crastinus ille reluxit;
Quin, qui prateriit proximus, ater erat.
Credideram alternos vita succedere casus,
Inq; vices letis cedere mœsta locum.
Viq; serenato detergis nubila cœlo,
Cum revehis clarum Cynthiae pure diem;
Viq; maris reparas fugitivos, Cynthia, fluctus,
Cum tingis refluo littora sicca salo;
Sic ego venturi non felix temporis augur,
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea, quàm dispar, quantoq; severior illis,
Quas dat nupta viro, tristitia est lacrymis!
Conjuge defuncto, bis denis mensibus, uxor
Sola domi queritur, conjugis orba, necem.
Post decimum finitur lugubria ponere mensem,
Et peplum niveâ vertere triste togâ.
Quis mihi transactus semel est sine luctibus annus?
Quis vacuus mensis? quis sine nube dies?
Nulla meis lex dat finemve, modumve, querelis;
Nil nisi continuus sit mea vita dolor.

136 PIA DESIDERIA

Et planctu & lacrymis gemituq; absumitur om-
 Ipsaq; pars minima est vita caduca, sui. Suis
 Sæpe quidem rabidis sunt æquora turbida ventis,
 Sed brevis est, quoties magna procella furit.
 Quas rapiunt sylvis brumalia sidera frondes,
 Compensant viridi tempora verna comæ.
 Iuppiter obscuris cùm condidit æthera nimbis,
 Latior innubi mox redit ore dies.
 Iuncta catenatos nectunt mihi funera luctus,
 Demptra nec est ullo synthesis atra die.
 Mæstaq; nec festo cessavit tibia cornu;
 Pectus, ebur; pugni, plectra; querela, fides:
 Hæc cytharæ, soles; hoc transigo pectine, noctes;
 His fidibus, vitæ tempora fallo mea.
 O quoties victo suspiria pectore rupi,
 Cùm cuperem tacito mergere verba sinu!
 O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis,
 Lunæque quanta fuit, planctibus acta fuit!
 Ne gemerem, memini, tones monuistis amici,
 Multaque, ne gemerem, credite, facta mihi.
 Libera lætitiæ suasisistis frena remitti,
 Illicd lætitiæ libera frena dedi.
 Ast ubi singultum compefcere risibus opio,
 Risibus, heu, gemitus obstruere meis!
 Sæpe, volens placidis somno traducere noctes,
 Perpetuo vigilans obruior umbre genas.
 Dùmq; diu nuntium suspensos comprimo fletus,
 Heu, mare perrupis effluit aggeritus!
 Flumina, vos testes; vos, nota cubilia, sylvæ;
 Vosq; cave valles; conscia vosq; iuga;

LIBER PRIMVS. 137

Tos testes, quoties suspiria vincere tentans,
 Victa, reluctanti murmura corde dedi.
 Quin etiam audius permota ululatu Echo;
 Quæstibus audita est aggemuisse meis.
 Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
 Fleximus inq; vices, planximus inq; vices.
 Ut Pandionia sibi dant responsa sorores,
 Cum casum, thalami labe queruntur Irym.
 Et sedet hinc Progne ramo miserabile plorans,
 Et sedet inde suum flens Philomela refas.
 Alteraq; alterius sequitur suspiria questu,
 Admissum lacrymans, utraque crimen avis.
 Talis & Alcyone cum naufraga vela mariti
 Nequicquam scopulis liuoribusq; canit.
 Aut viduus, viridi nemoris sedet arbore turtur,
 Comparis eterno murmure fata gemens.
 Sic mihi fluidicæ nerunt quoque stamina Divæ,
 Ut mihi Sol, nitido fidere, nullus eat.
 Vtq; adimant nullos, lamenta perennia luctus,
 Aut cesset, causa deficiente, dolor.
 Sed fuit ut prima, gemitus, vox prima loquela;
 Sic gemitus vitæ vox quoque summa mea.

138 PIA DESIDERIA

*Defecit in dolore vita mea, & anni mei
in gemitibus. Psalm. 30.*

Hieron.
in Psal.
30.

Aug. lib.
21. de
civit. Dei
cap. 14.

Aug. ser.
28. de
verb.
Apost.

Nazian.
carm. de
human.
natur.

Author
speculi

QVAMDIV est hic in præsenti vitâ, habet
gemitum & fletum unusquisque homo.
Homo non à risu orditur hanc lucem, quid
malorum ingressus sit nesciens, propheta
quodammodo: solum, quando natus est, fe-
runt risisse Zoroastrem, nec ei boni aliquid
monstruosus ille risus portendit. Prorus
quod scriptum est grave jugum super filios. *Adam*
à die exiit de ventre matris eorum usque in diem
sepulture in matrem omnium.

Vnde interrogemus pueros qui nascun-
tur, quare à ploratu incipiant: nascitur &
statim plorat, & post nescio quot dies ridet.
Quando plorabat nascens, Propheta suæ ca-
lamitatis erat, lacrymæ enim testes sunt mi-
seriæ.

*Hoc homini tantum firmum est expersq; senectæ,
Indè ex quo nascens fletibus ora rigat;*

*Per lacrymas testans, quas vitæ in limine fundit,
Quoniam illum maneant agmina dura mali.*

*Est Regio (ut quondam Cretæa) ignara ferarum;
Est alia, hybernæ nescia terra nivis:*

*At, vacua adversis quod vitæ tempora rebus
Clauserit, haud quisquam dicere jure potest.*

In hujus vitæ miseriam intraſti lugens, dies
tuos in dolore & ætumnâ pertransisti; cum
luctu

LIBER PRIMVS. 139

luctu & labore hinc exiturus es. Intelligas ergo, in quantum sit ingressus tuus flebilis, progressus tuus debilis, & egressus horribilis. peceat. Tom. 9. August.

Risum reputavi errorem, & gaudio dixi: Quid frustra deciperis? Eccl. 2.

Domini vox est ad suos dicentis, Vos plorabitis & plangeis, seculum autem gaudebit: Vos tristes eritis. Timenda sunt Christianis præsens sæculi gaudia, & opranda pro devotione mœstitia. Chryf. ferm. de martyribus imitandis.

Latitiæ enim tantum nomen habent, cum omnia sint in tristitiâ. Chryf. hom. 54.

Qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati. 2. Cor. 5.

An non est meritò ingemiscendum, quòd sumus in regione alienâ, & in Coloniam procul a patriâ positam amandati? Chryf. hom. in Psal. 115.

In abscondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam. Hiere. 13

Asseverant Turturem castam & amatricem comparis esse, ita ut si quando evenerit, ejus masculum ab Aquilâ sive Aucupe capi, non se committere alteri, sed ipsum cupere, & ipsius præstolari adventum, & in amoris ejus expectatione pendere. Hujus Turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum, dicens: *Vox turturis audita est in terra nostra.* Chryf. tom. 5. homil. de virtute.

O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cœlestem sponsum CHRISTVM ad semetipsum adducens!

Hugo de S. Victo. Vox turturis, amori canit & dilectioni; & habet singularem dilectionem turtur, cui canit, vel præfenti gaudium, vel absenti affectum. Igitur vox turturis tota de amore, & non novit aliud præter amorem turtur. Et quid sonat vox turturis? quam significatione habet vox turturis? quid dicit? Unū est quod sonat vox turturis, & semper illud sonat & resonat, & non fastidit unquam. Numquam turtur vocem suam variat, numquam canticum suum mutat, semper idem canit qui semper idem diligit. O vox turturis quam dulcis es! & quis dignus erit audire vocem turturis? in solitudine canit turtur, & semper turtur solitudinem diligit, quia singularem dilectionem quarit. Non audietur in plateis vox ejus, neque foris clamorem suum proferet. Intus resonat, intrinsecus canit & non possunt audire turturem, nisi qui intus sunt; qui elongant in solitudine, qui secretum inhabitant.

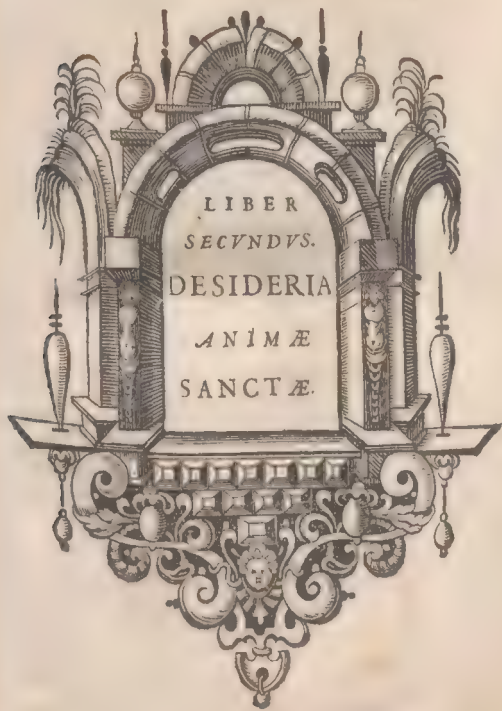
Bern. ser. 59. in Cant. Donec [autem] homines pro Dei cultu, mercedem tantum in terrâ, & tantum terram acceperunt, minimè se cognoverunt peregrinos; nec more turturis ingemuerunt. ita tamdiu non est vox turturis audita in terrâ nostra. Vbi ergo Regni Cælorum promissio facta est, tunc primum manifeste sonuit in terra vox turturis. Nam dum sancta quæque jam Anima CHRISTI præsentiam suspiraret,

LIBER PRIMVS. 141

ret, Regni dilationem moleste ferret, desideratam patriam gemitibus & suspiriis à longè saluaret, nonne tibi videtur, vice fungì gemitunda ac castissima turturis, quacumque anima in terris ita fecisset? Itè tunc ergo & deinceps vox turturis audita est in terrâ nostrâ. Quid ni moveat mihi crebras lacrymas & gemitus quondam CHRISTI absentia? Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. laboravi in gemitu meo, tu scis, sed beatus qui dicere potuit; *Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Non solum autem mihi, sed & omnibus, qui diligunt adventum ejus, gemitus istius compertum. Hoc quippe est quod ipse agebat: *nunquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? venient autem dies, cum asseretur ab eis sponsus, & tunc lugerunt: ac si diceret; & tunc vox turturis audiretur.* Ita est, *1 Es v bone,* venerunt dies illi; nam & ipsa creatura ingemiscit & parit usque adhuc, revelationem filiorum Dei expectans: non solum autem illa, sed & nos ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes redemptionem corporis nostri. Neque tacui gemitus quibus de cælo tam misericorditer respondeat. Propter misericordiam inopum & gemitum pauperum hanc exregam, dicit Dominus. Fuit & in tempore Patrum, vox ista gementium: sed rara, & penes quæriturque

quemque suus gemitus. Vnde & dicebat quis:
Secretum meum mihi, secretum meum mihi, Ac
 ubi palam clamatum est, *Quæ sursum sunt*
querite, ubi CHRISTVS est in dexterâ Dei se-
dens, ad omnes jam cœpit pertinere gemitus ille
surgens, & una omnibus esse gemendi ratio.

Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas. Psal. 118.

XVI.

Concupivit anima mea desiderare
justificationes tuas. *Psalm. 118.*

CO Elestem, dubitans, terrenumq; inter Amore,
Hereo, quod teneant carbasa nostra laevi.
Indè vocor, revocorq; aliò, modo vellor utrimq;
Nuat ut ancipiti quassa carina solo.
Ambigui faciunt Amor hic, Amor ille duellum,
Impediuntq; suo sistere vota loco.
Sit satis, ah! tandem mala tori fastidia passa,
Et sinar ad portus spem revocare suos!
O Dem! aut nullo caleat mihi petius ab igne,
Aut solo caleat legis amore tuæ! [pias;
Non nego; quod lubeat, magna est, optare volu-
Et modo posse volo dicere; nolo, modò.
Frena nihil patitur minus, atque libido votendi,
Nec se lege sinunt libera vota premi.
Vi vagus exulam lorisq; lupisq. solutus
Quoslibet in pastus currere gaudet equus:
Vi ruit, & letis lasciva volutat in herbis
Corpora, deposito bucula fessa iugo:
At ubi mox res occat consueta ad aratra colonus,
Excuit ille lupos, excuit illa iugum.
Scilicet expetitur libertas una votendi,
Que satis est, quamvis utilitate vacet.
Sic Phæon, patrie ruitur ab axe quadrigæ,
Appetit ignotos fecidere rector equos.

Sic

146 PIA DESIDERIA

Sic quoque non solitis dum niteris altiùs alis
 Icàre, subjectis labere merjus aquis.
 Quàm varia Superũ lussus prece tundimus aures!
 Cœlitibus, puto nos sãpe movere jocum.
 Ille vovet nuptiam, nuptiæ vovet ille sepulcrum;
 Hic sobolem nasci postulat, ille mori:
 Ille Patri mortem, Patri rogat ille salutem;
 Hic fieri juvenis supplicat, ille senex.
 Vix, puto, consentis centum de millibus unus;
 Quin aliquis voto dissidet ipse suo.
 Denique quid Superos oret, pars maxima nescit,
 Tam vaga quisque sibi vota, pr cœsq; facit.
 Sic ubi jam gravidas stimulant fastidia Matres,
 Obscenam satiant fercla pudenda famem:
 Scilicet expetitur modò calx, modò creta palato;
 Et modò, quæ stomacho displicuere, placent.
 Quid desideris ulira tot inanimbus uror?
 Quid jaculor nullo vota;q; spes;q; scopo?
 Este procul gemitus, procul anxia turba, timores,
 Sollicita;q; preces, vota;q; spes;q; procul.
 O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
 Aut solo caleat legis amore tuæ.

Concupivit

LIBER SECVNDVS. 147

Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas! Psal. 118.

MIRVM est, quomodo concupiscatur ^{Aug. in} desiderium; nec sit in nobis, ^{Psal. 118.} cuius concupiscentia jam sit in nobis. Quis nesciat in homine esse concupiscentiam, in homine desiderium? cur ergo concupiscitur, ut habeatur, quasi forinsecus inferatur? aut quomodo haberi ejus concupiscentia, sine ipso potest, cum non sit & ipsum quid aliud, quam concupiscentia? Nam & desiderare, procul dubio concupiscere est. Quis enim iste mirabilis atque inexplicabilis languor? & tamen est; nam & ægrotus qui fastidio laborat concupiscit utiq; desiderare cibum, dum concupiscit non habere fastidium. An aliud est concupiscere, aliud desiderare? non quod non sit concupiscentia desiderium, sed quia non omnis concupiscentia desiderium est; concupiscuntur enim & quæ habentur, & quæ non habentur: nam concupiscendo fruitur homo rebus quas habet; desiderando autem, absentia concupiscit. Desiderium ergo, quid est, nisi rerum absentium concupiscentia? sed Dei justificationes absentes esse quomodo possunt? An & quando sciuntur, & non fiunt, absentes habende sunt? saepe enim

quid agendum sit, videmus; nec agimus, quia non delectat ut agamus, & concupimus ut delectet. Prævolat intellectus; & tardè sequitur, & aliquando non sequitur, humanus atque infirmus affectus. Ideò ergo desiderare concupiscebat, quæ bona esse cernebat, cupiens eorum habere delectationem, quorum potuit videre rationem.

Aug. in
1. l. 118.

Non dixit [autem] concupivi iudicia; sed, concupivi desiderare: sicut enim vitâ vivere, plus est, quàm vivere (vivere namque commune etiam huius est vitæ; vitâ autem vivere, Beatorum est) sic concupiscere ut desideremus iudicia Dei, plus est, quàm desiderare iudicia; concupiscimus enim desiderare, quasi non sit potestatis nostræ desiderium, sed gratiæ Dei. Cùm enim Dominus oblectari nos viderit cupiditate desiderii iudiciorum suorum, sobrium auget affectum; cùm autem peccamus, non concupiscimus desiderare iudicia Dei. Vnde etiam Dominus non otiosè ait; *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum*; non solum desiderans, sed etiam geminato desiderio concupiscens remissionem tribuere peccatorum. Concupiscamus ergo & nos desiderare iudicia Dei.

Origen.
prolog.
in Cant.

Nam sicut dicitur aliquis carnalis Amor, quem & Cupidinem appellaverunt Poëtæ, secundum quem qui amat, in carne seminat: ita est & quidam spiritualis Amor, secundum quem

LIBER SECVNDVS. 149

quem & ille interior homo amans in spiritu
feminat.

[Iam] discerne petitionem cordis tui, à Aug. in
petitionibus carnis; discerne quantum po- Psal. 36.
tes. Verbi gratiâ: cœcus est, corpore; rogat
ut illuminetur: Petitio hæc carnis. Infirma-
tur, rogat se saluum fieri; saluus fit moritu-
rus; & ista petitio carnis est, & si quæ sunt
alia. Petitio cordis quæ est? sicut petitio car-
nis est, velle sibi præparari oculos, utique ad
videndam istam lucem (quæ talibus oculis
videri potest) ita petitio cordis, ad illam lu-
cem pertinet; *Beati mundi corde, quoniam ipsi
Deum videbunt.*

Sed homo, quasi pullum onagri se libe- Greg. ca.
rum natum putat; nam qui implere cuncta 15. in c.
quæ desiderat per effrenatam libertatem 11. Job.
quærit, quid aliud, quàm pullo onagri esse
similis concupiscit; ut disciplinæ hunc lora
non teneant, sed audenter vagus per sylvam
desideriorum currat?

Mens quoque nostra rebus mutabilibus Greg. ca.
subdita, & à semetipsâ variatur. Nam quæ 22. in c.
rens, quod non habet, anxia percipit; cùmque 7. Job,
habere cœperit, tædet hanc percepisse, quod
quæsiuit. Amat sæpè quod despexerat, de-
spicit quod amaverat. Diu quærit, ut parum
quid de summis inueniat, sed ad consueta ci-
tius relabens, nec parum in his quæ invenc-
rit, perseverat.

150 P I A D E S I D E R I A

Greg. Nos enim, nati in hujus peregrinationis
h. om. 26. arumna, huc fastidiosi jam venimus; nesci-
in Euag. mus quid desiderare debeamus.

Aug. de Ac planè quid oremus, sicut oportet, ne-
oratio. Alius vult conjugari; alius conjugio
Deo E- viduatus deinceps continenter eligit vivere;
pist. 121. alius nullum concubitum nec in ipsis nuptus
ad Proba experiri:

cap. 5. Et ego inhiabam honoribus, lucris, con-
August. jugio, & tu irridebas.

Confess. Certè, qui dicit in oratione, verbi gratia:
6. cap. 6. Domine multiplica divitias meas; aut, da
Aug. de mihi tantas, quantas illi vel illi dedisti; aut
orando honores meos auge; aut fac me in hoc secu-
Deo c. 12. lo præpotentem atque clarentem, vel si quid
Ej. 121. hujusmodi est; & hæc dicit, eorum habens
ad Proba concupiscentiam, non id attendens, ut ex
his, secundum Deum proficiat hominibus,
puto eum non invenire in oratione Domini-
ca, quo possit hæc vota coaptare: Quamob-
rem padeat saltem petere, quæ non pudet
cupere; aut si & hoc pudet, sed cupiditas
vincit; quanto melius hoc petitur, ut etiam
ab isto cupiditatis malo liberet, cui dicimus:
liber nos a malo.

Chrys. Vides [ergo] aviditate omne malum exor-
in Epist. tum, cum ipsum desiderium videlicet, non
ad Ro- sustineat intra proprios terminos consistere?
man. ca. Quicquid enim terminis à Deo statos transi-
1. hom. 4. greditur, id absurdarum ac minime legitima-
rum

LIBER SECVNDVS. 151

rum rerum appetens est. Quemadmodum enim fieri sæpè videmus, ut qui ciborum appetitionem amiserint, terram ac lapillos comedant, quique impotenti sui correpti fuerint, ii & cernum quoque nonnumquam ad bibendum appetant;

Sic cor meum, cor vanum, vagum & in- Bern.ca. stabile dum suo ducitur arbitrio, & divino 9. ment. caret consilio, in seipso non potest consistere, sed omni mobili mobilius, per infinita distrahitur, & hac atque illac, per innumera discurrit; & dum per diversa requiem querit, non invenit, sed in labore miserum, à requie vacuum manet: sibi non concordat, à se dissonat, à se relilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat nova, destruit vetera, destructa reedificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat, quia vult & non vult, & nunquam in eodem statu permanet.

Sed allide Domine concupiscentiam meam Anouf. dulcedine tua, quam abscondisti timentibus te. ut concupiscam te concupiscentis semp. cap. 11. temis; ne vanis illectus & deceptus interior gustus ponat amarum dulce & dulce amarum.

Viam dirigantur via mee ad custodiendas ju-
stificationes meas! Psalm. 118.

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas!

Psalm. 118.

Quò ferar? ambiguos aperit mihi semita calles,
Semita non uno tramite secta viis.

Illæ tenet dextram, partem tenet illa sinistram,

Hæc tunc et in clivos, vallibus illa cadit:

Hæc faciles aditus, aditus habet illa malignos,

Explicat illa vias, implicat illa dolos:

Quoq; vel hæc tendat, vel quò se porrigat illa,

Exitus implexo sine videre verat.

Non ita, quæ partes via se findebat in ambas,

Herculis ambiguum fecit euntis iter,

Nec totidem refluxis Meander flectitur undis,

Ipse suis quamvis obuius erret aquis.

Nec Labyrinthi tanta est fallacia tecti,

Curva licet variis torqueat antra viis.

Heu, graviora meos cohibent discrimina gressus!

En geminâ dubiam parte pericla premunt.

Non ego quæ meruam divortia mille quarum;

(Solutæ Dædaleâ, qui fuit ædæ labor)

Sed præter varios curvis ambagibus orbes,

Nox etiam cæcis celat opaca viis;

Nullaque se pressa monstrant vestigia signo,

Quæ populus iri o calle, notavit iter.

154 PIA DESIDERIA

Et licet explorem præteritis obvia palmis,
 Et vitæ obstantes, tubera dura, petas:
 Vix satis inceptos ausim producere carpi,
 Sed retinent timida noxq., dolusq., gradum.
 Lassus ut ignotâ cum fors regione maior
 Opprimitur nebulâ præcipitante diem:
 Nullaque jam toto collucens sidera Cælo,
 Nec propè sunt ulle, rustica recta, calæ;
 Nullaque signauo callem notat orbita sulco,
 Vlla nec humano semita trita pedes;
 Nec scit, an in syluis, an eat ruiturus in undis,
 Longius inceptam si paret ire viam:
 Tum loca clamoris late omnia vocibus implet,
 Pastoris vocatus rure vagantis opem.
 Tūq; rei è stabulis tacitq;, quis audiat antris,
 Ingeminat longos, utque quaterque sonos.
 Omnis at in surdas clamor volat irritus auras,
 Nullaq; Pastoris verba remissa sonant.
 O quis in his tendat nati stammina fida pericli!
 Quis Deus, in tanta, sit: mihi nocte pharus?
 Isavidus quondam periculis ita regna vagantis
 Insolitas docuit clara columna vias:
 Stella comes monuit Nabatheos lumine reges,
 Paruaq; Bethlemie duxit in antra domus.
 Quin recere intrepidos, traxit duo sidera, nautas;
 Tu quoque mi gemini castoris ede facem.
 Gnosis aberrantem revocavit Thesea filo,
 Et fuit Hero tibi nocte, Leandre, Pharus.
 Ecce ego sum Theseus, ecce tu mihi sis, Aradnes,
 Hærus agasq; vicem, quando Leander ero.

A. J. J.

LIBER SECVNDVS. 155

Aspici ut multi, vaga turba, per actia currant;
 Et sunt huc, illuc, quemlibet error agat.
 Hic cadit ignota præceptis regione viarum,
 Ille vago cæcum tramite versat iter:
 Hic celerat cursus; hic passim deside lentat;
 Sæpius ille suos fertq; refertq; gradus:
 Hic diversus abit; lateri latus ille propinquat;
 Hic comitis ductu fallitur, ille suo:
 Perpetuos aliquis vestigia flectit in orbes;
 Alter in obliquas voluitur usque vias:
 Hic ratus ad certam cursu se tendere metam,
 Decepto repetit limina prima pede:
 Denique in errorem facti rui agmine vulgus,
 Quodq; tenere decet, vix tenet ullus iter.
 O Vtinam, recto tendat mea semita ducta,
 Nec dolus, infido iramite, fallat iter!
 Qualis at excessu fugit inretocabilis arcu,
 Dum volat ad certum missa sagitta locum;
 Talis in-offenso festinet limite cursum,
 Quæ tua nempe monent tendere passim, viâ.
 Esto igitur, mea lux, quoties pæculabere, nervus;
 Quemq; petis jaculis, sint tua iussa, scopus;
 Quâq; petiturus candentia signa sagitta es,
 Illa ego sim digitis lecta sagitta tuis.

156 PIA DESIDERIA

Vtinam dirigantur via mee ad custodiendas justificationes tuas!

~ Psalm. 118.

Aug. li. 2. **H**IEREMIAS dicit : Scio Domine, quia non de oper. merit. *Est in homine via ejus; nec viri est ut ambulet & dirigat gressus suos.* Hinc & in Psalmis cum quidam dixisset Deo : *tu mandasti mandata tua custodiri nimis*, continuo, non de se præsumpsit, sed optavit ut faceret. *Vtinam, inquit, dirigantur via mee ad custodiendas justificationes tuas!*

Ambr. in Psal. 118. Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipse disponit sibi, nec pro suo arbitrio Oñon. 5. viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat à signis; sed itinerarium ab Imperatore accipit & custodit illud; præscripto incedit ordine, rectaque viâ conficit iter, ut inveniatur comitatus, parata sibi subsidia. Hanc legem viandi esse præscriptam, Christo ducente, sanctis comitantibus, recognoscas velim. Profecti sunt enim & Patres nostri de terrâ Ægypti, per longa spatia terrarum, quorum stativæ omnes, mansionesque descriptæ sunt. Advertimus ergo quis has ordinaverit mansiones, quomodo ambulare oporteret filios Israel. Præibat enim illos, per diem, Deus in columnâ nubis; noctu,

LIBER SECVNDVS. 157

noctu autem in columnâ ignis, ut viam ostenderet ambulantibus & tenebras dimoveret, lex viarum, columna erat & ignis & nubes.

Multæ enim sunt viæ & multa genera viarum; magnum profectò periculum viatori. Quàm facillè in multarum occurſu, errabit in viâ suâ, qui viarum discretione caruerit? Scrutemur proinde vias nostras, etiam vias demonum, vias quoque Beatorum spirituum, & vias Domini investigemus.

[Si enim] viam ingressus cùm veneris ad compitum aliquod (& nescias quod iter ingredi debeas) stas & cogitas ipse tecum, utrùm primam, aut secundam, aut tertiâ viam eligas quam sequaris, nec putas priùs adoriendum iter quàm animo definiens; quanto magis animo debes ac mente consistere qui ad regnum cæleste tendis, & cogitare tecum, quia non omnis via illd ducit, non omnis eò dirigit ad Hierusalem illam quæ in cælo est. Sunt viæ quæ malos exitus mortis habent. Hæ sunt viæ de quibus legisti: *quia sunt viæ quæ videntur viro rectæ esse, ultima autem eus aspiciunt in profundum inferni.*

Viæ igitur filiorum Adam in necessitate & cupiditate versantur. Ab utraque liquidem ducimur, & ab utraque trahimur, nisi quod videmur magis urgeri necessitate, trahi cupiditate. Et necessitas quidem speciali-

Bernar.
serm. ix.
super
*Qui habi-
tat in ad-
jutorio.*

Ambr. in
Psal. 118.
Oâon. 8.

Bernar.
serm. ii.

*Qui ha-
bitat.*

ter

158 PIA DESIDERIA

ter corpori tribuenda videtur, nec simplex illa est, *sed abstractus habens plurimos*, plurimamque dispendia; nam compendia paeca admodum, si qua tamen. In his quoque docetur quam necesse habeat clamare ad Dominum, non de necessitate, *sed de necessitatibus meis erue me*. Non modò ab hac via necessitatis, *sed ab eâ quoque quæ cupiditatis est*, optabit educi, quisquis non surdâ aure monita Sapientis exceperit. Quid enim ille ait? *à voluntatibus tuis avertere*, & item: *post concupiscentias tuas non eas*. Hæ sunt viæ quæ videntur hominibus bonæ, sed finem non habent, nisi cum demergunt in profundum.

Ibidem.

Si invenisti vias hominum, illud quoque considera, ne fortè de his dictum sit: *conversio & infelicitas in vis eorum*: ut sit contritio in necessitate, infelicitas in cupiditate. Videamus & vias Daemonum, videamus & caveamus; videamus, & fugiamus eas; siquidem via illorum, Præsumptio & Obstinatio. Quam perverso & everso sunt corde filii hominum! quicumque sectantur vias Daemonum, ingrediuntur Daemonum vias. Hæc enim tota adversùm nos spirituum colluctatio nequitiarum est, ut nos seducant, ut nos inducant in vias suas, ut deducant in eis, perducant ad desideratum finem, qui piratas est eis. Quæ verò sunt sanctorum Angelorum viæ? Profecto illæ, quas benignus enarravit dicens:

LIBER SECVNDVS. 159

dicens: *Videbitis Angelos ascendentes & descendentes super filium hominis.* Ascensio igitur & descensio via illorum. Ascensio propter se, descensio vel potius condescensio propter nos. Puto & vias Domini vultis audire. Docuit itaque vias suas, cum aperuit labia Propheta ut diceret: *Immersa via Domini in misericordia & veritas.* Ita ad singulos, ita ad omnes communiter venit, in misericordia scilicet & veritate. *Ab his itineribus incurvati sunt colles mundi; superbi, Dæmones, Principes.*

Iste ordo est, alii præcedunt, alii sequuntur. Aug. in
Psal. Qui præcedunt exemplum se præbent sequentibus, numquid neminem sequuntur? Si neminem sequuntur, errabunt. Sequuntur ergo & illi aliquem, ipsum **CHRISTVM**. Et cernis ordinatos gressus per Paulum Apostolum dicentem: *Imitatores estote sicut & ego CHRISTI.* Iusti attendendo eos qui se in bono præcedunt, imitando sequuntur. Quomodo sequuntur? *Videbunt iusti & timebunt.* Videbunt & timebunt sequi vias malas, cum vident quosque meliores, jam elegisse vias meliores; & dicunt in animo suo, quemadmodum solent dicere viatores, attendentes alios cum præsumptione ambulantes in viâ, ipsi adhuc incerti viæ, & quasi fluctuantes quo eant, dicunt tibi: non frustra illi hæc eunt, quando illd eunt, quod nos ire volumus.

volumus. Et quare cum magnâ fiduciâ hæc eunt, nisi quia illâc ire perniciosum est. Videbunt ergo iusti & timebunt. Angustam viam vident illâc; hæc vident paucos, illâc multos; sed si iustus es, noli numerare; noli numerare turbas hominum incedentes latas vias; noli eos attendere, multi sunt; pauci autem per viam angustam.

Greg. ca. 17. lib. 7. mor. in cap. 6. Iob. Reproborum [siquidem] *semite* semper *involute* sunt, ut pravis concupiscentiis dediti aut bona nulla appetant, aut appetentes infirmo desiderio ad hæc nequaquam

mentis *liberos gressus* tendant. Rectâ enim aut non incipiunt, aut in ipso fracti itinere, adhæc minimè pertingunt, unde sit plerumque, ut ad morem suum, lassati redeant, seseque ab intentione animi in carnis voluptatibus sternant; sola quæ transeunt, cogitent; nulla quæ secum permaneant, curent.

Aug. in Ps. 139. *Caput circuitus eorum?* quid est circuitus ipsorum? ut circumeant & non stent, in gyrum eant erroris, ubi iter est sine fine: qui enim in longum it, aliunde incipit, alicubi finit; qui in gyrum it, nusquam finit. Ipse est labor impiorum, qui demonstratur in alio Psalmo evidentiùs: *in circuitu impii ambulant.*

Greg. li. 7. mor. c. 24. in c. 6. Iob. Bene ergo de reprobis dicitur: *Involute sunt semite gressuum eorum*, quia rectâ quidem deliberando appetunt, sed ad consueta semper

LIBER SECVNDVS. 161

per mala replicantur, & quasi extra se tenfi, ad semetipsos per circuitum redeunt, qui bona quidem cupiunt, sed à malis nequicquam recedunt.

Et quidam cadunt extra viam; ut ille qui Bonavē. numquam fuit de Ecclesia. Quidam cadunt in Pf. 36. à via; unde hoc: *Melius est viam justitiae non agnoscere, quam post agnitam retroire.* Quidam cadunt in viam, unde dicitur; *justus sepies cadit in die.*

Sed est multa differentia inter casum Iusti Origen. & injusti: *Iustus inquit, cum ceciderit, non* ^{homo. 4.} *prostermitur.* Injustus, & qui spem non habet in Deo positam, si ceciderit, prostermitur, & non surgit, id est, si peccaverit non poenitet, & peccatum suum emendare nescit.

O tortuosas vias! vix animarum audaci, quae ^{August. confes. 6. c. 16.} *speravit, si à te recessisset, se aliquid melius habituram! Versa & reversa; in tergum & in latera & in ventrem, & dura sunt omnia, & tu solus requies. Et ecce ades, & liberas à miserabilibus erroribus, & constituis nos in viâ tuâ, & consolaris & dicis; Currite, ego feram, & ego perducam, & ego ibi feram.*

Melius dirigebantur à Domino gressus eorum, ^{Ambr. in Psal. 36.} *quibus per noctem, ignis columna lucebat, per diem, nubes. Et tu merere factis, votisque depolce, ut gressus tui à Domino dirigantur, ne moveantur pedes tui. Cavendum est quoque ne rectam semitam derelinquas, &*
dirigantur

diverſicula te viarum tortuoſarum decipiant. Ided dicit : Parate viam Domini , rectas facite ſemitas vras. Rectas faciamus animorum ſemitas ne labamur , ne effundantur grefſus noſtri ſicut uxoris Loth , quæ poſt ſe reſperxit , & grefſus tenere non potuit , ſed eſui ſunt. Non effundantur ſicut Ægyptiorum , quorum grefſum , maris fluctus eſtudit. Nonne de iſtis pulcrè dixeris , eſui ſunt grefſus eorum , quos bene vixiſſe poenituit?

Ambr. in
Plal. 38.

Qui dereliquiſti ſemitas rectas , abeundo in vias tenebrarum ! O qui latamini in malis , & gaudetis in everſione mala , quorum ſemite prave , & flexuoſi carius eorum ſicut lubricus & flexuoſus author ipſorum , cur oſſe cepiſtis viam rectam ! Non vos direxit Dominus.

Auguſt.
ſoliloq.
cap. 4.

O Domine qui es lux , qui es via , veritas & vita , in quo non ſunt tenebræ , error , vanitas , neque mors. Lux ſine quâ tenebræ ; via ſine quâ error ; veritas , ſine quâ vanitas , vita ſine quâ mors : Dic verbum , Domine , fiat lux . ut videam lucem & vitem tenebras : videam viam . & vitem invium : videam veritatem & vitem vanitatem : videam vitam , & vitem mortem. Illuminare , inquam , illuminare hunc cæco , qui in tenebris & in umbra mortis ſedet , & dirige pedes eius in viam pacis !

Nyſſen.
orat. 4.
in Cant.

[Fac] ut anima [mea] telum ſit in manu potentis ad ſcopum ſupernum directum. [ſcio]

LIBER SECVNDVS. 163

[scio] esse eundem & sponsum nostrum &
sagittarium; [fac] eandem item animam es-
se sponsam & telum, quâ ille tamquam te-
lo utatur, dum eam bonum ad scopum di-
rigit.

Dirige gressus meos in semitis tuis: ut non moveantur vestigia mea. Psalm. 16.

XVIII.

XVIII

Perfice gressus meos in semitis tuis:
ut non moveantur vestigia mea.

Psal. 16.

ERgo caduca gradum toties mihi tibia fallit,
Sternet & in planâ pes virtuosus humo?
Aspice, qui cœlis hominum vestigia spectas,
Firmaq; fac pressò stet mea planta solo.
Instruit implumes pennata Ciconia pullos;
Et docet aërius præpes inire vias.
Exemplo volucrem sequitur modo filia Matrem,
Tutaq; jam peragit, quod metuebat, iter.
Provocat expansis sobolem Iovis armiger alis,
Et jubet insuetas sollicitare plagas.
Mox præit, & pleno se jactat in aëra lapsu,
Remigio soboles subsequiturq; patrem.
Dum primum ignotas tentat puer inscius undas,
Subere vel junco mobile findit iter:
Mox opis oblitus, flumen sine cortice tranat,
Flumen in experto sæpè sed ore bibit:
Sapius at doctis ubi plausèrit æquora palmis,
Ducit in immenso brachia tuâ salo.
Aspice, qui cœlis hominum vestigia spectas,
Aspice quâ nobis arie levetur iter:
Sustineor fragili puerilia membra curuli,
Quæque vehunt socias ipsa propello rotas.
Nempe tripes baculi sic stipite nititur ætas,
Feri que senex proprium, quo fuit usus, equum.

166 PIA DESIDERIA

Ne tamen ambiguis malè decipiare querelis;
 De pedibus, moneo, nulla querela men.
 Nec vitio plantæ; vitio neque crura laborant;
 Saxa per & salebras tibia nostra salit.
 Non ego pennipedi dubitem certare Camille,
 Ipse per intactas quæ pede, fertur, aquas.
 Quod queror, est animi vitium lacrymabile nostris
 Qui, quibus incedat, languidus est pedibus.
 Heu jacet afflictis, affectibus omnibus ager!
 (Hi, quibus incescit, nemp' suere pedis.)
 Si quod iter, quâvis breue sit, virtutis eundū est,
 Mens mihi sit minimæ lassæ labore viæ;
 Crura forent fragilis veluti tua, Nile, papyrus,
 Quæque vni motâ canna palustris aqua.
 Rarus, at immodicus quandoque resuscitat ardor,
 Et pede fulmineo stringere cogit iter:
 Sed bene vix captum, currendi extinguitur ardor;
 Lampadis ut magno flammula parva Notō.
 Ne tamen ignavis videar segnescere plantis,
 Promoveo tardos pigra subinde gradus.
 Ast mea tunc, caveam quisquam vestigia servet,
 Ne puter immodicis ebria facta scyphus.
 Scilicet in partes ita tibia claudicat ambus,
 Semipedis claudi pes ut hiulcat iter:
 Nunc volo, nunc nolo, nunc æstuo, nunc languesco;
 Nunc stupet ut rigido mens religata gelu!
 Impatiens igitur, capiti sine fruge laboris,
 Sæpe viæ medio, lassū retento gradum.
 Sed neque, quâ languens statione resistere tento,
 Instabilem vaho figere firmā pedem.

Auferor

LIBER SECVNDVS. 167

Auferor aduerso velut incita puppis ab aestu,
 Quam neque vis remi nec sua vela iuuant;
 Damnataq; sunt iterum vano redimenda recursu,
 Irritus aeterno sic redit orbe labor.
 Nempe catenati, sic publica corpora, serui
 Circumeunt toties, pendula tecta mole;
 It mola, perque suos rapitur circumvaga gyros,
 Sed perii huius, quicquid conficit illa via.
 Heu quid agam! neque sueta vehi neque currere docta,
 Nec pedibus minimas utilis ire vias!
 Magnum iter est Caelo, magnis huc passibus itur;
 Quid faciet lentis nostra quadriga rotas?
 Tu spatia ingenti perlaberis ardua salu,
 Vastaque tergemini crura gigantis habes.
 Eoûm passu, Hesperiumq; amplectere mundum,
 Sub femur ut Rhodius vela Colossus agit:
 Ast testudineo reptat mihi tibia gressu,
 Aut chelis referor, Cancer adunice, tuus.
 Quid possias igitur sperem contingere metas,
 Quae metas refugo perdita scitor equo?
 O Deus, ambiguos trepidantis perfice gressus,
 Vincat et applausis nostra quadriga rotas!

168 PIA DESIDERIA

*Perfice gressus meos in semitis tuis, ut
non moveantur vestigia mea.* Ps. 16.

Psal. 118. **I**n quo corrigit adolescentior viam suam?

Nazian. *Sepè etenim egregià dum spe subnixus, in altis*
de vit. *Efferor, ac mediæ virtutis sepia volatu*
human. *Transilio, divus resupinum montis ad ima*
Præcipitem fundit Satanas; mihiq; accidit illud,
Quod solet huic, qui litoreâ dum incedit arenâ,
Haud cerna elusis pedibus vestigia firmat.
Ex:gor ipse iterum, rursusq; in terga relabor,
Infelix magè, quàm prius; incedensq; labore
Perpetuo, trepidumq; fovens in corde pavorem
Vix gradior, cuius ac labens figo oscula terre.

Psal. 24. *Virtutis Domine demonstra mihi, & semitas
tuas edoce me.*

Psal. 85. *Deduc me in viâ tuâ.*

Pla. 142. *Fac mihi viam in quâ ambulem.*

Ambr. de *Nam quis inter tot passiones hujus corpo-*
fugâ sæ- *ris, inter tantas illecebras hujus sæculi, tutum*
culi, c. 1. *atque intemeratum servare potest Vestigium?*
Respexit oculus, & sensum mentis avertit;
audivit auris, & intentionem inflexit; in-
halavit odor, & cogitationem impedivit; os
libavit, & crimen retulit; tactus contigit, &
ignem adolevit.

Origen. *[Quare] qui iter agit ad virtutem, multa*
hom. 4. *sunt que digredi habet & transire. Ergo & tu,*
in Ps. 36. *qui ad CHRISTVM tēdis (qui est Dei virtus)*
digredere

LIBER SECVNDVS. 169 .

digredere luxuriam, scorta, adulteriū; digredere furta, falsa testimonia; tum deinde digredere & avaritiam, & omnem pecuniæ ceterarumq; malarum rerum concupiscentiā; digredere mendaciū, digredere stultitiā sæculi.

Bonum crus fac pedi tuo, non enim naturæ est, sed voluntatis: leuem hanc reddamus, ne celeritati pedum reliquum pondus officiat. Doce pedes esse cautos; pavementum enim multis locis est lubricum; ac si cadas, multa perdidisti: attamen & si cecideris, surge; licet enim & hoc pacto vincere. Numquam lubricis rebus te committas, & non cades: super solidas ac stabiles curre.

In eo namque ostendimus quantā ad Dominum cupiditate flagramus, si non solum ad minimum cupiditate flagramus, si non solum ad eum per tranquilla & mollia, sed etiam per aspera & dura transimus. Hinc namq; Prophetæ ait: *Qui perfecit pedes meos, quasi cervi.* Cervus enim cum montium iuga conscendit, quæq; aspiciunt aspera, quæq; se obijciunt sentibus illigata, dato saltu transgreditur, & absque ullo cursus sui obstaculo, in superioribus elevatur; ita etiam electorum mentes, quæque sibi in hoc mundo obfistere atq; obviare conspiciunt, contemplationis saltu transcendunt, & more cervorum, despectis terrenorum sentibus, in superna se evehunt.

Est ascentio, est transitio, non pedibus, non scalis, non pennis; & tamen si interiorem hominem

Chrysim
3. cap. ad
Phil.

Greg. ii.
26. mor.
c. 10. in
cap. 35.
Iob.

Aug. ii.
Prat. 35.

hominem attendas, & pedibus, & scalis, & pennis. Nam si non pedibus; quomodo dicit homo interior: *Non veniat mihi pes superbiæ?* si non scalis; quid sunt quas vidit Iacob? si non pennis; quis est qui dicit: *Quis dabit mihi pennas sicut columbae, & volabo & requiescam?* sed in rebus corporalibus, aliud sunt pedes, aliud scalæ, aliud pennæ. Intus autem & pedes & scalæ, & pennæ affectus sunt & bonæ voluntates.

Bernar. Stat [anima] manu verbi levata velut
 1. m. 85. super duos pedes, devotionem & agnitio-
 in Cant. nem. Stat inquam, sed sibi putet dictum, qui
se existimat stare, videat ne ciat. Putasne stare
 per se poterit, quæ surgere per se non potuit?
 Cur ergo si stare per se poterat, orabat homo
 de terra, *Confirma me*, inquit, *in verbis tuis*
Domine? Denique & probârat. Ejus ipsius illa
 vox fuit: *Impulsus, eversus sum ut caderem, &*
Domini suscepit me. Quæris, quis ille impul-
 sor? non est unus. Impulsor Diabolus est,
 impulsor Mundus, impulsor Homo. Quis
 iste homo sit, quæris? quisque sui. Noli mi-
 rari, usque aded homo impulsor sibi est, &
 summet præcipitator, ut non sit quod ab altero
 impulsores formides, si ipse à te proprias con-
 tineas manus: manus tua, consensus tuus.
 Cum igitur tres sint stanti imminentes strato-
 res, horum, Diabolus livore malitiæ; Mun-
 dus, vento vanitatis; Homo, semetipsum pon-
 dere

LIBER SECVNDVS. 171 .

dere suæ corruptionis impellit. Impellit Diabolus, sed non evertit, si quidem tuum tu illi negaveris assensum. Est & Mundus impulsor, quia in maligno positus est; impellit omnes, sed solos evertit amicos suos. Ex quo satis claret, quam sit Homo præcipuus impulsor sui, qui suo, sine alieno impulsu, cadere potest; alieno, absque suo, cadere non potest. Sed innixum verbo & indutū virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla jam illecebra poterit vel stantem dejicere, vel subicere dominantem. Vis non timere impulsorem? *non veniat tibi pes superbie, & manus impellentis non moveat te. ibi ceciderunt, qui operamur iniquitatem*, ibi Diabolus & Angeli corruerunt. Denique *in veritate non stetit* qui non innixus est verbo. & ideo fortassis sedere voluit, quia stare non valuit; dicebat enim: *sedeto in monte testamenti*. Cæterum Deo aliter judicante nec stetit, nec sedit, sed cecidit, dicente Domino, *Videbam Sathanan sicut fulgur de celo cadentem*: ergo qui stat, si non vult cadere, non fidat sibi, sed nitatur verbo. Cujus manu erigeris, ipsius necesse est virtute tenearis.

Via nostra, ambulantes quarit; sed tria August. sunt hominum genera quæ odit: Remanentem, Retro-releuntem, Abeuntem: ab his Cant. tribus generibus malis, Domino adjuvante novo c.7 vindicetur, & defendatur gressus noster. Iam verò cum ambulantes sumus, alius tardius

L 5 ambulat,

ambulat, alius celerius, ambo tamen ambulat; excitandi sunt ergo Remanentes; Retro redeuntes revocandi; Errantes in viam ducendi; Tardi exhortandi; Celeres imitandi. Qui non proficit, remansit in via; qui forte à meliore propolito declinat, ad id quod deterius reliquerat, reversus est retrò; qui fidem deferit, à viâ erravit. Cum tardis sit nobis & cum celerioribus ratio, cum ambulatibus tamen. Quis est qui non proficit? qui se putaverit esse sapientem; qui dixerit, Sufficit mihi, quod sum: qui non attenderit eum, qui dicit: *quæ retrò oblitus in ea quæ ante sunt extentus secundum intentionem, sequor ad palmam vocationis Dei in CHRISTO IESU.* Currentem se dixit, sequentem se dixit, non remansit, non retrò spexit: absit ut erraverit, quia viam ipse docebat, qui & tenebat, & ostendebat.

Paulin.
epist. ad
Cælant.
in fine
inter ep.
Hier.
tom. 1.
Beati sunt qui non de præteritâ sibi iustitiâ blandientes, secundum Apostolum, per dies singulos in virtute renovantur. Iustitia enim Iusti non proderit ei, à quo die, iustus esse desierit. Sanctus ergo securus esse non debet, quamdiu in hujus vitæ agone versatur, sed totum quo tenditur spatium, vitæ tuæ est, ut peragere possis iustitiam, nec de præterita iustitiâ confidens remissior efficiaris.

Aug. ser.
15. de
verbis A-
postol.
Quare semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es; nam ubi tibi placuisti, ibi remanisti. Si autem dixeris,

ris,

LIBER SECVNDVS. 173

ris, sufficit; & peristi. semper adde, semper ambula, semper profice, noli in viâ remanere, noli retroredire, noli deviare. Remanet, qui non proficit; retro-redit, qui ad alia revolvitur unde jam abscesserat; deviat, qui apostatat. Melius it claudus in viâ, quàm cursor præter viam.

Vi quid claudicatis in duas partes? dixit Elias Aug. li. 4. de symb. ad Catechu.
populo. Si Deus est, ite post illum; si mundus est, ite post illum; si Deus eligitur, serviatur illi, secundum ipsius voluntatem; si mundus eligitur, ut quid fictum cor quasi Deo accommodatur? quid tibi cum pompis Diaboli, amator CHRISTI? ô munde immunde, teneri vis pergens, quid faceres si remaneres? quem non deciperes dulcis, si amarus alimenta mentiris?

Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi cervorum. Habac. 3.

Sperabam aliquando in virtute meâ, quæ August. tamen non erat virtus; & sic volui currere, soliloq. cap. 25. ubi magis stare credebam, ibi magis cecidi, factusque sum magis retrò, & non antè, & quod credebam consequi, magis elongatum est à me.

Cogitavi [ergo] vias meas, & converti pedes meos in testimonia tua. Psal. 118.

Adhuc sequor, adhuc proficio, adhuc ambulo, adhuc in viâ sum, adhuc me extendo, Aug. ser. 15. de verb. nondum perveni. Domin.

*Confige timore tuo carnes meas, à judicii enim
tuis timui. Psal. 118.*

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à
judicii enim tuis timui. *Pf. 118.*

Libera prima rudì quondã inculcata juventa,
Feriur ab antiquis, Numinis esse Timor:
Certaque non aliã Sapiëntia discitur arte,
Si quã fides verbis, Nate Davide, tuis.
Hoc quoque nostra fuit formata pueria ludo,
Doctaque fidere, mens trepidare minis.
Semper at heu! tantis stupuit mens cœca tenebris,
Vi neque, quod toties audit, Alpha sciat.
Tristibus Orbili plectenda ignavia sceptris,
Post malè tot positos, nil didicisse, dies!
Et pueri ferulis segnes Elementa docentur,
Que levis assequitur sedulitate labor;
Appiciunt nigras Cadmi bis, tœrve, puellas,
Appellat referunt, nomine quamque suo:
Et licet atrato sit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant.
Cur ego quod teneris Infœntia combibit annis,
Discere non etiam tempore posse putem?
Plurima sunt, nullo penitus mihi docta Magistro,
Cur disci nequeat, arte iuvante, Timor?
Ab puder! en timeo, que contempsisse decebat;
Non timeo, justos que meruere metus.
Flagitium, minimo timeo committere teste,
Non timeo facinus, teste patrare Deo.

176 PIA DESIDERIA

Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones,
 Nil metuens Anima certa pericla mea.
 Nempe fugit pictæ sic passer imagine larvæ,
 Illita cui visco virga timenda fuit.
 Sic tremis aspectæ cervus formidine penne,
 Nec tremis obstantes, agmina rauca, canes.
 Sic quoque, Marmaricæ trepidat leo terror avenæ,
 Et cadit in tensis, terribus igne plagas.
 Heu! rotat humanas furor hic verugine mentes,
 Fulmina despicium, murmura parva timent;
 Subjicitur pedibus nigri metus omnis Avernî,
 Et lethum & quidquid tristius Orcus habet.
 Scilicet, abjecto leve fuit scelus omne Timore,
 Sed gravis insequitur poena Timore, scelus.
 Flagitius demum incipiunt trepidare peccatis,
 Ante scelus, nullus pectora terror habet.
 Tum pavor heu madidis mentē sudoribus angit,
 Et læsi ante oculos Numinis ira redit.
 Tum subitus strato vigiles Timor excutit artus,
 Propria tum vacuos terret imago thoros.
 Si stratum moti dederit mus stramine lecti,
 Creditur è sylvis exiluisse leo.
 Nocte levis quassæ si murmurei arbore ventus,
 Horrescunt rigide, fronde sonante, comæ.
 Quid faciant, subitus si fulminet ignibus æther,
 Aut sonet æthereo grandior axe fragor?
 Pectora cælesti stupeant perculsa tumultu
 Et flammâ metuant dissiliente peti.
 Tunc current aure, tunc terrent scilicet umbrae,
 Augurioq; notant omnia signa necem.

LIBER SECVNDVS. 177

Quin etiam nemorum nocturna silentia terrent,
Ipsaq; se fontem mens furiata timet.
En quantum miseris pœne, mens conscia donat?
Ipse in sese animus verbera tortor agit.
Heu quoties stygii, turbato in Cæsare, manes;
I' hariali quoties emicuiſtis agri!
Sæue Patris vindex, furiis agitaris, Oreste,
Vmbra trucidatæ viva Parentis erat.
Mæſte colubrisq; Pentheu laniaris Erynii,
Vindicat hoc læſos verbere Diva Deos.
Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannus,
Quàm testem aſidue pectore ferre ſuum.
O Deus! ô confige tuo mihi corda timore!
Ne peccem, furor hæc cuspide noſter eget.
Vilis ante ſcelus Timor eſt qui frena gubernet,
Qui timet, admiſſo crimine, ſerò timet.

Confige

*Confige timore tuo carnes meas, à judi-
cis enim tuis timui. Psal. 118.*

Basil.
hom. in
Psal. 33.

NISI timor instituendæ vitæ nostræ ru-
dimenta jaciat, impossibile fuerit san-
ctimoniam legitimè observari. *Confige*, in-
quit, *timore tuo carnes meas*; nam quemadmo-
dum qui corporis membra habent clavis
transfixa, ad actionem quamlibet immobi-
lia ea retinent, sic ii quorum animam oc-
cupavit *Dei timor*, omnem prorsus importu-
nam peccati & obstreperam occasionem vi-
tant: Timenti itaque nulla ad complecten-
dam virtutem deficit facultas, cum per *Timo-*
rem ab indecora omni & absurda actione re-
vocatur & impeditur.

Chryf.
hom. 53.
in Ioan.

Nam quemadmodum quercus altius de-
missis radicibus, nullius venti viribus sterni-
tur, ita animam *Divino timore confixam* nul-
lus tentationum ventus evellet.

Amb. in
Psal. 118.
Octon.
15.

Sunt autem & carnes quædam animæ, sic-
ut corpus est animæ. Carnes animæ, sunt
carnales cogitationes: *Configat has carnes timor
Domini & judiciorum ejus.*

Basil.
hom. in
Psal. 33.
Bern. ser.
29. in

Ejusmodi ergo timore eruditus, quasi fre-
no quopiam abarce, & inhibe animam ad
vitiosam concupiscentiam propendentem.
Prudenter sagittari & impugnari salubri-
ter

LIBER SECVNDVS. 179

ter postulat Sanctus cùm dicit in oratione,
Confige umore tuo carnes meas ; optima *Timor*
iste sagitta, qui conficit & interficit carnis de-
 sideria, ut spiritus saluus sit.

Teneat ergo & terreat timor Iudicii, me- Bern. lib.
 tus gehennæ, laquei mortis, dolores inferni, de inte-
 ignis urens, vermis corrodens, sulphur fœ- riore do-
 tens, flamma tartarea & omnia mala. mo, c. 36

In veritate enim didici, nihil æquè efficax Bernar.
 esse ad gratiam promerendam, retinendam, fer. 54.
 recuperandam, quàm si omni tempore, co- in Cant.
 ram Deo, inveniaris non altum sapere, sed ti-
 mere. Beatus es si cor tuum triplici timore
 repleveris; ut timeas quidem pro acceptâ gra-
 tia, amplius pro amissa, longè plus pro re-
 cuperatâ.

[Sed multi] *trepidaverunt timore, ubi non e-* Aug. in
rat timor. numquid enim timor est si quis per- Psal. 52.
 dat divitias? non est ibi timor, & ibi timetur.
 si quis autem perdat sapientiam, ibi verè ti-
 mor est, & ibi non timetur. Stultitia, dicens
 in corde suo, non est Deus; timuisti perdere
 terram & perdidisti cœlum!

[Sed] ita se habet peccatum, ut priusquam Chrys.
 fiat & ad opus perveniat, obtenebret & de- hom. 20.
 cipiat mentem; postquam autem consum- in Gen.
 matur, manifestè nobis suam absurditatem
 proferat & ostendat. Vnde brevis illa & ab-
 surda voluptas continuum menti dolorem
 inserit, conscientiaque fiduciam aufert, con-

M

fusione

fusione captam perfundens. Misericors enim Deus ejusmodi accusatorem nobis assistere voluit, ut nunquam soli relinquamur, sed indefinenter ille congregiendi clamet, & poenam exigat delictorum. Scortator enim vel adulter, etiam si omnium oblivisci queat, nunquam tamen sic in solitudine versatur, quin habens acrem illum accusatorem, suspiciones timeat, umbras tremiscat, & eos qui conscii sunt, & qui non sunt; perpetuaque in animo ejus tempestas est, ac reciprocantes, & contrarii fluctus. Insuper neque somnus ei suavis, sed terrore & formidine plenus; neque cibus voluptatem præbet; neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab urgente anxietate possunt: sed quasi carnificem gestaret se lancinantem & flagellantem continuo, ita post admissum facinus obambulat; nullo conscio, sustinens intolerabiles poenas illas, & iudex sui ipsius factus & accusator.

Iob 15. *Sonitus terroris semper in auribus illius: & cum pax sit, ille semper insidiis suspicatur.*

Chrys. Explica mihi [improbi] conscientiam, & conc. 1. videbis intus gravem peccatorum tumultum, de Lazaro, in ca. jugem metum, tempestatemurbationum 16. Luc. videbis, velut in curia, mentem ad thronum conscientiae conscendisse regalem, & tamquam Iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in

LIBER SECVNDVS. 181

in equuleo suspendentem, lateraque conscientiae radentem unguis; pro commissis vehementer inclamantem, cum nemo sciat, nisi quoddam solus Deus hæc videre noverit. Et enim qui committit adulterium, etiamsi milles fuerit dives, etiamsi nullum habeat accusatorem, non desinit tamen intus se accusare. Et voluptas quidem temporaria est, dolor vero perpetuus; timor undique ac tremor, suspicio & anxietas: angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos, confcios, inscios; illam ipsam quam corrumpit, & virum quem affecit contumeliâ. Obambulat, amarum accusatorem circumferens, conscientiam, cum sit suo ipsius iudicio damnatus, nec possit vel ad breve tempus respirare. Nam & in lecto, & in mensa, & in foro, & in domo, & interdiu & noctu, & in ipsis frequenter somniis, hæc iniquitatis simulacra videt, ipsiusque Cain vitam vivit, gemens ac tremens super terram, cum nemo sciat; intus tamen habet ignem implicitum. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt, & ebriosi, & in summâ quotquot in peccatis vivunt. Neque enim ullâ ratione iudicium illud potest corrumpi muneribus.

Externi Iudices & pecuniis corrumpuntur, & assentionibus delinquantur & metu simulant; denique multa sunt alia, quæ re-

Chryf.
conc. 4.
de Laza.

182 P I A D E S I D E R I A

Etiam illorum iudicium depravant : At conscientie tribunal, nulli hominum novit cedere, sed quamvis dederis pecunias, quamvis mineris, quamvis aliud quidlibet feceris, iustam feret sententiam adversus peccatorum cogitationes, aded ut ipse quoque qui peccatum admittit, seipsum condemnet etiam si alius nullus accuset.

Chrys. Incorruptus iudex, conscientia, cum adversus hominem exurgit, clara voce clamat
hom. 17. & accusat & ostendit, & quasi ante oculos
in Gen. scribit peccatorum magnitudinem.

August. *Confige [ergo Domine] timore tuo carnes*
medit. *meas ; lateatur cor meum, ut timeat nomen*
cap. 34. *tuum. Utinam te sic timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus qui dixit : Semper enim quasi tumentes super me fluctus iramui Deum !*

Averte oculos meos ne videant vanitatem.
Psalm. 118.

LIBER SECVNDVS. 185

XX.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. *Psalms. 118.*

Pervigilant gemina cello mihi vertice stelle,
Quæis est perpetuis munus in excubiis.
 Nec tamen errantes neque possum dicere fixas,
Sed merito, duplex utraque nomen habet.
 Errat ab officio vaga sæpius utraque iusso,
Utraque docta suum fixa tenere locum.
 Motibus ambæ agiles, fixæ stationibus ambæ,
Quod genus hoc stellas Oedipus esse putet?
 Vos, oculi; vos, conspicuæ duo lumina frontis,
Sidera vos estis, quæ mihi bina micant.
 Vos, quibus in celsâ statio data pervigil arce,
Excubat ut summâ lucida flamma Pharo.
 Aut qualis speculâ servans spectator ab altâ,
Quæq; propinqua, videt; quæq; remota, videt.
 Non tamen, ut trepidis qui lucent navibus ignes,
Vos mihi tam fidâ lampade fertis opem:
 Flâma regit nautas, dum flammâ cæda ministrat,
Aut flammam retrahant quæ posuere manus;
 Vos (velut excussis rapidus rui axis habentis,
Frenaq; qui rupit durior oris equus)
 Quò lubet, effusum differitis in ævia cursum,
Iam nulla Domini lora regente manu.
 O oculi! scopuli potiùs syrtesq; vocandi!
Hæu quibus allise tot perièrè rates!

186 PIA DESIDERIA

Dina peregrinas turgo visura puellas;
 Mater, depositâ virginitate, redit.
 Rex videt Iriaden mundo se vel amne lavantem;
 Illa, Cupidinis vibrat ab amne faces.
 Puleri Duci Agrio dum comit Iuditha formam,
 Assyrium trancat Iuditha compta Ducem.
 Torië senes niveam semel a pexere Susannam,
 Ambo senes oculis interiëre suis.
 Non toi, in squoreis lucens malè rupibus ignis,
 Decepta in scopulos lumine vela tulit.
 Non toi, ad infames, dura Acrocerania, cautes,
 Hypporadie laceris contudit ira rates.
 Non toi, inexpleas fera faucibus unda Malex,
 Scyllaq; veliferas hausit avara trabes.
 Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Iobi,
 Quæ cum luminibus sanxerat ille suis?
 O oculi! ô quanto vos iucius illa revulsit,
 Democriti, propriis dextera magna caris!
 Quàm benè, Christiadiam quoq; nobile, Lucia, nec
 Extudit intrepida lumina bina manu! [m]
 O oculi! ô scopuli! crudelia, barbara, saxa!
 Saxa, quibus magne tot cecidëre Animæ!
 Quàm malè commisso genitis pro munere curamus
 Ad mala quos cœtes sentimus esse duces!
 Scilicet hæc rebus, capitis custodiâ lege,
 Precipueq; arcis credita cura fuit:
 Si rectos hominum vultus, sublimiaq; ora
 Digna Polo, brachia deprimereis humo.
 Quin potius Superis mentes attollitis oris,
 Atq; super terras, Oceanumq; super?
 Siellarumq;

LIBER SECVNDVS. 187

Stellarumq; super, mundi; v. lubilis orbes,
 Denique quicquid habet, terraq; solq; super?
 Illius, o oculi! spectacula pulcra theatri,
 Materies, vestris lusibus apta foret.
 Puer sed æternis cœnum præponitis Astris,
 Omnis & in terris promoriviti amor.
 Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
 Iam frenum indociles imperiumq; pati.
 Obde, Deus, piceas oculis erronibus umbras,
 Aut vaga captivi lumina claudere genis!

M 5

Averte

Averte oculos meos ne videant vanitatem. Psalm. 118.

Aug. in
soliloq.
cap. 4.

VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sol illuminans Cœlum & terram! væ caligantibus oculis, qui te videre non possunt! *væ avertentibus oculis ut non videant veritatem! væ non avertentibus ut videant vanitatem.*

Aug. in
Psal. 118.

Numquid, quamdiu sumus in hoc mundo, possumus non videre vanitatem? *omnis enim creatura vanitati subjecta est. An iste fortassis, hoc orat, ut non sit ejus vita sub sole, ubi omnia vanitas?*

Ambr. in
Psal. 118.
Oclon. 5.

Qui in viâ est Dei, vanitates non aspicit: via perfecta **CHRISTVS** est: qui igitur in **CHRISTO** est, quomodo potest vanitates aspicere, cum **CHRISTVS** in carne suâ omnes hujus mundi crucifixerit vanitates? *Avertamus igitur oculos nostros à vanitatibus, ne quod oculus viderit, animus concupiscat. Pantomimum aspicis, vanitas est: luctatores aspicis, vanitas est: equos currentes aspicis, vanitas est. Ante nos est **CHRISTVS**, ante nos braviu ejus, ad hunc dirige oculos tuos, averte à spectaculis, averte ab omni seculari pompâ; serua eos, ut erigas melioribus.*
Erige

LIBER SECVNDVS. 189

Erige ad Cœlum; vel nocte, stellarum monilia, orbem lunæ decorum; vel die, solem aspice. Specta mare; terram circumspice, ut opere facta divino omnis creatura te pascat. Quæ formarum gratia in ipsis bestiis? quantus decor in hominibus? quanta in avibus pulcritudo? hæc intueri, & non videbis iniquitatem; hæc vide, & non introibit mors per fenestras oculorum tuorum. Si videris mulierem ad concupiscendam eam; intravit mors per fenestram: si videris possessionem minoris aut viduæ, & concupieris diripere eam; intravit mors per fenestras: si videris aliena monilia, aurum, argentum, & concupieris ut extorqueas; intravit mors per fenestram. Claude ergo hanc fenestram, cum videris alienæ mulieris pulcritudinem, ne mors possit intrare. Vanitas est, sollicitudo vitæ hujus. In vanitate currit, qui sibi successibus videtur affluere sæcularibus, qui tamquam umbra prætereunt. *Averte igitur oculos tuos, ne videant vanitatem; Sed non satis est ut tu avertas, ne fortè velis & non possis; si offundat tibi diabolus vanitatum spectacula, incentiva inferat voluptatum; pe-* te ut Dominus avertat oculos tuos.

[Etenim] pulcras formas & varias, nitidos
& amœnos colores amant oculi. Non te-
neant hæc animam meam. Teneat eam Deus,
qui

Aug. lib.

10. Con-

tesio.

cap. 34.

qui hæc fecit bona quidem valde, sed ipse est bonum meum, non hæc. Resisto seductionibus oculorum, ne implicentur pedes mei, quibus ingredior viam tuam, & erigo ad te invisibiles oculos, ut tu evellas de laqueo pedes meos. Tu subinde evellis eos, nam illaqueantur. Quàm innumerabilia variis artibus & opificiis, in vestibulis, calceamentis, vasibus & huiusmodi fabricationibus, picturis etiam diversisque figmentis, atque his usum necessarium atque moderatum, & piam significationem longè transgredientibus, addiderunt homines ad illecebras oculorum, foràs sequentes quod faciunt, intus relinquentes à quo facti sunt, & exterminantes quod facti sunt! At ego, Deus meus, & decus meum, etiam hinc dico tibi hymnum, & sacrifico laudem sanctificatori meo, quoniam pulcra, trajecta per animas, in manus artificiosas, ab illâ pulcritudine veniunt, quæ super animas est, cui suspirat anima mea die ac nocte. Ego autem hæc loquens, atque discernens, etiam istis pulcris gressum innecto, sed tu evellis Domine; evellis tu, quoniam misericordia tua ante oculos meos est, nam & ego capior miserabiliter, & tu evellis misericorditer, aliquando non sentientem; quia suspensus incidere; aliquando cum dolore, quia jam inhæseram.

LIBER SECVNDVS. 191

Ut Deum contemplare, factus es; non ut Basil:
 humi inepat vita tua, non ut pecudum ritu, hom. 11.
 voluptate perfruaris; verius ut ad normam in Hexa-
 & institutum cœlestis vitæ, tuam ipsius com- meroni
 ponas: & hac gratiâ non inscite dixit sa-
 piens Ecclesiastes, *sapientis oculi in capite e-
 jus. Cujusnam oculi non sunt in capite?*
 atqui hic, *in capite*, hoc est, ut ea con-
 templantur quæ in sublimi sunt; nam qui non
 ad bona quæ in sublimi sunt, sed quæ in terrâ
 respectat, is utique defigit detrahitive oculos
 in terram.

Perversa res est & fœdâ, luteum vas (quod Bern. ser.
 est corpus de terrâ) oculos habere sursum, 25. in
 cœlos liberè suspicere, cœlorumque lumi- Cant.
 naribus oblectare aspectum; spirituales ve-
 rō cœlestemq; crea. uram, suos è contrario,
 oculos trahere in terram deorsum; & quæ
 debuit *nasci in croceis*, hære luto tamquam
 nam de suis, *amplexariq; stercora*. Erub-
 besce anima mea divinâ in pecorinam com-
 mutasse similitudinem. Erubescere volutari in
 cœno, quæ de cœlo es.

Qui fecit omnia, melior est omnibus, pul- Aug. in
 crior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui Psal. 39.
 magna, major est. Quicquid amaveris, ille ti-
 bi erit. Disce amare in creatura Creatorem,
 & in facturâ factorem; ne teneat te, quod ab
 illo

illo factum est, & amittas eum, à quo & ipse factus es. Ergo beatus vir, *cujus est nomen Domini spes ejus, & non respexit in vanitates & insanius mendaces.* Fortè nobis dicturus est, qui versu isto percussus corrigi voluerit, & coeperit ambulare angustam viam; ambulare non durabo, si nihil spectabo; quid ergo facimus, fratres? dimissuri vos sumus, sine spectaculo? Demus pro spectaculis, spectacula. Et quæ spectacula daturi sumus Christiano homini? *Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua.* Miracula hominum intuebatur, intendat mirabilia tua. *Multa fecit Dominus mirabilia sua,* hæc respiciat. Aurigam laudas regentem quatuor equos, & sine lapsu atque offensione currentes; fortè alia miracula non fecit Dominus. Regat luxuriam, regat ignaviam, regat injuriam, regat imprudentiam, & regat & subdat sibi, & teneat habenas. Nunc spectabisionem (didicit enim homo magno studio in fune ambulare, & pendens, te suspendit). illum attende editorem majorum spectaculorum: Didicit iste in fune ambulare; numquid fecit in mari ambulare? obliviscere theatrum tuum; attende Petrum nostrum, non funambulium, sed ut ita dicam, mariambulium. Ambula & tu (non in illis aquis, ubi Petrus aliquid significans ambulavit, sed in aliis, quia hoc sæculum mare est) hinc ambula

LIBER SECVNDVS. 193

ambula, hoc calca. Spectare vis, esto spectaculum. hæc miracula Dei sunt, hæc cogitationes Dei sunt, quibus nemo est similis, ut spectator ille abducatur à curiositate, & quærat ista & meliora, & fructuosiora, de quibus inventis gaudebit.

Porro autem oculis maximè parcendum Clemen. lib. 3. in oculis. Si te tuus scandalizat oculus, exscinde prædagem. cap. II. est, quoniam melius est labi pedibus, quàm oculis. Lascivi autem aspectus, & versatilibus, ac tanquam conniventibus oculis intueri, nihil est aliud, quàm oculis inoechari, cum per eos cupiditas prima ineat pugna præludia. Nam ante totum corpus, corrumpuntur oculi.

Pulchrè igitur David, qui periculosos etiam Ambr. de ipsos aspectus fuerat expertus, beatum illum fugâ sculiculi, c. I. ipso aspectu fuerat expertus, beatum illum fugâ sculiculi, cui spes omnis in Dei nomine est, hic enim non respicit in vanitates & insanias falsas. unde iterum ad ipsum conversus ait: *Averte oculos meos ne videant vanitatem!* Vanitas, circus est, quia nihil prodest; vanitas, est equorum velocitas, quia mendax ad salutem est; vanitas, theatrum est; vanitas, ludus omnium. *Omnia vanitas*, inquit Ecclesiast. *quæ in hoc sæculo sunt.*

Quàm multos scio per visum esse decem. D. Bern.
ptos,

de modo ptoſ, & in laqueum diaboli miſſoſ ! Dina
bene vi- filia Iacob, egreſſa eſt ut videret mulieres
ven. ſer. Regionis, & adamavit eam Sichem atque
23. rapuit, & virginitatem illius turpiter corrup-
pit. Et ſic miſera puella, quia carne vidit
quod videre non debuit, honeſtatem ac vir-
ginitatem perdidit. David etiam ſtans quā-
dam die in ſolario domus ſuæ, vidit mulie-
rem & adamavit eam; pro cuius amore com-
mittit adulterium & homicidium; & ſic de-
ceptus factus eſt legis Dei reus. Fortiſſimus
Sampſon deſcendit in Regionem Philſtino-
rum, & vidit ibi mulierem, atque adama-
vit, & in gremio illius dormivit.

Paulin. (Vtinam tam prudens ad cavendam mu-
ep. 4. ad lierem, quā fortis ad ſtrangulandum leo-
Sever. nem!)

Bern. de Illa verò crines capitis ejus rasiſ, & tradi-
modo dit eum in manibus inimicorum ejus, qui ſta-
benè vi- tim oculos ejus eruerunt. Moneo ergo ut ſu-
vendi, cias pectum cum oculis tuis, ne incautè videas,
ſer. 23. quod videre non debes.

Clem. li. Videretur enim ſuper omnia eſſe averſandus
3. pedag. mulierum aſpectus; non ſolū enim ſi tan-
cap. 11. gantur, ſed etiam ſi ſpectentur, poteſt pec-
cari; quas maxime vitare oportet eos qui
rectè & ſyncerè conſtituuntur. *Oculi enim tui
recta*

LIBER SECVNDVS. 195

reſta videant. eſi enim fieri poteſt ut qui viderit, ſe foruiter gerat, verumtamen cayendum eſt ne c. dat; fieri enim poteſt, ut qui viderit, libatur, ſed fieri non poteſt, ut qui non viderit, concupiſcat.

*Fiat cor meum immaculatum in iustis actionibus
tuis, ut non confundar. r! Psalm. 118.*

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar. *Psal. 118.*

SI tibi me gratam facie fore, sponse, putarem,
 Non nisi de facie cura, laborq; foret.
 Primaque pro nitidis mihi pugna coloribus esset,
Alicra, deformes ore fugare notas.
 Nullaque deficerent medicandis vulnibus arma,
 Multa sed omnigenis pixis haberet aquas.
 Multaque composuos celaret capsula colores,
 Quaeque novant vetulam picta venena cutem.
 Lanaque purpurei madefacta rubedine fuci,
 Cretaque montanas vincere nata nives.
 Et niri rubra spuma & pinguis poppaea,
 Quaeque cutis maculis, Halcyon. ca, necant.
 Denique quicquid id est, quo unguis ora, puella,
Ah nimium forme gens studiosa tua!
 Tunc quoque corrigerem speculo censore lituras,
 Ore nec in toto parvula menda foret.
 Siq; supercilii pilus unus abesset ab arcu,
 Vnicus ecce pilus, vociferarer, abest.
 Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
 Luminibus color hic, vociferarer, obest.
 Si nimis adductam convolveret arcu frontem,
 Quae mihi ruga cutem, vociferarer, arui?

Nempe vel exiguo metuam te ledere navo
 Villa foret forma si tibi cura mea.
 Vnaque, quæ tumulum faceret verrucula cliuū,
 Heu! foret offensa caussa putata tue.
 Atque ita de minimis audirer dicere mendis:
 Displicet hæc sponso foris litura meo.
 Nostro gignit liquor si quis decor abforet ori,
 Eximeret vitium factus ab arte decor.
 Cesariūque alto strærent tabulata capillo,
 Staret & in volucris plarima gemma comâ.
 Aure duplex gemmæ pretium penderet. Elenchi,
 Iret Erythraus colla per alba lapis.
 Tumq; ego sic faciem, rutilos ita compta capillos,
 Auderem ternis vincere quaria Deas.
 Sed memini, neque te facie, neq; forma lacepsit,
 Spes caput hæc cæcos inuidiosa procos;
 Qui, quid ament, inter phaleras tot, sæpè requirunt;
 Quas ubi sustuleris, pars quanta Virgo sui est?
 Fallitur infido prope, turba levissima, fuso; [bêt.
 Præter & has potentes, vix quod ametur, hæc
 Equabat niveos par Wilgeforis olores,
 Nota nimis formæ nomine virgo juæ;
 Fiat ut Androgynos seorsis hujusda malis
 Parba, rogat, teneras, vestiat hirta genat.
 Lucia sydereis, ceu fax, lucebat ocellis,
 Cunttorumq; oculis, Lucia, Sydnus erat.
 Ne malè lucere, mea lux, extinguere, dixit;
 Fodit & impactâ lumen utrumque manu.
 Lesius egregio multos Euphemia vultu,
 Fecerat & roseis vulnera multa labris;

LIBER SECVNDVS. 199

73 fieret mutilo, sædoq; inamabilis ore,
Abscidit ense duas, bina labella, rotas.
Maxima de facie verus praecoma rumor
Deq; tuis dederat Andrag: sinagenis
Non poterat veram falsi convincere famam,
Quod poteras, facta est per tua vota, brevis.
Sponse, peregrina non carperis igne figura,
Nec bene crispate falleris arte coma:
Cor tibi labe carens; ubi cor sine crimine, cordi est;
Obstei & ut facies, cor tibi, sponse, placet.
O unnam mihi cor vacet omni assurgine navi,
Quod neque patra tue legis omis su notent!
Tum, secura tui mihi mens gestiret amoris,
Nec mea dejiceret conscius ora pudor.

Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar.

Pſalm. 118.

B rn. ſer. 25. in Cant. **M**Erito omnis cura Sanctorum, ſpreto
ornatu, cultuque ſuperſtuo exterioris
hominis (qui certè corrumpitur) omni ſe
diligentiâ præbet & occupat excolendo ac
decorando interiori illi qui ad imaginem Dei
eſt, & renovatur de die in diem.

Ambr. li. 1. de vir. Hæc, hæc præfectò pulcritudo eſt, cui ni-
hil deeſt, quæ ſola meretur audire à Domino

Totæ es formoſa proxima, et reprehēſio nō eſt in te;
Clem. li. 3. pedag. Pulcritudo enim optima, primū eſt pul-
critudo Animæ. Eſt autem abſurdum, eos qui
cap. 2. facti ſunt ad imaginē Dei & ſimilitudinē,

(tamquam Archetypum exemplar contemne-
tes) externum ornatum inducere; improbum
humanū artificio Dei artificio præferentes.

Ibidem. Non ergo externi hominis aſpectus, ſed
animus probitatis ornamēto eſt ornandus.

Ibidem. Non intelligunt ſenim ſmiferæ, ſe propriam
perdere pulcritudinē, dum externam in-
ducunt. Antiphanes Comicus in Malthaca
irridet.

Venit ipla, tranſit, accedit, non tranſit,

Venit, adeſt, abſtergitur, accedit.

Smigmate, ſaponēve purgatur,

Pectitur, opicit, teritur, lavatur,

LIBER SECVNDVS. 201

Se contemplatur, componitur, unguenti persun-
ditur,

Ornatur, ungitur, et si quid nō habeat, enecatur.

Ter enim, non semel dignæ sunt, quæ pereant,

Quæ Crocodylorum excrementis utuntur,

Et spumâ lacertarum unguntur,

Et supercilia fuligine illinunt

Et cerussâ.

Porro autem alias quoque arguit Comicus,
nempe Alexis, ejus enim verba afferam.

Est aliqua parva; suber insatur in solis:

Longa est aliqua; tenuè gestat diabathron:

Caput in humerum demittens ingreditur;

Hoc ei detrahit de longitudine;

Depressiores alicui sunt coxæ & femora;

Eis aliquid affuit, ———

Mollem ac prominentē habet ventrē; [erigit:

(Vt comicorū nutrices) appositis nonnullis, eum

Depressus est venter; veluti contis efficit ut an-
terius procedat: [gine:

Supercilia habet flava; ea aliquā depingit fuli-

Cōtigit alicui ut sit nigra; tollit nigrorē cerussa:

Est aliqua nimis alba, interitur farina:

Habet aliquam corporis partē candidam, eam
nudat, ostendit;

Bellos habet dentes; rideat, necesse est;

Et quamvis non sit leta, toto tamen die ridet,

In labris tenuem habens myrthi tabellam,

Vi relit, nolit, ea cogatur tandem diducere.

Resideat quidem in vultu pudor & viragi- Clemen.

cap. 11. nem aspectu præ se ferat, procul autem absit caligo myropolarium, aurificum, lanificum, cæterarumque officinarum.

Clem. li. 3. pedag. cap. 5. Atque cum caro quidem serva sit, quemadmodum testatur Paulus, quomodo quispiam jure ancillam, lenonis instar, exornaverit? Ipsum autem Dominum fuisse aspectu deformem testatur spiritus per Iſaiam; *vidimus ipsum, nec habebat speciem, nec pulcritudinem.* Quis est autem Domino præstantior? sed non carnis pulcritudinem (quæ visione apprehenditur) sed veram animæ & corporis ostendit pulcritudinem: Animæ quidem beneficentiam; carnis verò immortalitatem.

Hieron. ad Desmeti. de virgac. l. 1. cap. 5. Quando veras in sæculo, ea quæ erant sæculi diligebas, polve faciem purpurisſo. & ceruſiſſis ora depingere, ornare crinē & attentiſſis capillis turritum verticem ſtruere. Vt taceam de maurium pretiis, candore margaritarum, rubri maris profunda teſtantium; ſinagdorū virore, ceramiorum flammis, hyacinthorum pelago, ad quæ ardent & intantunt ſtudia matronarum.

Hier. 4. *ſolue a malitia cor tuum.*

Crisostom. 2. l. 11. Quid enim mihi dabis animam, quam audeas ex toto pulcrum deſinire?

Cant. 4. *Non mundum a j. rde.*

Job. 25. *ſi laveris te nitro, & multiplicaveris tibi her-*

ſon. 1. 2. *ſon Borith, maculata es iniquitate tua.*

Auguſtine. Da mihi, Domine, cor quod te timeat, mentem

LIBER SECVNDVS. 23

tem quæ te diligit, aures quæ te audiant, oculos quæ te videant!

Cor enim hominis quodam velut indecentium cogitationum cellavie macula ut. Noli extraordinariis cogitationibus adversa naturæ contaminare penetralia. manus lavas,

quasi possis crimina eluere, cum mentē tuam vel nudis cogitationibus inquinatima lavare non possis. Didicisti cor esse mundandum; discere quem admodum munda. Mundat hunc fontem justificatio legitima. hoc est, confessio peccatorū. Munda ergo aquā tuam, illam aquam de qua dictum est, *aqua aris, confusio in corde viri.* quæ sint justificationes, audisti dicentem: *Sic iniquitates tuas ut justificeris.* Ergo qui iniquitates suas dixit, justificatur, qui autem justificatur, non confunditur, quia pudorem peccatorū maturā confessione prevenit.

Nescis ergo, Anima mea, quā scdā prius fuisti, quā deformis & squallida, discenda & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Prius stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere, disciplinam servare, & omnibus tandem in melius commutatis, digno sponso dignam sponsam redde. Nunc ut ait, *quid Rex Assuerus fecit? ratiōem ex seque preceptum, ut de omni le gione congregaretur puelle speciosæ virginis. & adduceretur ad*

204 PIA DESIDERIA

Civitatem Susan, & traderentur in domum fami-
 nularum, ibique acciperent mundum muliebrem,
 & cetera ad usum necessaria. Sicque omnibus a-
 bundanter secundum Regiam ambition. supple-
 ris, excolerentur & ornarentur. Per sex menses,
 oleo mirthyno ungerentur, per alios sex quibusdā
 pigmentis uterentur, & sic compositæ & ornate
 de triclinio faminarum ad Regis cubiculum trans-
 irent, ut quæ ex omnibus, magis oculis Regis pla-
 cuisset, illa pro Iusthi in solio Regni sederet. Con-
 sideremus ergo si fortè exemplū hoc, præsentia
 (de quo agimus) negotio valeat adaptari.
 Rex, summi Regis filius, venit in hūc mundū,
 desponsare sibi uxore electā, uxorem unicam,
 uxore nuptiis Regalibus dignam. Missi sunt
 Ministri Regis, Apostoli videlicet, per totum
 mundū congregare animas ad sanctam Ecce-
 siam, in quā domus est & mansio mulierum
 regiarum, id est, sanctarum Animarum. Ibi sa-
 cramenta CHRISTI, quali quædā unguenta,
 & antidota ad reparationē & ad ornatū ani-
 marū præparata, accipiunt. Vide ergo ubi po-
 sita es, & intelliges quid facere debeas. Posuit
 enim te sponsus in triclinio, ubi mulieres or-
 nantur: varia pigmenta, & diversas species de-
 dit, cibosq; Regios de mēsa suā tibi ministra-
 ri præcepit; quidquid ad sanitatem, quidquid
 ad refectionē, quidquid ad reparandā speciem,
 quidquid ad augendū decorem valere potest,
 tribuit. Prind fons Baptismi est hic positus, &
 lavacrum

LIBER SECVNDVS. 205

lavacrum regenerationis, in quo sordes preteritorum criminū abluis. Deinde chrīna & oleum, in cujus unctiōe, Spiritu sancto linis. Post hæc, delibuta & unctiōe lætitiæ perfusa, ad mensam venis, & percipis ibi alimentū corporis & sanguinis CHRISTI, quo interiūs saginata, atq; resecta, noxiā illam præteritōrū jejuniōrū maciem depellis. Deinde vestimenta bonorum operū induis, & fructu eleēmosynarum, cum jejuniis & Orationibus, cum sacris vigiliis, aliisq; operibus pietatis, quasi quodā vario ornatu decoraris. Ad ultimū sequuntur aromata virtutū, quarum odor suave spirans, omnem illum antiquarum sordium foetorem fugat. Datur etiā tibi *speculū, sancta scriptura, ut ibi videas faciem tuā*, ne quid minūs, aut aliter quā decet, habeat compositio ornatus tui.

O quā multa sunt in me, de quibus corā oculis ejus erubescō, & pro quibus jam magis illi displicere timeo, quā pro iis, quæ laudanda in me sūt (sī qua sūt) placere posse, in me confido! O utinam ad modicum ab oculis ejus possem abscondi, donec maculas omnes istas detergerē, & sic demū ante conspectum ejus, sine macula, immaculata apparerē! Nam quomodo in hac deformitate placere illi poterō, quæ & mihi quoque in illā vehementer displiceo? ō macule veteres! ō macule terribiles & turpes! quid tamdiū hæretis? abite, discedite, & ne præsumatis ampliūs oculos dīlecti mei offendere.

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commo-
remur in villis. Cant. 7.*

XXII.

XXII

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.

Cant. 7.

Iam satis urbanas, mea lux, habitavimus aedes;
 Quin semel in virides exspatiamur agros?
 Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
 Porta^{que} serratis non caret ulla feris:
 Est tamen in patulis, quid nescio, tutius hortis,
 Quod nusquam in cla^{se} manibus urbis habes.
 Magnificis surgent urbana palatia tectis,
 Multus & hic celsâ cuspide surgit apex.
 Nescio quid melius tamen illa mapalia pparent,
 Rustica quæ tenui stramine canna tegit. [agri,
 Quid dubitas, mei lux, quin, quam procul urbibus
 Tam procul agrestium, distet ab urbe, quies?
 Fabula cantantur vatium notissima lusu,
 Ad bene fallendo fabula ficta rurs:
 Et facti ad rerum modo quas tractavimus, usum;
 Si lubet, auditu decipiemus iter.
 Rusticus urbanum recto mus paupere murem
 Ferunt & appositus deinuisse cibus.
 Musq; epulas muris ridens urbanus, agrestis,
 Hæc tua si mensa est, sat mihi rurs, ait.
 Mox vice conversâ, mus rusticus ror in urbem,
 Urbico in ho. ium mure vocante suum:
 Magnaq; cùm tanto minor esset mensa paratu,
 Et sonuere fores mensa relicta fuit;

208 PIA DESIDERIA

Et propè deprenso convivà expalluit hospes,
 Turbatque suum vix reperere carum.
 Rusticus ast animo sensim cum voce recepto,
 Corripuit celerem Musculus urbe fugam:
 Et procul è civis oculos ad mania torquens;
 Quàm meus his præstat manibus, inquit, ager!
 Iam satis urbanas, mea lux, habitavimus edes,
 Rure quies habitat, regnat in urbe Timor.
 Si memor es (subeat tibi pars laetissima vulgi)
 Quisq; suburbanum rus propè civis habet;
 Cumq; suam assidue commendet quilibet urbem,
 Re tamen, ipsa magis rara plac. re docent.
 Quin, quorū imperiis urbesque, arcesq; reguntur,
 Anxia securo pectora rure levant.
 Et magis hic puri libertas aurea Cæli,
 Quam laqueata, domi, marmore recta placent.
 Nec quæ centeno sinuat se pavonis arcu,
 Lemit, ut ambiguos parvula villa, metus.
 Iam satis urbanas, mea lux, habitavimus edes,
 Quin semel in villis degimus, aut in agris?
 Est mihi fontanis circumdata villularivus,
 Villula, quā nusquam cultior ulla viret.
 Seu cæli ingenio, seu ferilis indole terre,
 Aptaq; vicini commoditate loci.
 Huc mea lux, paucis tantum si veneris horis,
 Oblitus patriæ protinus urbis eris.
 Tumq; ego, ceu tacitâ turtur meditatus in umbrâ,
 Libera, colloquius, Sponse, vacabo tuis.
 Et procul à populis, procul urbibus atq; tumultus
 Optatâ tonies, sola, quiete fruor.

Audiet

LIBER SECVNDVS. 209

Audiet hic nulus quæ mutua verba loquemur,
Nostraque qui turbet otia nullus erit.
Quique noceat nostros, nemo metuendus, amores,
Tetricus hic nullum ius sibi censor habet.
Tunc mihi tu promes secreta intima fibris
Quæ æq. iuvent animum verba cupita meum.
Tunc ego, sim quantâ, dicâ tibi, saucia flammâ;
Quæque, licet similes, dicta placere, scio.
O semel optati micet hac mihi fidevis aura;
Quam fortunato lux erit illa die!
Iam satis urbana, mea lux, habitavimus ades,
Nostra sit exiguo tempore, villa domus.

Veni

210 PIA DESIDERIA

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum
commoremur in villis. Cant. 7.*

Hier. 9. **Q**uis dabit me in solitudine deerjorium vi-
ram?

D. Tho. Mallem [enim] in solitudine habitare,
Aqui. per quam nullus vel rarus transit.

hoc loco Utinam nullus hominum esset mecum
Bern. de exteriori, ut familiariter loqui possem cum Deo
inter do- in gratia! pte enim & secreta quærit, & vo-
moc. 6. li arum. Deum d' agit. Igitur ergo nomi-

nam solita & colloquia, ut in secreto cordis
mei Deum, amatorem habere possem. Af-
fuecam ergo sola mentis cogitare, sola inte-
riora diligere, & in illis permanere, ut possim
audire *Deum* *Deum meum* *Deum meum*

Ecce adsum piissime Deus, tecum sum, intus
sum. Quamdiu in exterioribus occupatus fui,
vocem tuam intra audire non potui. Nunc
autem reversus ad te, ingressus sum ad te,
ut possim te audire, & tibi loqui.

Psal. 54. *Ecce elongavi fugien, & moror in solitudine.*

Greg. li. Fugiens se elongat, qui à turbâ desiderio-
rum temporalium in altam Dei contempla-
ca. 35. in tionem se subleval.

Job. Oppidum, carcer, solitudo, paradysus
Hier. ep. est.

Bernat. O solitudo beata! o Eremita, mors vicio-
rom, vita virtutum; te lex & Prophetæ mi-
Simue rantur,

LIBER SECVNDVS. 211

rantur, & quicumque ad perfectionem venerunt, per te in Paradysum introierunt: o beata vita solitaria & contemplativa! quid ultra de te loquar? ipse Dei filius Salvator & Magister noster, exemplum dedit nobis, fugiens in desertum & mansit in solitudine; ubi sunt Rosæ charitatis, quæ semper flammescunt, quæ semper in sancto odore vivunt. o solitudo negotiorum coelestium apotheca! in te transitoria & terrena mutantur in coelestia & æterna. Denique in te, lacrymæ mutantur in risum, & gaudium parium sempiternum.

Pia anima [Deo] se totam exhibere nitens in studio contemplationis. Veni, inquit, in agrum, commoremur in villis: congruentissime contemplationis studium, agri exprimit vocabulo; quia & illud in solitudine, longeque ab hominum conversatione exerceri solet; & novimus agrum eas dici terras, quæ sunt in solitudine, longeque à conventibus humanis; Ac, sicut ager si excolatur, ingentem proferit fructuum ubertatem, quibus nutrimur in corpore, ita & contemplatio, si rectè exerceatur, tantam proferit virtutum copiam, ut per illas, in vita aliamur spirituali. Vnde bene & in libro Genesis dicitur de S. Isaac: Et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata jam die: Nec minus congruè particulares meditationes, villarum

est Regnū
cariorum
homini
negot.

Mich.
Giles. 16
c. 7. Cár.

212 PIA DESIDERIA

nomine designat; quandoquidem, sicut villas ea appellare solemus prædia, in quibus præclaræ in agro sunt habitationes, ad id potissimum extructæ, ut in illas tunc se conferant homines, cum à mundanis negotiis respirare voluerint; cum ex infirmitate aliquâ convalescere, aut quoquo pacto se recreare voluerint, & cum fructus ex agro colligere, atque servare curaverint: ita & meditationes pariter, præclara sunt ædificia ab Anima ipsâ in agro contemplationis sibi extructa, in quibus illa, fugiens præsentis sæculi negotia, quietè commoretur; in quibus & commorans, ex qualibet peccati ægri tudine convalescat, summisque fruatur deliciis, ac demum extremos virtutum colligat, servetque fructus. Benè quoque pia anima, cum Deo dilecto suo, egredi se, inquit, velle in agrum contemplationis & commorari in viliis meditationum, cum voluptatem nullam percipiat ex hominum conversatione. Quin imò quamvis terrenarum rerum copia exuberet in sæculo; quamvis prosperè sibi cuncta contingant, minimè tamen ex commodis hiisce quippiam percipiat voluptatis, nec unquam verè se arbitratur lætam, nisi cum sibi egredi liceat in hunc contemplationis agrum. Quâ in re, videtur se habere instar avis illius, quæ tametsi in cavèâ omnibus abundet rebus, cum quæ ad victum ei sunt necessaria, cum quæ

LIBER SECVNDVS. 213

quæ voluptati illi esse possent ; lætam tamen
nunquam se reputat , quoad utque permis-
sum ipsi fuerit , à cavea ipsa egredi , liberè vo-
lare , & commorari in foraminibus petrae. Iu-
re autem cum Deo egredi vult , quem unum
habet dilectum ; quia nec homines ardentè
quempiam amantes , villarum quippiam per-
cipiunt gustus , nisi amicum illum comitem
habeant , ideoque ipsum invitant. Et expe-
rientiâ comprobamus , etiam summos Reges
ac Principes , à quos difficillimus aditus esse
solet , cum in palatio Regioque in throno re-
sident , in villis commorantes , etiam cum in-
fimis rusticis libentissimè conversari ; & hoc,
illud est , quod anima intendit , cum illum in
dictum invitat agrum & villas , ut familiariter
cum eo agat , uti cum unico dilecto. Neq;
verò ad modicum temporis huic indulgere
vult studio contemplationis , & familiariter
agere cum Deo , sed delectatione maximâ,
diutius in eo optat per istere ; id namque iis
inducat verbis ; *commoremur* , seu *pernoctemus* ,
aut *requiescamus in villis*.

Quamdiu [enim] animus permixtus est Laur.
turbis & in multitudine fluctuantium volu- Iustin.
tatur , nec vacat soli Deo , nec segregatus est à in lig.
vulgo. Propterea , ô animi , quæ per oratio- vit. tract.
nem & contemplationem Deo vacare decre- de orat.
visti , esto sola ; hominum consortia fuge , cap. 5.
tumultuosas mortalium conversationes de-

vita, ut illi soli te solam serves, quem ex omnibus elegisti.

Bernar. O sancta Anima, sola esto, ut soli omnium
hom. 40. serves te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti.
in Cant. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos,
secede ab amicis & intimis, etiam & ab illo
qui tibi ministrat. An nescis, te verecundum
habere sponsum, & qui nequaquam velit ti-
bi suam indulgere præsentiam, præsentibus
cæteris? secede ergo, sed mente, non corpore.
sed intentione, sed devotione, sed spiritu: de
cætero, sola indicitur tibi mentis & spiritus
solitudo. Solus es, si non communia cogites,
si non affectes præsentia, si despicias quod
multi suspiciunt, si fastidias quod omnes de-
siderant. alioquin nec si solus corpore es, so-
lus es.

Hieron.
epist. 1.
ad He-
lod.

O desertum CHRISTI floribus vernans! ô
solitudo in qua illi nascuntur lapides de qui-
bus in Apocalypsi civitas magni Regis ex-
truitur! ô Eremus, familiarius Deo gaudens!
quid agis? quamdiu te tectorum umbræ pre-
munt? quamdiu fumosarum urbium carcer
includit? Crede mihi, nescio quid plus lucis
aspicio, libet sarcinâ corporis abjecta, ad pur-
rum ætheris evolare fulgorem.

*Trabe me post te, carremus in odorem unguen-
torum tuorum. Cant. 1.*

XXIII.

XXIII.

Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.

Cant. I.

Aspicis ut jaceam strati sine viribus artus,
 Nec sim qualis eram, sola sed umbra mei?
Vix iraho pertaesa fastidia terrena vite
Ipsaque sunt oneri languida membra sibi.
Lassa jacet capitis nimio sub pondere cervix,
Sarcina suntque manus, sarcina suntque pedes.
Assidueque novam querunt jactata quietem,
Nec scio quo tandem fessa locare situ.
Surgere nunc meditor, nunc lassa recubere strato;
Nunc nixum cubito sustinuisse caput.
Nunc lubet inverso, nunc ore cubare supino,
Nunc aliud lateri substituisse latus.
Cumque tori cunctas peragravi languida partes,
Quilibet ex aequo displicet usque locus. [que,
Hen! quid agā, gravis ipsa mihi, læuensq; jacens-
Teque volens cursu, non tamen apta, sequi?
An fugis & medius morientem deseris agris,
Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
Eger ita in Libycis, à milite, miles arenis
Deseritur, subita cum data signa fugæ;
In trovis genitrix ita prosicit impia natum,
Quem lactare pudor, pauperiesve vetat.

218 PIA DESIDERIA

Tende manum, nostriq; pius misereve doloris,
 Tende manum refugio vel pede siste gradum.
 Troica Dardanius cum Pergama cingeret ignis,
 Decrepitos pubes extulit igne patres:
 Trans mare defessam fieri nata Ciconia matrem,
 Sustinet hinnulæi Cerva natantis onus.
 Tu solam ignotis, fugitive, relinquis in arvis,
 Nec sinus hoc humerus pond.iri esse tuis?
 Quamquã ego, vel fieri tibi sarcina cõ a recusem,
 Si modo vel leviter traxeris, ipsa sequar.
 Et sequar & curram, rapiarque simillima vemo,
 Linguida funesto quæ modo strata solo.
 Nec quibus invitam cogis, opus ense, vel armis;
 Sponie nec injecto, libera, fune sequar.
 Traxit ad impulse querulos testudinis ictus,
 Cum sylvis Geticas Thrax Cytharista feras:
 Traxit, & attonita sylvæ aque, feræq; stupebant,
 Sic fide, sic filo; se potuisse trahi.
 Non ego Byssonii movear testudine Vatis,
 Nec trahar Aonie voce sonante lyre.
 Quemquæ sui rapiunt sensus, sua quemq; voluptas;
 Se finit hic oculis, auribus ille capi.
 Non ego luminibus, non auribus otia venor;
 Noster Achæmeni languor odoris eger.
 Lux mea, rorilegis halat tibi spica capillis,
 Manat odorata Palladis imbre caput.
 Idæa Palestino fragrant tibi tempora nardo
 At rorhaq; de madidis stillat odora labris.
 Efflat Orontæi tibi gramini halitus auras,
 Verbaq; quot loqueris tot jactas ore rosas.

Albaque

LIBER SECVNDVS. 219

Albaque Panchæo cervix tibi sudat olivo,
 Assyriq; humeros rore perungit Onix.
 Et manus Ambrosius pluit uirique rosida guttis,
 Et digitu Libycæ germina mæssis olent.
 Denique quicquid olenti conchis unguenta Sabais,
 Balsama quicquid olēt, hoc meus halat Amor.
 Non tamen Assyrius quæ sudant balsama ramis,
 Nataque odorifero thura Sabæa solo:
 Fragrant Oromæis hæc spica suavior herbis
 Guttaque Panchæis nobilior lacrymis.
 Nempe tuo qualis, Bassilla pudica, cubili,
 Qualis odor thalamo, Cæcili casta, tuo;
 Aut qualis, cum Dorotheæ pennatus Ephebus
 Attulit hybernas germina verna rosas;
 Aut Nasarenigene qualis cum Virginis ædem
 Sparsit Iessæi floris anhelus odor;
 Denique Dictorum qualis cum gemmea stillant
 Indigetum liquidis amphibæ aura crocis.
 O semel has liceat mihi ducere naribus auras!
 Quæ modò languebam, sana repenti sequar.
 Multaque currentem sociarum turba subibit,
 Et glomerat socios uncta columba greges.

*Trahe me post te , curremus in odorem
unguentorum tuorum. Cant. i.*

August. **A**NIMA amans fertur votis , trahitur desi-
deriis.

man.ca.
20.

Bern.ser.

21. in
Cant.

Fessa sum , deficio ; noli me deferere , sed
trahe me post te , ne incipiam vagari post ama-
tores alios , nec currā quasi in incertum. *Tra-*
be me post te , quia satiūs mihi est ut me tra-
has , ut scilicet vim qualemcumque mihi , aut
terrendo minis , aut exercendo flagellis , infe-
ras , quā parcens in meo me torpore secu-
ram derelinquas. *Trahe me* quodammodo
invitam , ut facias voluntariam : trahe tor-
pentem , ut reddas currentem. Erit quando
non indigebo tractore , quoniā in voluntariē
& cum omni alacritate curremus.

Ibidem.
initio.

Quid? sponsāne ergo necesse habet trahi,
& hoc post sponsum? quasi verò invita eum
& non libens sequatur. Sed non omnis qui
trahitur , invitus trahitur ; nempe enim infir-
mum aut debilem (eum scilicet qui per se ire
non valet) trahi ad balneum , seu ad pran-
dium non piget ; etsi reum pigeat trahi ad ju-
diciū vel ad pœnam. Deniq; trahi vult quæ
& hoc rogat ; non autem rogaret , si sequi per
seipsam dilectū , prout vellet , valeret. Ut quid
verò non valet? An infirmam fateamur &
sponsam?

LIBER SECVNDVS. 221

sponsam? si qua ex adolescentulis infirmam se diceret & peteret trahi, nequaquam mireremur. At verò de sponsa, quæ trahere & alios (utpote fortis & perfectâ) posse sufficere videbatur, cui non durum sonet, quod & ipsa trahi tamquam infirma vel debilis necesse habeat? de quanam animâ jam confidimus, quod valida sit & sana, si illam infirmam dici consenserimus, quæ pro sui singulari perfectione & excellentiori virtute, sponsa Domini nominatur? Quanta vis perfectionis anima, quamdiu quidem gemit sub corpore mortis hujus, & hujus sæculi nequam retinetur inclusa carcere, vincula necessitatibus, totique sceleribus, lentiùs, segniusque assurgat necesse est ad contemplanda sublimia; nec omnino liberum habet, sequi sponsum quocumque ierit. Hinc lacrymosa vox illa gementis, *infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus.* hinc supplex illa precatio, *Educ de carcere animam meam.* Dicat proinde, dicat cum gemitu etiam sponsa: *Trabe me post te, quia corpus quod corrumpitur aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem.*

Propterea opus habeo trahi, quoniam re-
fringit paulisper in nobis ignis amoris tui, Bernar.
serm. 21.
in Cant.
nec valemus à facie frigoris hujus currere
modò sicut heri & nudius tertius. Curremus
autem postea, cum reddideris lætitiâ salu-

222 PIA DESIDERIA

tariſ tui, cūm redierit melior temperies græ-
tiæ; cum Sol Juſtitiaꝝ iterum incaluerit &
pertranſierit tentationis nubes, quæ nunc o-
perire ad horam cernitur, atque ad leuem fla-
tum auræ blandioris ſolito, cœperint un-
guenta liqueſcere & aromata fluere & dare
odorem ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo
curremus, ſpirantibus, inquam unguentis
curremus, quoniam abſcedet torpor qui nunc
eſt, & revertetur devotio, & jam non erit o-
pus nobis ut trahamur, quippe odore excita-
tis, ut ſpontè curramus. Nunc verdè interim
trahè me poſt te, non curram ego ſola, etſi ſo-
lam me trahi petierim, current & adoleſcen-
tulæ mecum. Curremus pariter, curremus li-
mul; ego odore unguentorum tuorum, ille
meo excitatæ exemplo, atque hortatu, ac
per hoc, omnes *in odore unguentorum tuorum*
curremus.

Curremus, curremus, ſed *in odore unguen-
torum tuorum*, non in noſtrorum fiducia me-
ritorum, nec in magnitudine virium noſtra-
rum. Currere nos confidimus, ſed in mul-
titudine miſerationum tuarum. Nam etſi
quando cucurrimus ac voluntariæ fuimus,
non ſua volentis, neque currentis, ſed miſerentis
Dei. Revertatur miſeratio, & curremus. Tu
quidem in virtute tuâ, *tamquam Gig.* & po-
tens curris; nos, niſi unguenta tua ſpirave-
runt, non curremus. Tu quem Pater *unxit*
oleo

LIBER. SECVNDVS. 223

oleo Letitiæ præ consortibus tuis, curris in ipsâ
unctione; nos illius odore curremus. Tu in
plenitudine, nos in odore.

Odor super omnia necessarius utpote in- Absolon
firmis purgativus, proficientibus conforta- Abb. ser.
tivus, perfectis verò sanativus. nonne vides a- r. de ann.
grum hujus mundi hoc odore plenum; cum B. Virg.
videas alios justitiâ fortes, alios charitate fer- qui est
ventes, alios promptos ad obediendum & 20.
humilitatis obsequium, hos lacrymis irri-
guos, & ad eleëmofynas profusos? de odore
autem, scriptum est: Trahe me post te in odo-
rem unguentorum tuorum. & alibi: Ecce odor
filii mei; sicut odor agri pleni cui benedixit Do-
minus.

Nec currimus æqualiter omnes in odore Bernar.
omnium unguentorum, sed videas alios ve- ferm. 22.
ficientius studiis flagrare sapientiæ; alios in Cant.
magis ad pœnitentiam, spe indulgentiæ ani-
mari, alios amplius ad virtutum exercitium,
vitæ & conversationis ejus provocari exem-
plo; alios ad pietatem, passionis memoriâ ma-
gis accendi. Currebant in odore sapientiæ
qui missi fuerant à Phariseis, cum reverti di-
cerent; Numquam sic loquutus est homo. Curre-
bat in hoc ipso odore S. Nicodemus qui ve-
nit ad IESVM nocte, in splendore multo sa-
pientiæ. In odore justitiæ, cucurrit Maria
Magdalena, cui dimissa sunt peccata multa,
quoniam dilexit multum. Cucurrit & Publi-
canus.

224 PIA DESIDERIA

canus, qui cū propitiationem peccatis suis humiliter imploraret *descendit iustum tuum*, testante ipsā iustitiā. Cucurrit Petrus, qui lapsus *fluitare* amare. Cucurrit David, qui reatum agnoscens & confitens, audire meruit: *Et Dominus transtulit a te peccatum tuum*. Porro in sanctificationis odore Paulus currere sese testatur, cum CHRISTI esse se imitatore gloriatur. Cucurrerunt & omnes qui dixerunt; ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Iam qui in odore cucurrerunt passionis, omnes Martyres accipe. En quatuor unguenta assignata habetis, Primum sapientiz, secundum iustitiz, tertium sanctificationis, quartum Redemptionis.

August. medit. cap. 35. Fac me, dulcissime Domine, amare te, & desiderio tui deponere pondus omnium carnalium desideriorum & terrenarum concupiscentiarum gravissimam sarcinam, quæ impugnant & aggravant miseram animam meam, ut post te, expedire in odorem unguentorum tuorum currens, usque ad tuæ pulcritudinis visionem efficaciter satius, quanto magis te quoque duce, merear pervenire.

August. medit. cap. 35. Descendat, Domine, descendat, precor, descendat in cor meum odor tui suavissimus, ingrediatur amor tui mellissimus.

August. medit. cap. 37. Trahe me, furtim ad te, ut curram post te in odorem unguentorum tuorum; curram & non deficiam te trahente, te ducente me currentem. Tenax

LIBER SECVNDVS. 225

Tenax enim funiculus amor : amor affe- Gilb. in
ctuosè trahit, cui est id ipsum alloqui quod Cantic.
est allicere; nihil amoris tenacius vinculo, ni- hom. 19
hil trahentius.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera
matris meae, ut inveniam te foris, & deosculer
te, & iam nemo me despiciat! Cant. 8.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum su-
gentem ubera matris meæ, ut in-
veniam te foris, & deosculer te,
& jam nemo me despiciat!

Cant. 8.

Quæ cumulet parvas tanto mihi stēmate ceræ,
 Vt frater proavis annumerēre meis!
 Non tamen hoc facio pro stirpis imagine votum;
 Nulla mihi augendi sanguinis ambitio est.
 Stirpe licet nostra sanguis tibi vilior esset
 Optarem fratrem te tamen esse meum.
 Non pubente quidem vernantem flore juventa,
 Prima cui roseas vestiat umbra genas:
 Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
 Lactis adhuc mater quem mea pascit ope.
 Quæ; ego quæ fuxi, parvo trahat ore papillis,
 Insideatque illos, quos ego sæpē, sinus.
 Hoc ego vel simili cupiam te corpore fratrem,
 Si fueris major, non ego te cupium.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere seclis
 Vt videam cunas, pūso parve, tuas?
 Et nisi fallor, habent pueri quid amabile mores,
 Quosq; carent juvenes, virq; senexq; carent.
 Nūq; suam quæris laudem sibi indicet ætas,
 Ille tamen pueros scilicet ornat amor.

228 P I A D E S I D E R I A

*An dubitas, aliàs purili pufio vultu,
 Ipse Deū n̄ domior, parvulus effer, Amor?
 Nō nifi quod reliquæ, magnū hęc ſit amabiliū ætas,
 Nullaq; ſit tantum quæ, quod ametur, habet.
 Hęc quoque, cur vove i pueram Te cauſſa coëgit,
 Credi ſerim, puero quod mage poſſe frui.
 Quinigitur noſtris, mea vita, renaſcere ſactis
 Vt videam cun. u parve puelle, tuas?
 Tum mea, ceu na o, quonies dar i ubera Mater
 Parve, Tui toties copia prompta foret.
 Prompta foret noctuq., diuq., domique, forisq.
 Et ſine ſollicito copia multa metu.
 Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſactis,
 Oſculer ut cunas parve puelle tuas?
 Caſta, ſoror parvo quæ porrigit oſcula fratri,
 Oſcula deſiſor carpere nemo poteſt.
 Et licet illa frequ. ns ſi extaverit oſcula teſtis,
 Illa tamen teſtis carpere nemo poteſt.
 Et licet inceptis ſtiterint hęc oſcula voces,
 Semper habent juſtas oſcula caſta mor. u.
 O bona, quæ noſtra faveant ita Numina voti,
 Teque velim fierem ſic ſemel eſſe meum!
 Naſcere parve puer, ſraterque admite vocari;
 Omnia te Mundi vota, precesque petunt.
 Quid præ latuū, facerem tibi, parvule fieri?
 Ah! præ læti a, quid tibi non facerem?
 O quonies vetuiſ ſ. ram deprenderer hor. u,
 Peruigil, ad cunas, nocte ſtetiſſe tuas!
 Quot tibi ſiruiſ, licet impor. una, ſtuderem,
 Iam minui, obituſis, officioſa bonis.*

Nempe

LIBER SECVNDVS. 229

*Nempe dato quoties depelleret ubere mater,
 Depulsum geminis exciperem manibus;
 Aut quoties tepida gestare juberet in umbrâ,
 Gestarere ulnis sarcina grata meis.
 Aut quoties biâdo dare languida lumina somno,
 Somniferis caneret vox tibi nostra modis.
 Ipsaque, cum digitos cunis adhiberet agendis,
 Illicet hoc à me præriperetur opus.
 Mox ubi te nostræ concrederet anxia cura,
 Discedensque mihi diceret; esto vigil:
 Excubiis, soli propè Te mihi, parve, relictis,
 Quam facerem votis libera frena meis!
 Continuo, tacitè, velo de fronte reducto,
 Explerem aspectu lumina nostra tuo.
 Inque tuo, fixis hærens obtutibus, ore,
 Vterer oblatis commoditate loci:
 Et cûd subicerem capiti, colloque sinistram,
 Apprimeretque meo Te mea dextra sinu.
 Et tibi, vix tactis furarer basia labris,
 Basia sic somno non nociura tuo.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere sacris,
 Vt semel optatus juâvier ore genas?
 Mox ubi lætenti sensim tibi cresceret ætas,
 Primaque discenti verba docenda forent;
 Discenti cuperem fieri tibi, parve, Magistra,
 Blesaque, truncatis verba præire sonis:
 Cumque geri aliter nollēs modò grâdior, ulnis,
 Ausus arundineo currere solus equo,
 Instruerem stabili vestigia figere gressu,
 Membraque constanti firma locare pede.*

230 PIA DESIDERIA

Tumq; molesto aliquod si offenderet objice saxū.

Tutus in extensas excipere manus.

Quin tua sapē vcam fudi vestigia lapsū,

Lapsus ut amplexu sustinere meo.

Nec tanti pretium peterem mihi grande laboris,

Sua violo pretium solveris omne tuo.

LIBER SECVNDVS. 231

*Quis mihi det te fratrem meum sugen-
tem ubera matris meae, ut inveniam
te foris, & deosculer te, & jam nemo
me despicat! Cant. 8.*

QVAE amatrix unquam optavit, ut is S. Tho.
quem diligit, parvulus efficiatur ejus in c. 8.
frater, & in infantem versus sugat ubera ma- Cant.
tris?

Ergo antiquorum vox est ista justorum, Beda
qui Dominum salvatorem, quem in divini- cap. 7.
tate Patri & Spiritui sancto consubstantia- in Cant.
lem credebant, ac debitis venerantur obse-
quiis, in hominis quoque habitu & homi-
nibus consubstantialem videre cupiebant.
Intus quippe erat dilectus, quia in principio
erat verbum, & verbum erat apud Deum, &
Deus erat verbum; sed ut foris quoque posset
inveniri, verbum caro factum est, & habitavit
in nobis; viderunt namque Patriarchae, vide-
runt Prophetae Dominum, sed intus, id est,
in contemplatione mentis spiritali, non in
oculi carnalis intuitu. Viderunt enim, sed in
imagine, sed in Angelicae formae substantiae, et
ipsam ejus naturam, nequaquam videre va-
lebant. Denique legifer ipse, qui audire
meruit; ostendam omne bonum; rursus audi-
vit: Non potens videre faciem meam; non enim

232 PIA DESIDERIA

videbit faciem homo, & vivet: felices; qui inter se conferre meruerunt: *Invenimus Messiam, qui dicitur CHRISTVS.* Hoc est namque osculum, id est amantissimum illud oris illius donum, ac mutuæ commercium allocutionis.

Mich. [Sed &] ingens in his suum, pia anima, exprimit desiderium; quo eâ ratione Giller. in ma, exprimit desiderium; quo eâ ratione c. 8. Cât. per amorem, Deo uniri peroptat, ut nedum in secreto contemplationis, verum etiam expof. 3. foris & coram proximis, in vitâ activa eadem inharere sibi liceat, ita ut omnibus ædificationi sit, nec quorumcumque mundanorum hominum vereatur contemptum; æquè enim est ac si dicat: O utinam, tanto mihi astringeris amoris vinculo, Deus meus, quanto adstringuntur frater atque soror! ô utinam tam tenerè te diligere, quàm tenerè à sorore diligitur frater parvulus, fugens ubera matris suæ! ita ut etiam palam & coram fratribus, dum proximorum indulgeo utilitati, deosculer te, osculo caritatis; ita ut non pudeat ante omnes te comiteri, tibi que obsequi, oratione ac bonis operibus. Quis mihi det ut jam nedum te timeam ut Deum zelotem, Dominum exercituum, ignem comburentem, & quicquid tale nominari voluisti, quo mihi cui incederes pavorem; sed ut etiam diligam tamquam fratrem meum, & talem fratrem, qui ob

LIBER SECVNDVS. 233

ob infantiam nihil incuriens metus , vel lapidea ad amorem pertrahas corda!

Tu qui modò es in sinu Patris , quis det, s. Tho. in ca. 8.
ut homo efficiaris & particeps ac consors natura nostra existens , frater meus appelleris? Cant.
ut hominem factum in aperto videam, & de-
osculer te , id est , apertâ visione te aspiciam,
quem nunc totum in fide teneo!

Cùm magnus & excelsus esses , bonorum Gisser.
meorum non indigebas ; utinam detur mihi in ca. 8.
ut propter magnam charitatem tuam, factus Cant.
frater meus ex Virgine , lacte indigeas , quo expol. 3.
sustenteris ; sic enim confido , aliquâ ex parte amorem meum , me tibi exhibituram.
Priùs te invenire nequibam , unde & querebar ; deploransque cum Prophetâ, dicebam;
Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quoudie , ubi est Deus tuus?
At nunc audiens Angelum ad pastores dicentem ; *Invenietis infantem positum in præsepio:* confido sanè , me quoque inventuram te foris ; extra incomprehensibilem majestatem illam , quâ intra temetipsum ab æterno latebas ; quærebam te jam in hoc mundo , & in creaturis: *In leitulo*, namq; mentis meæ, *quæseri te*, quem diligit anima mea: *quæseri te, & non inveni* em, surrexi, & circuivi civitatem præsentis mundi : per vicos & plateas creaturarum, *quæseri te, & non inveni*. At modò te inter creaturas , parvulum fratrem meum, ex uberibus

234 . PIA DESIDERIA

bus Virginis Matris tuæ, simul ac meæ, pendente inveniens, laud continere me poterò, quia tota in tua prorumpam oscula, quin tota tibi per dilectionem uniar; *et non me nemo deiciat*, quod adorem, quem nesciam; quod osculer, quem non videam; quod illi offeram preces, qui nostra non curet; quodve illi obsequia exhibeam, ad quem accedere minime liceat. Deosculans profectò te, in primis conceptionis instanti, *unxit te Deus tuus oleo latitæ præ consortibus tuis*; oculis meis, ita te meum adorabo fratrem, ut iidem te quoque meum profiteat Regem dilectissimam: eo modo quo & Samuel Saulen in Regem unctam, osculo adorante legitur in lib. Reg. Tibiq; ut Regi morem geram in omnibus, id quod & iidem confessor osculis meis, quæ tuo imprimam ori, sicut antiquo illi Ioseph, per Ægyptiaci populi osculi signum, totius Ægypti obedientiam promissam lego à Paaraone, cum ei dixit: *et ad te & cum te populus Ægypti adorabit.*

nonav.
folioq.
cap. i.

Ignoravi, quod tam suavis, & bone Iesv, esset tuus amplexus, tam honestus attactus tuus, tam deliciosus convicius tuus! Cùm enim tibi non vero, munda sum, cùm tetigero cunctum, cùm accepero, virgo sum. Tuus, & dilectissimè Iesv, amplexus non inaculat, sed in munda, tuus attactus, non inquinat, sed sanctifica. O Iesv fons universæ dulcedinis

LIBER SECVNDVS. 235

nis & suavitatis, ignosce mihi, quod tam serd
credidi quantum habet deliciarum, quan-
tum honestatis, quantum iucunditatis, quan-
do *laxa tuæ æternæ sapientiæ & cognitionis,*
est *sub capite meo*, id est ratione, & *dexte-*
ra tuæ Divinæ clementiæ & dilectionis am-
plexabitur me, id est voluntatem. Heu me mi-
seram! quid unquam tam dulce, tam sua-
ve, tam deliciosum & salutiferum potest re-
periri, quam inter brachia tanti Sponsi quie-
scere, inter oscula tanti Regis & amici tam
fideliter obdormire? hanc dulcedinem sense-
rat anima devota, quando optabat dicens:
osculetur me osculo oris sui. Numquid has de-
licias anima devota erat experta, quando ora-
bat ardens, & jam pænè deficiens præ dilecti
sui concupiscentiâ, dicens, in Canticis: *quis*
mibi det te fratrem meum sugentem ubera maris
mæ, ut inveniam te solum foris, & deoscuier te?
quis enarrare sufficeret, nisi qui mente gu-
stasset, quantum habet hoc verbum dulcedi-
nis & devotionis, quando bene ponderatur
& rectè cibatur devota mente? sed ô Domi-
ne Deus, si hæc tam dulcia sunt cogitanti,
quàm dulcia esse possunt degustanti & si tam
suavia sunt legenti, quàm consolatoria erunt
per affectum sentienti?

In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit a-
nima mea ; quæsiui illum , & non inveni.
Cant. 3.

In lectulo meo per noctes quæsiui
quem diligit anima mea; quæsi-
vi illum, & non inveni. *Cant. 3.*

Casta canunt nostræ suspiria, votaue Musæ,
Nullaq; de thalamis vox, Hymenæe iuis.
Vt sua corporibus sic mentibus est quoq; flamma,
Et propè deterior corpora flamma coquit.

Intus, in accensis qui mentibus astuat ignis,
Delicias liquidi solus amoris habet.

O quanto his, Animæ, facibus melioribus ardent!

Oscula quam certâ dantq; feruntq; fide!

Quam placidis castas complexibus itur in ulnas,

Quam sanctæ sociant mutua vincla manus!

Et sum hic etiam torus est genialis amoris,

Quæque maritali fœdera nexa face;

Casta Cupidineæ sed fœdera nescia tedæ,

Nec, nisi quem cupiat Vesta subire tori.

Sed neque cœnais hic turget culcita piuinis,

Fartaque Amycleo vellere fulcra turpent.

Quo duo tam casti thalamo sociantur amantes

Lectus olorinas non habet ille nives.

Lectulus auspiciis tantorum stratus amorum

Mens est lætitiæ pace quieta sue.

Lectule, pax animæ; cœlestis lectule tedæ;

Æronube fideois lectule castæ toris!

238 PIA DESIDERIA

Tu Sponsi atq; Anima thalamus secretus amantū,
 Solus es d' tantas dignus habere facēs!
 Hoc ego consuevi, meditans, tradere noctes,
 Cum requiem pulso cura sopore negat.
 Hoc m' usille meo. r. p. qui primus amores,
 Est solitus vigili secubuisse toro.
 Et mihi tunc imis art fax Dux medullas,
 Inque vicem flammis uritur ille meis.
 Tunc desideris querimur sine voce loquentes,
 Mutaque plus verbis lacryma vocis habet.
 At nova quæ subiti sit, nescio, causa recessus;
 Subvereor, rutilo sit data ca. ssa meo.
 Nam mihi jam, aucto plus usus abesse diurno,
 Et secus atque solet nocte fuisse foris.
 Hæcme signa forent mutati foris amoris?
 Aut illum melior lectulus alter habet?
 Hei mihi quam miseris ea nox fuit acta querens;
 Quæ sine te, vidi, à nox fuit acta domo!
 Iam propè const. i. r. u. medio vag. Cynthia celo,
 Atque soporat lumina lassæ quies;
 Cum mihi visa teri pulchra vox dicere stondit,
 Surg, parat thalamo, sponsus abire tuus.
 Suscitor, & piceos oculis detergeo somnos,
 Impositum cubito sustinuoque caput:
 Et despectas implens ulularibus edes
 Sollicita, dormis: lux meat vocero go.
 Hei mihi! re. onsem natiom deducille roganti,
 Ingerat è thalamis transi. g. i. n. e. p. e. meis.
 Protinus accento repert velti. g. i. n. e. p. e. o.
 Quæ caperem numquam visa fuisse mihi.

LIBER SECVNDVS. 239

Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, sponsus?
 Perfide, dic meus heu! lectule, sponsus ubi est?
 Et vagor, & toto velut amens erro cubili,
 Vi tua te viduâ luxit Alexi, domo.
 Quos ego tunc animo sensi effervere tumultus,
 Cygneus fuerat Pax cui fida torus!
 Qua mentem subridens infans veriere procellæ,
 Insolitam dubitans pandere una No. is!
 Quam sterili jacuit damnatum pectus arenâ,
 Dia cui ætheris vena scatebat aquis!
 Iam gravidus labor est oculos avollere cælo,
 Oraque divinâ solvère laude, labor.
 Iam neq; sacra valent prisce in ceramina vires,
 Quæ modo lusus erant prælia, facta dolor.
 Scilicet optatâ dum felix uterer aurâ,
 Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.
 Tunc, ut inexperis Tiro temerarius armis,
 (Omnia qui lingua prælia victor agit)
 Optabam rabidis caput obiectare Tyrannis,
 Aut animam pueri fundere posse nece.
 Tunc & Apolloniæ mihi credita flamma, roseis;
 Tunc rota Costiade Virginis, esse trochæ;
 Visaq; sunt Agathæ gemini, duo vulnera, torques,
 Blanda que Planatæ, Taure, putatus eris;
 Denique barbarici laniena infanda macell',
 Totaque carnificum visa theatra, jocu.
 Nempe erat in calidis tam frigida fœmina medullis,
 Aurea cum placidus Pax mihi lectus erat.
 At simul ac sponso calor hic abeunte recessit;
 Trigidior Scythico mens mihi facta gelu est.

240 PIA DESIDERIA

Sic nova, quas Zephyris spirantibus educat aestas,

Decoqui immeritis una pruina rosas.

Lampada sic tenui Pallas quam nutrit olivæ,

Extinguit tremuli bucca soluta Noti.

Ah male, te placido quaesivi sponse cubili;

Qui Crucis in thalamo repperiendus eris!

Pax mihi lætus erat, Tibi Crux erat aspera læ-

Hoc te debueram, quærere sponse, toro. [Eris,

Lux mea, jam quæ Te quærendo perditæ nox est!

Sed quaesivi, ubi non repperiendus eras.

LIBER SECVNDVS. 241

*In lectulo meo per noctes quæsiui quem
diligat anima mea; quæsiui illum,
& non inveni. Cant. 3.*

NON est reversus sponsus ad vocem & Bernar.
votum revocantis. Quare? ut deside- term. 73.
rium crescat, ut probetur affectus, ut exercea- in Cant.
tur amoris negotium. Sanè ergo dissimula-
tio est, non indignatio. superest ut quæra-
tur si forè reperiatur quæsitus, qui vocatus
non venit; dicente Domino *omnis qui quærit,
invenit.* & primo quidem quærit illum in
lectulo, sed minime invenit; neque unius
noctis quæsitio hæc & frustratio, cum dicat
ista: *quia quæsiui per noctes.*

Legimus Psalmo 76. Piam quandam ani- Gisser. in
mam exquisisse Deum nocte, exquisisse verò Cant. c. 3.
manibus ac vocibus; illiusque inquisitionem expot. 3.
haudquaquam spe frustratam: sic namque
illa, id quod sibi contigit testatum omnibus
volens ait: *in die tribulationis meæ Deus in ex-
quisiui manibus meis, nocte contra eum et non
sum deceptus:* at verò in hac sententiâ (*in lectu-
lo meo per noctes quæsiui*) Anima pia Deum
ipso noctu quæ ille se asserit, idque frequen-
ter, per multas scilicet noctes; nullatenus
tamen illum vel post diutinas inquisitiones
repperisse.

Quid est quod non invenitur quæsitus, Bernar.
cum

ferm. 75. cūm requiratur tam studiosè & impigrè; ip-
 in Cant. se autem dicat: *quærite & invenietis: & qui
 quærit, non venit.* quomodo ergo implebuntur
 scripturæ? neque enim quæ hic inducitur
 quærens, una est ex his quibus ipse ait: *quæ-
 rens me & non invenietis.*

Gisler. in Ob istiusmodi diversitatem non modicum
 c. 3. Cat. primo aspectu offensus est animus, multoq;
 expof. 3. magis offendebar; quia rationi magis con-
 sonum mihi videretur, ut Deus ab illa ci-
 tiùs inveniri se sineret, illiusque vocibus po-
 tiùs intenderet, quæ majori erga ipsum fla-
 graret caritate; qualem absque dubio spon-
 sam censebam.

Verū attentius utriusque animæ perpen-
 dens verba; percepi statim rationem diverfi-
 tatis prædictæ. Intellexi quid causæ fuerit,
 cur Anima loquens in Psalmo, Deum repe-
 rerit; sponsa autem neutiquam eundem in-
 venerit; quia nimirum ista, & si manibus
 Deum quæsit, & vocibus; in lectulo tamen
 & lectulo suo singulari quietem agens & ma-
 nibus palpians eum quæsit, qui ibi hand
 quaquāquam esset. Illa autem de tribulationibus
 ad eum clamavit, qui ait: *de quacumq; tribula-
 tione clamaverint ad me, exaudiam eos.* Sicq; fa-
 cili negotio, non solum invenit, sed & appre-
 hēdit eum, qui dixit, *cum ipso sum in tribulatio-
 ne; in die tribulationi,* inquit *Deum exquisivi ma-
 nibus meis nocte contra eum, & non sum decepta.*
 Attendite

LIBER SECVNDVS. 243

Attendite [ergo] tres esse causas, quæ in-Bernar.
 terim occurrunt, & quærentes frustrari so-ferm. 75.
 lent, cum aut videlicet, *Non in tempore qua-* in Cant.
runt, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet.
 Si enim omne tempus aptum est ad quæren-
 dum, cur ergo dicat Propheta: *Quærite dum*
inveniri potest? erit absque dubio cum inve-
 niri non poterit. & hæc una causa quæ im-
 pedire potest, ne inveniatur sponsus à quæren-
 tibus se, cum non quærent in tempore op-
 portuno. At non ea causa impedit spontam,
 nempe invocantem & quærentem in tempore
 opportuno. Sed ne illa quidem eum repi-
 de aut negligenter seu perfuntoriè quærit;
 nam corde ardenti & omninò infatigabili-
 ter, quærit planè ut decet. Restat ut de ter-
 tiâ videamus, ne videlicet, ubi non decet
 quærat. *In lectulo meo quasi vi per noctes quem*
utligit anima mea. An fortè non in lectulo,
 quærendus erat, sed in lecto: quippe cui or-
 bis angustus est? sed non horreo lectulum,
 qui novi parvulum. An non lectulus tumu-
 lus? an non lectulus, præsepium? an no lectu-
 lus, uterus Virginis? neque enim magni Pa-
 tris uteris, lectulus est, sed lectus & agnus,
 de quo ad filium: *Ex utero, inquit, an : lucife-*
rum genui te. Quamquam nec lectus qui-
 dem forsitan dignè censendus sit uterus ille,
 qui Regentis potius quàm jacentis est locus.
 Meritò proinde sponsa; ponens lectulum, di-
 cit;

Q

244 P I A D E S I D E R I A

cit; *Suum*. [Sed] quid in tuo quærebas, qui se jam in sua receperat? non videras filium hominis ascendentem ubi erat prius? Iam cælum tumultu cominutavit, & tu illum, in tuo adhuc lectulo quæris? *Surrexit, non est hic*. Quid quæris, in lecto fortem? in lectulo, magnum? in stabulo, clarificatum? Introivit in potentias Domini, *decorem induit & fortitudinem*, & ecce sedet, super Cherubim, qui sub lapide jacuit. Ex hoc, jam non jacet, sed sedet, & tu tamquam jacenti subsidia pararas, sive ut absolutior veritas sit, aut sedet judicans, aut stat adjuvans. *Ex* tunc ergo & deinceps frustra in lectulo quæsitus est sponsus: pulchrè verò sponsa, non quem diligo ego, sed quem diligit anima mea, inquit, quod verè, & propriè ad solam pertineat animam illa dilectio, quâ aliq uid spiritualiter diligit. Nam cum secundum carnem quippiam diligit vel potius appetit anima, carnis potius, quam animæ amor dicendus est. Et bene *per noctes* quæsisse eum ait, nam non absurdè dici potest, quod qui ignorant, nocte igitur; ac per hoc qui quarunt nocte quarunt. Quis enim querit quod palam habet? Nox est itaque donec quaritur sponsus, quoniam si dies esset de medio fieret, & minimè quæretur. sed dicet aliquis: quod non sit tam stulta tamque cæca sponsa, ut quærat lumen in tenebris, quærat Dilectum apud ignorant-

LIBER SECVNDVS. 245

tes, & qui non diligunt eum. Quasi verò se per noctes nunc quærere dicat, & non potius quævisse! Non ait, *Quæro*, sed *quævisi*, *per noctes quem diligit anima mea*. Et est sensus, quia cum esset parvula, sapiebat ut parvula, cogitabat ut parvula, & quærebat veritatem ubi non erat, errans & non inveniens, juxta illud in psalmo, *erravi sicut ovis que perivit*.

Quod si quis contendat sponsam ipsam hîc ea referre, quæ sibi tunc temporis evenê- re, cum toto corde viribusque omnibus, ar- dentissimo amore Deum dilectum suum prosequeretur; Dicendum; nomine *lectuli*, non quamlibet hîc significari *quietem*, sed illam dumtaxat, quâ anima sancta quiescit in pace interiore, quam *pacem* & *Isaias*, *lectuli & cubilis* nomine insignivit, cum de justo loquens dixit: *Veniat pax, requiescat in cubili suo, qui ambulavit in directione suâ*.

Dilectum [enim] *in lectulo* querimus, quando in præsentis vitæ aliquantulâ requie sedem- ptoris nostri desiderio suspiramus. *Per noctem* in Ezech. & 25. in *quarimus*; quia etsi jam in illo mens *vigilat*, Euang. tamen adhuc oculus caligat.

Sed ingens ilico hîc insurgit dil cultas, quâ ratione anima sancta in ejuscei odi lectulo Deum quævisse se asserat, & non invenisse? cum alibi fateatur, in eo ipso lectulo, se unâ cum illo, quietissimè dormituram, dicens: *in pace in idipsum dormiam & requiescam*.

Gisler.in
c. 3. Cât.
expof. 3.

Gregor.
hom. 19.
in Ezech.
& 25. in
Euang.

Gisler.in
c. 3. Cât.
Exp. 3.

246 PIA DESIDERIA

cam. Cumque exploratum omnibus sit : *in pace factum esse locum ipsius Dei.* Si ergo in pace commoratur Deus : si in pacis lectulo, cum eo pacifica dormit anima : quomodo sponsa , ibi se eum invenisse negat , ubi jam præsens is adest? Ad hæc breviter respondendum : adesse quidem Deum , & ut proprio requiescere loco , in interiore pace. verumtamen, admirabili providentiâ, elongari nonnumquam, vel abscondi ab ipsâ animâ, cum quâ lectulum habet communem, sinens eam esse aridam , & quodammodo dulci destitutam complexu.

Bern. ser.
32. in
Cant.

Sunt [enim] qui in studiis spiritualibus fatigati, & versi in teporē, atq; in detectu quodam spiritus positi, ambulant tristes vias Domini corde arente & tedente, longos dies, longas conqueruntur & noctes. loquentes cum S. Iob. *Si dormiero; dicam: quando consurgam? & rursum expectabo vesperā.* An tibi aliud, vel pati, v' petere ille videtur, qui ait: *Dormiavi animo mea pro tedio, confirma me in verbis tuis.*

Gisler. in
cap. 3.
Cant.
Exp. 3.

Potest id ob triplicem [accidit] rationem: Primò: ut hæc suâ tantillâ elongatione, ad majorem perfectionem eam provehat. Secundò: ut jucundior postea sit ejus reditus vel ejus inventio. Denique: nemadmodum chorda, quo magis ab actu recedit, eo majore impetu ad ipsum accedit, majoremque exhibet vim sagittæ, quæ per arcum jacitur : ita quo magis

LIBER SECVNDVS. 247

magis Deus videtur se ab animâ amovere, eo ardentiori benevolentia, in eandem sese postea insinuat. At, si ob allatas rationes ab illâ se abscondit, cur non inveniri se finit ab ea, quæ tanto studio ibi ipsum quæsit, ubi quæri is velit? *Quæsiui illum*, inquit, *& non inveni*; ut videlicet, ejus perseverantiæ periculum faceret, utque experiretur, quid ea tenderet, cum aliquando ab internæ pacis lectulo surgeret.

Abcondit se [ergo] sponsus cum quæritur, ut non inventus ardentius quæatur; & differtur quærens sponsa ne inveniatur, ut tarditate suâ capax reddita, multiplicius quandoque inveniatur, quod quærebat.

[Sed] Domine, si non es hic, ubi te quæram absentem? si ubique es, cur non video te præsentem? sed certè habitas lucem inaccessibilem. Et ubi est lux inaccessibilis, aut quomodo accedam ad lucem inaccessibilem? aut quis me ducet, aut inducet in illam ut videam te in illâ? accedere autem te desiderat servus tuus, & inaccessibilis est habitatio tua. Invenire te cupit, & nescit quomodo. Obsecro Domine, doce me quærere te, & ostende te quærenti; quia nec quærere te possum nisi tu doceas, nec invenire nisi te ostendas: quæram te desiderando, desiderem quærendo, inveniam amando, amem inveniendo.

*Surgam, & circuibo civitatem; per vicos &
plateas quaram quem diligit anima mea: qua-
sivi illum, & non inveni. Cant. 3.*

XXVI.

LIBER SECVNDVS. 249

XXVI.

Surgam, & circuibo civitatem; per
vicos & plateas quæram quem
diligat anima mea: quæsiui illum,
& non inveni. *Cant. 3.*

TAndē, serò licet, meus est mihi cognitus error:
Si bene quæsissem, sponse, repertus eras.
Credideram placido somnos te carpere lecto,
Commodus, ut video, non fuit ille iorus.
Quid faciam? corp te pergā dare membra quieti,
Et sine te somnus lumina nostra teget?
Ah, sine te, nequeam solito dare membra sopori,
Aut ullā, sine te, sponse, quiete frui.
Non si somniferis inuuet lympha susurris,
Lympha cavernoso precipitata iugo;
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
Multaque, quæ sylvis garrula cantat avis.
Aut Heliconiadum, Parnassia turba, Deorum,
Aut pater auratæ Delius ipse lyre.
Nec tua discutiant mihi, Somne, papaver, curas,
Humida nec virgā tempora tacta tuā.
Noxia nec vigilem quæ sopiit herba Dracem,
Fistula quæq; oculos condidit, Arge, i ios.
Vix ubi composui luctantia lumina somno,
Rumpitur indomito cæpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculiq; aut pectora noctem,
Quin mihi, nox etiam crediuit una, decem!

250 P I A D E S I D E R I A

Fingit & assidue de te, mihi somnia Morpheus,
 Nec fugis ex oculis flebilis umbra meus.
 Cur toties igitur somni mihi nocte peruntur,
 Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
 Eripiar stratus, mediamq; vagata per urbem,
 Quo fors aut ratio me velit ire, ferar.
 Et circumspiciens, num forte quis angulus abdatis
 Quaram quem propria diligo plus anima.
 Quaram porucibus, quaram stabulisq; casisque,
 Perq; semel tritas ibo, redibo, vias.
 Nec male perspecta faller specus ulla latebræ,
 Nec quem transiero, circulus ullus eris.
 Qualis odora canis vestigia pressa ferarum
 Mersa nare legens, lustra, rubosque subit:
 Aut qualis Siculus Ops errabunda per urbes,
 Aspicit an flores perdita Nata legat;
 Ruraq; piniferis vestigans avia tedis
 Persephonen stygiis optat adire vadis.
 Aut potius Solymis qualis vaga Magdala campi
 (Cum flebat Domini marmor inane sui)
 Saxa per alta rudesq; ruit furiata per agros,
 Qua, color ancipitem, qua rapiebat amor.
 Omnibus una locis aderat, comes omnibus una,
 Una per Domini funcre multa rogans.
 Antica sic viduo volueris gemit anxia nido,
 Luctuosisq; nemo personat omne modis:
 Et circum, supraque volans, nunc ardua summo
 Fervice, nunc imâ pendula fronde sedet;
 Et raptam Ioholem, raptoris & aucupis arces
 Heu! consanguineo nunciat orba gregi.

Haud

LIBER SECVNDVS. 251

*Haud aliter cunctis lustravi compita vici;
Non tamen est ullo praeda reperta loco.
Infames vici, loca detestanda plateæ,
Decepto iories compita iruita pede!
Amissum in thalamis, foris hic reperire putabam,
Sed malè quæsitus, perditus usque laiet.*

Q 5

Surgam

*Surgam, & circuibo civitatem; per vicos
& plateas quæram quem diligit ani-
ma mea: quæsiui illum, & non in-
veni. Cant. 3.*

Origen.
hom. 10.
in diver.

EFFVNDITE lacrymas oculi mei, plorate,
& nolite deficere. Ambulate pedes mei,
discurrite, & nolite quiescere. Heu! heu! quid
abiit gaudium meum? ubi latet amor meus?
ubi est dulcedo mea? cur dereliquisti me, sa-
lus mea? O dolores! ô angustia! Intolerabi-
les angustia sunt mihi undique, & quid eli-
gam, ignoro. Quid me vertam? ad quem ibo?
à quo consilium petam? quem percunctabor?
quis mei miserebitur? quis me consolabitur?
quis indicabit mihi quem diligit anima mea?
Revertere, dilecte mi! revertere; dilecte vo-
torum meorum! ô amabilis! ô desiderabilis!
redde mihi letitiam salutaris præsentia tua.

Origen.
ibidem.

Hei, me! ubi eum quæram, ubi eum inve-
niam? Surgam certè, & circuibo omnia loca
quæ pòtero; non dabo somnum oculis meis,
non dabo requiem pedibus meis, donec in-
veniam illum, quem diligit anima mea.

Bernar.
firm. 7.
in Cant.

Sedens in lectulo, quæsiui, cum adhuc in-
ferma & invalida forem, & omnino minus
idonea sequi sponsum quocumque ierit; se-
qui ad ardua & excelsa sublimitatis illius.

Incidi

LIBER SECVNDVS. 253

Incidi in multos, qui cognoscentes defide-
rium meum, dicebant mihi: *Ecce hic est*
CHRISTVS, ecce illic est; & neq; hîc, neque
illic erat; & dixi, *Surgam, & circuibô civita-*
tem, per vicos & plateas queram quem diligit
anima mea. Intuere vel nunc quia jacet, quæ
dixi *surgam.*

Adhuc ut parvula sapit; per vicos & plateas querendum putavit, fruendi avida, sed ignara mysterii. Iterum ergo frustrata repetit, dicens: *Quæserum eum, & non inveni.* Non est, ut ista suspicata est, in plateis, aut vicis; nisi fortè in illis, de quibus dicitur: *Platea tue, Hierusalem, sterneretur auro mundo, & per omnes vicos tuos alleluia cantabitur.*

Anima [enim] quæ amat, ascendit frequenter, & currit familiariter per plateas celestis Hierusalem, visitando Patriarchas & Prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum, & Confessorum, chorasque Virginum speculari.

Ibi, ibi illum, qui quæret, inveniet. & vi- Bernar.
 debet gloriæ ejus, non gloriæ quæ ejus (serm. 76.
 ceterorum, sed plant gloriæ, quæ inige- in Cant.
 niri à patre. quid facies, o sponsa! putas, po-
 tes sequi cum illo? aut te ingerere audes, vel
 vales huic tam sancto arcano, tamq; arcano
 sanctuario, ut filium in patre, & patrem in-
 tuaris in filio? non utique; ubi est ille, tu
 non potes venire modo; venies autem postea.

Age

Age

254 PIA DESIDERIA

Age tamen; sequere, quære, nec te inaccessibleis claritas, vel sublimitas à quærendo deterreat, ab inveniendò desperare faciat. Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Propè est, inquit, verbū in ore tuo, & in corde tuo. Crede & invenisti, nam credere, invenisse est. Norunt fideles, habitare CHRISTVM, per fidem, in cordibus suis. Quid propius est? Quære ergo secunda, quære devota, bonus est Dominus animæ quærenti se. Quære votis, sequere actibus, fide invenit; quid non invenit fides? attingit inaccessibleia, comprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit novissima; ipsam denique æternitatem suo illo vastissimo sinu quodammodo circumducit, fidenter dixerim: æternam, beatamque Trinitatem, quam non intelligo, credo, & fide teneo, quod non capio mente.

Bernar.

Quid hoc desiderii est & ardoris, ut sursum de nocte publicum non erubescat? percurrat civitatem? percunctetur palam & passim de dilecto, atque à vestigandis semitis ejus nulla valeat ratione averti? nulla præpediri difficultate, non tempestivæ retineri amore quietis, non sponsæ verecundiâ, non vel timore nocturno? Et tamen in his omnibus frustrata est atque adhuc à desiderio suo. Quære? quid tibi vult pertinax hæc & diuturna fraudatio, tædiorum nutritrix, suspitionum fomes, impatientiæ sax, noverca amoris,

LIBER SECVNDVS. 255

ris, mater desperationis? si adhuc dissimulatio est, nimis est molesta. Esto, quod pie, ntiliterque interim fuerit dissimulatum, donec in solâ adhuc vocatione, seu revocatione res erat: nunc verò cùm requiritur, & ita requiritur, quid jam conferre poterit dissimulatio? si de carnalibus sponfis, & pudendis amoribus quæstio est, sicut litteralis superficies prælusisse videtur, & si inter illos talia contingere queant, mea non interest, ipsi viderint.

Nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos civitatis, dicas, licet: *epist. 22. ad Eustoch.*
fargam & circuibō civitatem, & in foro, & in plateis quæram, quem dilexit anima mea; & interroges; Num quem dilexit anima mea, videris? nemo tibi respondere dignabitur: sponfus in plateis non potest inveniri. Arcta & angusta via est, quæ ducit ad vitam. zelotypus est IESVS, non vult videri faciem tuam: foris vagantur virgines stultæ, tu intrinsecus esto cum sponso.

Non in foro, non in plateis CHRISTVS Ambr. lib. 3. de virg. reperitur; non est CHRISTVS circumforaneus; CHRISTVS enim pax; in foro, litteræ: CHRISTVS iustitia est; in foro iniquitas: CHRISTVS operator est; in foro inane otium: CHRISTVS charitas est, in foro obrectatio: CHRISTVS fides est, in foro fraus atque perfidia. fugiamus ergo forum, fugiamus

256 PIA DESIDERIA

fugiamus plateas. Nec illa eum in foro & in plateis potuit reperire, quæ dixit : *Exurgam, ibo & circulo in civitate, in foro, & in plateis, & quæram quem diligit anima mea : quesivi eum, & non inveni eum.* Nequaquam igitur ibi quæramus **C H R I S T V M**, ubi invenire non possumus.

Bernar. Non pedum passibus, sed desideriis quæritur Deus; & ubique non extendit desiderium sanctum, felix inventio, sed extendit.

in Cant. Numquid consummatio gaudii, desiderii consumptio est? olemus magis est illi, nam ipsum, flamma. Sic est; adimplebitur lætitia, sed desiderii non erit finis; ac per hoc, nec quærendi: quid ni animet ad quærendum, experta clementiam, & persuasa de pace?

Goilb. Attendite vehementiam & vim amoris.

Abb. Nec abesse dilectum sustinet, nec sufficit præsentem; ibi, vota anhelata laborant; hæc exhausta relinqui patiuntur. O felix amor, qui continuâ quadam vicissitudine, aut liques- it in ipso, aut quærens, anhelat ad ipsum, *quesivi, & non inveni.*

August. Ego erravi, sicut ovis quæ perierat, quærens te exterius, qui es interius; & multum laboravi quærens te extra me, & tu habitas in me, si tamen ego desiderem te. *Circulavi vicos & plateas civitatis hujus mundi, quærens te, & non inveni, quia malè quærebam foris, quod erat intus. Misi nuncios meos,*

LIBER SECVNDVS. 257

meos, omnes sensus exteriores, ut quæ-
rem te; & non inveni, quia malè quærebam.
Video enim, lux mea, Deus, qui illuminasti
me, quia malè te per illos quærebam, quia
tu es intus, & tamen ipsi, ubi intraveris, ne-
sciverunt. Sed te amavi pulcritudo tam an-
tiqua & tam nova, sed te amavi, & tu in-
tus eras, & ego foris, & ibi te quærebam,
& in ista formosa quæ fecisti, ego deformis
irrueram. Mecum eras, & tecum non eram.
Ea me tenebant longè à te, quæ esse non po-
terant, nisi in te. *Circuibam* enim omnia,
quærens te, & propter omnia derelinquens
me. Interrogavi terram, si esset Deus meus,
& dixit mihi, quod non; & omnia quæ in ea
sunt, hoc idem confessa sunt. Interrogavi
mare & abyssos & reptibilia quæ in eis sunt,
& responderunt, non sumus Deus tuus: quæ-
re super nos eum. Interrogavi stabilem aërem,
& inquit universus aër, cum omnibus inco-
lis suis: fallitur Anaximenes, non sum ego
Deus tuus. Interrogavi Cœlum, Solem, lu-
nam & stellas; neque nos sumus Deus tuus,
inquiunt. Interrogavi deinde mundi molem,
Dic mihi, si es Deus meus, an non? & re-
spondit voce forti, Non sum inquit, ego, sed
per ipsum sum ego; quem quæris in me, ipse
fecit me; suprâ me quære eum qui regit me,
qui fecit me.

Nam quem diligit anima mea vidisti? Paul-
lulum cum pertransissem eos, inveni quem
diligit anima mea; tenui illum, & non di-
mittam. Cant. 3.

XXVII.

XXVII.

Num quem diligit anima mea vidi-
stis?

Paullulùm cùm pertransissem eos,
inveni quem diligit anima mea;
tenui illum, & non dimittam.

Cant. 3.

Restat adhuc tota locus ullus omissus in urbe?
Aut regio nostro non peragrata pede?
Flammiferis cunctis sacris luxere platea,
Nullaque vel minima compita spreta via.
Hei mihi! quos vicos, quæ non loca tristis obivi?
Urbs etiam in tantâ defuit urbe mihi.
Sed quid in hos frustra jureat incubuisse labores,
Si sponsum semper quero, nec invenio?
Ergo domum lacrymans, vestigia retro ferebam,
Utiq; rogaretur, nemo viator erat.
Cum propior portus à manibus aufero gressum,
Et vigil ad portus occupat ecce cohors.
Ac prior, hîc, dixi, quem diligo forè latebit;
Et subito, vigiles, repper. rînim? rogo.
Illi, cum tacito convertere lumina risu,
Verbaque dentatis reddere salsa jocis.
Et quidam; quisnam ille tuus quem diligis ignis,
Absque suo nosci nomine possit putus?

R

Parcite,

Parcite, respondi, tam rusticus est mihi candor;
 Scire omnes rebar, quis meus esset amor.
 Nec mage vel Pyladis notum, vel nomen Orestis
 Nève tuum, Thybe, Pirame, nève tuum:
 Tosq; etiam, quamvis, quem diligo, scire n. gem
 Scire, nec ignotum posse latere, puto.
 Obsecro, dic igitur Custodia perire ul urbis,
 Num mens hac vol. intendere vilis amor?
 Ille meus, propriâ quem pius ego diligo vita.
 Qui quoque me vita plus amat ipse sua.
 Dicite, quando cont. quanullo tempore mansit?
 Quaque prehensurum se simulavit uer?
 Hac ut auxillac? dextrâ vel fore sinistra?
 Solus erat? socius an comitatus erat?
 Exenbie suis iterum risere cachinnis;
 At mihi falsæ meas obruit unda genas.
 Transieram: sponsi neque spes super ulla videndi.
 Mensque erat in damni merfa dolore sui:
 En subito, dum cuncta animo trisi, una volvo,
 Nullaque, quam tanta, vota minora per,
 Ille n. m, tota toties quaesitus in urbe,
 Non quaesitus constitit ante oculos.
 Exilii, mistoque metu perterrita, gaudens
 Vix potui propriis credere luminibus.
 Et, Tene aspicio, mea lux, mea vita? volentem
 Dicere, vox hærens faucibus impediit.
 Qualis ubi viso conjux inopina marito,
 (quem tulit hostili rumor obisse manu)
 Obstupet, ac visa veluti percellitur umbra,
 Optantemque loqui, pallida facta, fugit.

LIBER SECVNDVS. 261

Nec nisi jam noto reducis fidentior ore,
 Audet in amplexus conjugis ire sui:
 Tumq; aeretur adhuc, ne se mal: credula fallat,
 Inque fidem levior decipiatur amor:
 Sic ego, dum trepido rediere in pectore vires,
 Teque iterum ante oculos, sponse, reviso meos;
 Subdubitās speransq; timensq; et amore fatiscēs.
 Tunc es, quem video, clamo, vel umbra tui?
 Ah spons! ah non es! non es, quem diligo, non es!
 Imò es; quid dubito? numquid es? haud dubito.
 O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
 Nil ultra dubito, lux mea, te video.
 Agnoscensq; tui vocem presentis ora,
 Involò in amplexus, sponse reperte, tuos.
 Iamq; ego te teneo, neq; per vaga compita quærā,
 Nocturno Vigillum præda futura gregi.
 O mea si geminis mutantur brachia vinctis,
 Atque manus manicis, compedibusque pedes!
 Quam te complicitis, mea lux amplecteretur ulnis!
 Arctius amplexu, vitis & ulmi, tuo.
 Arctius angustèdū manibus, pedibusq; hederū,
 Quæis obit annosus herba marita domos.
 Sed neque te nostri lassent, mea vita, lacerti,
 Sæpe nec errantes per tua colla manus:
 Longa Tui subeat, mea lux, absentia mentem,
 Nec nisi pensari tempore posse putes.
 Ah citò tam longi quereris compendia damni?
 Vix ego jam cæpi, tu satur, ecce, fugis.
 Monita discedes, non tam citò liber abibis;
 Nec nisi pugnando viceris, effugies.

262 PIA DESIDERIA

*Num quem diligit anima mea vidisti?
Parvulum cum pertransirem eos, inven-
ni quem diligit anima mea. Tenui
eum, nec dimittam. Cant. 3.*

Bern. ser.
79. in
Cant.

O AMOR princeps, vehemens, flagrans,
impetuosus! qui præter te, aliud cogitare
præter te, te contentus: confundis ordines,
dissimulas usum, modum ignoras. Totum
quod opportunitatis, quod rationis, quod
pulchritudinis, quod cõ illi, iudicisve videtur, trium-
phas in temetipso, & redigis in captivitatem.
En omne quod cogitat isti & loquitur, te so-
nat, te redoler, & aliud nihil. ita tibi, ipse
& cor vendicasti & linguam. Ait: Num quem
diligit anima mea vidisti? quasi verò hi sciant,
quid cogitet ipsa! Quem diligit anima tua
de ipsa sciscitaris? & non habet nomẽ? Quæ-
nam verò tu, & ille quis?

Nyssen.
orat. 19.
in Cant.

Quo pacto inveniri posset, quod nulla res
nobis cognitiõe ostendere possint? non for-
ma, non color, non circumscriptio, non qua-
litas, non locus, non figura, non conjectura,
non assimilatio, non proportio; sed quod
semper extra omnem perceptionis viam po-
situm, comprehensionem pervestigantium
planè fugit. Propterea, inquit, *quæsi vi eum;*
per animæ facultates eas quæ invenendi vi
præditæ

LIBER SECVNDVS. 263

prædita sunt ; per ratiocinationes & cogitationes : at extra hæc omnia positus erat , accessum mentis propiorem effugiens. Qui verò semper reperitur omni notâ carere, de qua possit agnosci, quo pacto queat is per indicationem aliquam vocum percipi?

[Sed] sicut Conjux amatrix viri, absente marito suo, per fenestras circumspiciu, ipsum requirens, & ubique speculans, in mari & in terrâ; & si viderit navem venientem, ibi suum putat esse virum; & si viderit viatores procul venientes, inter ipsos adesse existimat, & occurrens eis, interrogat dicens : Dicite mihi ubi eum dimiseritis, in quâ regione, aut in quâ civitate? quid dicentem, aut quid facientem, aut quando venientem? in hunc modum. omnis sancta [anima] constricta amore CHRISTI interrogat: *Dicite mihi, ubi pascit, ubi cubat, quem diligit anima mea?*

Iam optas videre quem amas, cui nunc blandiris, & nunc ad amoris & desiderii intentionem suaviter illum pervestigas, nunc moras accusas, nunc te cernis contemptum, nunc te visitatione confiteris indignum, & iterum de ejus, (totiens expertus) bonitate præsumis, nunc quasi ulterius non sustineas, spiritali quodam litigio vel luctamine evincere retardantem conaris. Quæ tunc lacrymæ? qui gemitus? quæ suspiria? quæ voces? nunc oculi fletu graves, cum intus singulibus

Chrys.
hom. de
virtute.

Bernar.
hom. inf.
s. Epiph.

264 PIA DESIDERIA

bus eriguntur ad cœlum; nunc manus extenduntur & brachia; nunc pectoris contusione animæ tarditas accusatur. Proferuntur interrim verba sine principio, sine fine, quorum nec sententiæ coherent sibi, nec rationes similes sunt, nec alicujus lingue sensus vel idioma servatur; quando vox aliquando respondet affectui, & iterum vocem affectus intercipit. Gaudet certè pius ille IESVS tali certamine superari.

S. Greg.
in I. sal.
pœnit.

Superest itaque ut ad eum recurrat, in quo solo vera est consolatio, & per istius vitæ noctes, in lectulo cordis DEVM quærat; Quem si primò non invenit, magis ad quærendum animetur, surgat ad amorem cœlestium; civitatem circumbeat exultatione universæ terræ fundatam; interroget vigiles, qui custodiunt Ecclesiam, nudetur pallio sæcularis ornatus, & charitatis sagittâ interiùs vulneretur. Nec priùs à quærendo desistat, quam incontinentium consolatorem inveniat. Inventum autem summopere teneat, donec redemptus ope adiutricis gratiæ, à conscientie eripiat tribulatione.

Origen.
hom. 1.
in Cant.

Est enim quidam spiritalis amplexus, atque utinam contingat, ut meam sponsam aliorum sponsi amplexus includat, ut ego quoque possim dicere, quod in eodem libro scriptum est, *sini brachio sub capite meo, & dexteratium amplexabitur me!*

Quid

LIBER SECVNDVS. 265

Quid hoc tenacius glutino, quod nec a Bernar.
 quis eluitur, nec ventis dissolvitur, nec scin- ferm. 79.
 ditur gladiis? Denique *aquæ multæ non possunt* in Cant.
extinguere charitatem. Tenui eum nec di-
mittam. Et sanctus Patriarcha: *Non te, inquit,*
dimittam, nisi benedixeris mihi: Ista non vult
 eum dimittere: & fortè magis quàm Pa-
 triarcha id non vult; quia nec pro benedictio-
 ne quidem; siquidem ille, benedictione ac-
 ceptâ, dimisit eum: hæc autem non sic, Nolo,
 inquit, benedictionem tuam, sed te. *Quid enim*
mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?
 non dimittam te, nec si benedixeris mihi.
Tenui nec dimittam. Nec minus forsitan ille
 teneri vult, cùm perhibeat dicens: *Delicie meæ*
esse cum filiis hominum. Quodque pollicens
 ait: *Ecce ego vobiscum sum, usque ad consum-*
mationem sæculi: quid hæc copulâ fortius, quæ
 una, duorum tam vehementi voluntate mun-
 data est? sed nihilo minus, illa vicissim tene-
 tur ab eo quem tenet, cui alibi dicit: *enuisti*
manum dexteram meam. Quæ tenetur & te-
 net. quomodo jam cadere potest? tenet fidei
 firmitate, tenet devotionis affectu. At nequa-
 quam diu teneret, si non teneretur. Tenetur
 autem potentiâ & misericordiâ Domini. *Tenui*
eum, nec dimittam.

Inveniam [& ego] Te desiderium cordis August.
 mei, teneam Te, amor animæ meæ, ample- foldesq.
 ctar Te sponse cœlestis, exultatio mea sum- cap. 2.

266 P I A D E S I D E R I A

ma, intus & extra, possideam Te beatitudo sempiterna, possideam Te in medio cordis mei, vita beata, dulcedo summa animæ meæ!

August.
medit.
cap. 37.

Ecce quod concupivi jam video, quod speravi jam teneo, quod desideravi jam habeo; illi namque in cœlis junctus sum, quem in terris positus totâ virtute dilexi, tota caritate amplexus sum, cui toto amore inhæni, ipsum laudo, benedico, atque adoro.

Beda in
c. 2. Cat.
Origen.
hom. 10.
in diver.

Tantò instantius inventum tenui, quantò tardius, quem quærebam, inveni.

O piissime Domine & dulcissime Magister! quàm bonus es his, qui recto sunt corde, & humiles sunt spiritu! ô quàm beati, qui in simplicitate cordis quærunt te, & quàm felices qui sperant in te! Verum certe est, & indubitanter verum, quodd tu diligis omnes diligentes te, & nunquam derelinquis sperantes in te. Ecce enim dilectrix tua simpliciter quærebat te, & veraciter invenit te. Sperabat in te, & non est derelicta à te, sed plus est consecuta per te, quàm expectata te.

August. fo-
fol. 4.
cap. 31.

Gratias Tibi, lux mea, quoniam illuminasti me, & inveni Te, & me, ubi inveni me, ubi cognovi me, ibi inveni Te, ibi cognovi Te; ubi autem cognovi Te, ibi illuminasti me.

*Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in
Domino Deo spem meam. Psalm. 72.*

XXVIII

XXVIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum
est, ponere in Domino Deo spem
meam. *Psalm. 72.*

Quam mea, per varios, vita est exercita casus!
*Vi pila, percussu pulsa, repulsa manus.
 Munera belligeri primum placuere Gradivi,
 Armaque, spe laudis, sanguinolenta tuli.
 Arma dabat animos, et erat spes omnis in armis,
 Ceu foret hæc votis meta futuræ meis.
 Sæpè vigil terribiles traduxi cantibus horas,
 Et custos specula tadia longa tuli. [est,
 Nec semel admonitu fraus hostica prodita nostro
 Cum signum toties, ore, vel ære dedi.
 Addidici sepius fossam producere castris,
 Et sude præfixas impedisse vias.
 Quin etiam subitæ faciem componere pugna,
 Et trepidis animos addere, voce, globis.
 Denique non tenuit belli quis certas artes,
 Militis auxilio seu Ducis esset opus.
 Ah, quoties Labyas pressit pes latus arenas,
 Et cecidit madidus sudor in ora comæ!
 Collaq; magnanimus tinxit sumantia pulvis;
 Nec tamen unda, sitim quæ recrearet, erat.
 Ab quoties gelidos fluviorum innuimus alveos,
 Ære gravante humeros, ære gravante caput!
 Oraque*

270 PIA DESIDERIA

Oraque frenatos retinebant mordicus enses
 Nando per obstantes cum verberemus aquas.
 Bellantem tenuit jam tot me Mar. iter annus,
 Principioque pedes, sine merebār eques.
 Quoque regor, de una suis ictus arund. ne thorax,
 Laque sunt totidem capsis & umbo locis.
 Ictifero cecidit sonipes mihi tertius ictu,
 Crista quater, galeæ cuspide, rapta fuit.
 Quin animam præcipis in aperta pericula missi,
 Dum nimis hostili dextera cæde calet.
 Nulla tamen nostro tunc sunt data vulnera tergo,
 Omne sed aduerso pectore vulnus erat.
 Nempe gradum tenui, contra ferrumq; facesq;
 Telaque, præcipiti grandine plura iuit.
 Perque meo factos gladio spatia bar acervos,
 Impositio subigens corpora strata pede.
 Quis puer, hoc tantis caput insuperabile bellis,
 Non etiam bellis, vota tulisse si is?
 Huiusmodi post partus proprio tot sanguine lauro,
 Post tot ad infernos flumina missa lacus;
 Post toties meritis gladius vultore coronas,
 Post tot fixa tuo signa, Cradere, tholo:
 Una tot egregios deus vit culpa triumphos,
 Nec sui nila super hominis umbra mei:
 Et gratius in penam me derui ere Tribunus.
 I. sic & incendo impier ire sagæ.
 Gloria quam odæ popularibus obruta verat,
 Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
 O miram potius parte, Deus, arma tulissēm!
 Non tunc cassis suis laudibus arma forent.

LIBER SECVNDVS. 271

Te super, intrepida melius spe, vota locantur,
 Fundat crepidas anchora fida rates.
 Ergo Iam Odryso posuim suspendimus ensem,
 Et quæ sunt curvæ iussu valere tubæ.
 Tum lucra, tum vigiles, lucro arrisere tabernæ,
 Unaque Mercurio curâ litasse fuit.
 Tum piper & lanas lydo reparavimus auro,
 Teximus & gravidâ grana, merumq; irabe.
 Nostraque Barbaricos teugerunt lintea portus,
 Et finis inveltâ vix sine merce fuit.
 Scilicet, è minimâ magnum re cogere questum,
 Maximus hac studii parte triumphus erat.
 Creverat aggestis jam densa pecunia nummis,
 Nec domus immensus arcta tenebat opes.
 Classis & ambusis onerata redibat ab Indis,
 Sed periit, patriis proxima classis aquis.
 Plurimus implebat tabulis mihi debitor ambas,
 Credita perjuris debitor esse negat.
 Ergo velut liquidis sal cresci & interit undis,
 Vt crevistis opes, sic periiſtis opes.
 O quanto placidos tranquillius exigit annos,
 Qui neque lucra cupit, qui neque bella movet!
 Dives Athlantiade, tua linquo negotia, divi,
 Nulla mihi vespera merce redempta quies.
 Quid facerem, toties frustrantibus omnia votis,
 Marte negante decus, Mercurioque fidem?
 Regis in ignotam subrepsi leniter aulam;
 Magnaque mox Regi fama relata mei est.
 Et vocor, & videor, placidoque arrideor ore;
 Dumque loquor, prona Principis aure fruor.
Nescio

272 PIA DESIDERIA

Nescio quid fuerit, quod Rex ita cepit amare;
 Non fuit hoc meriti, sed magè sortis opus.
 Seu fuerit virtus, seu fors, seu Regius error,
 Maximus ex quo tempore cretus amor.
 Sæpè diem nocti coniungimus, inque loquendo;
 Non fuerat talis præcipuisse dies.
 Sæpè domi tacitas lusa traduximus horas,
 Vnaque sæpè sors mensa duobus erat.
 Non ita Sejanum Latæ fævor extulit Aule;
 Clitus Alexandro non ita carus erat.
 Commodus haud tantum potuit tribuisse Cleandro,
 Aut Constantini plus amor Ablatio.
 Tamque sua fævor, fævor hic, nocturne placebat,
 (Et propè non solite res nocturne placeant)
 Aulaque felicem, felicem turba vocabat,
 Quod mihi tanta Ducis gratia parva foret.
 Vah! nimis infidis subnixæ potentia sceptris,
 Quæ minimo seris tur! me versa ruit!
 Ecce, minax terribos cepit Rex ducere vulum,
 Nec tamen est vno gratia lesa meo.
 Hei mihi! captus amor, subitam se vertit in iram,
 Hostis & e paup. cogor abire solo.
 Et veteres auxi casu, nova fabula, fastos;
 Fabula sic elegis triste canenda meis.
 Arcadii Eutropius; Sulico redieris Honorius;
 Et Constantini Casaris Ablatio;
 Clitus Alexandri; Tibereus & Sejanus,
 Rursus in historia parte fuere meæ.
 O Deus! ô quando tranquillius exigit ævum,
 Quæ locat in sceptris vota que spesque tuæ!

Mihî

*Mihi autem adherere Deo bonum est:
ponere in Domino Deo spem meam.*

Psalm. 72.

COR humanum in desiderio æternitatis August.
non fixum, numquam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius de alio cap. 25.
in aliud transit, quærens requiem, ubi non
est. In his autem caducis & transitoriis, in
quibus ejus affectus captivi tenentur, veram
requiem invenire non valet, quoniam tantæ
est dignitatis, ut nullum bonum præter sum-
mum bonum, ei sufficere possit.

[Ego] aliud & aliud sequebar, & à nullo August.
implebar: dum non in me inveniebam te, solile q.
incommutabile & singulare, indivisum, unum cap. 13.
bonum, quod consecutus, non egeo; quod
consecutus, non doleo; quod possidens, sa-
tiatur totum desiderium meum.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quam August.
cum Domino meo esse. *Mihi autem adherere medit.*
Deo bonum est. Da mihi, Domine, donec his cap. 37.
fragilibus afflito membris, tibi adherere, sicut
scriptum est, qui adheret Domino, unus spiritus
est cum eo.

Eligant alii militiam, alii advocacy, August.
alii diversas variasque doctrinas, alii nego- in Ps. 72.
tiationem, alii agriculturam, *mihi autem ad-*
herere Deo bonum est. Deo adherere nihil est
melius

melius, quando eum videbimus facie ad faciem: modo ergo quid? quia adhuc peregrinus loquor, *Amare Deo bonum est*; sed modo in peregrinatione, quia nondum venit res: *ponere in Deo, in meâ*. Quamdiu ergo nondum adhæcisti, ibi pone spem. Fluctuas? præmune ad terram hanc anchoram. Nondum hæres per præsentiam? inhære per spem: & quid hic ages, ponens in Deo spem tuâ? quod erit negotium tuum, nisi ut laudes, quem diligis? Ecce si amares Aurigam, non raperes cæteros ut tecum amarent? amator Aurigæ quacumque transit, loquitur de illo, ut cum illo eum ament & cæteri.

Basil. in
Psal. 61.

Divitiæ si affluant, nolite cor apponere. Fluxa est divitiarum natura, suos possessores, oculis torrente prærapido, prætercurrit; alios alio modo, apta mutare Dominos. Hodie huius est ager, cras erit alterius, & paullo post ad alium perveniet. Respice parumper ad civitatis domos; quot nomina ex eo tempore, quo fuerunt ædificata, sortita sunt, aliter ab aliis atque aliis appellata possessoribus? Et aurum è manibus habentis se, fluens semper ad alium transfertur; & ab illo, ad alium; magis enim aquam manu circumplexam retinere continenter pollicis, quam divitias conservare tibi ipsi.

Gregor.
hom. 4.
in Euan.

Iustorum iudicio (qualibet bona adferant) cum sanctis desideriis æstant, bona minime

LIBER SECVNDVS. 275

minimè videntur. unde David Propheta, qui Regni divitiis, multisque obsequiis fulciebatur, quamvis & hæc ad necessitatem bona esse conspiceret, uni tamen singulariter bono inhians æstuabat, dicens: *mibi autem adhærere Deo bonum est.*

Sit ergo Dominus Deus spes tua, non ali-
quid aliud a Domino Deo tuo speres: sed ip-
se Dominus tuus sit spes tua. Namque multi
de Deo sperant pecuniam; multi de Deo spe-
rant caducos honores & perituros; aliud
quodlibet à Deo, præter ipsum Deum, sed tu
ipsum Deum tuum pete. Relinque omnes a-
more, pulchrior est ille qui fecit cælum &
terram. *Beatus vir cuius est nomen Domini spes
ejus, & non respexit in vanitates & insanas
mendaces.*

Sicut autem nemo potest duobus Dominis
servire, ita nemo potest in duobus Dominis
sperare. Nemo potest in incerto divitum
sperare, & in Domino. Nemo potest sperare
in Principibus, & in Deo. Nemo potest spe-
rare in viribus equi, & in Deo. Nemo potest
sperare in sæculo, & in Deo. Nisi enim in so-
lo Deo speraveris, & videat Deus spem tuam
in sæculum æternum esse conversam, & quia
aliam nullam omnino spem geris, nisi in ipso,
qui vivificat mortuos, & vocat, qui non sunt,
non poteris eripi à peccatoribus. Solus est e-
nim ipse qui salvo facit sperantes in se.

Aug. in
Psal. 39.

Orig. in
Psal. 36.
hom. 3.

S

Huic

Basil. in Hunc qui in homine spem ponit, magno-
 reg. su- perè est metuendum, ne in execrationem il-
 lius disp. lam incidat: *Maledictus homo, qui confidit in*
 quæst. 42. *homine, & fulcit carnem brachii sui, & deficit*
à Domino anima eius. Quæ verba cum dicunt,
Qui confidit in homine, illud præcipiunt; ne-
 quaquam in altero spem poni debere: cum
 autem, *& fulcit carnem brachii sui*; in se, sui
 habendam fiduciam vetant.

Bern. ser. Quidquid igitur agendum sit, quidquid
 9. super declinandum, quidquid tolerandum, quid-
 Beat. qui quid optandum: Tu es Domine, spes mea,
 habui. hæc una mihi omnium promissionum caus-
 sa; hæc tota ratio meæ expectationis. Præ-
 tendat alter meritum; sustinere se jactet pon-
 dus diei & æstus; jejunare bis in sabbatho di-
 cat, postremò non esse sicut cæteri hominum
 gloriatur; *mihi autem adharere Deo bonum*
est, ponere in Domino Deo spem meam. Sperent
 in aliis alii; fortè hic in scientia litterarum;
 hic in astutiâ sæculi; ille in nobilitate; ille in
 dignitate; ille in alia qualibet vanitate confi-
 dat; propter te, *omnia detrimenta feci, & ut*
stercora arbitror: quoniam tu es Domine spes
mea. Speret, qui vult, in incerto divitiarum,
 ego verò, ne ipsa quidem, nisi abs te, victui
 necessaria spero. Si mihi præmia promittun-
 tur, per te obtinenda sperabo. Si insurgant
 adversum me prælia, si sæviat mundus, si fre-
 mat malignus, si ipsa caro adversus spiri-
 tum

LIBER SECVNDVS. 277

tum concupiscat ; in te ego sperabo. Quid cunctamur abjicere omniū spes miseras, varas, inutiles, seductorias, & huic uni, tam solida, tam perfecta, tam beatæ spei, totâ devotione animi, toto fervore spiritus, inhærere? si quid illi impossibile, si quid vel difficile est, quære aliud in quo speres.

Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem : quam sicut ancoram habeamus anime tutam ac firmam. Hebr. 6.

Iam spem quasi ancoram [præmissimus] Aug. in Psal. 64. ne in isto mari turbati, naufragemur. Quemadmodum enim de navi quæ in ancoris est, rectè dicimus quod jam in terrâ sit, adhuc tamen fluctuat, sed in terrâ quodammodo educta est contra ventos, & contra tempestates; sic contra tentationes hujus peregrinationis nostræ, spes nostra fundata, facit nos non abripi in saxa.

Adhæreat, quæso, Domine, anima mea post te, & suscipiat me dextra tua; sustollat me super altitudinem terræ, & ciber me illâ cælesti hereditate, cui suspirat peregrinatio mea die ac nocte. Ambros. in orat.

Sed et ille, quem acceperam, sed.
Cant. 2.

Sub umbrâ illius, quem desideraveram, sedi. *Cant. 2.*

Fors iter ignotas longum meditabar in oras,
 Et bona jam cœptæ pars erat acta via.
 Nique solet lassius meam spectare viator,
 Credebam spatii pauca deesse meis.
 Ut cœpi reliquos metiri provida passus,
 Maius erat medio, quod superabat, iter.
 Heu mihi! tum refugæ ceciderunt corpore vires,
 Totique, nimis durus, millia visa labor.
 Ergo oculos cœlo misera cum voce tendi,
 Ferret an hinc aliquis, voce vocatus, opem?
 Et mihi, quis, dixi, dabit hujce sub æstibus umbrâ?
 Solus ab infesto verberor igne caput.
 Assice, sub planis quàm ferueat arida tellus,
 Siccaque semustos urat arena pedes.
 O nemora! ô riguæ, frondosa cacumina, sylvæ!
 O latebræ! ô fontes! arboreæque domus!
 O utinam, virides pandat mihi populus alas,
 Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!
 Auditi ille meas solum lente querelas,
 Cujus erat toties umbra petita mihi.
 Et scio, quò properas, scio, quas, aut, arripis oras;
 Et scio, quam toties Numina poscis opem:
 Cœlestis Solymæ longinquam tendis in urbem,
 Quamquæ agis in terris, huc tibi, viâ viâ est.

280 PIA DESIDERIA

Iamq; gravat longi te tanta molestia cursum,
 Et cuperes Mali fronde virente tegi.
 Ecce tuis venio sperata laboribus umbra,
 Quamq; vides, placido regmine, Malus ero.
 Appicis harentes sanasti ex arbore palmis,
 Quosq; fodit geminos cuspis acuta pedes?
 Appicis innumero laniatum vulnere corpus?
 Apicis? heu vix est corporis umbra mei.
 Hæc tibi quesitam fesse dabit umbra quietem,
 Portus & in duris, hæc tibi malus, erit.
 Dixit, & vires subito redire Jacenti,
 Tanta loquente Deo, visq; vigorq; fuit.
 Tunc ego suspiciens, in sponsum lumina fixi:
 Hei mihi, suspensus de Cruce sponsus eras!
 Et qualis, sponse, inquit, hæc est, quæ instis imago?
 Hæcine erit capiti Malus aprica meo?
 Hæc ego sanguinea languens residebo sub umbra?
 Tu, crucis infamem perpetuere necem?
 O mala Malus! & infelix, quæ te manus umquam
 Fixi humo! manus hæc, cæde cruenta fuit.
 Attamen hæc letos malus jacit ardua ramos,
 Neque cubem, placidos umbra dat apta toros:
 Umbra dat apta toros, sed non tamen apta sopori:
 Ah! magis hæc lacrymas, Malus et umbra petat.
 O bona Malus! & o felix, quæ te manus umquam
 Fixit humo! manus hæc vivere digna fuit.
 Iam video, cui te similem, mi sponse, vocabo:
 Sæpe mihi umbriferæ munere functe domus.
 Qualis onusta rubris lare sua brachia pomis
 Spargit, & apta sit munera Malus habet;
 Exsuperatque

LIBER SECVNDVS. 281

*Exsuperatque suas, numerosâ fruge sorores,
 Vna nemus laevis, hospitibusque penus:
 Talis es aestivis mihi, sponse, caloribus umbra;
 Iymphaque dum sitio, dum fameoque, cibus.
 O quoties ego te! quoties, mi sponse, vocavi,
 Vt semel illa meum conderet umbra caput!
 Hic ego, si liceat, dixi, gemebunda sedebo;
 Vt sedet amisso mæsta columba viro.
 Et modo purpurei concreto sanguine crines,
 Et modo materies, labra, doloris erunt.
 Nunc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendula
 cervix,
 Rubraque concreti sanguinis imbre coma.
 O quoties latus hoc, lacrymansq; gemēsque videbo!
 Ne videam, lacrymis impediaturque meis!
 Multa tamen dabit hoc unum mihi vulnera, vul-
 nus,
 Saucia dum geminos labar ad usque pedes.
 Tuncque iterum amplexu lignum lacrymabile
 stringens,
 Subscribam hæc plantis verba suprema iuris:
 En duo qui causâ præbent sibi mortis, Amantes;
 Hanc Dolor haurit aquis, hunc Amor igne cre-
 mat.*

*Sub umbrâ illius, quem desideraveram,
sedi. Cant. 2.*

Origen.
hom. 3.
in Cant.
ibidem.

AMORIS enim vulnere percussa arborum
solatia sylvarumque sectatur.
Sicut [namque] arbor meli inter reliqua
ligna sylvæ, sic est sponsus inter reliquos fi-
lios, habens fructum, qui non solum sapore
omnes, sed & odore præcellat; & duos ani-
mæ sensus, id est gustum & odoratum re-
tineat: diversis namque copiis mentem suam
nobis præparat sapientia, in qua non solum
panem vitæ apponit, sed immolat carnes ver-
bi; & non solum miscet in cratere suo vi-
num, sed & mela adhibet odorata & dulcia,
quæ non tantum in ore & labiis suavitatem
reddant, sed & interioribus tradita faucibus
dulcedinem servant.

Nyss. in
orat. 4.
in Cant.

Is enim qui in sylvâ naturæ nostræ, ob suam
erga genus humanum benevolentiam germi-
navit, eo ipso quod carnis ac sanguinis par-
ticeps factus est, quali malum quoddam ex-
stitit. Nam in hoc fructu videre est quiddam,
quod cum utroque, nimirum, carne ac san-
guine, similitudinem aliquam habeat: etenim
ratione coloris subalbi, carni quod proprium
est imitatur; rubedinis specie, cognatio quali
quædam cum sanguinis natura indicatur.

Bern. ser.
48 in Cât.

Merito ergo ejus desideraverat umbram,
de

LIBER SECVNDVS. 283

de quo & refrigerium esset & refectionem pariter acceptura Nam cætera quidem sylvarum ligna etli umbram solatii habent, sed non vitæ refectionem, non fructus perpetuos salutis; unus est enim vitæ auctor, unus mediator Dei & hominum homo CHRISTVS IESVS, qui dicit sponsæ suæ: *Salus tua ego sum.* Propterea ergo CHRISTI potissimum desideraverat umbram; quòd solus sit, qui non solum ab æstu refrigerat vitiorum, sed & replet delectatione virtutum. *Sub umbrâ ejus quem desideraveram sedi.* umbra ejus, caro ejus.

Quis enim posset sustinere Solem justitiæ nudum? quis non consumeretur ardentibus radiis ejus? assumpsit ergo Sol justitiæ hominem mediatorem, & ita ex conjunctione solis & humani corporis facta est umbra.

CHRISTVS ergo affixus ad lignum, sicut *malum pendens in arbore*, bonum odorâ mundanæ fundebat redemptionis; quæ peccati gravem deterfit foetorem & unguentum potentis vitalis effudit. *Tamquam malum*, inquit, *in lignis sylvæ, ita consobrinus meus in medio filiorum.* In umbrâ ejus concipivi & sedi. Bona umbra, quæ nos ab iniquitatis sole defendit, & fructus ejus dulcis in faucibus meis. Qui fructus ejus dulcis, nisi prædicatio Dominicæ passionis?

Nathanaël sub arbore fici videtur; David, in

SS

umbrâ

Ambros.
in Psal.
118. O-
don. 5.

apud
Delrio in
c.2. Cât.

284 PIA DESIDERIA

Pfal. 118. *umbrâ alarum Domini IESV sperare se dicit;*
 Octon. 3. *Zacchæus in arborem ficomori ascendit, ut*
 CHRISTVM videret. Nobis quoq; expandit
 manus suas IESVS, ut totum mundum ob-
 umbraret. quomodo non sumus in umbrâ, qui
 Crucis ejus protegemur velamento: quomo-
 do non sumus in umbrâ, quos crucifixus à
 malignitate sæculi, & corporis ardore defen-
 dit?

Idem *Hæc umbrâ David protegi se postulabat, ne*
 ibidem. *eum per diem Sol ureret, vel luna per noctem.*
 Oct. 4. *Hanc umbram spiritualis ministrat gratia, tor-*
rida sæculi hujus, & mundi æstiva fugienti-
bus. In hac ergo requiescamus umbrâ, pecca-
torum nostrorum æstibus fatigati; si quos
adulsi libido, hos Domini Crux refrigeret,
in qua se reclinavit, ut nostra delicta susci-
peret.

Honor. *Vmbra fit ex corpore & luce, & est itine-*
 apud *rantiuz refrigerium ab æstu, & protectio à*
 Delrio in *tempestate. Arbor vitæ scilicet malus, est san-*
 c. 2. Cat. *cta Crux: fructus ejus, Christus; umbra, tutela*
vel refrigerium humani generis, quod gravi
onere peccatorum per æstum concupiscentiæ
premebatur.

Greg. in *Vmbra Christi [siquidem] omnem tenta-*
 c. 1. Cat. *tionum fervorem temperat, & dum aura suæ*
inspirationis suaviter mentem tangit, quic-
quid noxii caloris sustinebat, expellit, & quâ
jum toruant numius vitiorum æstus marci-
dam

LIBER SECVNDVS. 285

dam fecerat, umbrâ sancti Spiritus, protegens recreat, ut dum in ejus inspiratione sedens pausat, vires colligat, quibus ad æternam vitam robustius currat.

Per *umbram* ex supernâ protectione refrigerium cordis exprimitur. Sicut sponsa in lib. 33. Canticis Cant. adventum sponsi præstolata prænunciat, dicens: *Sub umbra illius quem desideraveram sedi*, ac si dicat: a festu carnalium desideriorum, sub adventu illius protectione requievi.

Nonne meritò sub arboris hujus umbrâ sedit genus humanum, quod per esum ligni scientiæ boni & mali paradysum amiserat? Deinde grave onus peccatorum in estu vitiorum portabat, quod deorsum in præcipitium tormentorum trahebat, & idè ad arborem vitæ **I E S V M C H R I S T V M** festinabat.

Tu ergo, vide, ut vivas in umbra ejus, ut quandoque & regnes in lumine ejus. Non enim tantum umbram habet, habet & lucem.

Apostolus dicit: legem, umbram habere futurorum bonorum, & omnem veterem culturam umbram & exemplar prænunciat esse celestium. Nos autem alieni sumus ab umbra eorum, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia, sed quamvis non sumus sub umbrâ illa, sumus tamen sub umbrâ migliore; in umbra enim **C H R I S T I** vivimus inter gentes.

Et

286 P I A D E S I D E R I A

Ibidem. Et meritò sponsa sub meli umbrâ sedere concupiscit, sine dubio, ut vitæ, quæ est in ejus umbrâ, particeps fiat, videtur omnis [quoque] anima, donec in presenti vita est, umbram habere necessariam, propter illum, credo, ardorem Solis, qui cum exortus fuerit, continuò semen, quod non alta radice deinsertum est, arescit & deperit.

Bernard. Sed fortasse felicius aliquid ista expertam se gloriatur in eo quod se in umbrâ dicit non *ferm. 58.* (ut Propheta) vivere, sed sedisse: sedere enim quiescere est. Plus autem est quiescere in umbrâ quàm vivere, sicut vivere plus est quàm tantummodò esse in ea. Igitur quod est commune multorum, Propheta assumens sibi, *in umbrâ ejus vivimus*, inquit: sponsa verò, habens prærogativam, etiam quod sub eâ singulariter *sederit* gloriatur. ubi itaque nos cum labore vivimus, qui conscii peccatorum, sub timore servimus, ibi hæc devota & amans suaviter requiescit. Denique timor pœnam habet, amor suavitatem, unde ait; *Et fructus ejus dulcis gutturi meo*; gustum contemplationis significans, quem obtinuerat per amorem suaviter sublevata. Ast istud, *in umbrâ*, quia, *per seculum & in aenigmate*, erit cum declinaverint umbræ crescente lumine, imò penitus disparuerint, & subintrabit sicut perspicua ita & perpetua visio, erique non modò suavitas gutturi, sed & satietas ventri.

LIBER SECVNDVS. 287

sine fastidio tamen : *sub umbrâ ejus quem desi-*
derat erâ sedî, & fructus ejus dulcis gutturi meo.

In te ergo, dulcissime Domine IESV, qui- Bonav.
 eseat mens nostra, & à te, nec ad modicum 2. part.
 separetur. Stultissimum quidem est, etiam stimul.
 nobilissi- mo & jucundissimo loco exire. Quo- cap. 8.

modo audemus, nisi dulcissimum sponsum
 inspicere, ne subtrahatur à nobis? quid, qua-
 so, nos mover, aliud intueri? quomodo om-
 nia non desipiunt & despiciuntur?

Confugiat, Domine, mens mea, *sub umbrâ* August.
alarum uarum, ab æstibus cogitationum hu- medit.
 jus sæculi; ut in tui refrigerii temperamen- cap. 37.
 to absconsa, lætabunda cantet, & dicat: In
 pace in id. psum dormiam & requiescam.

Quomodo cantabimus canticum Domini in ter-
ra aliena? Psalm. 136.

XXX.

LIBER SECVNDVS. 289

XXX.

Quomodo cantabimus canticum
Domini in terrâ alienâ? *Psalm. 136.*

Quid toties cantus iterare iubetis amici,
Seu lubeat digitis, seu iuvet ore loqui?
Cantus lætitiâ poscunt, animique quietem,
Turbida cùm mens est, os, digitique dolent.
Quin magè cantandû, cû mēs jacet ægra, monitis;
Tuncque opus esse lyrà, tuncque opus esse chely.
Nempe suo nimium nemersa dolore laborei,
Aut intenta suis, sit nimis ipsa malis:
Quid quòd opem certæ promittitis usque medele,
Pestra nec exemplo dicta probante carent:
Dicitis hanc causam cur lassus navita cantet,
Solicitat celeri cùm freta lenta manu.
Quique gregem virides pascendû ducit in agros,
Non, nisi ne nimium sit mora longa, cœvit.
Et canit ut fallat fastidia longa viator,
Miles & ut canet, noxq; laborque facit.
Non ego, quod faciunt, miles, navis, atq; viator,
Quodque facit pastor, damno rebellis opus.
Adde quod & Domine jã dudû assueta querelis,
Ad solitos gemitus plus mea lingua valet;
Vixque retentanti jam carmina prisca subibant,
Musica quin etiam res mihi visa nova est.
Vixque tunc longo veniens e carcere Solem;
Sic mea lætitiâ lingua modosque tuncet.

Ad

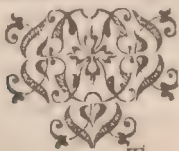
290 PIA DESIDERIA

Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
 Aut solitam digitis sollicitare chelym;
 Aut docto querulas impellere pectine chordas;
 Aut mollem articulis increpuisse lyram;
 Aut leve cerasis modulari carmen avenis;
 Aut voci liquidas associare fides;
 Heu! toties lacrymae sunt, me tentante, profusae,
 Et lacrymis, digiti, voxque retenta fuit.
 Mox lustrata iterum cantu deducere vocem,
 Et querula digitos attenuasse lyra;
 Nequicquam adversis sensi me tendere Musis,
 Vlla nec est nostra barbitos icta manu.
 Interea longa jam desuetudine pigra,
 Artem dedidici voxque, manusque, suam.
 Nec si nunc studium gravitatis inane retentem,
 Mollescant studio ferrea fata meo.
 Esto, sciam levibus tamen addere carmina nervis;
 Aptaque mutandis sit mihi lingua sonis;
 Et vincam Aonias digitis aut gutture Divas,
 Et r' ea sit melior, Marfia, Canna tua;
 Panaq; multiforem coxam submittere buxum,
 Et superem Thresse stantia docta lyrae:
 Quæstibus, an cantu videor debere teneri,
 Maxima cui flendi copia semper adest? [est]
 Ah! bene, ne cano, mihi per mala plurima cantu
 Vertit & in morem, jam mihi p'ane dolor.
 Nec locus, ut cantem, pautur, neq; tēpora profunt;
 Vique locus inat aut tempora, maror obest.
 Quid? vultis patriâ procul à tellure iacentem,
 Externo patrios orbe sonare modos?

Parcite,

LIBER SECVNDVS. 291

Parcite, fortuna nimis exulis ista repugnant:
 Non est conveniens canibus ille locus.
 Exul ego & patrio tam longè distans caelo,
 Impellam patriæ dulcia fila hys?
 Parcite tam miserum fortune vulnus habenti;
 Cantandi, externo nulla libido solo est.
 Tristia flebilibus manant mihi lumina rivis,
 Et videor festam posse ferire chelym?
 Semper in obtutu vigilat mens fixa malorum,
 Et cytharâ videor posse, vel ore loqui?
 Heu! nimis insistunt præseni pectora sato,
 Et numquam exili sensus acerbus abest.
 Si quisquam his jubeat Amphionâ vivere terris,
 Admo numquam pectine tangat ebur.
 Respectu Euridicen propero cum perdidit Orpheus,
 Illicet artifices obriguere manus;
 Et manibus cecidit leve cum testudine plectrum,
 Fracta que sunt casu garrula fila suo.
 Quid mihi, non una sacrorum clade sepultæ
 Præcipitis, toties ungue cedere fides?
 Dum circumspiciens, ubi sim, te Patria specto;
 Heu cadit a cœtu mens labefacta, tuo!
 Cum semel, ô sperata diu, tibi Patria reddar,
 Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

T

Quomodo

Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Psalm. 136.

August. medit. cap. 35. **V**T IN AM possem talia dicere, qualia hymnidici Angelorum chori! ô quàm lubenter me in tuis laudibus totum effunderè! ô quàm devotissimè illa cœlestis melodia cantica, ad laudem & gloriam nominis tui, in medio Ecclesiæ infatigabilis perorarem!

August. medit. cap. 33. O beata nimium illæ Cœlorum virtutes, quæ laudare possunt te sanctè & purissimè, cum nimia dulcedine & ineffabili exultatione! Indè laudant unde gaudent, quia semper vident unde gaudere valeant & laudare. Nos verò mole carnis pressi & procul à vultu tuo in hac peregrinatione positi, atque per mundanas varietates distenti, te dignè laudare nequimus, laudamus tamen per fidem, non per speciem. Illi verò Angelici spiritus per speciem & non per fidem.

Chrys. in Psalm. 41. Nostra certè natura usque adeò delectatur canticis & carminibus, & tantam cum eis habet necessitudinem & convenientiam, ut vel infantes ab uberibus pendentes, si fiant & afflicti, ea ratione sopiantur. Nutrices quidem certè, quæ eos gestant in ulnis, sæpè adeuntes & redeuntes, & quædam puerilia iis carmina decantantes, supercilia eorum iraspiunt: quocirca sæpè quoque viatores me-

ridie

LIBER SECVNDVS. 293

ridie agentes jugalia animalia hoc faciunt canentes, itineris molestiam illis canticis consolantes, nec solum viatores, sed etiam agricolæ, uvas in torculari calcantes, vindemiantes & vites colentes, & quodcumq; aliud opus facientes, sæpè cantant. Nautæ quoque remos impellentes hoc faciunt.

Iam verd mulieres quoque texentes & confusa stamina radio discernentes, sæpè quidem & per se singulæ, sæpè autem etiam omnes concorditer, unam quamdam melodiam concinunt. Hoc autem faciunt & mulieres & viatores & agricolæ & nautæ, laborem qui ex opere faciendo fuscipitur, cantu, consolari volentes; utpote quodd anima, si carmen & canticum audierit, molesta & difficilia sit facilius toleratura.

[Sed] quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Hebræi non canebant in terrâ captivitatis, quod in suâ patria canere consueverant. Hæc terra captivitatis est, alia terra libertatis est; ista peccati, illa quietis æternæ; vellestris ista, illa cœlestis.

[Ind] si caro menti repugnat, nec subdita est animi gubernaculo, & mentis imperio, aliena est terra, quæ non domatur exercitio cultoris, & ideo non potest fructus charitatis, patientiam pacis asserre. Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ aliena?

Qui cantat, vacuus est, & diversarum cogitationum

Ambros.
enarrat.
in Pl. 36.

Ambros.
enarrat.
in Pl. 36.

Ambros.
lib. 2. de
penit.
cap. 11.

Ambros.

in Psal. 118. O-
cton. 7. Nazian.
de hu-
mana
natura.
Ambr. in
Ps. 118.
Octo. 22.

gitationum curas relevat, culpas relegat, se-
questrat avaritiam, & non solum corporis
voce, sed etiam mentis suavitate se mulcet.
*Nam cum mens querulo semel est obsessa dolore,
Ad læta oclusas tunc habet illa fores.*

In regione umbræ mortis sumus, abscondita
est vita nostra, non libera. Erit enim libera
in regione vivorum. Ibi ergo vivit anima no-
stra, ubi nihil mortale, nihil infirmum amicta
sit, nihil debitum pœnæ; ibi laudabit Domi-
num, ubi deposito infirmitatis corpore, con-
formis esse cœperit gloriæ corporis CHRIS-
TI, nam dum in peccato sumus, plene
laudare quid possumus? In umbrâ sumus hic
positi, in umbrâ vivimus, in umbrâ lauda-
mus: perfecte in umbrâ laudare non possu-
mus. Denique in terrâ alienâ sumus: quo-
modo cantabimus canticum Domini in terrâ a-
lienâ?

Ibidem.
superius.

Eructabat hymnum anima pia, cui dice-
bat Dei verbum: *insinua mihi vocem tuam, quia
vox tua suavis est.* eructabat hymnum cui di-
cebat: *Favum distillant labia tua ô sponsa, mel
& lac sub linguâ tuâ;* sed non potest quis an-
te eructare hymnum, nisi didicerit iustitias
Dei, & didicerit ab ipso Domino Deo suo.
ided specialiter hoc David petit, ut eum do-
ceat Deus. quomodo cantare potest in me-
tu positus & in timore pœnarum? quomo-
do cantare potest gravium sibi conscius de-
lictorum,

LIBER SECVNDVS. 295

listorum; nisi prius fiat veniæ securus? Denique *quomodo cantabimus canticum Domini in terra alienâ*, in quâ impugnetur, in quâ captivetur in lege peccati; in quâ defleat atque deploret suæ captivitatis ærumnas?

O pax illa, quam videbinus apud Deum! Aug. in Psal. 136.

ô illa sancta æqualitas Angelorum! ô illa visio & spectaculum pulcrum! ecce in Babyloniâ pulcra sunt quæ tenent; non teneant, non decipiant. Aliud est solatium captivorum, aliud gaudium liberorum.

Facile potest demonstrari captivos nos Ibidem. esse: Non enim respiramus jam in auras illius libertatis; non enim fruimur libertate veritatis; delectationibus temporalium rerum tentamur, & colluctamur quotidie, cum suggestionibus illicitarum voluptatum. Vix respiramus, vel in oratione; captivos nos esse intelligimus.

Illi autem qui captivos duxerunt nos, Ibidem. quando intrant in corda hominum & interrogant nos, & dicunt nobis: *Cantate nobis verba canticorum*: Quid respondemus? Babylonia te portat, Babylonia te continet, Babylonia te nutrit, Babylonia de te loquitur; non nosti capere nisi quod fulget ad tempus; æterna meditari ignoras, non capis quod interrogas. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?*

Adjuro vos, filiae Hierusalem, si inteneritis au-
rum meum, ut nunciatis ei: quia amore lan-
gueo. Cant. 5.

XXXI.

XXXI.

Adjuro vos, filiæ Hierusalem, si in-
veneritis dilectum meum, ut
nuncietis ei : quia amore lan-
gueo. Cant. 5.

Coelestes animæ, Solymæ celestis alumne,
Quæ teritis niveo cæcula templa pede;
Vos ego, vos numquam violando carmine testor,
(Si meus est vobis fortè reperiis amor)
Dicite, quòd cecà, sic epus langueo flammâ,
Languet ut Assyrio flosculus ustus agro.
Nempe suas nuper cùm spargeret ille sagittas,
Delituit propriis mistus arundinibus:
Et summâ trifidi præfixus cuspidè teli,
Cor mihi, cœu Parthi, canna redunca fudit.
Ab quibus, ab quantis tum pectus amoribus arsit!
Non furit Etnæo saevior igne rogor.
Nunc igitur cupidus de me si plura rogabit,
(Sanzque solent cupidi multa rogare proci)
Dicite, languentis quæ sit mea visa figura;
Pluraque, languentem non potuisse loqui.
Si roget, an lento mihi febris inestuet igne?
Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
Si roget, an mortis propior sim visa periclo?
Dicite quæ vobis, ore vacante, loquor.
Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis,
Sed fati tantùm reddere verba mei.

300 PIA DESIDERIA

Si lubeat nostros tamen illi noscere vultus,
 Nec grave sit vobis dicere, qualis eram:
 Hâc, precor, aut simili, tum me depingite formâ,
 Quâ sciat & morbi quæ sit origo mei.
 Dicite, quod jaceam tenebris ex sanguis obortus,
 Succiduo in nudum corpore lapsa solum.
 Sintque hebetes oculi, mediâ ceu morte natantes,
 Inque sinu jaceat languida facta manus:
 Nec rosa picta genis, neque viva corallia labris,
 Venaque vix, quamvis pollice tacta, micet:
 Iamque diu nullo constet me vivere signo,
 Quam quod anhelanti pectore sepe gemam.
 Quodque mihi certum non possim fingere causam,
 Cur toties nullo læsa dolore querar:
 Non possim, nisi fors gemitu se prodere cogat
 Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
 Iam video, hæc nostri fuit unica causa doloris,
 Et quid amans esset nescii, amansque fui.
 Hoc fuit, hoc toties me suspirare coegit,
 Per gremium inuisse cum fluereis aqua.
 Hoc fuit, ut quantis toties aliena loquenti,
 Illius assidue nomen in ore foret.
 Ergo meis, oro, Dilecto hæc dicite, verbis;
 Quod cremor immodicus illius agra rogis:
 Dicite, quod lento sic torreo illius igne,
 Ut rosa caelesti torrida facta cane.
 Dicite, quod longâ sic ejus languero flammâ,
 Ut languent siccâ lilia cana comâ.
 Dicite quodque mei causa unica sit languoris,
 (Qui simul est moris causa futurus) Amor.

Adjuro

LIBER TERTIUS. 301

*Adjuro vos, filiae Hierusalem, si inveni-
eritis Dilectum meum, ut nuncie-
tis ei: quia amore languco.*

Cant. 5.

PROBAVIT dilectionem suam nobis Nyssen.
præclarus ille procus animarum nostra- orat. 13.
rum CHRISTVS, quæ adductus etiam tum, in Cant.
cùm adhuc peccatores essemus, pro nobis
mortuus est. Idcirco sponsa vicissim, amore
incensa erga illum, qui ipsam dilexerat, de-
monstrat latens in se dilectionis telum, imò
in pectore.

Sagittarius autem ejaculatus hoc telum, Nyssen.
est ipsa dilectio, & Deum esse dilectionem, orat. 4.
sacris è litteris didicimus, qui quidem, telum in Cant.
electum, Deum illum unigenam, ad eos mit-
tit, qui servantur; spiritu vitæ, triplicem cus-
pidis aciem inungens, ut eum in quem im-
missa fuerit, unâ cum telo, & ipso sagittario,
in unum colligat. Itaque videt jam anima
per divinos gradus in sublimè deducta dul-
cedinem dilectionis, tamquam telum in se-
se quo vulnerata est. O præclarum vulnus!
ô dulcem plagam, per quam vita ad interio-
ra penetrat, quasi quoddam ostium & ja-
nuam sibi aperiens ipsâ divisione!

Quàm pulcrum est, quàm decorum, vul- Origen.
nus

302 PIA DESIDERIA

homil. 2. nus à charitate accipere ? Alius jaculum car-
in Cant. nei amoris accepit, alius terreno cupidine
vulneratus est ; tu nuda membra tua & præ-
be te jaculo formoso, siquidem Deus sagit-
tarius est. Audi scripturam de hoc eodem ja-
culo; imò ut ampliùs admiretis, audi ipsam
jaculum quid loquatur: *Posuit me in sagittam
electam & in pharetram suam servavit, & dixit
mibi: magnum est tibi hoc vocari puerum meum.*
Intellige sagittam, quid dicat, & quomodo
à Deo sit electa. Quàm beatum est, hoc ja-
culo vulnerari!

Hieron. Nec mirum si sponsus habeat plures sa-
epist. 140 gittas, de quibus in 119. Psalmo dicitur:
ad Prin- *Sagitta potentis acuta.* His sagittis & Cleo-
cipiam. phas, in itinere, cum altero vulneratus as-
jebat: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis?*
& in alio loco legimus: *sicut sagitta in ma-
nu potentis, ita filii excussorum.* His sagittis
totus mundus vulneratus & captus est. Pau-
lus sagitta fuit Domini; qui postquam ab
Hierosolymis usque ad Illyricum missus, ar-
cu Domini, huc illucque volitavit; ad Hi-
spanias ire festinans, ut velox sagitta, sub
pedibus Domini sui, Orientem Occidentem-
que prosternat.

August. Quid ergo dicam? quid faciam? quo
medicat. vadam? Vbi eum quæram vel quando inve-
cap. 40. niam? quem rogabo? quis nuntiabit Dilecto
meo, quia amore langueo?

O vita,

LIBER TERTIUS. 303

O vitā, cui omnia vivunt, vitā quæ das August.
 mihi vitam; vitā quæ est mea vitā! per quam soliloq.
 vivo, sine quā pereō; vitā per quam cap. 1.
 resuscitor, sine quā morior; vitā per quam
 gaudeo, sine quā tribulor; vitā vitalis, dul-
 cis & amabilis, semper memorialis, ubi quæ-
 so es? ubi te inveniam, ut in te deliciam, &
 in te subsistam? propè esto in animo, propè
 in corde, propè in ore, propè in auribus, pro-
 pè in auxilio, quia amore langueo, quia sine te
 morior.

Anxia vota, suis nesciunt esse conten- Guilb.
 ta meritis; idèd alienæ precis mendicant Abb.
 suffragia, *Adjuro vos*, inquit, *filie Hierusa-* term. 46.
lem; vos nunciate, quibus patet ad dile- in Cant.
 ctum familiaris accessus; vos nunciate, quæ
 nostis ex parte, quanta sit amatorii virtus
 languoris, quàm sit fortis, ut mors dilectio.

Sed quorsum sic adjurat? Nonne Dile- Rupert.
 ctus cuncta noverat, & in his amorem spon- in Cant.
 sae amantis? si Petrus dixit, *Tu scis, quia amo*
te, quanto magis, ô dilecta, tam prudens,
 tam fidelis, per temetipsam absque inter-
 nuntiis dicere poteras Dilecto, & frequenter
 sine dubio dixisti, dilecte nullum tibi abscon-
 ditum est cor, nullius occultus amor, *tu scis,*
quia amore tui langueo. Quorsum igitur, ten-
 dit hæc adjuratio? Nonne ut percussa, percu-
 tiar? ut vulnerata, vulneret?

Nunciate ei, non quasi ignoranti (nihil Guil. a-
 enim

304 P I A D E S I D E R I A

pud Del- enim ei incognitum est, sed quia gaudet, quæ
rio Cant. 5 novit de dilecta etiam ex aliis intelligere.

Guilb. Narrate & annunciate, & exaudiet vocem
Abbas vestram, ut refoveat vota mea, *Annunciate,*
ferm. 64. *quia amore langueo.* Non languet amor, sed
in Cant. languet amans; ubi viget amor, ibi viget lan-
guor, si ablit, quod amatur; languet animus
dum astuantis voti nimietate conficitur; li-
quefactus se fugit animus amoris violentiam
ferre non valens. Sic enim in consumpta ma-
teriâ & jam deficiente, languidiora reddun-
tur ignis incendia. Et *Deus nos ter ignis consu-*
mens est. ô potens & præpotens passio chari-
tatis! si non temperatur, non toleratur. Iure
potens; quæ animum, quem possederit, sui
ipsius efficit impotem.

Ruper. *Annunciate, quia amore langueo,* præ ma-
in Cant. gno faciei ejus videndæ desiderio; vitæ ta-
edium patior, & vix præsentis exilii moras su-
stineo.

Guilb. Singultus de imis prodeuntes præcordiis,
Abbas crebri gemitus, nonne sunt quædam eructa-
ferm. 46. tiones spiritus & conceptæ gratiæ? nonne
in Cant. talibus indiciiis se probat languor amoris?
Non est occultatus languor, quando gemitus non est absconditus. Ipse se prodit lan-
guor, cum hæc producit indicia.

Guiliel. Languero in amore mei, præ amore spon-
pud Del- si celestis. Amor ejus languidum & remi-
rio in ca- sum in me facit amorem mei-ipsius. Meo a-
5. Cant. mori

LIBER TERTIVS. 305

mori mortua, vivo ego. iam non ego, sed
vivit in me sponsus. Me namque amo, non
amore mei, sed amore sponsi qui me amat.
Non amo me, in me, sed me in ipso, & ipsum
in me.

Eia dulcissime I E S V, transfige saluber- Bonav.
rimo vulnere amoris tui, medullas animæ soliloq. I
meæ, ut verè ardeat, langueat, & liquefiat, cap. I.
& solo tuo desiderio deficiat; cupiat dissolvi,
& esse tecum. Te solum semper esuriant panem
vitæ, qui de Cælo descendisti, Te sitiat fon-
tem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem
veræ voluptatis. Te semper ambiat, te quæ-
rat, teque inveniat, in te dulciter requiescat.

Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore langueo. Cant. 2.

XXXII.

XXXII.

Fulcite me floribus, stipate me malis;
quia amore languco. *Cant. 2.*

O Amor! ô quâti populis mihi viscera flammis!
O Amor! ô animi blande Tyranne mei!
O Amor! ab tantos quis pectore comprimat ignes?
Parce, vel in vapidos dissoluor cineres.
Parce Amor, ô tones repetitis parce sagittis!
In nova, pars animi, vulnera, nulla vacat.
Parce Amor, et nocue procul abice tela pharetre,
Proxima quam jacies fget arundo necem.
Ah perii! neque nota mihi suspiria duco,
Quæ sonat, ignoto vox ab amore sonat.
Scilicet arcanos penitus grassatus in artus,
Iam mea, victor ovans, regna subegit Amor.
Me miseram! tantos nemo miserabitur ignes?
Nemo vel è terris, nemo vel è superis?
Tuque meus (tanti causa unica qui tormenti es)
Tu meus, hæc sicco lumine cernis Amor?
Vos saltem Ætherii Carlo properate coloni,
Vos, quibus à simili mens calet ista face:
Ferte rosas, date mala et odore Chloridis herbas,
Quicquid et Alcinous, Florâq; quicquid habet.
Ferte rosas, date mala ardentibus obvia flammis,
Mitior in malis est amor, inque rosis.
Ferte rosas manibus, calathis effundite mala,
Fors erit hinc nostris certa medela malis.

308 PIA DESIDERIA

Sed quid ago? quid posco rosas? quid postulo malis?

Est dolus in malis, est dolus inque rosis:

Forſan Amor falſi tegitur velamine mali,

Aut ſua ſpiniferis occulit arma roſis.

Perjuro ſimplex malo deluſa Cydippe eſt,

Et Venus armata cuſpide leſa roſa.

Nolo tuas Cytheræa roſas, tua mala, Cydippe,

Nescia perfidiæ mala roſasque volo.

Quales Dorotheæ ſuperis tulit ales ab hortis,

Quasque ſuas ſtupuit vivere bruma roſas.

Aut qualem Elyſii ramum Luduina roſæ

Penna tibi volucris vexit amata Ducis.

Hæc mihi posco roſas, hæc mala, hæc lilia posco,

Nescia perfidiæ lilia, mala, roſas.

His mihi vernantem viridi ſuper aggere lectum,

Pictaque pumiceis ſternite fulcra crocis.

Fiscinaque è leno fiat pulvinus hibisco,

Fiscina quam viridi ſarciat herba toro.

Jungite vimineis collecta liguſtra quaſillis,

Et puiat in laxos lutea Caltha ſinus:

Iunceaque egregiis oneræte caſiſtra Hyacinthi:

Misceat & calyces Bellis amœna ſuos:

Spiræque Narcifſusque & apex ſtellatus Amellæ

Pulcraque cæruleis cum Cyanis Anemon,

Et Nymphaea marina, immortalesq; Amarant:

Iridis & Viola multicoloris opes,

Iunctæque Smilacibus Pæonia regia parvis,

Cunctæque quæ Paſto dreite ſeria virent.

Addite decerpas Arabo de cortice frondes,

Et Myrthum et Daphnæ Cecropiumq; Thymum.

Serpillumque,

LIBER TERTIVS. 309

Serpillumque, Chamamelumque, Aloëque, Zibethumque,

Et Nardum & Tymbram, Rosmarin & Castā.
Ginnamaq; et Statthē et olentis germen Amomi,

Et Cilicum tota sternite messe solum.

Sternite, & hoc animæ quidquid super expirandum est,

Roscidulis, finite, elangueat in foliis.

Tunc ego sic moriens componam leniter artus.

Ut Rosa deciduas ungue rejecta comas.

Aut moritura graves inclinant Iliæ culmos

Quæq; halant animas gramina messu suas.

310 PIA DESIDERIA

*Fulcite me floribus, stipate me malis;
quia amore langueo. Cant. 2.*

Bern. ser. **C**REVI T amor, quia incentiva amoris
51. in plurā solito, processerunt. [sed] post
Cant. ista omnia, sponso (more suo) secedente;
illa, languere amore se perhibet, id est, prae
amore. Quid enim gratiorem fuerat experta
praesentiam, eo postmodum absentiam mo-
lestiorem sensit. Subtractio nempe rei quam
amas, augmentatio desiderii est, & quod ar-
dentiùs desideras eo cares ægriùs. Rogat
proinde ista interim odorem florum ac
fructuum confoveri, quousque denuò rever-
tatur, quem molestissimè sustinet remoran-
tem.

Giffen. [Nempe] quod amentibus sæpè evenire
in ca. 2. solet puellis, ut prae amore ad illius quem de-
Cant. pererint absentiam, & corporis languorem
expof. 1. & animi patiantur deliquium, hoc sponsæ
frequentius in Cantico Cant. evenisse com-
perimus. Nam in huiusmodi deliquio con-
stituta pruna illa protulit verba: *Osculeur me
osculo ori sui*, hanc ægritudinem sese oppri-
mentem, sponso, ut nuncient, socias sup-
plicibus exorat verbis; cum defatigata jam
esset in illo quaerendo, dicens: *Adjuro vos filiæ
interpretem*, si inveneritis Dilectum meum, ut
nuncietis ei, *quia amore langueo*; qui unò &
hoc

LIBER TERTIVS. 311

hoc ipso amore, eadem in somnum dicitur incidisse, ita ut sponsus eam miseratus, in ea ipsa proruperit verba, *Adjuro vos, ne suscite-
tis.* At nullibi sanè clariùs describitur istius-
modi ejus deliquium, quàm in præsentì sen-
tentia, in quâ ipsamet ægritudinem suam,
simul cum illius causâ exprimens, illa expos-
cit remedia, quæ præsentanea iis exhiberi
solent, qui talem patiuntur languorem, flo-
res, odores, vina, & poma.

Bonus certè languor, cùm infirmitas hæc Idē ibid.
non sit ad mortem, sed ad vitam, ut glori- expos. 3.
cetur Deus per eam. Cùm ardor, febrisve
ista, non sit ab igne consumente, sed ab igne
potiùs perficiente. Porro quod advertitur in
ægritudinibus corporalibus, ut languens
(cùm sibi integrum non sit voluptatem cape-
re ex ciborum varietate, vel gelidarum re-
frigeratione) ne omni penitus careat delecta-
tione, cubiculum sibi curet viridi fronde
convestiendum, ac variis & odoratis flori-
bus, pomisve exornandum, quibus visum
& defessum mœstumve soletur animus: Il-
lud idem prudens efficit anima, quæ arden-
tissimo laborans Divini amoris languore,
cùm humanos gustus nequeat percipere, di-
vina verba audire exoptat, & toto laborat
studio, ut actiones, operaque sibi recenscan-
tur CHRISTI dilecti sui, & istiusmodi flo-
rum ac pomorum suavissimo odore ac pul-
critudine,

312 PIA DESIDERIA

critudine, vires sibi, ad serviendum Deo, & spiritus suppeditandos confidit.

Delrio in
c. 2. Cant. *Fulcite me floribus*, ô columnas admirabiles ! ô nova fulcra ! quomodo flores columnæ fiunt ? quomodo queunt retinere nitantem ? quidni sustineant nixam lacerti fortissimorum athletarum & gigantum, quorum robur inexpugnabile fuit ? quidni sunt columnæ, & quidem adamantinæ, quæ duratione sunt æternæ, celsitate cælum, altitudine, (inferno terribiles) ad tartara usque penetrarunt.

Ibidem. *Stipate me malis*. Non vult super fundamento CHRISTI adificare lignum, non fœnum, non stipulam ; quia hæc ignis absumeret ; sed poma suavissima.

Nyssen.
orat. 4.
in Cant. Quodnam enim spectaculum elegantius excogitare quis possit, malorum compositione ? cum ordine continuo fructus, hic belle collocatus atque in loco confertim positus varietatem quamdam aspectui exhibet ; rubedine, cum colore subalbo, permixta.

Gregor.
in ea. 2.
Cant. Sponsa [verò] quia amore languet : fulcitur se floribus, & stipari malis appetit ; quia, dum se æternitatis desiderio afficit ; dum, qualiter illuc perveniat, totâ anxietate perquirat (sed quid perfectionem, dum in carne vivit, omnino non invenit) fatigata in desiderio suo requiescit, & in hoc solo gaudet, si circa se respicit, vel quibus ipsa proficiat, vel in quorum

LIBER SECVNDVS. 313 .

quorum profectione consolationem, de languore suo, recipere possit.

Fidem [ergo] florem; fructum, actum intellige. Nec incongruè ut opinor id tibi videtur, si advertas quomodo instar floris Bern. ser. 51. in Cant.

necessario præcedentis fructum, bonum quoque opus, fide oporteat præveniri. Alioqui sine fide, impossibile est placere Deo. Itaque nec sine flore fructus, nec sine fide, opus bonum. Sed & fides sine operibus mortua est; sicut inutiliter quoque flos apparet, ubi non sequitur fructus. *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Cum præsto est quod amatur, viget amor; languet cum abest: quod non est aliud, quàm tardum quoddam impatientis desiderii, quo necesse est affici mentem vehementer amantis, absente eo quem amat; dum totus in expectatione, quantamlibet festinationem, reputat tarditatem. Et idè ista postulat tibi accumulari bonorum operum fructus, cum fidei odoramentis, in quibus moram faciente sponso, interim requiescat.

*Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur in-
ter lilia, donec aspiret dies & inclinentur
umbræ. Cant. 2.*

XXXIII.

XXXIIL

Dilectus meus mihi & ego illi, qui
pascitur inter lilia, donec aspiret
dies & inclinentur umbræ.

Cant. 2.

Felices animæ, populus genialis *Amantium*,
Quas amor irruptâ nectit urimq; fide!
 Non ego pre vestra, fortunam optavero Regum;
 Nam puto Calicolum vos ego sorte frui.
 Sed neque jam Siculi mirer nova vota Tyranni,
 Optantis, Pythiæ tertius esse comes.
 Equis enim sociis medius neget esse duobus,
 Quos sibi tam sancto fœdere junxit Amor?
 Aurea conditio, quoties redamantur amantes,
 Reddit & alternas mutua flamma viros!
 Hæc ego me toties optavi lege beatam,
 Ad sua cum irepidam signa vocaret Amor.
 O quoties dixi; si quando cogar amare,
 Non nisi qui pariter me redamârit, amem!
 Audiu optantem volucrum Deus ales Amorum,
 Et quid, ait, dubitas? ut redameris, ama.
 Picino extimui præsentis Numine Divi,
 Monuitq; meum vox inopina caput.
 Et quid inexpertam puer, inquam, perfide castris,
 Ausi iusque jubes ara merere ius?

316 PIA DESIDERIA

- olim sæpè quidem, mihi narravère sodales
Gaudia quanta suis leno propinet Amor.
Sæpius at contra monuit me sedula nux,;
Cum ferrer gerule sarcina parva sinu.
Vera nimis reputa Peligni oracula vatus,
Quæ cecinit castis ingeminanda choris:
,, Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur
in Hyblâ,
,, Carula quot baccas Palladis arbor habet,
,, Littore quot conchæ, tot sunt in amore do-
lores,
,, Res est solliciti plena timoris Amor.
Semper enim miseros timor ille flagellat amantes,
Ne fors non redamet, quem tamen aliter amat.
Fida vel alternis si sint rata fœdera tedus,
Tum gravis, ut constent fœdera, cura subit.
Curre per historias; quotus, heu! securus amant?
Hunc brevis, hunc fictus ludificavit Amor.
Quæ Paris Oenone sine vivere posse negabat,
Oenonen potuit deseruisse Paris.
Dilecti Hysphile non mansit Iasonis uxor,
Non mansit reduci, sicut eunus erat.
Thesea crudelem quotus Ariadna vocavit,
Navigio numerum quæstæ deesse suum?
Quin etiâ levis monstris, Puer improbe, pennit,
Quàm cito succedat, quàm cito cedat amor.
Ite igitur, levisbus; animas modo credite flammæ
Cum sua non aliter seepera Cupido gerat.
,, Et levis est multoque suis ventosior alis,
,, Gaudiaque ambigua datq; negatque fide.*

LIBER TERTIVS. 317

Hic pudor audaces tinxit tibi, perfide, malas,
 Teque levem celeri fassus es esse fugâ.
 Tunc ego, Cyprigenæ detectâ fraude, triumphans,
 Instabilem jussi læta valere Deum.
 Et tibi, Divus Amor (dixi) tibi fœdera jungam,
 Et tuus ignis ego; tu meus ignis eris.
 Donec ab æreis labentur montibus umbræ,
 Et reducem fugient umbraque, noxque diem.
 O liquidæ ambrosiæ! ô Divini nectaris haustus!
 O amor! ô quanti pocula mellis habes!
 Quid totis Te, Divus amor, sit amare medullis,
 Expertus nisi sit, dicere nemo potest:
 Quid vero sit amare, iterumque abs te redamari,
 Sit licet expertus, dicere nemo potest;
 Omnibus huiusq; etiam supereminet illa voluptas,
 Fidus hic æternum quod sibi constet amor.
 O Amor! ô mea dulcedo! mea vita, meum mel!
 Aut melli geminum si quid Hymettus habet!
 O amor! ô quoties, ô quæ mihi gaudia misces,
 Dû, quod amâs redamer; dû, quod amer, sibi!
 Dumq; iterum æterni recolo fore fœderis ignes,
 O Amor! ô quantis gestio lætitiis!
 Non habet hic miseros Amor, ut levis ille, timores:
 Affluit hic lætis, ingemit ille malis.
 Pascitur in riguis, ubi cadent, lilia, campis,
 Et sua Virgineos ducit in arva greges.
 Scilicet æthereum decet hic flos purus Amorem,
 Et bene tam castas pascit hic horti oves.

Dilectus

318 PIA DESIDERIA

*Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pa-
scitur inter lilia; donec aspiret dies
& inclinentur umbræ. Cant. 2.*

Bernar.
serm. 67.
in Cant.

QUID est hoc quod dicit, *Ille mihi & ego illi?* Nescimus quid loquitur, quia non sentimus, quod sentit. O sancta anima, quid tuus ille tibi? quid tu illi? Quænam, quæso, hæc inter vos tam familiariter favorabiliterque discurrens exhibitio & redhibitio? tibi ille, tuque vicissim illi; sed quid? id ipsam ei tu, quod tibi ille? an aliud? si nobis, si ad nostram loqueris intelligentiam, evidenter quod sentis, edicito: quousque animas nostras tollis? An secundum Prophetam, secretum tuum tibi? Ita est. Affectus locutus est, non intellectus; & idem non ad intellectum. Ad quid ergo? Ad nihil, nisi quod mirabiliter delectata & affecta vehementer ad desideratos affectus, finem illo faciente, nec tacere omnino quivit, nec tamen, quod sentit exprimere. Neque enim ut exprimeret, sic locuta est, sed ne taceret. Ex abundantia cordis os locutum est; sed non pro abundantia. Sentit suas voces affectus, per quas se etiam clam nolunt, produnt: Timor, meticulosas; dolor gementes; amor jucundas. Ejusmodi certum est, non nutu prodire animi, sed

LIBER TERTIVS. 319

sed erumpere motu. Sic flagrans ac vehemens amor præsertim Divinus, cum se intra cohibere non valet, non attendit quo ordine, quâ lege, quâve serie, seu paucitate verborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat detrimentum. Interdum nec verba requirit, interdum nec voces omnino ullas; solis adhuc contentus suspiriis. Indè est quod sponsa sancto amore flagrans, idque incredibili modo, sanè pro captanda quantulacumq; evaporatione ardoris quem patitur, non considerat, quid, qualiter eloquatur, sed quicquid in buccam venerit, amore ingenti, non enunciat, sed eructat *Dilectus meus mihi, & ego illi*. Nihil consequentiæ habet, deest orationi. Quid indè? Ructus est. Quid tu in ructu quæras orationum juncturas, sollemnia dictionum? quas tu, tuo ructui leges imponis vel regulas? Non est dubium; duorum quidem hoc loco amor mutuus flagrat; sed in amore summo, unius profectò felicitas, alterius mira dignatio: neque enim inter pares est consensio seu complexio hæc. Ait itaque: *Dilectus meus mihi & ego illi*, principium *Dilecto* tribuens; in consequentibus, ego, inquit, *Dilecto meo, & Dilectus meus mihi*: consummationem æquè illi concedens. Nunc jam videamus quid dicat: *Dilectus meus mihi*. Si enim hoc recipitur, ut subaudiamus, intendit, & sicut Propheta ait: *Expectans expectavi Do-*

minum & intendit mihi: ego in verbo isto sentio, nescio quid, non plane exiguum, nec mediocris prerogativa.

Bern. ser.
sequent.

Audite gaudium meum quod sensi: & vestrum est, audite gaudentes, sponsa locuta est, & dixit, sponsum intendere sibi. Quæ est sponsa, & quis est sponsus? Hic, Deus noster est; & illa, si audeo dicere, nos sumus; gaudeamus. Nos sumus in quos intendit Deus. Quanta tamen disparilitas! quid terrigenæ & filii hominum coram illo? quid sibi vult ergo ista inter tam dispares comparatio? Aut illa in immensum gloriatur, aut is in immensum amat. Quàm admirabile est quod illius intentionem ista quasi sibi propriam vendicat, dicens: *Dilectus meus mihi*. Nec eo contenta tamen pergit amplius gloriari: respondere se illi, quasi ex æquo morem gerere, rependere vicem, Sequitur enim, & ego illi, insolens verbum, & ego illi; nec minus insolens: *dilectus meus mihi*, nisi quod utroque insolentius, utrumque simul. O quid audet cor purum & conscientia bona, & fides non ficta! *Mihi*, inquit, *intendit*. Itæne huic intenta est illa majestas, cui gubernatio pariter & administratio universitatis incumbit & cura sæculorum, ad sola transfertur negotia, imò oria amoris & desiderii hujus? Ita planè. Providentiam cæteris creaturis non negamus; curam sponsa vendicat sibi. [Sed &] propterea utrumque

LIBER TERTIVS. 321

que ponit dicens. *Ille mihi & ego illi.* Ille mihi, quia benignus & misericors est; ego illi, quia non sum ingrata; Ille mihi gratiam ex gratiâ; ego illi gratiam pro gratiâ; Ille meæ liberationi; ego illius honori; ille salutis meæ, ego illius voluntati; ille mihi & non alteri, quoniam una sum columba ejus; ego illi & non alteri, nec enim audio vocem alienorum.

Anima [enim] ex eo quod se diligere & vehementer diligere sentit, etiam diligere nihilominus vehementer non ambigit, ac de sua singulari intentione, sollicitudine, curâ, operâ, diligentia, studioque, quo incessanter & ardentem invigilat, quemadmodum placeat Deo, æquè hæc omnia in ipso indubitanter agnoscit, recordans promissionis ejus; *in quâ mensura mensi fueritis, remetietur vobis,* ergo nec dubitat se amari, quæ amat. Ita est. *Amor Dei amorem animæ parit.*

Bernar.
serm. 69.
in Cant.

Et unde tibi, ô humana anima, unde tibi hoc? unde tam inestimabilis gloria, ut ejus sponsa merearis esse, *in quem desiderant Angeli prospicere?* unde tibi hoc, ut ipse sit sponsus tuus, *cujus pulcritudinem Sol & Luna mirantur?* ad cujus nutum universa mutantur? Quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? ut sis socia mensæ, socia Regni, & socia thalami, ut introducat te Rex in cubiculum suum, vide quibus brachiis vicariæ charitatis

Bern. ser.
Domini-
cæ 1. post
octav.
Eph.

charitatis redamandus, & amplectendus sit, qui tanti te æstimavit, imò qui tanti te fecit. Desere carnales affectus, sæculares mores dedisce, consuetudines noxias obliviscere, Quid enim putas? Nonne stat Angelus Domini, qui secet te mediam, si fortè (quod avertat ipse) alterum admiseris amatorem?

Author
Scala
paradyfi
c. 9. tom.
9. Aug.
Bernar.
serm. 70.
in Cant.

Zelotypus est sponsus iste si fortè alium amatorem acceperis, si aliis placere studueris, statim discedet à te; & aliis adhærebit adolescentulis.

Quis huic jam imputet præsumptioni vel insolentia, si se dicat iniisse societatem cum illo qui pascitur inter lilia? etiamsi inter sidera pasceretur, eo solo quo pasceretur, nescio quid magnum videri possit, cum ejusmodi amicitias seu familiaritatem habere. Non ignorat [sponsa] unum esse, & qui pascitur, & qui pascit; inter lilia commorantem, & regnantem inter sidera: Nam qui in altissimis est Dominus, in imis est Dilectus; super sidera regnans, & inter lilia amans. Amabat & super sidera, quia nusquam & nunquam potuit non amare, quia amor est: sed donec ad lilia descendit, & pasci inter lilia compertus est, nec amatus est, nec familiariter dilectus; quia non potuit antè diligere quam agnosci. Ò verè amandum & totis medullis cordis amplectendum sponsum! quaerenda in spiritu hæc resectio inter lilia; nam corporca

LIBER TERTIVS. 323

corporea cogitare, ridiculum est. Quin ipsa lilia spiritualia à nobis demonstranda erunt. Quæ ergo sunt illa lilia è quibus species decoris ejus? *Procede*, inquit, & *regna*; *propter veritatem & mansuetudinem & justitiam*. Bonum lilium *veritas*, candore conspicuum, odore præcipuum. Est & *mansuetudo*. Quod autem *justitia* lilium sit, recordamini de scriptura; quia *justus germinabit sicut lilium*. sunt multa apud sponsum, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempe quot virtutes, tot lilia. Et fortasse propterea ipse se lilium appellavit, quod totus versetur in liliis; & omnia quæ ipsius sunt, lilia sint: conceptio, ortus, conversatio, eloquium, miracula, sacramenta, passio, mors, resurrectio, ascensio. Quid horum non candidum, & non suavissimè redolens?

Nimirum hic est præclarus ille pastor, qui Nyssen. non fœnum gregi, pabuli loco præbuit, sed orat. 4. puris liliis oves alit, non amplius fœno fœnum in Cant. nutriens. Est enim fœnum brutorum naturæ proprium, ac peculiare alimentum; homo autem, cum rationis sit particeps, vera ratione pascitur. Quod si ejusmodi fœno saturaretur, & ipse in fœnum commutaretur. Est enim præscriptum, *omnis caro fœnum est*; quamdiu scilicet caro existit; at si quis spiritus fiat è spiritu progenitus, non amplius victu gramineo pascetur, sed spiritus

324 PIA DESIDERIA

ei pro nutrimento erit, id quod puritas & fragrantia lili obsecrinsculè denotat. Quia etiam ipse, lilium fragrans ac purum erit, in naturam ipsius alimenti commutatus, atque hoc sibi vult; *Dies per radios diffusa* live *perflans*, quemadmodum Divina vox loquitur, cum diffusionem, per spiritum radiorum salutem, *per rationem* appellat, per quam umbrae hujus vitae removentur, in quas studiose delixis oculis respiciunt, qui necdum luce veritatis animi oculum illustrarunt, qui umbram ac vanitatem sic intuentur, quasi revera quiddam subsistens, quod autem verè existit, quasi non existeret, negligunt. At qui lili vescuatur, hoc est, quorum animus ex puro ac fragranti alimento pinguescit, omni fraudulenta, amorisque continili rerum specte (quae res hanc in vitam carae ducuntur) rejecta, ad veram ipsarum rerum substantiam respiciunt, effecti lucis ac dei filii.

Bernar.
term. 71.
in Cant.

Tu ergo qui haec audis, vel legis; cura habere lilia penes te, si vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te. Opus tuum, studium tuum, desiderium tuum lilia esse protestentur, moralis quidam rerum ipsarum candor atque odor. Habent & mores, colores suos, habent & odores. De colore, Conscientia consulatur; de odore, fama: sponsus itaque & cum sit virtus, in virtutibus complacet sibi; & cum sit lilium, libenter inter

LIBER TERTIVS. 325

inter lilia commoratur ; & cùm sit candor,
delectatur candidis.

O anima mea , insignita Dei imagine, August.
dilige illum , à quo tantùm dilecta es ! Inten- manu.
de illi , qui intendit tibi ! Quære quarentem cap. 24.
te , ama amatorem tuum , à quo amaris ; cujus
amore præventa es , qui est causa amoris tui.
Esto sollicita cum sollicito , cum vacante va-
cans , cum mundo munda , cum sancto san-
cta. Elige illum amicum præ omnibus amicis
tuis , qui cùm omnia subtracta fuerint , so-
lus tibi fidem servabit : in die sepulturæ tuæ,
cùm omnes amici tui recedent à te , ille te
non derelinquet , sed tuebitur à rugientibus
preparatis ad escam.

ego dilectio meo, & ad me conversio ejus.
Cant. 7.

XXXIV.

LIBER TERTIVS. 327

XXXIV.

Ego dilecto meo, & ad me conver-
sio ejus. *Cant. 7.*

Mœsta cupressiferi nemoris spatia bar in um-
bra,

Tristitiam lacrymis compositura meis:

Imque sinum tepidis submerjerat imbribus unda,

Concideramque meri penè sibatia malis.

Fors chelys ex humeris pendebat eburnea nostri;

Mœstius quondam certa medela chelys.

Obvoluta tristitia; frondente sub arbore sedi,

Associans querulis talia verba modis:

Ergo mei vidui, sine lufibus, ibitis anni?

Nullus & in nostro carmine vixeret amor?

Ab precor! ab nostris ita torpeat hostibus ætas,

Et tolerent tanti segnia damna probri!

Non ego pro vere numeravero tempore vitæ,

Ducere si vacuos cogar amore dies.

Unicus est homini, vivendi fructus, amare;

Solus amans, vixi; dicere jure poterit.

Qualis, in ima, suo desidit pondere tellus,

Et subit aërias, ardua flamma, vias;

Nos ita fax animi, violento cogit amore,

Abripimurque leves, impete quisque suo.

Me quoq; sollicitans, ut amē, meus impetu arguet,

Visque adhibet tacitas, nescio quantas, fides.

Quo meus ergo suos Amor ejaculabitur ignes?

(Primitiæ nostri namque caloris erunt)

328 PIA DESIDERIA

An ferar humane furiata cupidine teda,
 Cognata Angelica, stirpsq; tororq; chorus?
 Aut mea mortales venient in colla lacerti,
 Quæ sum immortalis sponsa creata Deo?
 Ah, super hæc hiemes, nostri rapiuntur amores,
 Terra parem thalamis non habet ista mens.
 Nec quæ Penelopen adamavit turba procorum,
 Nec quibus impediunt regia sceptrâ manum.
 Nympha puellarum pulcerrima Romulearum
 Agnes, Ausonio sponsa petita proco;
 Absit, ait, juvenis mea ne tibi fœdera speres,
 Iam mea cœlestis fœdera sponsus habet.
 Sic nostra ætherios ambit quoque sax Hymenæos,
 Inde petendus erit qui mihi sponsus erit.
 Hunc ego, non aliû, solû hunc ego diligo s'côsum,
 Nemo potest uno tempore amare duos:
 Illius ante oculos mihi semper oberrat imago,
 Ante oculos, quamvis longius absit, adest.
 Et loquor absenti momentis omnibus, absens,
 Absentisq; sonos illius aure bibo.
 Sic ubi magnetis vim ferrea linea sensit,
 Semper ad agnati vertitur alta poli.
 Tique hinc Sydonis petitur Cynosura carinis,
 Serrat & hinc Helicen cymba pelagica suam.
 Sic læsi sequeris studiosa pedisse qua Phœbi
 Dilectam Clytiæ; slos modo facta, jacem:
 Bisque, die quotis, verso per bar ore salutans,
 Manè precaris Ave; serò precare Vale.
 Obvia fuerimos ita spectas Cynthia vultus
 Et reparat vultus ignibus ille tuos.

Sponje

LIBER TERTIVS. 329

Sponsus, mens Sol es, tua sumq; ego Cynthia; r' r' r'
Adversis oculis figere cogit amor.

Tu mihi, q' onse, Hecce, Cynosuraq; dupl'is An'i,

Tu volucres oculos ad tua signa rapis;

Quid mirum, alterno si resj' oademus amor?

Magnetem sequitur linea tacta suum.

Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.
Cant. 7.

Origen. **I**mpossibile est, ut non semper humana natura aliquid amet; omnis namque qui ad id ætatis venerit, quam pubertatem vocant, amat aliquid, seu minus rectè, cum amat, quæ non oportet; seu rectè & utiliter, cum amat quæ oportet.

Bernar. Cor meum per multa dispergitur, & huc, illucque querit ubi requiescere possit, & nihil invenit, quod ei sufficiat donec ad ipsū redeat.

August. Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non se simul in uno capiunt pectore. Et ideo si quis præter te aliud diligit, non est charitas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis & dulcedo amoris. Amor non crucians, sed delectans, amor sincere castitæ permanens in seculum sæculi, amor qui semper ardes & numquam extingueris, dulcis CHRISTE, bone IESU, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, suavitate & dulcedine tua, ita ut nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Naz. de Naz. de laudib. Virgin. Nam Christo & mundo quisquis paritur amorē, Huius amor planè levis est & frigidus; at qui Totam animi flammam penitus desinit in uno, Ille procul dubio, constans & certus amator.

Quin

LIBER TERTIVS. 331

Quin etiam latomi sollertes, quique subtilem
In lignis artem exercent; cum linea recta
Quæritur, exactaque operâ captatur amussim,
Ex oculis unum claudunt, & lumine toto
In socium fuso, visus acieque coactâ,
Recta sequente tenent duro vestigia ferro.
Sic collectus amor, propius conjungit amanti
Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, atque
Cernentem cernit, sitque obvius adveniendi,
Quem quo plus quisquam cupit, hoc magis cernit
eundem,
Quoque magis cernit, tantò magis expetit illum
Cernere: Sicque bonus semper convolvitur
orbis.

Carissima illa est, una uni, non adhærens
alteri sponso, non cedens alteri sponsæ. Quid
ista non audeat apud tam ambitiosum amatorem?

Paveant quæ non amant. Ego verò amans,
amari me, dubitare non possum, non plus,
quàm amare: nec possum vereri vultum cu-
jus sensi affectum.

Ego diligentes me diligo, & qui mane vigi-
laverint ad me, invenient me. Vides quomodo
non solum de amore suo certum te reddat
si quidem tu ames illum; sed etiam de solli-
citudine suâ quam pro te gerit, si te sentierit
esse sollicitum sui? vigilas tu? vigilat & ille.
Consurge in nocte in principio vigiliarum tua-
rum, accelera quantum vis, etiam ipsas anti-
cipare vigiliâs; invenies eum, non prævenies.

Bernar.
serm. 68.
in Cant.

Bernar.
serm. 69.
in Cant.

Bernar.
serm. 69.
in Cant.

332 PIA DESIDERIA.

Temerè in tali negotio vel priùs aliquid tribuis tibi vel plus : & magis amat & antè.

Gisl. in c. 7. Cât. ex pos. 5. Reperiuntur imagines quedam eo artificio à peritis pictoribus depictæ , ut quacumque ex parte inspiciantur , semper videantur habere oculos ad intuentes conversos. Hujusmodi sanè imagines , ex parte suâ , semper ad quoscumque conversæ sunt qui in illo reperiuntur cubiculo , ubi ipsæ fuerint : quod si quis minimè percipiat ab illis se respici . id haud ab eis , sed ab ipso provenit potius , qui suam avertit faciem : ideoque ut primum is ad illas sese converterit , eas pariter ad se advertet conversas : Quid simile & in nostra fieri censendum est.

Gregor. Papa in Cant.

Ego dilecto meo, & ad me conversio illius. Ac si diceret : quoniam fide ac dilectione , soli CHRISTO adhæreo , solum sequor , solum videre concupisco ; respectu ejus suavitatem , visitationis benignitatem , conversationis dulcedinem gaudenter experior.

Hugo de S. Vict. serm. de Assum. Bernar. serm. 83. in Cant.

Ille quippe singularis amor est , qui soli non adjungit alterum , & æternus , qui nec primo secundum.

Magna res amor , si tamen ad suum recurrat principium , si suæ origini redditus , si refusus suo fonti , semper ex eo sumat , unde legitur fluat. Solus est amor ex omnibus animæ motibus atque affectibus in quo potest creatura , & si non ex æquo , respondere amor.

LIBER TERTIVS. 333

ctori, vel de simili mutuam rependere vicem. Verbi gratia: si mihi irascatur Deus: num ego illi similiter redirascar? non utique. Ita si me arguat, non redarguetur à me. Nec si me judicabit, judicabo ego eum. Si dominatur, me oportet servire: si imperat, me oportet parere. Nunc jam videas de Amore, quàm aliter sit; nam cùm amat Deus, non aliud vult quàm amari; quippe non ad aliud amat, nisi ut ametur; sciens ipso amore beatos qui se amaverint.

Revera hæc est vera cordis requies, cùm totum in amorem Dei, per desiderium figitur, nec quicquam aliud appetit, sed in eo quod tenet felici quâdam dulcedine delectatur, delectando jucundatur. Si verò vanâ aliquâ cogitatione, vel rerum occupatione, indè aliquantulum abstractum fuerit, summâ cum festinatione illuc redire festinat (exitium reputans alibi) quàm ibi moram facere.

Si enim homo hominem tantâ diligit dilectione, ut alter alterum vix patiaturs abesse: si sponsa sponso, tanto conglutinator mentis ardore, ut præ magnitudine amoris, nullâ perfrui valeat requie, Chari sui absentiam non sine magno moerore ferens; quâ dilectione, quo studio, quo fervore anima, quam desponsasti fide & miserationibus, debet diligere te, verum Deum & pulcherrimum sponsum?

August.
manu.
cap. 29.

August.
medit.
cap. 25.

*Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus
est. Cant. 5.*

XXXV.

LIBER TERTIVS. 335

XXXV.

Animæ meæ liquefacta est, ut dilectus locutus est. *Cant. 5.*

TE semel in cursu tantum, mea vita, videre,
 Quot pæga, quot sylva, quot loca visa mihi!
 I semel audirem tantum, mea vita, loquentem,
 Ab! quot inaccessis rura petita viis!
 Horrida, torrida, spinea, scruposa, devia lustra,
 Saxaque montanis vix adeunda feris.
 Nec tamen, ecce, tui data spes fuit ulla videndi,
 Vixque vel alloqui spes fuit ulla tui.
 O quomodo dixi! quæ te, mea vita, latebra,
 Quæ cava, quæ terre, quæ nigra lustrategi?
 Sed neque lustra meum, neque rus solata dolorem,
 Respondit lacrymis sylva nec ulla meis.
 Fors semel ignotos, me duxerat error in agros,
 Solus ubi ante oculos campus, & error erant.
 Metar hic oculis Cælos, clamoribus agros;
 Sed neque vox Cælis, nec data vox ab agris;
 Inde de erranti vallis se monstrat opaca;
 Nec seerrat, nullus fit mihi vallis foris.
 Ecce caeca densum, procul haud à valle, virtutum
 Adiacet, astricto textilis umbra gregi:
 Hic erit, hic forsitan, dixi, mea vita, latebit;
 Non dolor! in vidi, nulla latebra fuit.
 Ergo amens tandem lacrymansque ad iitora curro,
 Iitora, quæ refluis alluit æquor aquis.
 Hic Pharus ingenti se tollit in ardua clivo,
 Unde suum ratibus navita captat iter.

Secundo

336 P I A D E S I D E R I A

Scando Pharon, totoq; oculos circumfero ponto,
Et quanta possum littora voce voco.

Littora, littora, vos cautes, vosque aquoris undæ,
An latet aquoreis lux mea morsa cadis?

Vix prior attingerat resonantia littora clamor,
Cum cito littoribus vox geminata redit.

Ambigo, num scopulis fallax responderit Echo,
Et nimum prona luserit aure fidem:

Tristibus ergo iterum cava littora pulso querelis;
Littoribusque iterum vox repetita redit.

Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita,
Et mihi voce Tuâ, reddita vita fuit,

Ibam semianimis, subito ad tua verba revixi,
Ne penitus morerer, vox satis una fuit.

Scilicet ora loquens, quoties cælestia solvis,
Magnum aliquid verbis, fulminis instar inest.

Ignis vome non quale nucis, tectudine clausum
Efflabas Syriæ fraudibus, Eune, Deæ;

Quale sed in comites Emau nitica rura petentes
Spartisti stygiis Dux redi vive plagis;

Frigida cum subitis arserunt pectora flammis,
Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.

Hinc mihi succensis caluit quoq; flâma medullis,
Itaque cælesti vocis ab igne fui:

Et licet Oceano, gelidis licet undique saxis,
Undique cæruleis obsita cingar aquis;

Intus agunt flammæ, sic liquor ab ignibus intus,
Liquitur ut lento pinea teda foco.

O utinam, mea vita, animâ liquamur in unam,
Vnaque vita duos jungat Amorque duos!

Anima

LIBER TERTIVS. 337

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant. 5.

QVId est hoc quod sentio? quis est ignis August.
qui calefacit cor meum? quæ est lux quæ soliloq.
irradiat cor meum? ô ignis qui semper ardes cap. 34.
& numquam extingueris, accende me! O lux,
quæ semper lucet & numquam obfuscaris,
illumina me! O utinam arderem ex te, ignis
sancte! quàm dulciter ardes, quàm secretè
lucet, quàm desideranter aduris.

Sicut cera fluit à facie ignis, sic anima suc- Guillb.
censa est à facie ejus; *Anima mea liquefacta* Abbas
est, ut dilectus locutus est. quàm dulcis hora, ferm. 44.
quando anima, huic igneo torrenti, liquefa- in Cant.
cta miscetur! quàm subtilis est in illo mo-
mento, quàm extenuata, quàm mobilis! Ni-
hil tunc torporis habet, nihil duritiæ reli-
quum, nihil rigoris, tantummodo calens &
liquens. Cognata sunt sibi invicem liquidum
& calidum; in his duobus, contemplationis
usus consistit. Quod liquidum est, calorem
citius concipit; & conceptus calor vice versâ,
quod liquidū reperit, liquidius reddit. Quod
dico calidum & liquidum, hoc aliis nomi-
bus, est succensum & sincerum. O mira vis
verbi & ignita vehementer! inflamat cor,
commutat renes, in nihilum (in conspectu
suo respectu Dei sui) animum redigit; à te-
ipso

338 PIA DESIDERIA

ipso liquefcere & deficere facit, ut jam anima non fit tecum.

Ibidem.
supra.

Aufenta & recale, quid locutus Mariæ Magdalene, quid mulieri in adulterio deprehentæ, quid Samaritanæ, Chananæ, Zachæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis sermones & clementiæ, cujus non mollescat affectus, viscera liquefcant! Ad tam vehementes ilatus Austrinos, etiam de durissimo pectore, quantumlibet annosa poterat glacies dissolvi. Sentio me affluentis Olei liquore perfundi & simili affectu liquefcere, quoties misericordiæ tuæ opera & verba perfecta recenleo. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & serous tuus dilexit illud.*

Greg. in
c. 5. Cat.

Dum [enim] CHRISTVS se per spiritum suum animæ desideranti infundit, omnem duritiā cordis mox dissolvit, & aliquando mentem in tantas lacrymas liquefacit, ut vix capere possit hoc quod se capere intra se exultat; & intus miretur quid fuerit & quid factura subitō seipsam videat. Quem liquorem dum sentit, perfectius apprehendere concupiscit, & aliquando dum hoc ipsum cogitat, hoc quod modo sentiebat, jam non sentit.

Gregor.

ca. 39. in
c. 3. Job.

Quia nimirum mens dum occurrat locutionis aspiratione tangitur, à statu suæ fortitudinis infirmata, ipso quo absorbetur delitescit.

Guill.
Abbas

Sed res corporeæ cum per calorem extrinsecus

LIBER TERTIVS. 339

secus liquefiunt, in semetipsas resolvuntur; apud
animæ verò, cum per calorem intimum li- Dehio c.
quefiunt, non in semetipsas resolvuntur, sed 5. Cant.
in resolvablem. Resolvuntur à semetipsis,
sed non in semetipsas; resolvuntur igne Dei,
ab amore sui, in amorem sponsi ecclesiæ. Hoc
Paulus intimans, qui adhæret, inquit, Domino,
unus spiritus est. Et suam animam hoc modo
liquefactam indicans, Vivo, inquit, ego, non
jam ego, vivit autem in me CHRISTVS.

Quid verò congruentius est quàm amorì Gist. in
tribuere hanc liquefactionem, qua id, quod c. 5. Cas.
aliòquin durum est, redditur fluens? cum ex-
ploratum sit eos esse præcipuos amoris effe-
ctus, ut mantem impellat ad amatum, eum-
demque cum illo uniat; quæ certe unio tunc
fit pulcrius, cum amor ipse sit mutus, atque
ad eò & ambos amantes ad alterutrum fluidos
faciens. Nec ignoramus, dilectum piarum a-
nimarum IESVM CHRISTVM dixisse, in
Psalmo 21. factum est cor meum tamquam cera
liquefactum: unde si liquefacta anima fluat ad
IESVM, qui & liquefactus ut cera, fluit ad ip-
sam animam, quid exinde consequitur mi-
perfecta unio?

Animæ meæ liquefacta est, ut dilectus lo- Bonaw.
cutus est; ô mira & inestimabilis virtus amo-
ris! Deum inclinat ad terram, mentem elevat
ad patriam, & Deum & animam vel homi-
nem simul conglutinat ad gloriam; Deum
facit

animæ
amoris,
parte 1.
ca. 8.

340 PIA DESIDERIA

facit hominem, & hominē facit Deum; temporalem facit æternum, immortalem occidit, mortalem facit immortalē, & imum excelsum constituit, inimicum facit amicum, servum facit filium, & abominabile facit gloriosum, frigida facit ignea, obscura facit clara, dura facit liquida. Nam *anima n. ea liquefacta est.* O verbum admirabile! ô verbum nimium delectabile! Ego vilissimus & nequissimus servus tuus, Domine Deus meus, qui etiam non sum dignus aliqua creatura tua vocari, nec esse, quomodo sum tibi tanto vinculo charitatis colligatus, ut ad verbū tuum, præ amore, fuerim liquefactus? O ardor amoris, qui intima mentis in Deum infundis! Nam adamantina erat anima mea; & ejus intima nimium solidata. Nunc amore liquecit, nunc extra se exiit, & in Deum tota se diffundit. . . proprium locum relinquit, & in Deum currit, absorbetur à Deo & obliviscitur sui. O amor! quid tibi tribuam, qui me fecisti divinum? *Uro ego, jam non ego, vivit anima in me* CHRISTVS. Inenarrabilis est virtus tua, O amor, qui lucē in Deum transfiguras! Quid ergo te potentius, quid dulcius, quid jucundius, quid & nobilius, obsecro? O desiderabilis amor, qui summis deliciis repleas egentes! sed si liquefacta es, ad verbum ejus, ô anima mea, quomodo sustines amplexus ejus? Quomodo non es assumpta ad oscula ejus?

LIBER TERTIVS. 341

ejus? si liquefacta es ad affatum ejus, quomodo non es absorpta, cum intras per vulnera & per venas, ad cor ejus? sed ô mira dulcedo, & mira jucunditas, ut quod non meremur nominare, possimus masticare! Non mereor esse ancilla, & facta sum in deliciis carissima: Quis sufficit tanti amoris, etiam scintillam minimam intueri! Non ergo mirum, si ad verbum tuum, *liquefcit cor meum*; imind de cetero, totus accendar, & totaliter *liquefiam*, ut in te totaliter sim effusus. Nihil præter te videam, nec in aliud, cogitata, dicta vel facta transeant ullo modo. Imind mirum videtur, quomodo non sumus sic intenti ad te, quod ignoremus omnia præter te. Si enim habemus te, quid amplius volumus? In te ergo, dulcissime Domine IESV, quiescat mens nostra, & à te nec ad modicum separetur!

*Quid enim mihi est in caelo, & à te quid volui
super terram? Psalm. 71.*

XXXVI.

Quid enim mihi est in cœlo, & à te
quid volui super terram? *Pf. 72.*

Quid cœlo, mea lux, terræve, mari ve requirâ?
Nec cœlû, sine te, terra, nec unda placet.
Non equidem ignoro, quæ, quantaq; gaudia cœli,
Terraque quas fundat, undaque condât opes.
Sed sine te, mea lux, mala sunt, quæcûq; vel æther,
Vel tellus gremio, vel tegit unda falo.

O Cælum! ô tellus! ô cœrula marmora ponti!

O tria deliciû regna superba suis!

Delicias cumulus vestrâs licet aggerat unus,

Non sint delicia, si meus absit amor.

Sapè tulit, fateor, vaga per divorcia mentem

Hinc Thetis, hinc Tellus, arduus indè Volus.

Sed totum injectis, mundum si metiar ulnis,

Non tamen hæc ulnis par erit ulna mei.

Mens aliquando fuit gravidam recludere terram,

Fræque divitiibus vellere fulva cavis;

Aurumque, argentumque, nitentis germina venæ,

Quæque metallifero nutrit arena sinu.

Ferro igitur magnæ Matris suffodimus alvum,

Totaque Telluris gaza coacta fuit:

Quid nunciat? aggestas licet aurû impleverit arcas,

Non tamen est animo nausea pulsa meo.

Ergo sub æquoreos rapuit me cura penates,

Qua subit Eois Indus adustus aquas.

344 PIA DESIDERIA

Quidquid & aurifluis gemmarum nascitur undis
 Carpere sub liquido gurgite fervor erat.
 Et pressum rosen conchyliis edere rorem,
 Rideret patulis purpura si qua labris.
 Et sparsas rutilis baccas conquerere ripis,
 Drues Hydassæ quâ niter unda radi.
 Hei mihi! iam vario lectis ex equore gemmis,
 Littoribus totidem fluminis atque maris,
 Tot cyanos tot chrysoitos tot passidas inter,
 Nulla mea potuit gemma sat esse siti.
 Quid facerem, votis, terraque, marique negatis?
 Sidereos, dixi, vota subite lares.
 Vîsa igitur superi circum vaga machina mundi,
 Templaque luciferis fulgida lampadibus.
 Obstupui stabili currentes ordine flammis,
 Astraque perpetuos ducere nexa choros:
 Inter at indigenas tot Olympi pensilis ignes,
 Flamma capax animæ non fuit ulla mex.
 Nempe iâ cum totum requiescit in Hercule cælum
 Non illi requies sidera, pondus erant.
 Ah! piget è terris cæli convexa tueri,
 Iam super alta seror nubila, terra vale.
 Iam cunctæ ex oculis, turresque, urbesq; recedunt,
 Iam coit in minimam pendula terra pilon:
 Iam lune, solisque, Iovisque supervehor orbes,
 Et septena premens sidera, caico pede:
 Iamque patimentum stellarum illustre pyropis,
 Sub pede despicitur, quod modo cubmen erat:
 Atque jam cingunt flammanis moenia mundi,
 Et propior cæli regia tota patet.

LIBER TERTIVS. 345

Quin properant volucres, pennata examina, cives,
 Et sociant variis verba fidesque modis.
 Saltantesque obeunt pedibus plaudentibus orbem,
 Lætaque ceu festo personat Aula die.
 O cælum! ô cælum! ô gemmantia lunnina stelle!
 O, nisi fidereis, atria digna choris!
 O volucres animæ, rutili respublica Regni!
 O chelys Angelicis associanda modis!
 O ubi sũ? prope facta sui immemor, exciderat mēs;
 Sed redit ut sponsum sensu abesse suum.
 Astra valete, valete Poli, Volucresque valete;
 Nil mihi vobiscum est, si meus absit amor.
 Iam video, mihi quid terraque, poloq; perendum,
 Si meus absit amor, Terra, Polusque vale.
 Degeneres lacrymas, juvenis Pellæ, dedisti,
 Altera quod necdum subdita regna forent:
 Quid mihi, millenos si Marte subegero mundos?
 Mille mihi mundi nec suis esse queant. [rum,
 Ah, minus est animo, quidquid sola dissita terra-
 Astrifereque obeunt mœnia vasti pluxque!
 Quod neq; terra capit, neq; regna liquētia ponti,
 Non hominumque lares, non avi umq; domus;
 Quod neque siderci claudunt ample xibus orbes,
 Id voto spes est, resque petita meo.
 Hactenus, heu fateor, vacuus dum prædimus auris,
 Semper ab amplexu mens maie lusa suo est!
 Tu mihi Terra, Deus mihi tu Mare, tu mihi Cœli,
 Denique cuncta mihi es: Te sine, cuncta nihil.

*Quid enim mihi est in calo, & à te
quid volui super terram? Psalm. 72.*

Hugo de
S. Victo-
re in ar-
rha Ani-
mae,

Dic mihi, quæso, anima mea, quid est
quod super omnia diligis? ego scio quod
vita tua dilectio est, & scio quod sine dile-
ctione esse non potes. Aspice mundum &
omnia quæ in eo sunt, multas ibi species pul-
cras & illecebras invenies, quæ humanos
affectus alliciunt, & secundum varias men-
tium delectationes ad fruendum te, desideria
accendant. Habet aurum, habent lapides
preciosi fulgorem suum; habet decor carnis
speciem, picta rapetia & vestes fucata colo-
rem. Dic ergo, obsecro, mihi, quid de his om-
nibus unicuique tibi feceris, quod singulariter
amplecti, quo semper perfrui velis? Certus
enim sum, quod aut horum quæ videntur a-
liquod amas, aut si jam postposuisti universa
hæc, aliud babes, quod præ omnibus his di-
ligas.

Aug. in
Ps. 145.

Quid tibi placet in sæculo? quid est quod
vis laudare? quid est quod vis amare? quo-
cumque corporeis sensibus te converteris, oc-
currit tibi cælum, occurrit tibi terra. Quid
amas in terrâ, terrenum est; quicquid amas
in Cælo corporeum est. Iam ergo diu occu-
pata vixisti, & desideriorum diversitate ver-
berata, portas plagas, saucia, divisa per amo-
res

LIBER TERTIVS. 347

res multos, ubique inquieta, nusquam secura. Collige ad te ipsam; quicquid tibi foris placebat, quæte quem habeat auctorem. Nihil melius in terrâ, verbi gratia, quàm hoc & illud. Aurum, argentum, animalia, arbores, amœnitates, totam terram cogita; quid melius in Cælo, sole, luna, sideribus? Totum cogita; omnia illa simul bona valdè, quia fecit Deus omnia bona valdè; undique pulcritudo operis, quæ tibi commendat artificem. Miraris fabricam, ama fabricatorem. Non occuperis in eo quod factum, & discedas ab eo qui fecit; hæc enim quibus occuperis sub te fecit, quia sub se ipso te fecit.

Anima humana quæ ad Deum appetit Bonav.
dum facta est, quicquid infra Deum appetit, folio q.
minus est, ideoque jure ei non sufficit, quod cap. 1.
Deus non est. Sed cave, anima mea, ne non
sponsa, sed adultera dicaris, si munera dantis
pluiquam affectum amantis diligis. Te tibi,
si oberras in vestigiis tuis, si nutus suos, pro
eo amas, & non advertis purgatæ mentis in-
telligentia, quid innuat lux illa beatissima,
cujus nutus & vestigia sunt omnium creatu-
rarum decus & forma. Adhuc si fortè ignora-
te, o pulcherrima mulierum, egredere, & abi post
vestigia gregum, id est, irrationabilium crea-
turarum, quæ sunt vestigiū Creatoris tui; tu
verò speculum sanctissimæ Trinitatis. Ergo
omnibus dignior & excellētior comprobans.

348 P I A D E S I D E R I A

Et pascere hœdos tuos, juxta tabernacula pastoris, id est, converte cogitationes tuas ad choros Angelorum, quibus quodammodo similis es in naturâ, & concivis eris in gloriâ.

Bonav.
cap. 1.
soliloq.

Heu Domine, nunc intelligo, sed consue-
ri erubescô, species & decor creaturarum
decepit oculum meum, & non adverti quia
speciosior omnibus creaturis es tu, quibus
tantummodo unam guttam tuæ inestimabi-
lis pulcritudinis communicasti. Quis enim
ornavit cœlum sideribus, aërem volucris,
aquam piscibus, terram plantis & floribus?
sed quid sunt hæc omnia, nisi tuæ pulcritudi-
nis modica sciintilla? dulcedo etiam Crea-
turarum decepit gustum meum, & non ad-
verti, quod melle dulcior es. Tu enim melli
& omni creaturæ dulcedinem suam, in
tuam commodasti. Decepit etiam odor crea-
turæ olfactum meum, & ignoravi quod odor
tuus, ô bone Iesv, redolet super omnia aro-
mata. Decepit etiam sonus falsus sive fallax
creaturarum, auditum meum, & nescivi nec
fenti quàm dulcia faucibus electorum tuo-
rum eloquia tua.

Bernar.
medit.
cap. 9.

Cor meum, à cogitatione in cogitationem
ducitur, & per varias occupationes & asse-
ctiones variatur, ut saltem varietate ipsarum
rerum impleatur, quarum qualitate satiari
non potest.

August.

Sed hoc scio Domine Deus meus, quia
ubique

LIBER TERTIUS. 349

ubicumque sum sine te, malè est mihi prater soliloq.
te; non solum extra me, sed etiam in me; quia cap. 13.
omnis copia, quæ non est Deus meus, mihi
est egestas. Satiabor tunc cum apparuerit gloria
tua.

Anima [enim] quam creasti, ita facta est August.
capax majestatis tuæ, quod à te solo & à nul- soli 04.
lo alio possit impleri; quando autem te ha- cap. 30.
bet plenum est desiderium ejus, & jam nihil
aliud quod desideretur exterius, restat. Dum
autem aliquid exterius desiderat, manife-
stum est, quod te non habet interiùs; quo ha-
bito, nihil est quod ultra desideret; cum e-
nim sis summum, & omne bonum, non ha-
bet quod desideret amplius, sed possidet te
omne bonum.

Bruma, catens æstas, ver, Autumnusque vicissim, Nazian.
carm. de

Spectra duo vite, nox simul atque dies;

Cæli, æquor, tellusque, non nil est mihi prorsus, externi
hominis

Non quæ sunt motu prædita, quæque parent. vilitate.

Nil moror hæc; aliù mihi da, Rex opime, mundū,

Propter quæ hic prompto tot mala corde fero.

Cætera quæ terris voluntur, nil moror ipse

Amplius, humanis linquere cuncta libet.

Ad quodcumque me convertero, vilescit Aug. in

mihi adeptum, quamvis acciderit desidera- Pf. 102.

tum. quando satiabitur desiderium meum

in bonis? non satiabor de mortalibus, non

satiabor de temporalibus; aliquid æternum

donec, aliquid æternum concedat. Bonum

tuum

350 PIA DESIDERIA

tuum quare, o anima. Est enim bonum aliud alteri, & omnes creaturae habent quoddam bonum suum, integritatis suae & perfectionis naturae suae. Interest, quid cuique rei imperfectae necessarium sit, ut perficiatur: Quare tuum bonum, *Nemo bonus nisi unus Deus*, summum bonum, hoc est tuum bonum. Quid ergo deest, cui summum bonum, bonum est? sunt enim & inferiora bona, quae aliis & aliis bona sunt: Pecori quid bonum est, nisi implere ventrem, carere indigentia, dormire, gressire, vivere, sanum esse, generare? Tale tu bonum quaeris? **COHAERES CHRISTI**, quid gaudes, quia socius es pecori? Erige spiritum tuum ad bonum bonorum omnium [ad eum] qui *salvat in bonis desiderium tuum*.

Chrys. Audi quid Propheta dicat: *Quid enim mihi est in caelo?* & illud: *A te quid volumus in terra?* hom. 5. in ac si dixisset nullius prorsus alterius rei, nec epist. ad coelestis, nec terrestris, sed tuo unius desiderio teneor. Roman.

Hoc est; Tu portio mea es, abundas mihi ad omnia, nihil quaesivi aliud, nisi ut te partem haberem; nullas saeculi huius divitias & voluptatum illecebras concupivi. Nullius ego qui à te assumptus sum, nec superest in coelestibus quod amplius quaeram. Nihil habens omnia habeo, quia **CHRISTVM** habeo; omnia ergo in illo habens, aliam non quaero mercedem, quia

LIBER TERTIVS. 351

quia ipse merces est universorum.

Nihil [enim] aliud desiderat anima, nihil Bern. de
divers.
affectio-
nibus a- aliud à Deo querit, quàm ipsum Deum, ut
jam ex affectu cordis, atque sententia clamer
illud de Psalmo: *Q' d enim mihi est in celo,*

*& à te quid volui super terrā? Defecit caro mea,
& cor meū, Deus, cordis mei, & pars mea Deus
in æternum.* Neque enim suum aliquid, non
felicitatem, non gloriam, non aliud quid-
quam tamquam privato sui ipsius amore
desiderat anima, quæ istiusmodi est, sed to-
ta pergit in Deum, unicuique ei ac perfe-
ctum desiderium est, ut introducat eam Rex
in cubiculum suum, ut ipsi adhæreat, ipso
fruat. nima.

Vidit [nempe] quid ibi se pareretur, & co- Aug. in
Psal. 72. gitans & æstuans in cogitatione cuiusdam
rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec
auris audivit, nec in cor hominis ascendit;
non dixit; Illud aut illud mihi est in Cælo,
sed, *quid mihi est in celo?* quid est illud, quod
habeo in Cælo? quantum est? quale est? &
cū non transit, quod habeo in Cælo, à te
quid volui super terram? seivas tu mihi in celo
divitias immortales, te ipsum. & ego volui à
te in terra, quod habent & impii, quod ha-
bent & mali, quod habent & facinorosi,
pecuniam, aurum, & argentum, gemmas,
familias, quod habent & scelerati multi,
quod habent multæ famulae turpes, multi
viri.

352 PIA DESIDERIA

viri turpes? Hæc pro magno desideravi à Deo meo super terram, cum servet se mihi in Cælo Deus meus.

August.
medit.
cap. 40.

Defecit gaudium cordis mei, versus est in luctum risus meus; defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum. Renuit consolari anima mea, nisi de te, dulcedo mea. Quid enim mihi est in Cælo, & à te quid volui super terram? Te volo, te spero, te quero; tibi dixit cor meum: Quæram vultum tuum, vultum tuum Domine requiram, ne avertas faciem tuam à me.

Ambros.
in ora-
tionibus.

Scis igitur, occultorum cognitor Deus, quia non solum terrâ & omnibus quæ in eâ sunt, sed ipso Cælo, & omnibus quæ in eo sunt, tu mini carior, tu acceptior, tu amabilior, es; diligo enim te supra Cælum & terram, & cætera omnia, quæ in eis sunt.

August.
soliloq.
cap. 20.

Quid quid enim Cæli ambitu continetur, inferius ab anima humana est, quæ facta est ut summum bonum superius possideret, cujus possessione beata fieret.

*Item in 1. q. i. incognit. et in pro. ingit. et
 habet. cum ha. i. vultu. celar, et in
 incol. i. fuit Anima mez. Psal. 119*

XXXVII.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus pro-
longatus est ! habitavi cum habi-
tantibus Cedar , multum incolatus
fuit Anima mea. *Psal.* 119.

AN peragit solitis Phœbi rota cursibus annum,
Sidereumque suo tempore finit iter?
Credideram fractis currum consistere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
Hei mihi, decretos jam dudum explevimus annos,
Nec tamen è vitâ cedere Parca jubet!
Cur mea tam longo ducuntur stamina filo?
Debueras, Lachesis, deproperasse colum.
Ecquid in his adeò delectet vivere terris?
Quidve quod invitet, tristis hic orbis habet?
Qualibet, ah! simili mihi mors minus aëra vi-
ta est,
Si genus hoc mortis vitâ vocanda fuit.
Nempe gradu stabili nihil hic immobile constat,
Cuncta sed assiduâ mobilitate fluunt.
Manè dies oritur Phœbeo splendoris auro,
Squallidus emoritur, nocte premente, dies.
Nox subit Astrorum ruitis comitata choris,
Nox iterum Carlo, sole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus spirante recludit,
Nunc claudii gelidos, flante Aquilone, sinus.

Z

Nunc

356 PIA DESIDERIA

Nunc caeset nivibus, nunc spargitur alba pruinis;
 Nunc tepidi solus veris amicta viret.
 Mollia iam liquida pandunt freta navibus undas,
 Iam tenet inclusas unda gelata rates.
 Nunc agitant tumido venti fera praelia Ponto,
 Nunc stagnat placidis carula Tethys aquas.
 Humidus effusus nunc liquitur imbribus ether,
 Nunc aqua mundus stat sine nube Pothus.
 Nunc fragor horrono Coeli quatit omne tumultus,
 Nunc silet, & superas pax tenet alta plagas.
 Deniq; (quae reliquos superant incommoda casus)
 Macta ferè in mediis viua trahenda feris.
 Quicq; domus hominū mage sunt spelaea ferarum;
 Quicq; homines, hominū nil nisi nomē habent.
 Scilicet insidiae, fraudesque, doliq; triumphant;
 Nec, nisi quod rigido, ius datur ense, viget.
 Exulat hinc pietas, terrisq; Astraea recessit,
 Faq; relegatum sub pedibusq; jacer.
 Adde loci faciem; locus est inamabilis, & quo
 Libera vix risu solvere corda queas.
 Martius, heu! saevus ardet furor undique bellis,
 Nec numerat plures aliter terra neces.
 Hostibus in mediis, inter gladiosque, facesque,
 Hac geris arma manu, qua seris arcta manu.
 Quis velut in tantis tolerare laboris annos,
 Sororis & aspidus ictus esse scopus?
 Hei mihi, decretos, iam dudū explevimus annos!
 Tempora cur fati sunt ita lenta mei?
 Tempora cum numero (numero quae sepius exul)
 Læte graves damnat nostra querela moras.

LIBER TERTIVS. 357

Nec scio quæ cæcæ hebetent oblivia memēs,
 Omnia quæ longi sunt sua voia, dies:
 Crediderim misere nescire pericula vitæ,
 Nec quàm sit gravis hic conditio locus.
 Nam bona sideri si nossent maxima mundi,
 Arceri patrii se quererentur humo.
 Sed procul absentes cælestia gaudia fallunt,
 Raraque de Cælo nuncia rumor habet.
 Hei mihi, quàm procul his distas, mea patria, terris!
 Quàm procul à Cæli sinibus exul agor?
 Exulibus quondam tellus fuit ultima, Tybur;
 Me profugam satris ultimus orbis habet.
 Et nondum infâustas colui satris incola sedes,
 Squalentes tenebræ, tristitiaque domos?
 Sexta Ceres castis quoties procumbit aristris,
 Servus ab Hebræo pilea sumit hero:
 Cur ego non etiam servili emancipor agro?
 Et rudis immunem verberare virga facit?
 Cur patriæ fines, poriusque relinquere cogor?
 Nec sinor ætherios exul adire lares?
 Deserit externas peregrina Cyconia sedes,
 Inq; suas revolat, per mare vecta, domos.
 Nuncia versæ avis, nidos quoque mutat hirundo,
 Cum redi ad notos Eristonæ ales agros.
 Urbe relegatus, patriis Anistius oris,
 Redditus, exilii sine favente, fuit.
 Hei mihi, cognatis cur exul abarceor astris?
 Nec sinor illa meo tangere regna pede?
 Lux mea, rumpe moras, suis his habitavimus oris,
 Aut quo non potui corpore, mente ferar.

358 P I A D E S I D E R I A

Hec mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea. Psal. 119.

August.
medit.
cap. 21.
August.
serm. 42.
de verbis
Domini.

TÆDET enim me, Domine, valde vitæ hujus, & istius ærumnosæ peregrinationis! Tota quippe vita ista, intelligentibus tribulatio est; sunt enim duo tortores animæ, non simul torquentes, sed cruciatu alternantes. Horum duorum tortorum nomina sunt, timor & dolor. Quando tibi bene es, times; quando malè es, doles.

August.
medit.
cap. 21.

Vita hæc, vita misera, vita caduca, vita incerta, vita laboriosa, vita immunda, plena miseriis & erroribus, quæ non est vita dicenda sed mors; in quâ momentis singulis morimur, propter varios mutabilitatis defectus, diversis generibus mortium. Mors ista vitalis, & vita mortalis; licet his aliisque sit respersa amaritudinibus, prohi dolor! quàm plurimos suis capit illecebris, & quàm multos suis falsis promissionibus decipit.

Origen.
hom. 1.
in Ps. 38.

Dulcem [namque] hanc lucem, quâ nunc utimur, illi dicunt, qui dulcedinem veræ luminis ulla senserunt, nec sciunt Angelicam vitam sperandam esse animæ, cum ex vanitate hujus vitæ evaserint.

Quid

LIBER TERTIVS. 359

Quid amissâ cœlesti patriâ, repulsus homo delectatur exilio?

Vitum [hoc est] nostræ infirmitatis, qui voluptate corporis, & delectatione vitæ istius capimur, & cursum hunc consummare strepidamus, in quo plus amaritudinis, quàm voluptatis est. At non sancti ac sapientes viri, qui longævitate vitæ hujus ingemiscebant, dissolvi & cum CHRISTO esse pulcrins æstimantes; denique diem generationis suæ execrabantur. sicut ille qui ait, *pereat dies illa in quâ natus sum*. Quid enim est, quo hæc vita delectet? plena ærumnarum & sollicitudinum, in qua innumeræ calumniæ & multæ molestiæ, & multæ lacrymæ eorum qui affliguntur molestiis; & non est, inquit, qui eos consoletur, & ideo laudat Ecelesi. *desunctos magis quàm viventes*.

Vita [certè] mea, vita fragilis, vita caduca, vita quæ quanto magis creseit, tanto magis decreseit; quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax & umbra- tica, plena laqueis mortis; nunc gaudeo, nunc statim tristor, nunc vigeo, jam infirmior, nunc vivo, statim morior, nunc felix appareo semper miser, nunc rideo, nunc fleo; necque omnia mutabilitati subjacent, ut nihil una hora in uno statu permaneat.

Nec terra inrepida est, quatitur sed turbine venti, Inque vicem cedunt tempora prompta sior.

Z 3

Greg.
lib. 21.
mor. in
cap. 14.
Iob.
Ambros.
de bono
mortis.
cap. 2.

August.
soli loq.
cap. 2.

Nazian.
carm. de
humana
nat.

No.

360 PIA DESIDERIA.

Nox tegit aëra diem, tempestas æthera fuscant,
 Astorum obscuræ: sol radiansq; decus.
 Sol tegitur nebulis, rediit utque luna resurgit,
 Dimidiâ Cælum parte latetque sui.

Carm. de Quæ vita hæc? tumulû à tumulo peto rursus, & ig-
 externi Post tumulum rursus me tumulabit edax. [nis
 hominis Idq; ipsû est, quod curvo, & elut rapidissimus amnis,
 vilitat. Qui sursum exorietis semper ad ima fluit.

Chrysin Est enim præsens vita Incolatus & quid di-
 Plal. 119. co incolatus, cum res sit vel incolatu interior,
 unde CHRISTVS etiam, ipsam vocavit viam,
 dicens: angusta est porta, & arcta est via quæ
 ducit ad vitam.

Greg. li. Via quippe est vita præsens, quâ ad patriam
 23. mor. tendimus; & idcirco hic occulto iudicio, fre-
 c. 24. in c. quenti perturbatione conterimur, ne viam
 33. Iob. pro patria diligamus. Solent enim nonnulli
 viatores, cum amena fortasse in itinere pra-
 ra conspiciunt, pergendi moras inneetere, &
 à cepti itineris rectitudine declinare; eorum-
 que gressus tardat pulchritudo itineris dum
 delectat. Electis ergo suis ad se pergentibus
 Dominus, huius mundi iter asperum iacit, ne
 dum quisque vitæ præsentis requie, quali a-
 meritate viæ pascitur; magis eum diu perge-
 re, quàm citius pervenire delectet; ne dum
 oblectatur in viâ, obliviscatur, quod deinde-
 rabat in patriâ.

Chrysin Sed hæc est doctrina optima atque aded
 Plal. 119. prima, scire nos esse inquilinos in vita præsent.
 Qui

LIBER TERTIVS. 361

Qui rerum quæ hîc sunt est hospes, erit rerum
 supernarum civis. Qui eorum quæ hîc sunt,
 est hospes; non lubenter versabitur in præsen-
 tibus. Non domus, non pecuniæ, non alimen-
 ti, nec alterius ejusmodi curam gerit, sed
 quemadmodum qui in aliena versantur, ni-
 hil non agunt & procurant ut patriæ suæ re-
 stituantur, & quotidie urgent & festinant, ut
 eam quæ eos tulit, videant. Ita etiam qui a-
 more futurorum tenetur, nec rebus præsen-
 tibus adversis animum demittet, nec secun-
 dis efferet, sed utraq; prætercurret tam-
 quam qui viam ingreditur. Quocirca jube-
 mur etiam dicere in Oratione: *Adveniat Re-*
gnum tuum, ut illius diei desiderium & cupi-
 ditatem animo nostro versantes & ipsum præ-
 oculis habentes, ne videamus quidem præ-
 sentia. Si enim Iudæi Hierosolymam delide-
 rantes, etiam postquam liberati sunt desent
 præterita; quænam dabitur nobis venia, quæ-
 nam relinquetur defensio, si non supernæ Hie-
 rusalem teneamur vehementi desiderio? Vi-
 de ergo quomodo hi quoque lamentantur,
 quod cum illis versentur: *Habitari* dicentes,
cum tabernaculis Cedar, multum incolæ sunt Ani-
ma mea: Hîc enim non solum desent quod
 in aliena habitent, sed etiam cum Barbaris
 versentur. Neque enim hæc vita est ed tantum
 laboriosa, quod plurimam habet vanitatem
 & curas importunas, sed quod etiam multus

362 PIA DESIDERIA

fit malorum proventus. Nihil est autem gravius & molestius, quàm quæ est cum huiusmodi hominibus congregatio. Est Barbarorum, cum iis in quos imperium obtinuerunt, instar ferarum agere; ut qui tuguriis & tentoriis utantur, & ad immanitatem ferarum sint redacti: sed his multo sunt efferaiores, raptores, avari & qui impudicè, ac libidinosè & in deliciis vitam tranfigunt. *Multum incolæ fuit anima mea*, non multum propter multitudinem, sed propter rerum difficultatem. Etiam enim sit exiguum, videtur esse multum iis qui affliguntur. Nonnulli è vulgo, pusilli & abjecti animi, qui etiam per multos annos vixerint eos paucos esse dicunt. Quibus, quid esse potest à ratione alienius? quid verò crassius iis, qui cælo proposito, & iis bonis quæ sunt in cælis, quæ *nec oculus vidit, nec auris audivit*, ore hiante umbras stupent, nec volunt vitæ præsentis Euripum trajicere, in perperis fluctibus, tempestantibus & naufragiis volutati?

Aug. ser.
49. ad
fratres
in Bre-
mo.

O vita quæ tantos decipis, de propriis tantos seduxisti, tantos excorcasti! Quæ dum surgis, nihil es: dum videris umbra es, dum exaltas fumus es. Dulcis es stultis, amara sapientibus; qui te amat, non te cognoscit, qui te contemnunt, ipsi te intelligunt. Væ qui tibi credunt! Beati qui te contemnunt! vera non es vita, quam te ostendis. Aliis ostendis
te

LIBER TERTIVS. 363

te longam, ut perdas in finem, ut faciant quod volunt; aliis brevem, ut dum poenitere volunt, non permittas. Sic est vita nostra, quasi homo in domo alienâ, nesciens quâ horâ vel die Dominus domus dicat: vade foras, quia non est tua domus in quâ es. O sæculum vanum! quid nobis tanta promittis, dum decipis?

Erravi, fateor, sicut ovis perdita, & incola- Ambros.
tus meus prolongatus est, atque procul projectus in ora-
sum à facie Dei mei, in hanc exilii cœcita- tionibus.
tem, ubi expulsus à Paradyfi gaudiis, deploro
quotidie mecum super miseras captivitatis
meæ, lugubre carmen, ingentesque lamenta-
tiones, dum recordor tui, mater Hierusalem,
dum stant pedes mei in atriis tuis sancta &
decora Sion!

Heu quassa nostra CHRISTE mi, vis cœcidit!
Heu quas procellas excitat corpus mihi!
Heu quam incolatus se meus longè exulit!
Omnino rerum sum satur presentium,
Census, inopiæ, gaudii, molestiæ,
Fame, dedecoris, hostium & chari gregis.

Nazian.
ad Chri-
stum.
Alibi op-
tans finē
vitæ.

Infelices quorum vita est in exilio, via in August.
periculo, finis in dubio, nescientes finem no-
strum quia omnia in futurum reservantur in-
cap. 35.
certa. Adhuc in Pelagi fluctibus versamur
suspirantes ad te, portum maris. O patria
nostra!

364 PIA DESIDERIA

nostra ! patria segura ! à longè te videmus,
ab hoc mari te salutamus , ab hac valle ad te
suspiramus, & nitimur cum lacrymis, si quo-
modo ad te perveniamus.

August.
medit.
cap. 18.

Sed quia *dum sumus in corpore peregrinamur*
à te Domine , *non habemus hîc civitatem ma-*
nentem, sed futuram inquirimus ; noster autem
municipatus in cœlis est. Ided duce gratiâ
tuâ, ingredior in cubile cordis mei: & canto
tibi amatoria, Rex meus, & Deus meus, ge-
mens inenarrabiles gemitus, in loco peregre-
nationis meæ, ubi *cantabiles mihi sunt factæ*
justificationes tuæ. Et recordans Hierusalem,
extendo in eam, sensum cordis ; Hierusalem
patriam meam, Hierusalem matrem meam,
reque super eam regnatorem, illustratorem,
patrem, tutorem, patronum, rectorem, pasto-
rem, castas & fortes delicias, solidum gau-
dium & omnia bona, ineffabilia simul om-
nia, quia unum summum & verum bonum.

August.
soliloq.
cap. 35.

O gaudium super gaudium, vincens omne
gaudium, extra quod non est gaudiû ! Quan-
do intrabo in te, ut videam Deum meum,
qui habitat in te? Ibo illuc, & videbo *visionem*
hanc grandem. Quid est, quod me detinet?
Heu me, quia *incolatus meus prolongatus est!*
Heu me, quamdiu dicetur mihi ; ubi est Deus
tuus ? Quamdiu dicetur mihi ; expecta, re-
expecta? & nunc, quæ est expectatio mea, nomen
tu Domine Deus meus ? Salvatorem expectamus
Dominum

LIBER TERTIVS. 365

*Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, qui
reformabit corpus humilitatis nostre configura-
tum corpori claritatis sue. Expectamus Dominum
quando revertatur à nuptiis, ut inducat nos ad
suas nuptias.*

*Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore
mortis hujus? Ad Roman. 7.*

XXXVIII.

LIBER TERTIVS. 367

XXXVIII.

Infelix ego homo, quis me liberabit
de corpore mortis hujus? *Ad*
Roman. 7.

Infelix! ubi nunc bona tot, quæ perditæ plango,
Sed frustra, planctu non revocanda meo?
Tot bona! quid repetis dolor? ah! meminisse noce-
Amisſæ cruciant dum memorantur opes. [bit;
Nilius veteris fortune nescius eſſes,
Cum mala ſors fato deteriore premit.
Paſſim hominum ſatira eſt, decepti noxa parentis,
Stultitiæ ſolus ſcilicet ille reus.
Adam, Adam ſimplex; Adâ Adâ uxorius audit;
Pluribus, aut totidem vapulat Eva probris.
Non ego ſic: ſed, ſi gemitus ſinit edere vitem,
Pars, fateor, mundi in crimine, magna fui.
Te quoque, cui primos ſtudiû damnare parentes,
Peccati memorem convenit eſſe tui.
Cum vite & mortis non felix alea jacta eſt,
Colluſor proavi delapidantis eras.
Credite poſteritas, Adam vos eſtis & Eva,
Et veſtræ pomum corripuere manus.
Hinc nudi, gens pelliceâ digniſſima zona,
Et pudor & dolor, & Numinis ira ſumus.
Non querar acceptæ tot publica vulnera cladis,
Materies elegis ſum ſatis apta meis.

Ordior

368 PIA DESIDERIA

Ordior à cunis; hinc mecum lacryma nata est,
 Hinc docuit vite syllaba prima, queri.
 Mensis erat Majus, mensis gratumus orbi,
 Sed, mea si reparem fata, December erat.
 Septima lux ibat, quæ si suprema fuisset,
 In cineres isset muta querela meos.
 Cum tandem post lucis uteri, horribilesq; ululatus,
 Progenies cervæ parturientis eram.
 O Mater, scio, tunc Mater, nova facta Rebecca es;
 Tunc serus subiit virginitatis amor.
 Dirigit nutrix, pallens pater ora retorfit,
 Et cune in lectum procubuerè latius.
 Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus una,
 Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
 Attra dies, Ægyptiacâ dignissima nocte,
 Quâ, de me licuit dicere; Natus homo est.
 Attra dies! neque te Titan, neque Cynthia nôrit,
 Nec statura qui Cæli tempora, Ianus agit.
 Illa dies, abeat grævis orsura Kalendas,
 Nullus eam cupiat mensis, habere suam.
 Si redeat, redeat picis frontem obsita nimbis,
 Et gelidum dentatâ grandine tunc caput.
 Tum tonitruum & fulmen funesto adverberet igne,
 Et sibi sic hostem noverit esse Deum.
 Senio jam, quod fraudici plorastis amici:
 Mentitur vite, clepsidra nulla mea.
 Tanti erat hæc soboles, lacrymis assuevimus indè,
 Indè, oculos raro deseruere meos.
 Nâ postquâ posita est prætexta, nuncesq; irochurq;
 Et bulla ad patrios victima facta lares;

Tunc

LIBER TERTIVS. 369

Tunc ego, quæ melius nescirem, discere capi:
 Primus erat, sortem plangere posse, dolor.
 Et vix posse datum est, sæpe obluctata fuit mens,
 Natura impatiens sub pede colla premi.
 Surgere sæpe admixta, suoque irrumperè cælo,
 Nec poterat pigra tollere corpus humo.
 Tum vibrans oculos, oculos inisti imbre natantes,
 Ah superi! dixit, (cætera fletus erant)
 Et rursum ah! ah! (sed per luctifonos singulus
 Ipse sibi obfistens non sinit ire dolor)
 Sic puto Rex fremuit, dum crescere cornua sensse
 Quia bos ex homine est, de bove factus homo.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis,
 Qui me mortali corpore solvat, erit?
 O quis erit? nostris qui cantet in auribus, istud
 Quod voveo toties, ilicet, ô quis erit?
 Ille, necaturum mihi mergat in ilia ferrum,
 Pocula Thessalico misceat ille favo.
 Nec liquido plumbo, nec avaro terreor urco,
 Mors misere quavis conditione placet.
 Aëtos gemitu doceam mugire juvencos,
 Supposito quamvis excrucienda rogo.
 Aut etiam jubeam (quamquã pudor ista vovere)
 Inter Phylseos exululare lupos.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis
 Qui me mortali corpore solvat, erit?
 O Deus, ne crudèlem vox impia jactet,
 In furias quando præcipitata ruat.
 Hic propè barbaries potuit clementia dici,
 Ad pœnas veniat si stupefacta meas.

Corpora

370 PIA DESIDERIA

Corpora corporibus conjunxit mortua vivis
 Ille, hominem quem vix dicere fama potest.
 Me, virum cruciat (magis hoc ferale) cadaver;
 Nec, quæ didicim finiat hora, venit.
 O Deus, o superi, patientia vincitur! o quis
 Qui me mortali corpore solvat, eris?

Infelix

LIBER TERTIVS. 371

Infelix ego homo ! quis me liberabit de corpore mortis hujus? Ad Rom. 7.

Quomodo vivit anima operta mortis involucro?

Ambros.
serm. 22.
in Psal.
118.
Nazian.
orat. 16.

Corpori quonam modo conjunctus sim, haud equidem scio ; quoque pacto simul & Imago Dei sim & cum coeno voluter ; quod & cum pulcrâ valetudine est , bello me la- cessit ; & cum bello premitur, mœrore me afficit : quod & ut conservum amo, & ut inimicum odi atque averfor ; quod & ut vinculum fugio & ut cohæres vereor : si debilitare illud & conficere studeo , jam non habeo quo socio & opitulatore ad res præclarissimas utar ; sin contrâ , ut cum socio & adjutore mitius agam, nulla jam ratio occurrit quâ rebellantis impetum fugiam , atque à Deo nō excidam, compedibus degravatus, vel in terram detrahentibus vel in eâ delinentibus. Hostis est blandus & placidus, insidiosus amicus. O miram conjunctionem & alienationem ! Quod metuo , amplector ; quod amo pertimesco. Antequam bellum gesserim , in gratiam redeo ; antequam pace fruor, ab eo dis- sideo.

*Cur carnis laqueis tu me, Pater, implicuisti ?
Cur vitæ misere, cur carnosæque barathræ?*

Nazian.
carm. ad
Christū.
Aug. in
Ps. 102.

Ecce corpus quod corrumpitur, aggravat ani-

A a

mam. Ps. 102.

372 PIA DESIDERIA

nam. Vitam ergo habet anima in corpore corruptibili. Qualem vitam? onera patitur, pondera sustinet. Ad ipsum Deum cogitant dum (sicut dignum est ab homine cogitari Deum) quanta impediunt veluti interpellantia de necessitate corruptionis humanæ? Quanta revocant? quanta à sublimi intentione detorquent? quanta interpellant? quæ turba phantasmatum? qui populi suggestionum? [Iam] quis non agrotat in hac vita? quis non longum languorem trahit? Nasci hic in corpore mortali, incipere agrotare est. Quotidianis medicamentis fulciuntur indigentiae nostræ. Quotidiana medicamenta sunt refectioes omnium indigentiarum. Fames, nonne te occideret, nisi medicamentum apponeres? Sitis, nonne te perimeret, nisi eam tu bibendo non penitus extingueres, sed differres? ædificata est enim suis paullulum temperata. Temperamus ergo istis fomentis ærumnam agitudinis nostræ. Stando lassus eras, sedendo resiceris: ipsum sedere medicina est lassitudinis. In illa medicina rursus lassus, diu sedere non poteris. Quicquid est, ubi fatigationi succurritur, alia sagatio inchoatur.

Greg. ca.
22. in ca.
7. Iob.

Quod melius ostendimus; si prius carnis & post, pondera mentis exprimamus. ut enim taceamus hoc, quod dolores tolerat. quod febribus anhelat, suam quidam agitudine constringitur. Ipsa hæc corporis nostri,

LIBER TERTIVS. 373

quæ salus vocatur, ægritudo est. Nam otio
 tabescit, opere deficit: inediâ deficiens, cibo
 reficitur ut subsistat; refectione lassescens,
 abstinentiâ relevatur, ut vigeat; aquâ perfunditur,
 ne arescat; linteis tergitur, ne ipsa nimis
 perfusione liquefiat; labore vegetatur, ne
 quiete torpeat; quiete refovetur, ne laboris
 exercitatione succumbat; fatigatur vigiliis,
 somno reparatur; oppressa somno, vigilis
 excutitur, ne suâ pejor quiete lassetur; vesti-
 bus tegitur, ne frigoris adversitate peneretur;
 quæsito calore deficiens, aurarum flatu
 refovetur; cumque indè molestias invenit,
 unde vitare molestias quæsit, malè sauciata
 (ut ita dixerim) de ipso suo medicamine langu-
 nesceat. Remotis ergo febribus, cessantibus-
 que doloribus, ipsa nostra salus ægritudo est,
 cui curandi necessitas nunquam deest. Quot
 enim solatia ad vivendi usum quærimus, qua-
 si tot, ægritudini nostræ medicamentis ob-
 viamus. Sed ipsum quoque medicamen, in
 vulnus vertitur, quia exquisito remedio pau-
 lò diutius inhaerentes, ex eo gravius defici-
 mus, quod providè ad refectionem paramus.
 Ipsa quoque mens nostra, à secreti interioris
 securo gaudio exclusa, modò spe decipitur,
 modò pavore vexatur, modò dolore dejici-
 tur, modò falsâ hilaritate relevatur; trans-
 moria pertinaciter diligit, eorumque a-
 mulione incessanter atteritur, quia & in-
 cessanter,

374 PIA DESIDERIA

cessanter , cursu rapiente , permutatur.
 Bonav. Habes , ô anima mea , inimicum dome-
 cap. i. sticum , hostem amicum , adversarium pro-
 soliloq. pinquum , qui tibi malum pro bono reddidit ,
 & sub specie amicitie crudelior existens in-
 micus , his omnibus & aliis infinitis bonis te
 privavit ! Hic hostis , (salva tua reverentia)
 est caro infelix & misera , multum tamen tibi
 dulcis & dilecta. Hanc cum pavisti , inimi-
 cum pessimum contra te erexisti. Hanc cum
 honorasti , hostem crudelissimum contra te
 armasti. Scio , inquit , Bernardus , ô anima ,
 quemdam qui plures annos tecum vixit , ad
 mensam tecum sedit , cibum de manu tua
 sumpsit , & in sinu tuo dormivit ; cum vo-
 luit , tecum colloquium habuit. Hic jure hæ-
 reditario servus tuus est , sed quia delicate ni-
 mis enutristi eum , & virgæ pepercisti , leva-
 vit calcæneum super caput tuum , & te in ser-
 vitutem redegit. O anima miserabilis & mi-
 sera , quis te liberabit de vinculo improprietatis
 hujus ! Recordare , ô anima , primordia tua ;
 attende quod es intignita Dei imagine. Quid
 tibi cum carne , unde ista pateris ? si diligenter
 conditiones ejus advertis , numquam vilius
 sterquilinum vidisti ; si ejus misérias enu-
 merare velis , quam onusta sit peccatis , pru-
 rias concupiscentiis , occupata passioni-
 bus , polluta illusionibus , confusione ple-
 na , ignominia repleta , quid de ea habes a-
 lind

LIBER TERTIVS. 375

lud quam cogitationes foedas & immundas?

Exitiosa caro, Belie tenebroſa procella,

Nazian.

Exitiosa caro, quâ fluit omne ſcelus!

carm.

Cænum, maſſa gravis plumbi, limoſa catena,

adverſ.

Bellua pugnaci prodita materiæ.

carnem.

Reſiſter aſtutis, heræq; tuæ vinculum, atq; ſepulcrum

formæ, quæ ſuprà venit ab arce mihi.

Non ſine cauſâ dictum eſt; *hominem plaſ-* Bern. ſer.

matum, non de terrâ quâlibet, ſed de limo. Vi- de tripl.

de enim quàm limoſum ſit corpus, quod ipſi gen. co-

quoque ſpiritui tam fortiter, & pænè indiſſo- gita.

lubiliter inhæret, ut vix cum multâ afflictione

poſſit aliquando ſeparari.

Eja age mens; nam te nunc alloquar, atq; ea dicâ

Nazian.

Quæ fore narratu non aliena puto.

carm. de

Ecquid es, ô mea mens; et quis tibi contigit ortus?

humana.

Aque cadaver olens quis tibi forè dedit?

nat.

Quis ſolidis vitæ aſtrinxit gravibuſq; catenis,

Pendentem aſſiduè lumina fixa ſolo?

Univerſa vanitas omnis homo vivens, quî au- Origen.

tem de hâc vitâ accipiatuſta ſententia; audi hom. 1.

Eccleſiaſten proteſtanteſt & dicenteſ; lauda- in Pſal.

vi omneſ qui mortui ſunt ſuper omneſ qui vivunt, 38.

quicumque ipſi vivunt uſque modo, & bonuſ ſu-

per iſtoſ duoſ qui nondum nati ſunt. Laudat er-

go mortuoſ pluſquam vivoſ; quia illi hoc

ſaltem lucri habent, quodd de vinculiſ huiuſ

corporiſ liberati ſunt, nec ultra carne ac pel-

libuſ induti ſunt, nec oſſibuſ ac nerviſ inſerti

ſunt.

376 PIA DESIDERIA

sunt, nec ultra subjacent necessitati corporis. Si ergo intellexisti, quale sit vivere in carne (etiamsi Moyses sit quis, vel quiquis ille est) molesta ipsi est ista vita. Non enim à corruptione resolvitur, quæ mortali corpore, terreneque circumdatur. vide ergo, quoniam *universa vanitas est omnis homo vivens*; contemnamus istam vitam, & festinemus ad sanctam vitam & beatam ac veram, & in illam animo & mente tendamus, omni vanitate discussa.

August.
lib. 13.
de Civ.
cap. 10.

Ex quo enim quisque in isto corpore morituro esse cœperit, numquam in eo non agitur, ut mors veniat. Hoc enim agit ejus mutabilitas, toto tempore vitæ hujus, si tamen vita dicenda est, ut veniatur in mortem.

Ambr. li.
de bon.
moris
cap. 2.

Pereat dies in quâ natus sum, ajebat Iob: Quia enim est quod hæc vita delectet, plena ærumnarum & sollicitudinum, in qua innumera calumnia & multa molestiæ & multa lacrymæ eorum qui affliguntur molestis. *Et non est, inquit, qui eos consoletur.* Et idem laudat Ecclesiastes defunctos magis quam viventes. *Et optimus, inquit, supra hos duos, qui nondum natus est.* Et alibi idem Ecclesiastes, meliorem longævo viro asseruit, quem ab ortu ejecit mater sua, quia non vidit hæc mala, quæ fiunt in hoc mundo, nec in has venit tenebras, nec in vanitate ambulavit sæculi. Quid enim boni est homini in hac vitâ?

Cognovit

LIBER TERTIVS. 377

/Cognovit se Paulus in miseria, in gemitu, Aug. in
in rixa, in contentione; ipse secum libi non Psal. 102.
concordans, à se dissonans, à se resiliens. Et
quid ait optans pacem, pacem veram, pacem
supernam? *Infelix ego homo, quis me liberabit
de corpore mortis huius?*

Cor ardor è duobus, desiderium habens dissolvi, &
esse cum CHRISTO. Ad Philip. I.
 XXXIX.

XXXIX.

Coarctor è duobus, desiderium ha-
bens dissolvi, & esse cum CHRIS-
TO. *Ad Philip. 1.*

Quid faciam gemini flammata, cupidine voti?
Anteferam terris? anteferamne Polum?
Tutus abrupto corpus dissolvere nodo,
Tristia quam capto vincula ferre pede.
Iamque mei toties mihi janua pulsa sepulcri,
Dura sed ad nullas janua mota preces.
Pergite nere bonæ restantia stamina Divæ,
Nec Letho clausus esse iubete fores.
Aspice, lux, quanto luxentur brachia nisu;
Vique ferè à membris distrahar ipsa meis.
Distrahar ut mediam tibi me coniungere possim,
Inaque sit saltem pars tibi nexa mei.
Non sinis, & rides nil proficientia vota.
Quodque negas toties, vis tamen usque peti.
En peto quod renuis, geminasq; exporrigo palmas,
Et tibi, quas nequeo nectere, tendo manus.
Sapè mihi de te, mendacia dulcia fingo.
Vincula ceu posita compede fracta forent:
Et dico; meus hic, prendique & prendere certat,
Meque, sed ut video, dissimul. inter amat.
Tam bona credulitas erat haud indigna favore,
Debutratque meos expedisse pedes.
Si tamen implicitam pedicis capis usque teneri,
Hic ego conatu deficiente cadam.

380 PIA DESIDERIA

Ast redit, & velut allabens sese ingerit ulterò,
 Spemque iterum nutu sollicitante facit.
 Surgam supremumq; amplexibus obvia curram,
 Collique, furivà fraude, negata petam.
 Quam prope, qui prope sum! vestis pars ultimata
 Iam puto, vicina prendere posse manu. [eta est,
 O Amor! o dolor! affectum deludis hiantem,
 Decipit amplexus mobilis aura meos!
 Et licet aut digitis tribus aut vix quatuor absis,
 Semotus medio crederis orbe mihi:
 Nempe pater Pelopis sic poma fugacia captat,
 Poma datam toties fallere docta fidem.
 Dum modo prona arbos patulo super incubat ovis,
 Osque iterum, fructu decipiente, fugit.
 Ludura res Amor est, fallique & fallere gaudet,
 Sed fraus supplicio non caret illa suo.
 Decepti, quo tormento crucientur amantes,
 Exemplo poteris discere quisque meo:
 Quisque alium ludii (sed rarum est ista fieri)
 Ipse suo patitur vulnera facta dolo.
 Nescieram, mea lux, istis te fraudibus uti,
 Sed nimis expertam jam sua pœna docet.
 Vi canis indomitâ jactans cervice catenas,
 A populo solvi prætereunte rogat;
 (Ni faciat, querulis ululans latratibus aurat,
 In sua converso vincula dente furit)
 Sic queror & supplex toties ad vota recurro,
 Ut præstes, quam me poscere cernis, opem.
 At postquam implacido veristi lumina vultu,
 Nec placuit pedibus demere vincla meo.

clamat i

LIBER TERTIVS. 381

clamavi; ô truculentum & inexorabile pondus!
 Quin etiam dicta est sapè catena nocens.
 Hic trahat Autolycus, trahat hâc furivus Orestes,
 Aut qui tardipedes verui in antra boves.
 Sentiat hanc Scythicâ damnatus rupe Prometheus;
 Aut Scinis, aut scelerum quis feritate prior.
 Scilicet à nimio venit hæc dementia luctu,
 Error & hic, sese quo tueatur, habet.
 Compeditibus facile est sâvoque ignoscere ferro,
 Durior at vinculis qui ligat illa, suis.
 O ubi litoreâ vinctam qui rupe puellam
 Bellerophon volucris rettulit ales equo?
 En ego barbaricæ constringor mole catene
 Servus ut à rigido transfuga vinctus hero.
 Et quoties patriis assurgere nitior in auris,
 Deprimor hostiini pondere victa mei.
 Nempe ita dat pueris captus ludibria passer
 Dum fugit & revocant filia reducta fugam.
 Et licet è domini cornetve, bibatve labellis,
 Mavelit in sylvis liber abire suis.
 Sic quamvis nitidâ paste bene corte palumbes,
 Anteferant caveæ rursusque, nemisque sua.
 O mea si lacrymis mollescere vincula possent!
 Dudum essent lacrymis mollia facta men.
 Lux mea, tende manus; contra tibi tendo catenas;
 Hæc nisi qui vinxit solvere nemo potest.

Coarctor

*Coarctor è duobus, desiderium habens
dissolvi, & esse cum CHRISTO.
Ad Philip. i.*

August. **Q**UID faciam miser ego, gravedine com-
medit. *pedis mortalitatis meæ constrictus? quid*
cap. 37. *faciam?*

Nazian. *Quenam hæc lex? cur me constringunt vincula*
carm. de *carnis?*
animæ *Spiritus & socium tam grave corpus habet?*
calam.

Aug. in *Compedes sunt infirmitas & corruptibilitas*
Psal. 78. *corporis, quæ aggravant animam; ab his*
compedibus concupiscebat dissolvi Apostolus
& esse cum CHRISTO.

August. *Vtinam remissa peccatorum mole, me [quo-*
manu. *que] ultimum fervorum CHRISTI, ju-*
cap. 8. *beret Divina pietas, hanc carnis sarcinam de-*
ponere, ut in suæ Civitatis gaudia æterna re-
pausandus transirem!

Nazian. *Corporeâ nec mole gravis mens vergat ad ima,*
carm. de *Ac veluti plumbi massa profunda petat.*
animæ

calamit. *Me miserum, caro quem remoratur perfida; cæli*
Nazian. *Ad Dominum, cursu dum properantem feror!*
in luctu. *———— Echenardis*

LIBER TERTIVS. 383

————— *Echeneidis instar*

Duc velut injectâ properantem compede puppim
Detinet. —————

Nazian.
 præcept.
 ad Vir-
 gines.

Nazian.
 in luctu.

Ambros.
 de bono
 mortis,
 cap. 30.

Ab gravibus me solve, Pater supreme, catenis,
Inque Beatorum me trahere sancte choros!

Solvimur enim hoc nexu animæ, & corporis,
cum recedimus: unde & David ait, dirupisti
vincula mea. Mors igitur solutio est animæ &
corporis. Denique & in Apostolo docuimus
lectum; dissolvi & cum CHRISTO esse multo
melius. Solutio autem ista, quid aliud agit,
nisi ut corpus resolvatur & quiescat; anima
autem convertatur in requiem suam, & sit li-
bera, quæ si pia est cum CHRISTO futura sit?
Quid igitur in hac vitâ aliud justî agunt, nisi
ut exuant se hujus corporis contagionibus,
quæ velut vincula nos ligant, & se ab his mo-
lestiis separare contendunt, renuncient volu-
ptatibus atque luxuriæ, fugiant flammæ li-
bidinum?

Iustos enim quamvis nullus desideriorum
carnalium tumultus possideat; duris tamen
vinculis eos in hac vitâ positos, suæ molestia
corruptionis ligat: scriptum quippe est: Cor-
pus quod corrumpitur aggravat animam. Eo ita-
que ipso quo adhuc mortales sunt, corruptio-
nis suæ pondere gravantur, & astricti molestiâ
inhi sunt, quia in illâ adhuc libertate vitæ in-
corruptibilis

Greg. 11.
 4. mora.
 cap. 40.

384 PIA DESIDERIA

corruptibilis non exurgunt. An non duro *leste vinculo ligantur*, quorū nimirum mens sine labore, in ignorantia solvitur, & non nūcum studio laboris eruditur? quæ coacta erigitur, libens jacet, ab infimis vix levatur, & tamen elevata protinus labitur semetipsam laboriosè vincendo, superna conspiciat sed re-verberata. An non duro molestiæ vinculo ligantur, quos cū accenit spiritus ad finem pacis intimæ pleno desiderio pertrahat, ter-vente certamine, caro perturbat? Quibus exceptis etiam *ea vincula* iustinent, quæ gravis exterius necessitas astringit; esurie quippe sitire, lassescere, vincula corruptionis sunt, quæ scilicet solvi nequeunt, nisi cū in illam immortalitatis gloriam, nostra mortalitas permutatur.

Idem
cap. se-
quent.

Sed cū corruptibili carne exuimur, quæ si ab his, quibus nunc astringimur, molestiæ vinculis relaxamur. Præteritari namque iam Deo cupimus, sed adhuc mortalis corporis obligatione præpelimur. Iure ergo *vin-cti* dicimur. quia adhuc *incepsum nostri desiderii ad Deum iterum non habemus.* unde benè Paulus æterna desiderans, sed tamen adhuc corruptionis suæ sarcinam portans, *vinctus* clamat: Cupio dissolvi, & esse cum CHRISTO; dissolvi enim non quærerei, nisi se procul dubio *vinctum* videret. Hæc autem vincula, quia certis-
simè

LIBER TERTIVS. 385

ad rumpenda in resurrectione conspexerat, tam quasi rupta gaudebat. Propheta cum diceret: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

[Sic] Simeon se dimitti postulabat à Domino, quasi à vinculis quibusdam ad libertatem festinaret. Sunt enim velut vincula quædam corporis huius, & quod gravius est vincula temptationum, quæ nos alligant & ad injuriam carnis astringunt quâdam lege peccati. Quid igitur tantopere istam vitam desideramus in quâ, quanto diutius quis fuerit, tanto maiore oneratur sarcinâ peccatorum? unde Iacob dixit: *dies annorum vite meæ, centum triginta, minimi & mali*; non quia dies mali, sed quia nobis accessu dierum, malitiæ incrementa accumulatur.

Nullus enim dies sine nostro peccato præterit: unde egregiè Apostolus ait: *mibi vivere Christus est, & mori lucrum*; aliud ad necessitatem vitæ referens, aliud ad mortis utilitatem. Et addidit. *Dissolvi enim & esse cum Christo multo melius*; permanere autem in carne magis necessarium propter vos.

Sed sicut aucups avium aut visco aut reti in grano aliquo captum, tenet passerem, & manu sua subtilissimo funiculo ligatum retinet, & quasi

Ambros. lib. de bono mort.

Chryf. term. de pœnit.

386 PIA DESIDERIA

quasi dimittens laxum de manu suâ, dat ei liberam volandi potestatem; at ille avidus ad volandum, elapsusq; se putans, alacer altiora appetit; sed iste summum funiculum tenens, restringit eum cum volaverit, & ad se trahit ab spe volandi & vivendi deceptum; ita & diabolus versutus venator & per spiritum præsumptionis, laqueo suo deceptum implicat hominem. Qui semel hæserit, vult quidem ab eo evelli, sed vinculum velox venator tenens, revocat captum semel in laqueo & revolutum premit.

Idem
hom. 55.
ad pop.
Antioc.

Quousque [ergo] hîc erimus affixi? adhæsimus terræ tamquam vermes, in cæno volutamur: corpus de terrâ nobis Deus contulit, ut ipsum & in cælum revehamus, non ut animam; per ipsum ad terram devehamus. Terrenum est, sed si velimus efficitur cælestis; trahere te ipsum ad illum, qui te sursum tollit. *pondere quodam vetustatis gravaris.*

Nazian.
ad animam.

Erige te mea mens, capiant te oblivia mundi,
Nec trahat in vitium te male-blanda caro.

Bonav.
cap. 1.
soliloq.

Eja dulcissime IESU, transfige saluberrimo vulnere amoris tui medullas anime meæ, ut verè ardeat, langueat & liquefiat, & solo tuo desiderio deficiat, cupiat dissolvi & esse tecum. Te solum semper efuriat, panem
vita

LIBER TERTIVS. 387

æ cœlestis, qui de cœlo descendisti! te si-
ciat fontem vitæ, fontem æterni luminis, tor-
rentem veræ voluptatis, te semper ambiat, te
quærat, teque inueniat, in te dulciter re-
quiescat!

Edue de custodia animam meam, ad confitem-
dum nomini tuo. Psal. 141. XXXX.

XXXX.

Educ de custodia animam meam,
ad confitendum nomini tuo.

Psal. 141.

Libera quæ potui spatioſo ludere cælo,
cernis, ut anguſto carcere clauſa premar?
Heu dolor! ut miſeris me lux effudit in auris,
Ipsa loco caveæ membra fuere meæ.
Pes compes, manicaque manus, nervique catenæ,
Oſſaque cancellis nexa cataſta ſuis.
Quo mihi cognati nativa repagula clauſtri,
Damner ut hoſpitii compede vinctæ mei?
Siccine, mor: Chelys, brevibus teger abdita cõchis,
Angelicos inter vix minor una chorus?
O quoties quaſita fugæ fuit auſa pudendæ:
In votis quoties reſiſtis & unda fuit!
Sæpè quidem raptæ felix Lucretia ferro,
Faustaque combibito Porcia dicta foco eſt.
Viſa nec Aſſyria triſtis mihi ſica puella,
Heu nimis in geminis prodiga ſica neceſ!
Sed negat hæc animis Numen ſolatia captis.
Nec ſenit hæc vinctos fata præire viâ.
Ergo Syracuſis malim jacuiſſe cavernis,
Aut Danaës rigidâ delituiſſe ſerâ:
Nec verear curvi Cretæa volumina ſepti,
Unde etiam rapuit Dædalis ala fugam.

390 PIA DESIDERII

Altaque Romulei neque si stent mœnia valli,
 Sorte Remi trepidem transiisse sudes:
 Mille Semirameos vel claudant ostia muros,
 Flagitium clausis sit violasse iuras.
 Tamen fuerit; mediâ saltem Babylone vagarer.
 Liberaque, hæc quamvis cingerer urbe, forem.
 Donec at hæc captam retinent ergastula mentem,
 Mens nequit agnati templa subire poli.
 Quin sudra imperiis jacet hic captiva voluntas,
 Nec bona quæ velle, vincula velle sinunt.
 Euge semel nostre, mea lux, succede catastæ,
 Non finet amplexus explicuisse locus.
 Si tamen insidie vel aliena repagula terrent,
 Fac pateat demptâ janua laxa serâ.
 Captivum gemitu fertur revocasse Magistrum,
 Oblitus caveæ psittacus ipse suæ.
 Fusa graves referta, nove Iane patulciæ, vestes;
 Non erit hæc dextræ gratia prima tuæ.
 Angedæo, memini, per te factas impete portas,
 Claustraque si fractis discessisse jervis,
 Cum stupuit lapsis manibus, pedibusque catenas.
 Vixque Petrus patulas credidit esse fores.
 Nullus obit nostris obses vadimonia vinclis?
 Liberat Herculeâ Thesea nullus ope?
 O ubi nunc Minyis fidissima turba maritis,
 Vincula pro captis ausa subire viris!
 Aut qui Wandaeicis obses ergastula nervis,
 Ipse sui capitis iussu abire tyro!
 Lux mea, punde fores, in amantemque claustra resolve,
 Et sine sideribus aetheris ire vias.

LIBER TERTIVS. 391

Spectanda tuo vis ducar præda triumpho,
 Ut Scyrius caveæ pompa Tyrannus eras?
 En manus, en digiti rimis hiscentibus extant,
 Cur ego non digitos tota manumq; sequor?
 Quæ caput, hæc reliquæ subrepat cauda colubæ,
 Cur mihi serpentis lubrica pellis abest?
 Cortis obit toties volucris captiva fenestras,
 Et notat an tacite rima sit ulla fugæ;
 Nexaque sollicitans furtivo vimina rostro,
 Nativæ nemorum tentat adire domos.
 O Catharis, niveiq; polo comes agminis Agnes!
 O casta Virgulum, Sophiadumq; cohors!
 Vos ego, dimidium vestri modò nobile testor
 (Dimidium vester quod sibi junxit amor)
 Pandite ferratos, ergastula barbara, postes,
 Inferar ut vestris dimidiata choris.
 Dimidium felix, vinculis socialibus exfors,
 Cui licet in plenis jam caluisse faces!
 Lux mea, tam durum residet tibi pectore ferrum,
 Ut neque captivæ commoveare prece?
 Non ego, sed nostræ Tu maxima caussi querelæ es;
 Spectat enim laudes ista querela tuas;
 Non bene conveniunt rigidis tua carmina clathris,
 Quæ queat in caveâ cantibus esse locus?
 Libera quæ cantat vernis avis Antica sylvis,
 Capta silet, solitos nec ciet ore modos.
 Et hæc age, pande fores inamoraq; claustra resolve,
 Et sine fidereas ætheris ire tuas.
 Aut tua si cupidam præconia dicere temnis,
 Invidus in laudes efficiere tuas.

392 PIA DESIDERIA

Educ de custodiâ animam meam, & confitendum nomini tuo. Psal. 141.

Aug. in
Pl. 145.

LAUDO quantum possum, tenuiter, exiliter, infirmiter. quare? quia quamdiu sumus in corpore, peregrinamur à Domino. Quare sic laudas Dominum? non perfectè, non stabiliter? Interroga scripturam? quia corpus quod corrumpitur aggravat animam, & deprimat terrena cogitatio sensum multa cogitantem. Tolle mihi corpus quod aggravat animam & laudo Dominum. Tolle mihi terrenam habitationem, deprimentem sensum multa cogitantem, ut à multis in unum confluaui, & laudo Dominum. Quamdiu autem ita sum, non possum; prægravor.

Chrys. in
c. 4. Matt.
lib. 14.

Nihil enim præsens vita differre videtur à carcere, sed sicut cùm triste illud introimus habitaculum, circumdatos ac vinctos videmus catenis, ita etiam nunc, si (extra omnia nos phantasmata collocantes) uniuscujusque ingrediamur vitam, ejusque animam contemplemur, videbimus eam durioribus ferro vinculis colligatam.

Ambr. li.
de bono
mortis.
cap. 2.

In exitu ipso videamus, quemadmodum anima decedentis, paulatim solvat se vincula carnis, & ore emissâ, evolet iamquam carcere corporis hujus exuta gurgustio.

Greg. ca.
17. in c.
7. Iob.

Carcere homo circumdatur, quia plerumque & virtutum profectibus, ad alta exurgere nititur,

LIBER TERTIVS. 393

ur, & tamen carnis suæ corruptione præ-
editur, quâ bene exui Psalmista deprecatur
dicens: *Educ de carcere animam meam.*

Sancti autem viri, quia scriptum est, *cor-
pus quod corrumpitur, aggravat animam*, in-
tentione jam quidem ultra semetipsos eminent,
sed tamen adhuc infirmitatis suæ incertis
moribus subditi, corruptionis suæ se carcere
clausos dolent. Ait ergo Iob; *numquid mare
sum ego, aut cetus, quia circumdedisti me carce-
re?* ac si apertè diceret; mare vel cetus (ini-
qui videlicet, eorumque auctor malignus
spiritus) quia effrænari ad solam perpetrân-
dam iniquitatis licentiam appetunt, rectè pœ-
næ suæ carcere constringuntur; Ego autem
quia jam æternitatis tuæ *libertatem desidero*,
cur adhuc meæ *carcere corruptionis premor?*

Videmus in hoc sæculo *inertos nexibus ca-* Ambr. in
tenarum reos, in specie pompæ misera, ilis du- Psal. 116.
ci, & nonnumquam patiuntur insones, ut
tolerabilius sit mori, quàm talia subire sup-
plicia. Optant utique audiri bene sibi con-
ficii. Optant etiam hi qui gravibus flagitiis
urgentur, pœnam, mortis celeritate transige-
re, ut aliquanta compendia pœnarum lu-
crentur. Spes est etiam de iudicis misericor-
dia. Ipso exilio *claustra carceris* duriora sunt.

Quemadmodum [igitur] eorum qui in Psal.
carceres conjiuntur; hi quidem in afflictio- hœc. in
ne carceraliū vinculorum detinentur, in- Martyr.
troclusi Luc. 11.

394 PIA DESIDERIA.

troclusi diuturniore temporis mora; illi ve-
 ab ea calamitate subinoventur, sic & anima.
 Etenim hæc distinentur in præsentī vita di-
 tius; aliæ minus, præ cuiusque merito, dig-
 tatæve, juxta Divinæ sapientiæ profundita-
 tem, sic ut mens nulla hominum, ei possit at-
 tingere, quæ de unoquoque nostrum ipse
 Creator prævidit. Non audis dicentem Da-
 vid: *Educ de carcere animam meam?* Non au-
 disti ut sancti ejus exsoluta anima est? quid
 rursus Simeon, Dominum nostrum pio ulna-
 rum astringens complexu, cujusmodi vocem
 emisit? nonne hanc? *Nunc dimittis servum*
tuum Domine. Ei enim qui ad supernum &
 cœleste domicilium festinus contendit, sup-
 plicio omni, omni carcere gravior est hæc in-
 habitatio corporis.

Ansel. in
 prolo-
 log. c. 1.

O misera fors hominis cùm hoc perdidit ad
 quod factus est! O durus & dirus casus ille!
 heu quid perdidit & quid invenit! quid abscel-
 sit, & quid remansit? perdidit beatitudinē ad
 quam factus est; invenit miseriam, propter
 quam factus non est. Abscessit sine quo infer-
 lux est, & remansit quod per se, non nisi mise-
 riam est. *Æruginosi!* unde tumus expulsi? quo
 sumus impulsi? unde præcipitati? quo obruti?
 A patriâ, in exilium; à visione Dei in cœcitate-
 rem nostram; à juvenilitate immortalitatis,
 in amaritudinem & horrorem mortis. Misa-
 ra mutatio! de quanto bono, in quantum ma-
 lum!

LIBER TERTIVS. 395

an! grave damnum, gravis dolor, grave to-
am! sed hea me miserum unum de alius mi-
ris filius Eva elongatis à Deo! quid inces-
p. quid effici? quò tendebam? quò deveni?

*Dissolve me, oro, à vinculis, quibus constrictus
teneor, ut relinquens ista omnia, tibi festi-
nem, tibi soli inhæream, soli intendam.*

Hinc me, CHRISTE potes, educ ja, quò so malisq;

Quis crucior medicam protinus affr opem.

Unum homini est certum; bonū, fixumq;, beata

Vita; animus cujus languet amore meus.

Felix anima, quæ terrenò r soluta corpore libe-

ra cælum petit! secura est & tranquilla, non

timet hostem neq; mortem, habet enim sem-

per præsentem, cernitq; indefinenter pulcerri-

um Dominum, cui servivit, quem dilexit,

& ad quem tandem læta & gloriosa perveit.

Tu [ergo] Domine expectatio Israël, deside-

rium ad quod suspirat cor nostrum quotidie;

festina, ne tardaveris, surge, prospera & veni, ut

educas nos de isto carcere, ad cõstituendū nomini tuo.

Veni Domine, & noli tardare, veni Domi-

ne Iesv, veni & visita nos in pace; veni &

educ vinctos de carcere, ut lætemur coram te,

*corde perfectò; veni salvator noster; veni de-
deratus cunctis gentibus, ostende faciem
tuam & salvi erimus; veni lux mea, redem-
ptor meus, educ de carcere animam meam, ad
cõstituendū nomini sancto tuo! O verè felices,
qui e carcere ad palatium pervenerunt!*

B b s XXXXI.

Hugo de

S. Viç.

lib. 4. de

anima,

cap. 4.

Nazian.

cap. de

exter.

hominis

vilitate.

August.

medit.

cap. 13.

August.

soliloq.

cap. 23.

August.

soliloq.

cap. 35.

*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes a-
quarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.
Psal. 41.*

XXXXI.

Quemadmodum desiderat cervus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. *Psäl. 41.*

Scire cupis, mea lux, quibus iniüs amoribus urar?
Quantaq; fläma tui pectora nostra coquat?
Nec satis extulero suientis imagine prati,
Aut viola, nimio quæ jacet usta die.
Nec satis æstifera depinxero fulmine stelle,
Cum canis ardentis sidere torret namum.
Ah! quàm pulvereæ Libyes patiantur arena,
Æstuat hæc, nostro siccior ore, suis.
Siccior Icario quàm dum canis imminet æstus,
Aut violæ tosto flos cadit ustus ager.
Vñ dicam, mea lux, quàm te meus ardor anhelet?
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero pastus serpente medullas.
Cervus agit totis hausta venena filris;
Aut humeros tincti trajectus arundine icti,
Prius occulta viscera tacta face.
Ille furit, pectusq; citius anhelitus urget,
Cecaq; per sylvas saucius antra petit.
Antra petit fugiens salientibus humida rivis,
Vt sua fontano guttura rore lavet.
Hic fontis scatebris sitibunda refrigerat ora,
Pellit & amne sitim, pellit & amne lucem.

Haud

Haud aliter scelere mibi mens temerata veneno,
 Tela venenata combibit uncta manu.
 Et modo combibitum populatur pectora virus,
 Ardet & in tacito noxia flamma sinit.
 Nempe graves, animi sunt toxica vindicis, ire,
 Et tua quæ jaculas tela, venena, Venus.
 Quæq; gravant nimio spumantia pocula Baccho,
 Pocula quæ diro gramine pota necant.
 Appicis ut tumido turgescunt pectora fastu?
 Pectoribus fastus virus inane tumet.
 Quo sitiens igitur peterem de flumine lympham,
 Cum mea tam varium viscera virus edui?
 Ah! nisi te, nullo suis hæc placatur ab haustu,
 Tu potes hanc solus, fonte domare sitim.
 Scis etenim, mea lux, quæ te, mens ardor anhelet,
 Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
 Cervus odori sequi fugitivus ab ore Molossi,
 In laqueis nullo sæpe sequente ruit:
 Tum densæ appicis venantium, hinc, inde coronæ,
 Tela super, saltu corpora fertur agens.
 Exornatur clamorq; canum, strepitusq; sequentium,
 Ille figit, tergo cornua celsa locans;
 Ambiguntque pavet ne sit comprehensus, & ipsa
 Quæ jam præterit tela, canesque timet.
 Respectansque metu, per saxa, per ævia currit,
 Igneus atque illi spiritus ore micat.
 Cui turbaque argenti flammæ arenæ linguæ,
 Quæque sitim relevet, querit anhelus aquam.
 Tum fontis mediis venas rimatus arenti,
 I ontano rabidam mergit in amne sitim;

LIBER TERTIVS. 399

& bibis & potis largè se proluit undis;
 Haurit & exhausto robur opemq; lacu.
 Sic ego tartareis cingor, mea vita, sagittis,
 Agraque flammata torreo ora sui.
 Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,
 Et multâ ancipitem trudit uterque cane.
 Sublimes levis hinc suspendit Gloria casses,
 Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
 Indè cohors magnis sociorum hortatibus instat,
 Et docet exemplo crimina quisque suo.
 Hei mihi quot circû venabula stricta minantur!
 Ceu fera, cum cincto clausa tenetur agro.
 Mille vias repetens, infraque, suprâque pererro,
 Si qua mea pateant hospita lustra fuge.
 Tum mihi per siccas sitis aestuat ignea venas,
 Et sensim vapidas decoquit igne fibris.
 Fontis inops igitur ad flumina queq; recurro;
 Flamma sed hæc nullo flumine victa fugit.
 Sic cadit obscænos miles defessus in hauritus,
 Sit licet infami turbida lymphâ luo.
 Sperabam effossis astum compefcere rivis,
 Aëthus at infuse gurgite crevit aque.
 Qualis in amne levem sectatur faucibus undam
 Tantalus, & fallit, quam dedit unda, fidem.
 Mobilibusque inhiat, deluso gutture, lymphis,
 Semper aque locuples, semper egens aque.
 Scilicet, haud tali calor hîc extinguitur undâ,
 Aut domat hanc fluvii turbida lymphâ sitim.
 Coelestes animus sitit insatiabilis undas,
 Cervus ut irrigui fontis anhelat aquis.

Ite

400 PIA DESIDERIA

*Ite igitur nigro torpentia flumina cœno,
 Non bibit è vili gurgite nostra sitis.
 Ite graves stygiis serpentibus, ite lacune,
 Noxia Tatiareis flumina pasta vadis:
 Ite, sunt superi dias mens fluminis undas,
 Cereus ut irrigui fontis anhelat aquas:*

Quemadmodum

LIBER TERTIVS. 401

Quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

Hic est mos amantium, amorem non celare, sed enunciare vicinis, & dicere, se amare. Ardens enim res est natura dilectionis, nec potest anima sustinere ut eam silentio teneat. Ita hic beatus Deum amans, & ardens in amore, non potest in animo inducere ut taceat, sed aliquando quidem dicit: *quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum; aliquando autem; Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.* Chrys. hom. in Psal. 41.

Quis est qui sic cantat? si volumus, nos sumus; Et quid quæris extrâ, quidam sit, cum in tuâ potestate sit, esse quod quæris? Eja fratres, simul amemus, simul in hac siti exardescamus, simul ad fontem intelligendi curramus. Desideremus velut Cervus fontem. desideremus illum fontem, de quo scriptura dicit: *Quoniam apud te est fons vitæ.* Ipse enim fons & lumen est, quoniam in lumine tuo videbimus lumen. Si & fons & lumen est; meritò & intellectus est; quia & satiat animam avidâ sciendi. Curre ad fontes, desidera aquarum fontes. Apud Deum est fons vitæ, & inextinguibilis fons; in illius luce, lumen inobscurabile. Aug. in Psal. 41.

Lumen

402 P I A D E S I D E R A

Lumen hoc desidera; quemadmodum fontem, quoddam lumen, quale non norunt oculi tui; cui lumini videndo, oculus interior preparatur; cui fonti hauriendo sitis interior inardescit.

Cyrl. li. Salutaris nimirum aqua, quæ noxiam hujus mundi sitim, & vitiorum ardorem procap. 10. fus exstinguit, sordes omnes peccatorum eluit, animæ nostræ terram cœlesti imbre irrigat atque fecundat; & ad solum Deum anhelato spiritu mentem humanam sitientem reddit. Iac aqua largiter potatus fuit Propeta, cum totus ad Deum suspirans dixit: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus!*

Aug. in Psal. 41. Curre ad fontem, desidera fontem, sed noli circumque, noli ut quaecumque animal curreret, ut *cervus* curre. Quid est? ut *cervus*? Non sit tarditas in currendo; impigrè curre, impigrè desidera fontem. Invenimus enim inigne velocitatis in Cervo, sed fortè non hoc scriptura solum nos in Cervo considerare voluit, sed & aliud audi: Quid aliud est in *cervo*? serpentes necat, & post serpentium interuicem, majorem sibi inardescit; peremptis serpentibus ad fontes acius currit. Serpentes, vitia tua sunt; consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis. Avaritia fortè in te tenebrosum aliquid sibilat, & sibilat adversus verbum Dei, sibilat

L I B E R T E R T I V S. 403

abilat adversus præceptum Dei. Et quia tibi
dicitur contemne aliquid, ne facias iniquita-
tem; si malis facere iniquitatem quam ali-
quod commodum temporale contemnere,
morderi magis eligis à serpente, quàm peri-
mere serpentem. Cum ergo faveas adhuc vi-
tio tuo, cupiditati tuæ, avaritiæ tuæ, serpenti
tuo, quando in te invenio tale desiderium,
quo curras ad fontem aquarum? quando
concupiscis fontem sapientiæ, cum adhuc
labores in veneno malitiæ? interdice in re,
quicquid contrarium est veritati, & cum te
videris tamquam vacare à cupiditatibus per-
versis, noli remanere, quasi non sit quod de-
sideres. Quæris fortè unde delecteris; Deside-
ra unde delecteris: *Desidera ad fontes aquarum,*
habet Deus unde te reficiat, & impleat ve-
luti-tem ad se, & sitientem post interemptionem
serpentium, tamquam velocem Cervum. Est
aliud quod animadvertas in Cervo. Dicun-
tur Cervi, vel quando in agmine suo ambu-
lant, vel quando natando, alias terrarum par-
tes petunt, onera capitum suorum super se
invicem ponere; ita ut unus præcedat & se-
quantur qui supra eum capita ponant, & su-
pra illos alii consequentes, & demde alii,
donec agmen finiatur. Ille autem unus, qui
pondus capitis in primatu portabat, fatiga-
tus redit ad posteriora, ut alius ei succedat
qui porte. quod ille portabat, atque fauga-
tionem

tionem suam recreet posito capite, sicut & cæteri ponebant. Ita vicissim portando quod grave est, & viam peragunt & invicem se non deserunt. Nonne quosdam Cervos alloquitur. Apostolus dicens: *invicem onera vestra portate, & sic adimplebitis legem Christi?* Talis ergo Cervus, in fide constitutus, nondum videns quod credit, cupiens intelligere quod diligit, patitur contrarios Cervos, non solum obscuratos intelligentiâ, in tenebris interioribus constitutos, vitiorum cupiditate cæcatos, insuper insultantes, & dicentes homini credenti, & quod credit, non ostendenti; *ubi est Deus tuus?* quid ergo iste Cervus fecerit contra hæc verba, audiamus; ut ipsi, si possumus, faciamus. Primum, expressit sitim suam. *Quemadmodum, inquit, Cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Quid si Cervus ad fontes aquarum, lavandi causâ desiderat? utrum ergo bibendi, an lavandi causa, nescimus? audi quod sequitur & noli quærere. *Sitit anima mea ad Deum vivum.* Quid sitivit? *quando venieris, & apparebo ante faciem Dei?* hoc est, quod sitio, venire & apparere; sitio in peregrinatione, suo in cursu, satior in adventu. Sed quoniam sicut Cervus desidero ad fontes aquarum, & est apud eum *fontis vite*: Quid agam ut inveniam Deum meum? Considerabo terram; & facta est terra: Est magna pulcritudo terrarum, sed habet arti-
ficem

LIBER TERTIVS. 405

licem : Magna miracula sunt seminum , atque gignentium , sed habent ista omnia creatorem : Ostendo magnitudinem circumfusi maris ; stupeo , miror ; artificem quæro . Cælum suspicio & pulcritudinem siderum ; admiror splendorem solis , exercitio diei sufficientem ; lunam nocturnas tenebras consolantem . Mira sunt hæc , laudanda sunt hæc , vel etiam stupenda sunt hæc ; neque enim terrena , sed etiam cœlestia sunt hæc . Nondum ibi stat sitis mea . Hæc miror , hæc laudo , sed eum , qui fecit hæc , sitio .

Anima [enim] quam tangit amor Dei, August. nihil aliud potest cogitare , nihil desiderare , manu . sed frequenter suspirat , dicens : *Sicut Cervus* cap. 20. *desiderat ad fontes aquarum , ita desiderat anima mea , ad te Deus meus .*

O fons vitæ , vena aquarum viventium , August. quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ , de folioq. terrâ desertâ , inviâ & inaquosâ , ut videam cap. 35. virtutem tuam & gloriam tuam , & satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam ? sitio , Domine , fons vitæ es , satia me . Sitio Domine , sitio te Deum vivum .

Sitio in te anima mea , quàm multipliciter August. tibi caro mea . In aliâ vitâ , cùm resurrexerit in Psal. 62. caro , satiabitur ; modò ex corruptione fragilitatis si non manducemus , deficiamus & esurimus ; si non bibamus , dencimus , & sitiimus . Si diu vigilemus , deficiamus & dormimus ;

406 PIA DESIDERIA

mus; si diu stemus, fatigamur, ided sedemus;
& si diu sedeamus, fatigamur, & ided surgi-
mus. In istis omnibus multiplicibus defec-
tionibus nostris, sitimus illam incorru-
ptionem; & sic caro nostra, *multipliciter sitit*
Deo. In ista Idumæa, in isto deserto, quàm
multipliciter laborat, tam multipliciter sitit;
quàm multipliciter fatigatur, tam multipli-
citer sitit illam infatigabilem incorruptio-
nem, in terrâ desertâ, sine viâ, & sine aquâ,
talis enim est mundus iste.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?
Psalin. 41.

XXXXII

Quando veniam & apparebo ante
faciem Dei? *Psal. 41.*

AH quoties, mea lux, mihi seria verba dedisti,
Nulla secuta tamen, seria verba fides!
Euge brevi venies, toties dixisse recorde;
Adde fidem verbis, dic semel, Euge veni.
Heu mihi, quàm longa sunt expectantus hora!
Plus a vi spatium creditur una dies.
Iam, mea lux, lapsi menses, tot aguntur & anni,
Spemq; facis toties, spem tamen usque negas.
Quid miseram spatium iam lenius ferreus uris,
Et toties, parvo hic tempore, dicis, eris?
Iam lacerant falsis me publica computa sann.
Et tuus ille Deus, dic, ubi? quisque negat.
Quando igitur veniam? quando tibi libera sistar?
Quando adstabo, oculis obvia facta tuis?
Aspicis ut jaceam miserando squalida luctu!
Quà careo, facies hæc mihi damna facit.
O facies animi crudele mei tormentum!
Unica quæ præsens esse medela potes.
O quando, facies toto spectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine posse frui?
Scilicet ut gravis est terris, absentia Phœbi,
Squallet & obscurus, sole latente, dies:
Nec color est hortis, nec amœnus gratia sylvis,
Iamq; silent homines, jamq; sileis aves:

410 P I A D E S I D E R A

Mox ubi purpureo roseum caput extulit ore,
 Lata micat radiis, luce nitente, dies;
 Et suus est hortus color, & sua gratia spectat,
 Iamque sonant homines, iamq; sonatis aves:
 Sic ego, te viso, moriens, mea vita, resurgo;
 Vivaque, non viso protinus emorior.
 Sapè jubes, alio me pascere lumina vultu,
 Multaq; conspectu corpora pulcra refers.
 Aspice prata, inquis, formosos a, pice flores;
 Picta mi multum prata coloris habent.
 A, pice caruleo palantes æthere stellas;
 He quoque de nostro lumine, lumen habent.
 Aspice & humanis præstantia corpora formis;
 Est meus humano multus in ore decor.
 Siccine, Lux, nostris sperasti illudere votis?
 Falsaq; suppositio vendere frustra viro?
 No, ego mentite satiabor imagine formæ,
 Ah, mea sax facies est, mea vita, tua!
 Illa, ô di, Deo facies! gravis ille suavi
 Mixtus in ore timor, pa q; timor, amor.
 Nam quota pars tanti sedet ullâ in fronte decoris,
 Lux mea, quanta tuâ fronte, geniâq; sedet?
 Ah, neque si faciem coeat decor omnis in unam,
 Tanta sit ullius gratia, quanta tuæ!
 Lux mea, splendidior quanto supereminet astris
 Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero;
 Ipsaq; quanto iterum superatur Cynthia Phæbo,
 Tanto formosis omnibus ore præis.
 De tribus id melius narrabit testibus unus,
 Qui tibi tum comites vertice Thabor erant:

LIBER TERTIVS. 411

Cuius totata Deum facies tibi flammea luxit,
 Cinxit & auratas fax radiata comas:
 Sempe aliquis tante captus dulcedine lucis,
 Et nimio forme saucius igne tuæ;
 Immemor & patriæ, oblitusq; suiq; suorumq;ue,
 Optabat stabiles figere monie lares.
 Nec tamen augustum, qualis, quantusq; videri
 Caluibus solitus, viderat ille Deum.
 Viderat aërios absistere vultibus ignes,
 Ut solet accenso candida mica foco.
 Viderat ardenti rutilantem vertice flammam,
 Quale lacescitum Sole resulget ebar.
 Viderat, ut placidis Lucina videris in undis,
 Cum tuus in nitidis fluctuat ardor aquis;
 Aut qualis pelago Cæli vibratur imago,
 Vnda repercussæ cum tremat igne poli.
 Quid dicturus erat, tota si luce coruscas
 Vidisti, circum tempora bina faces?
 Quid si oculos? quid si faciē sine nube, & cantem?
 Quodq; polo facies lumen utroque jactat?
 Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
 Numinis ambrosio cum sinar ore frui!
 Sæpe quidem vestros specto sub imagine vultus,
 Cum vultus obeunt spica, merumque tuos:
 Magna, equidē fateor, tamē imperfecta voluptas,
 Pro facie, faciem nube tegente frui:
 At mihi mens alio stimolata cupidine flagrat,
 Ardet & innubes læta videre genas.
 Quando erit ergo dies, cum te, sine nube, videbo?
 Impedient faciem vela nec ulla tuam?

412 P I A D E S I D E R I A

Solâque, quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipere meis?
Illa dies, fausto si quando affulserit astro,
Iuro, eris his oculis carior illa dies.

Quando

LIBER TERTIVS. 413

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Psal. 41.

SI invenis melius quàm videre faciem Dei, Aug. in Psal. 43.
illuc te prepara. Væ tali amoris tuo, si vel
suspicias aliquid pulcrius, quàm est ille, à
quo est omne pulcrum, quod te teneat, ne
illum cogitare merearis.

Qui fecit omnia melior est omnibus; qui Aug. in Psal. 39.
pulcra fecit, pulcrior est omnibus; qui fortia,
fortior est; qui magna, major est. Quicquid
amaveris, ille tibi erit: discis amare in crea-
tura Creatorem, & in factura factorem, ne
teneat te, quod ab illo factum est, & amittas
eum a quo & ipse factus es.

Dulcissime, amantissime, benignissime, August.
carissime, pretiosissime, desideratissime, a- medit.
mabilissime, pulcerrime, quando te vide- cap. 37.
bo? quando apparebo ante faciem tuam? quan-
do satiabor de pulcritudine tuâ, quando edu-
ces me de hoc carcere tenebroso, ut con-
fitear nomini tuo?

Dic nunc totum cor meum, dic nunc Deo; Ansel. in profolo. cap. 1.
Quaro vultum tuum, vultum tuum Domine
quiro. Eja nunc ergo, Tu Domine Deus
meus, doce cor meum, ubi & quomodo te
quærat, ubi & quomodo te inveniat. Qui-
bus signis, quâ facie, te quæram? numquam

414 P I A D E S I D E R A

te vidi, Domine Deus meus; non novi faciem tuam, quid faciet altissime Domine, quid istius longinquus exul? quid faciet servus tuus, anxius amore tui, & longè projectus à facie tuâ? anhelat videre te, & nimis abest illi facies tua. Dominus Deus meus es, & Deus meus, & nondum te vidi. Tu me fecisti & refecisti, & omnia mea bona, tu mihi contulisti, & nondum novi te. Denique ad te videndum factus sum, & nondum feci propter quod factus sum.

Aug. 1st.
soliloq.
cap. 36.

Hæc est plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, *videre faciem Dei sui, videre eum qui fecit Cælum & terram, videre eum, qui fecit eum, qui salvavit eum, & qui glorificavit eum. Exquisivit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram, faciem Domini virtutum, in qua scilicet, consistit tota gloria sempiterna beatorum.*

Aug. 1st.
soliloq.
cap. 35.

O quando veniam & apparebo Domine ante faciem tuam? putasne, videbo diem illam, diem, inquam jucunditatis & lætitiæ, diem quam fecit Dominus, ut exultemus & lætemur in ea? O dies præclara & pulchra, nesciens vesperum, non habens occasum, in qua audiam vocem laudis, vocem exultationis & confessionis, in qua audiam, intra in gaudium Domini tui! Intra in gaudium sempiternum. in domum Domini Dei tui, ubi sunt magna & inscrutabilia & mirabilia, quorum non est numerus.

LIBER TERTIVS. 415

numerus. Intra in gaudium sine tristitia, quod
continet eternam laetitiam; ubi erit omne bo-
num, & non erit aliquod malum; ubi erit
quicquid voles, & non erit, quicquid noles;
ubi erit vita vitalis, dulcis & amabilis, sem-
perque memorialis; ubi non erit hostis im-
pugnans, nec ulla illecebra, sed summa &
certa securitas, secunda tranquillitas, & tran-
quilla jucunditas, jucunda felicitas, felix æ-
ternitas, æterna beatitudo, beata visio, quæ
est gaudium Domini Dei tui.

Hanc verò, dulcedinem, ut gustavit Pe- August.
trus, omnium inferiorum oblitus, clamavit soliloq.
quali ebrius, dicens: *Domine bonum est nos hic* cap. 12.
esse, faciamus nobis hic tria tabernacula. hic
moremur, te contemplemur, quia nullo alio
indigemus Sufficit nobis, Domine, *videre*
te, sufficit, inquit, tantâ dulcedine satiari:
nam enim stillam dulcedinis ille gustavit,
& omnem aliam fastidivit dulcedinem. Quid
putas dixisset, si magnam illam multitudi-
nem dulcedinis Divinitatis tuæ gustasset,
quam abscondisti timentibus te?

Vide quoque ardentem hominem [Davi- Chrys.
dem] vide inflammatum, sciens enim se cum hom. in
hinc recesserit, eum esse *visurum*, ne expectat Psal. 41.
quidem dilationem; moram enim non pati-
tur; & si esset quidem privatus aliquis, hu-
milis & abjectus, & vivens in paupertate,
magnum quiddam esset, vel sic, vitam præ-
sentem

416 P I A D E S I D E R I A

sentem contemnere ; sed non esset aded magnum ut nunc est , utpote Rex est , & tantifruitur deliciis , tantaque est gloriæ particeps , & est innumerabiles victorias consecutus , multaque bella vicit , & est omni ex parte clarus , insignis & illustris ; hæc qui omnia irrideat , divitias & gloriam & omnes delicias , ad futura autem aspiret & inhiat , hoc est magni cujusdam & excelsi animi , hoc est animæ , quæ tenetur studio sapientiæ , & cœlesti amore verè capta est.

Aug. in
Psal. 138. Moyses sic desideravit & concupivit videre ipsam speciem Dei , & loquenti secum Deo dixit : *Si inveni gratiam ante te ; ostende mihi te ipsum , adimplebis me lætitiâ cum vultu tuo.*

August.
soliloq.
cap. 23. Et ego parvulus , inter parvulos familiæ tuæ , Deus pater , & virtus mea , quando veniam & apparebo ante faciem tuam , ut qui nunc tibi confiteor ad tempus , ex tunc contitear tibi in æternum ? Beatus ero si fuero admissus ad videndam claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat , ut ad hoc venire permittas me !

Aug. in
Psal. 41. Sed quando veniam ? en quod citius est Deo , tardum est desiderio , quando veniam & apparebo ante faciem Dei ? ex illo desiderio est & hoc , quod clamatur alibi : *unam peti a Domino , hanc requiram , ut inhabitem in domo Domini , per omnes dies vitæ meæ.* Quare hoc ? ut contempler

LIBER TERTIVS. 417

contempler delectationem Domini, quando
veniam & apparebo ante faciem Domini. Inter-
im dum meditor, dum curro, dum in viâ
antequam veniam, antequam appa-
ream, furant mihi lacryme meae panes die ac
nocte cum dicitur mihi per singulos dies; ubi est
Deus tuus.

Eja, jam Domine! eja, appare mihi & con-
solatus ero! Exhibe præsentiam tuam, & con-
secutus ero desiderium meum, revela gloriam
tuam, & erit perfectum gaudium meum, *sui-*
vit in te anima mea, quam multipliciter tibi ca-
ro mea! suavit anima mea ad Deum fontem vi-
tæ; quando veniam & apparebo ante faciem
Domini. Quando venies consolator meus,
quem expecto? ô si quando videbo gaudium
meum, quod desidero! ô si satiabor, cum ap-
paruerit gloria tua, quam esurio! ô si ig-
bria-
bor ab ubertate domus tuæ, ad quam suspi-
ro! ô si potabis me torrente voluptatis tuæ,
quam sitio! sint mihi, Domine, interim lacry-
me meae panes die ac nocte, donec dicatur mi-
hi, Ecce Deus tuus: donec audiat anima mea,
Ecce sponsus tuus.

Ostende te mihi, consolator meus, *videam*
te, lumen oculorū meorum, veni gaudiū spiri-
tus mei; videam et latitiam cordis mei. Diligam
te vita animæ meæ. Appare mihi, delectatio
mea, solatium meum dulce, Domine Deus
meus, vita mea, & gloria tota animæ meæ!

XXXXII.

August.
medit.
cap. 40.

August.
soliloq.
cap. 1.

Quis mihi dabit pennas sicut columba, & vola-
bo & requiescam? Psalm. 54.
XXXXIII.

Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam?

Psal. 54.

Magne opifex rerum, generis mortalis origo,
 Corpora nostra tua sunt fabricata manu.
 Si tamen ad versis liceat contendere verbis,
 Quos habeant nervos corpora nostra, quarar.
 In tria jus homini vastissima regna dedisti;
 In maria, in terras, ætheriasque domos:
 Tanta sed ut justis tria regna gubernet habens,
 Non quantum hæc poscit machina, robur habet.
 Parce, parùm timide temeraria verba loquenti,
 Plus operi vitii, quàm reputetur, inest.
 Momus abesse homini, fertur, doluisse, encstram,
 Cetera tam nitida membra probasse domus:
 Sed fuerintne foris, fuerintne foraminis usus,
 Lis erit arbitrio, Mome, secunda tuo.
 Officit humane, me iudice, turpius ædi,
 Nulla quod obsequium squamma vel ala ferat.
 Non quod opus squammis ut terra regatur & alis;
 Imperium terræ squamma nec ala juvat.
 Sed simul ætheris homo cum modereur habenas,
 Et simul æquoreæ carula sceptræ plaga;
 Quia nisi sint pinna, tumidas reget arte procellas?
 Quia nisi sint pennæ, nubila lege premet?

420 PIA DESIDERII.

Ut volet, aëriâ volucris petit ardua, pennis;
 Piscis ut aquor aret, squammea pinna puerat.
 Sed neq; pinna vices homini, neq; penna ministrat,
 Et simul hic fluctus & simul Astra r. gerit?
 Nec pelago piscis, neque nubibus imperat ales,
 Cur opus his, penna, remigioque fuit?
 Scilicet, ingenu minus, orbis & artis haberet.
 Ni streperet pennis stridula musca suis.
 Nec stabili geminus penderet cardine mundus,
 Bina nisi querulas ala moveret, apes.
 Quid, quod et in triplici, volucrū viliſſime, regno,
 Principis instar, iter Mergæ natator, agas:
 Et modo gramineâ pedes expatiens in herbâ;
 Mox avis, alta petas; mox freta nauta, seces.
 Quin potius triplicis cesit tibi regia mundi,
 Per iria qui pennis hospita regna volas?
 Auxilia si fuerint hominis loca credita cura,
 Cur homini, triplici non licet ire viâ?
 Cæculus æ. gregi Nereus pater ipse profundi,
 Non nisi squammigeris, currere fertur equis:
 Iuppiter, aerium qui flectere fingitur orbem,
 Ætheris, ipse vehens alite, carpit iter.
 Nec levitas hominem celeri feri plumea pennâ,
 Nec liquidus pinna remige sindit aquas.
 Et flectet geminum iusti sine viribus, orbem,
 Æthere factus avis, factus in amne ratis?
 Ut tamen undis fragæ careat moderamine pinnâ,
 (Plurima cum pinnis corpora casta natare)
 At sine præpetibus nulli patet ardua pennis,
 Quæ patet aligero Regia sola gregi:

O liceat

LIBER TERTIVS. 421

O liceat va. uis mihi tollere corpus in auras,
 Altaq; sideræ visere regna plagæ!
 Aspice, quos inter jaceat mea patria mores,
 Indignus patria nomen habere locus. [nas,
 Aspice, nec quod amem volucres, mirabere, pen-
 Me gravior, quàm qua Persea, causâ movet.
 Pegasæus utinam rapiar super æthera planis,
 Aut moveat volucres Perseos ala pedes!
 Aut agiles humeris aptes mihi, Dædale, ceras,
 Icarus quamvis fabula labar aquis!
 Aut raptis agitem pennato pectore plumas,
 Quas vultu vario picta columba sinu!
 Astra columbinis meditabor proutinus alis;
 Et ferar ante tuam, Iuppiter, ales avem.
 O stultæ volucres, gens nata palustribus ulvis,
 Sueta cavernosos turba natâre lacus!
 Non ego, si vestras mihi Dædalus applicet alas,
 Lituora vel scopulos imaq; saxa legam,
 Non ego, flumineæ volitem levis accola ripæ,
 Aut mea percussus penna flagellet aquis:
 Non mea torpentes circumvolet ala paludes;
 Vi propior segnes radii hirundo lacus.
 Non mea, ceu mæstus Ceyx dum plangitur undis,
 Humida vicino se lavet ala freto.
 Persequar ætherium sublimior ales Olympum,
 Aliaque mox solitis nisibus astra petam.
 O quondam felix hominû, modo turba volucrû,
 Quos amor, in celeres iraq; vertit aves!
 Cur mea nō capiunt volucres quoq; brachia plumas,
 Induit aut motas hispida penna manus?

D d 2

Quos

422 PIA DESIDERIA

Quot ludunt liquidis examina plumea campis,
 Aligeroq; secant nubila celsa pede!
 Si mihi, Nise, tuo plumescant brachia fatis,
 Cruraq; Scyllæ vestiarhi ta com;
 Si levis Aonio sicrem certamina pica,
 Aut, Cytheræ, tuâ vereretur ales ave;
 O mea si tangunt aliquod suspiria Numen,
 Muter ut in pennis casta columba, tuas!
 Scilicet advectâ, ceu Chaoniæ æs, olivâ
 Reppetit nota tellus Noëa raris;
 Protinus aligeris vaperer, per æthera velis,
 Nostra nec has iterum referet aia plagas.

LIBER TERTIVS. 423

*Quis mihi dabit pennas sicut columbæ,
& volabo & requiescam?* Psalm. 54.

INARDESCIT & suspirat omnis peregrinus in sæculo. Patria bona, patria celestis, patria contemplationis, Angelorum patria! ubi nullus moritur, quo nullus hostis admittitur. Patria ubi habes sempiternum Deum amicum, ubi nullum timeas inimicum.

August.
ser. 115.
de temp.

Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo ei requiescam? Nihil mihi tam dulce, quam cum Domino meo esse; præbe, mihi, rogo, pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum.

August.
medit.
cap. 37.

Quas pennas, nisi duas alas, duo præcepta charitatis, in quibus duobus præceptis tota lex pender & Prophetæ? has alas, hæc pennas, si recipiam, possum fugere à facie tuâ ad faciem tuam; & à facie irati ad faciem placati. Iam volumus spe & desiderio habentes alas geminæ charitatis. Hoc meditemur, hæc sit spes nostra, hæc sit consolatio nostra. Recipiamus pennas per charitatem, quas amisimus per cupiditatem; cupiditas enim viscam facta est pennarum nostrarum; elisit nos de libertate aëris nostri, id est, aurarum illarum liberarum spiritus Dei. Inde elisi perdidimus pennas, & fuimus quodammodo captivati in aucupis potestate, In istâ vitâ, inter tanta

Aug. in
Psalm. 138.

scandala, inter tam multa peccata, inter tantas turbas tentationum quotidianarum, quotidianarum suggestionum malarum: quid facio?

Ambr. de fuga sæculi, c. 5. Omne tempus in sollicitudine, omnis vita in molestiis, in medio, inquit, laqueorum ambulat; & alius, in viâ quâ ambulat, extentos sibi, sed absconditos laqueos quærebatur, ne deprehensus caderet; volebat fugere sicut passer, sed huc laqueus contritus non erat. Perit, inquit, fuga à me. Gravatas habebat pennas per illam tenebrosam aquam in nubibus aeris, & fortasse evolare non poterat. Deniq; illas pennas quærebat accipere, ut evolare & requiesceret sicut scriptum est: quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam?

Ambr. li. 4. in c. 4. Luc. Etenim quasi clavis quibuldam suffigitur anima, & poris voluptatibus, & cum semel adhæserit cupiditatibus demersa terrenis, difficile in altum potest, unde descendit, sine Dei favore revolare. Actuum enim suorum laqueis vineta & deliciarum sæcularium illecebris obnoxia jam tenetur.

Ambr. ter. 70. Volare non potest nisi quod purum leve atque subtile est, cuius nec sinceritas intemperantia retardatur, nec alacritas, nec velocitas mole gravatur. Gravari autem volatum dico non tam mole membrorum quàm delictorum; unde puto etiam in ipsis avibus idèd velocius columbam panem præ omnibus volitare,

LIBER TERTIVS. 425

volitare, quodd alacritatem & innocentiam comitetur. Denique S. David cum puritate mentis volare concupisceret, non alterius animantis nisi columbe optavit alas; dicens, *quis dabit mihi pennas sicut columbe, & volabo & requiescam!* Intelligebat enim quodd altiora facilius penetrantur simplicitate mentis, quam levitate pennarum.

Conceperat amorem verbi Dei, & cupiebat ad ipsum volatu celeri pervenire dicens: *Quis mihi dabit pennas, sicut columbe, & volabo & requiescam?* volabo sensibus, volabo intellectibus spiritualibus, & requiescam, cum apprehendero sapientie & scientie ejus thesauros. Puto enim, quia sicut qui mortem CHRISTI recipiunt, & mortificant membra sua super terram, confortes efficiuntur, & altitudinis mortis ejus; ita & hi qui virtutem Spiritus Sancti recipiunt, & sanctificantur ex eo, & donis ejus replentur (quia ipse in specie columbe apparuit) etiam ipsi columbe fiant, ut de terrenis & corporeis locis evolent ad celestia, pennis Sancti Spiritus elevati.

Bene factum est ut pennas acciperetis sicut columbe, & volaretis ad requiescendum. Nam in terrâ non erat requies, sed labor & dolor & afflictio spiritus. Quid ergo timendum est sic volanti nisi fortè cadaver, vel simile aliquid videat in terrâ, cujus desiderio tractus, videatur à venatorib. illis pessimis, & preparatis

Origen.
hom. 4.
in Cant.

Bern. ser.
super
Beati qui
habitant.

426 PIA DESIDERIA

laqueis capiatur, & sint novissima homini illius peiora prioribus?

Aug. in
Psal. 76. Etenim tam liu transilire debemus, quicquid nos unpedit, quicquid irretit; quicquid visco quodam illigit, & onere aggravat volumus nostrum donec perveniamus ad id quod sufficit, ultra quod nihil est, infra quod sunt omnia, ex quo sunt omnia.

August.
medit.
cap. 37. Da, quaeso, toto desiderio & omni studio, tendere quo te ascendisse credimus, ut in te senti quidem miseriam solo teneat corpore, tecum autem sim cogitatione semper & aviditate; ut ibi sit cor meum, ubi tu es thesaurus meus desiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Assumat Domine, assumat, rogo, spiritus meus pennas & voluet & non detineat, volet & perveniat usque ad decorem domus tuae, & locum habitationis glorie tuae.

Ibidem. Tene cor meum manu tua, quia sine te ad altiora non rapitur, illic testino, ubi summa pax regnat & iugis tranquillitas rutilat. Tene & rege spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam, ut te duce, ascendat ad illam regionem ubertatis, ubi pascis Israel in aeternum pabulo veritatis.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum!
concupiscit & defecit anima mea in arua Do-
mini. Psalm. 83.

XXXXIIII.

XXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Do-
mine virtutum! concupiscit &
deficit anima mea in atria Domi-
ni. *Psal. 83.*

O *Quid* fidereas ducis fortissime turmas,
Cui cingunt decies millia mille laurus!
Quàm tua Regifico radiant Prætoria luxu!
Mens superet, & tanta languet amore domus.
Mœnia Tænario defendunt marmore muros,
Limina sunt Parius portæque celsi lapis.
Vestibulo rutilant adamantum lumine læta,
Amplæque magnificus culmina splendor habet.
Fulgurat excelsis fulvum laquearibus aurum,
Et camera aurata cedrina sulcata irabe.
Tectum augustum, ingens, gemisq; auroq; superbum,
Scilicet apta Deo, Cœlicolisque domus.
Stratus humi calcatur onyx, viresque plateas
Stellarum fundant, marmora fulva, globi.
Iam sua temperies placido mitissima Cælo est;
Vt solet à vernis aura tepere flamma.
Nec glacialis hiems tremulo pede pulsat Olympum,
Icta nec hiberna grandine tecta sonant.
Nec pallent viso moritura sole pruinae,
Nec stant marmore flumina vincula gelu;

Nec

430 PIA DESIDERIA

Nec coquit aethivi Cererem juba saeva leonis,
 Solstitii medius nec furit igne dies.
 Nec viridi solis sanguis fervore recedit,
 Nec tostus nimio soe faucibus ager.
 Perpetuum ver astra colunt, frigusq; caloremq;
 Inter, Calicoida tempora veris agunt.
 O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes,
 Quam tua praeter terris invidiosa domus!
 Quin absunt gelidi brumae intractabiles imbres,
 Quisq; rigat madidos umbrifer hordius agros;
 Aethiisq; siccant animae tranquilla per altum
 Quae aethera; nec venti murmure spica tremunt.
 Stat placidus positus Aquilonum fluvium aether,
 Servat & aeternus longa serena tenor.
 Sed neq; fluminae liquido lavat equore currus,
 Nec fluvii occiduas Sol fugiunt aquas. [Lu]
 Nec praeter astra dies, neq; Sol fugat aethere stellas.
 Nec praeteritur lassus nocte fugae dies.
 Nulla potest acuta nox obruit aera tenebris,
 Nigraq; subducto somnia sole vocat.
 Exultat aethereis longae nox horrida terris,
 Regnat & aeterno lumine clara dies:
 Clara dies, aeterna dies, septemplex Phœbi,
 Fulmineam nostri lampada, luce premens.
 O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes;
 Quam tua praeter terris invidiosa domus!
 Sollicita procul hinc, posito cubilia cura,
 Et metus & tristis lividus ore dolor;
 Et caput aratro lectus velatus amictu,
 Lessim & impexis nenia maestis comis.

LIBER TERTIVS. 431

Et labor & toto gemitus proscriptus Olympo,
 Et lis, & rabidi iurgia rauca fori,
 Rixæque, invidiaque, cruentaq; sanguine bella,
 Nonstraque, quæ secum plurima, bella trahunt.
 Pauperies, febrisque, famesque, sitisque, luesque,
 Quæque s. qui soluta Muria castra reies.
 Hic clausæ bello portæ, & sine militis armis
 Otia cœlicolæ mollia pacis agunt.
 Non galeæ non scuta micant, non classica clangunt,
 Nec cum positis aurea sæcla rubis.
 Tabifici absunt, examina pallida, morbi,
 Quæque cohors Ietho prævia sternt iter.
 Quin etiam Ietho inuictum manibus urbis,
 Nec quicquam in Superum corpora juris habet.
 Latine data cire domus, quæ sedula fletum
 Elysi longè finibus arcet agri.
 Insunt æurnis convivio Regia mensis,
 Quas recreant festis gaudia sancta iocis.
 Non quia cœlicolæ dapibus junia solvant.
 Aut ullus Superum prolucit o a li uor.
 Absque epulis, hic omnis amor compressus edendi,
 Omnis & absque meri munere pulsa sitis.
 Non istis temerant Superi convivio mensis,
 Aut Regio similes suggerit illa dapes.
 Elysium sine carne epulas Patchoq; ministrat,
 Cœlicolumq; venit nullus n ora citus.
 Cælestes onerant, incognita fercula lances,
 Quales nemo hominum, contigit ore cibos.
 Ambrosiæ, Superos hilarat, quis nescio, succus,
 Divus, & aeterno nectare potus alit;

Sicque

432 PIA DESIDERIA

Sicque super strato eternum discumbitur ostro,
 Gaudet & auratis gens pulchra toris. [nos,
 Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hym-
 Et salit, & rutilam sub pede plaudit humum.
 O qui fidereis habitas Rex maxime sedes,
 Quot tua deliciis affluit illa domus!
 Iam flagrat & studio nimis inflammata videndi,
 Mens desiderio deficit agra suo.

Quam

LIBER TERTIVS. 433

*Quam dilectat^r tabernacula tua Domine
virtutum! concupiscit & deficit ani-
ma mea in atria Domini. Psal. 83.*

MATER Hierusalem, Civitas sancta Dei, Augusti-
ssima sponsa CHRISTI, te amat medit.
cor meum, pulcritudinem tuam amat cor cap. 25.
1. m. pulcritudinem tuam nimium desiderat
mens. 2a. O quam decora. quam gloriosa,
quam generosa tu es: Tota pulchra es, & ma-
cula non est in te. Felix anima mea, semper-
que felix in secula, si intueri meruero glo-
riam tuam, beatitudinem tuam, pulcritudinem
tuam, portas & muros, & plateas tuas, & ma-
nsiones tuas multas; nobilissimos cives tuos, &
fortissimum Regem tuum in decor. tuo.
Muri namque tui ex lapidibus pretiosis; por-
te tue ex margaritis optimis; platee tue ex
auro purissimo, in quibus jucundum alleluia
sine intermissione concinitur; mansiones tue
multae, quadris lapidibus fundatae, saphyris
constructae, laterculis coopertae aureis, in
quas nullus ingreditur, nisi mundus, nullus
habitat inquinatus. Speciosa facta es & sua-
vis in deliciis tuis, mater Hierusalem; ni-
hil in te tale, quale hic patimur, qualia in hac
miseram vitam cernimus. Non sunt in te tene-
brae, aut nox, aut quaelibet diversitas tempo-
rum,

434 PIA DESIDERIA

rum, sed Deus de Deo, lux, & luce, Sol in fœ-
tate semper illuminat te, Agnus candidus &
immaculatus, lucidum & pulcherrimum est
lumen tuum: Sol tuus & claritas tua, & om-
ne bonum tuum, hujus pulcherrimi Regis in-
deficiens contemplatio: Ipse Rex Regum in
medio tui, & pueri ejus in circuitu ejus.

Ibi Hymnidici Angelorum chori. Ibi so-
cietas supernorum Civium. Ibi dulcis soler-
nitas omnium. ab hac tristi peregrinatione
ad tua gaudia redeuntium. Ibi Prophetarum
providus chorus. Ibi duodenus Apostolorum
numerus. Ibi innumerabilem Martyrum vi-
ctor exercitus. Ibi Sanctorum Confessorum
inter conventus. Ibi veri & perfecti Mona-
chi. Ibi sanctæ mulieres, quæ voluptates sæ-
culi & sexus infirmitatem vicerunt. Ibi pue-
ri & puellæ annos suos sanctis moribus tran-
scenderunt. Ibi oves & agni, qui jam hujus
voluptatis laqueos evaserunt. Exultant om-
nes in propriis mansionibus, dispar est gloria
singulorum, sed communis est lætitia omni-
um. Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia
Deus est ibi omnia in omnibus; quem sine fi-
ne vident, & semper videndo in ejus amore
ardent, amant & laudant, laudant & a-
mant. Omne opus eorum laus Dei sine fine,
sine defectione, & sine labore. Felix ego
& verè in perpetuum felix, si post resolutionem
hujus corpusculi, audire meruero illa
cantica

LIBER TERTIVS. 435

cantica cœlestis melodix; quæ cantantur ad
laudem Regis æterni, ab illis supernæ patriæ
civibus, beatorumque spirituum agminibus!
Fortunatus ego, nimiumque beatus, si & ego
ipse meruero cantare ea, & assistere Regi
meo & Duci meo!

O tu vita, quam præparavit Deus iis, qui August.
medit.
cap. 22.
diligunt eum! vita vitalis, vita beata, vita se-
cura, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda,
vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, ne-
scia trahitæ, vita sine labe, sine dolore, sine
anxietate, sine corruptione, sine perturbatio-
ne, sine varietate & mutatione, vita totius ele-
gantix & dignitatis plenissima; ubi non est
adversarius impugnans, ubi nulla peccati ne-
cebra, ubi est amor perfectus, & timor nul-
lus, ubi dies æternus & unus omnium felicitus,
ubi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vi-
tæ cibus, mens sine defectu satiatur. Libet me
tuæ intendere claritati, delectant me bona tua
avidò corde. Quanto plus valeo tecum con-
siderare, tanto plus amore tui langueo, tui ve-
hementi desiderio tuique dulci memoriâ ad-
modum delector. Libet itaque, libet in te o-
culos cordis attollere, statum mentis erigere,
affectum animi conservare. Libet sanè de te
loqui, de te audire, de te scribere, de te con-
ferre; de tuâ beatitudine & gloriâ quotidie
legere & lecta sæpius corde revolvere, ut vel
sic possim ab hujus mortalis perituræque vi-

436 P I A D E S I D E R I A

tæ ardoribus, periculis & sudoribus sub tuæ
vitalis auræ dulci refrigerio transire & trans-
iens, sinu tuo fessum caput dormiturus vel
paululum reclinare. O tui vita felicissima! ô
Regnum verè beatum carens morte, vacans
fine! cui nulla tempora succedunt per ævum,
ubi continuus sine nocte dies nescit habere
tempus, ubi victor miles, illis hymnidicis
Angelorum sociatus choris, cantat Deo sine
cessatione canticum de canticis Sion.

Hugo de S. Victo-
re lib. de
anima
cap. 4. Quæ cantica, quæ organa, quæ canticilena,
quæ melodix ibi sine fine decantantur! so-
nant enim semper melliflua hymnorum or-
gana, suavissima Angelorum melodia, cantica
anticorum mira, quæ ad laudem & glo-
ria tuam à supernis civibus in perpetuum
decantantur.

Aug. de
manu.
cap. 24. O anima, suspira ardentem, desidera vehe-
menter, ut possis venire ad illam supernam
Civitatem, de qua tam gloriosa dicta sunt, in
quâ sicut *lascantium omnium habitatio est!*

Aug. lib.
22 de
Civit.
Dei,
cap. 30. Quanta erit illa felicitas, ubi nullum erit
malum, nullum latebit bonum! vacabitur
Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus!
Admoneor etiam sancto Cantico, ubi lego:
*Beati qui habitant in domo tuâ Domine, in secula
seculorum laudabunt te. omnia membra &
viscera incorruptibilis corporis, quæ nunc vi-
demus per usus necessitatis varios distributa,
quoniam tunc non erit ipsa necessitas; sed
plena*

LIBER TERTIVS. 437

plena, certa, secunda, sempiterna felicitas, proficient in laudibus Dei.

Vera ibi gloria erit, ubi laudantis nec errore quisquam nec adulatione laudabitur. Verus honor, qui nulli negabitur digno, nulli deferetur indigno. Vera pax ibi est, ubi nihil adversi nec a seipso, nec ab alio quisquam patietur. Præmium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit, ei que seipsum, quo majus nihil potest esse, promissit. Quid enim est aliud quod per Prophetam dixit: *Ero illorum Deus, & ipsi erant mihi plebs*; nisi ego ero unde satientur, ego ero quæcumque ab hominibus honesta desiderantur, & vita & salus & victus & copia & gloria & honor & pax & omnia bona? sic enim & illud rectè intelligitur, quod ait Apostolus, *ut sit Deus cunctis in omnibus*, ipse finis erit desideriorum nostrorum, qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur. Ibi vacabimus & videbimus, videbimus & amabimus, amabimus & laudabimus. Ecce quod erit in fine, sine fine. Nam quis alius noster est finis, nisi pervenire ad Regnum cujus nullus est finis?

O Anima, quid dicere valeo, cum futurum gaudium aspicio? Iam parè præ admiratione deficio, quia gaudium erit intus & extra, subtus & supra, circum & circa. Gaudebis igitur in omnibus, gaudebis de omnibus.

Bonav.
soliloq.
cap. 4^a

O Anima, qualis tibi erit dies illa, cum ad

Bonav.

438 P I A D E S I D E R I A

soliloq. hanc felicem choream fueris assumpta ; &
cap. 4. cū omne tormentum tibi (si pie vixeris , si
 patienter sustinneris) convertetur in æter-
 num jubilum ! Tunc de omnibus his lauda-
 bis Dominum Deum tuum , labiis exultati-
 onis , dicens : *Misericordias Domini in æternum*
cantabo.

Ambr. in O domus Dei æterna , post CHRISTI di-
oratio- lectionem , tu esto lætitia mea & consolatio
nibus. dulcis memoria tui beati nominis , sit re-
 solutio mœroris , tædiorumque mœorum . Et adet
 enim me valde vitæ hujus & istius ærumnosæ
 peregrinationis.

Ambr. O domus Dei luminosa & speciosa , dilexi
in ora- de prem tuum & gloriam habitationis glo-
tionibus. ria Domini mei fabricatoris & possessoris
 tui . *Et* suspiret peregrinatio mea die ac no-
 cte : tibi inhiat cor meum , tibi intendat mens
 mea , ad societatem tuæ beatitudinis perveni-
 re desideret anima mea.

August. Quando transibo in illam admirabilem &
medit. pulcerrimam domum tuam , ubi personat
cap. 37. vox lætitiæ & exultationis in tabernaculis
 Iustorum ? *Beati qui habitant in domo tua Do-*
mine , in secula seculorum laudabunt te ! Beati
& verè beati , quos elegisti & assumpsisti in il-
lam Cœlestem hæreditatem . Ecce sancti tui ,
Domine , florent ante te sicut lilium ; replentur
enim ab ubertate domus tue & torrente volupta-
tis tue potas eos , quoniam tu es fons vitæ . O
 quàm

LIBER TERTIVS. 439

quàm mira, quàm pulcra, quàm acceptabilia sunt domus tuæ habitacula, Domine virtutum, concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea! Domine dilexi decorem domus tuæ, locum habitationis gloriæ tuæ. Unam petii à Domino, hanc requirum, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.

O verè beati! ô terque quaterque beati, August. qui jam omnium malorum exuri, securi de soliloq. id est, inmarcescibili gloriâ ad te, Regnum decap. 35. coris, pervenire meruerunt! ô æternum Regnum, Regnum omnium sæculorum! ubi lumen indeficiens & pax Dei quæ exuperat omnem sensum, in quo sanctorum animæ requiescunt, & lætitia sempiterna supercapit, totum; gaudium & exultationē obtinebunt & fugiet dolor & gemitus. O quàm gloriosus & Regnū, in quo tecū, Domine, regnant omnes Sancti.

Ibi est lux sine defectu; gaudium sine gemitu; desiderium sine pœnâ; amor sine tristitiâ; satietas sine fastidio; sospitas sine vitio; vita sine morte; sanitas sine languore. Ibi sancti & humiles corde, ibi spiritus & animæ iustorum, ibi cuncti cœlestis Patriæ cives, & Beatorum spirituum ordines, Regem in decore suo videntes, & in gloriâ virtutis ejus exultantes. Perfecta viget in omnibus charitas, una omnium lætitia, una jucunditas.

Bone IESU, verbum Patris, splendor paternæ gloriæ, in quem desiderant Angeli

E e 3 prospicere,

Greg. in
Psal. 7.
penitēt.

440 PIA DESIDERIA

prospicere, doce me facere voluntatem
tuam, ut à spiritu tuo bono deductus, ad bea-
tam illam perveniam Civitatem, ubi est dies
æternus, & unus omnium spiritus; ubi est cer-
ta securitas & secunda æternitas, & æterna
tranquillitas, & tranquilla felicitas, & fel-
lix suavitas, & suavis jucunditas; ubi tu Deus
cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas
per infinita sæculorum sæcula, Amen.

*Fuge dilecte mi, & a sumilare caprea hinnuloque
cervorum super montes aromatum. Cant. 8.*
XXXXV.

Fuge dilecte mi, & affimilare caprea hinnuloq; cervorum super montes aromatum. *Cant. 8.*

O Cys aspectu, mea Lux, te proripe nostro;
 Ardeo, nec tantis mens capit ista faces.
 O mala, quæ dudum tunc tibi dicere verba!
 Nam, mea Lux mallem dicere posse, mane.
 Non enim tua me presentia tempore lassat,
 Ah scis te nosti, quàm mihi triste loqui!
 Sed prohibent nimis incendia dulcia flammis,
 Vel fuge, vel nocuam, Lux mea, conde facem.
 Hæc mihi Tu, fateor, si jussa aliquando dedi es,
 Exanimis misero lapsa dolore forem.
 Parce, jubet sævis Amor ignibus, haud ego mado,
 Stare velim totos in mea vota dies:
 Si possem, cuperem non persuadere quod hortor,
 Si potes, invitas aure repelle preces.
 Ergo mane, mea lux, monitis neq; flectere nostris,
 Nec, precor, audieris quæ modo jussa dedi.
 Trans mare præcipites rapiant verba irra Cauri,
 Non mea, sed stolidi verba fuere meus.
 Prohibet rapidus fibras qui pascitur ardor,
 Æstuo nec tantas mens capit ista faces.
 Ergo fuge & celeres pedibus præverte capellas,
 Antevola cervos, antevola hinnuleos.
 Sed fuge respiciens, tamquam discedere nolles,
 Ut qui spectant, dum fugit, antè cupit.

444 PIA DESIDERIA

Divi in Ephremi cum pectore serveret ignis;
 Non ego par flammæ, quin fugis, inquit, Amor?
 Ille triumphato clarus Xaverius Indo,
 Saucius ætheriâ pectora sæpè face;
 Cælestis quoties ardebat arundinis ictu,
 Ah satis est, satis est! dicere scævus erat.
 Cum flagrat juvenis se piri laus magna Poloni,
 Corda rigat gelidis Stanesilæus aquis.
 Quid mea pectoribus compono pectora tanti?
 Non ego par flammæ, lux mea, carpe fugam,
 Carpe fugam, pedibusque leves præverte cervos,
 Antevola cervos, antevola hinnuleos.
 En iuga vicino calos tangentia clivo,
 Thuris ubi madido cortice gutta tumet;
 Cedo ubi, Laurusque & copia plurima Myrrha,
 Myrraque puniceis Cinnamula leta crocis.
 Hac, regge pennigeris super alta cacumina plantis,
 Seu tui, Mons Amana, Libane sive tua;
 Alta super juvenum fastigia Seraphicorum,
 Cherubicosque apices, Astraque summa super.
 Scilicet insoliti non sunt his montibus ignes,
 Pectora quos imis vallibus ista timent.
 Una potest flammare meas scintilla medullas,
 Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
 Carpe fugam, pedibusque leves præverte capellas,
 Antevola cervos, antevola hinnuleos.
 Sic tamen, ut fugiens oculis huc sæpè recurras,
 Longius aspectu nève vagère meo.
 Qualis at oppositum spectat soror aurea Phœbum,
 Cum plus de radiis, quo magè distat, habet.

LIBER TERTIVS. 445

Parce, suas vires, mea lux, vitiumque fatenti,
 Nec tecum possum vivere, nec sine te.
 Ardeo, si properas, rigeo, si fugeris; hei mi,
 Et procul, & praesens, igne geluque nocet!
 Quid facies, mea lux, sine te non esse volentii?
 Fac caleam, totio non tamen igne cremer.
 Ergo fuge, alipedesque celer praevertite capellus,
 Antevola cervos, antevola hinnulos.
 Interea viridem fabricabor arundine cannam,
 referet laudes fistula facta tuus.
 Post, si vox longo modulamine fessa silebit,
 Ore praesente novum dextra capeisset opus.
 Arboribusque meos foliisque insculpet amores,
 Amborumque uno cortice nomen erit.
 Scriptaque praeteriens ne noscat signa viator,
 Littera confusum nomen utrumque teget.
 Post opus hoc, reliquae si quae super hora dies,
 Illa mihi in somnos hora quietis erit.
 Sic tamen ut vestri sit mixtus imagine somnus,
 Et mihi stes clausos pervigil ante oculos.
 Dum loquor, en tacitis gliscunt incendia flammis,
 Ocyus ingratham lux mea carpe fugam,
 Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videri;
 Vique brevi redens, non Tibi dico Vale.

Fuge

446 PIA DESIDÉRIA

*Fuge dilecte mi, & assimulare caprea,
hinnuloque cervorum, super montes
aromatum. Cant. 8.*

Guil. Ab- **S**PONSUS plerumque præproperè & præ-
bis apud maturè fugatur, & ante tempus dicitur
Delrio in ei, *Fuge*. quippe tempus manendi sponso &
c. 8. Câr. tempus fugiendi. Tempus dicendi ei: *Mane*
nobiscum Domine; & tempus dicendi ei: *Fuge*
dilecte mi. Tempus dimittendi eum, & tempus
dicendi ei: *Non dimittā te nisi benedixeris mihi*,
nisi auxeris incrementa frugum justitiæ meæ,
ut *pro tempore dimittam te*.

Beda in **Sed** quis eum quem diligit, à suâ fugare
c. 8. Câr. præsentia vellet? quod ergo ait, *Fuge dilecte mi*,
non ostendo loquitur, sed ejus potius volun-
tate fervendo.

Author **Sicut enim in quibusdam carnalibus offi-**
Scalæ ciis aded vincitur carnalis concupiscentia
Parady- quod omnem usum rationis amittit, & fit
si, tom. homo quasi totus carnalis; ita merito in hac
9. Aug. supernâ contemplatione, ita consumuntur
cap. 5. & absorbentur carnales motus ab animâ, ut
in nullo caro spiritui contradicat.

Idem **Numquid hujus consolationis & lætitiæ**
cap. 6. testes sunt & nuncii, suspiria & lacrymæ? Si
ita est, nova est antiphrasis ista & significatio
inutitata; sed quid hujus secreti colloquia
proferimus in publicum?

Dimittit

LIBER TERTIUS. 447

Dimitte me, cum enim ascendit Aurora : datâ Idem
ergo benedictior e, mortificato nervo femo- cap. 7.
tis & mutato nomine de Iacob in Israel pauli-
isper secedit sponsus, diu desideratus, citò e-
lapsus.

Sed ne timeas, ô sponsa, ne desperes, ne exi- Idem
stimes te contemni, si paulisper tibi subtra- cap. 8.
hit sponsus faciem suam. Omnia ista coope-
rantur in bonum, & de accessu & recessu lu-
cræ. acquiris; tibi venit, tibi & recedit; ve-
nit ad consolationem, recedit ad cautelam, ne
magnitudo consolationis extollat te. Hanc
gratiam cum vult & quando vult sponsus
attribuit, non jure hæreditario possideatur.
Vulgare proverbium est, quod nimia fa-
miliaritas parit contemptum. Recedit ergo, ne
forté nimis assiduus, contemnatur, & absens
magis desideretur, desideratus avidius quæ-
ratur, diu quesitus tandem gratius inveniatur.
Ne ergo exilium deputemus pro patriâ, ar-
tham pro pretii summâ, venit sponsus & re-
cedit vicissim, nunc consolationem afferens,
nunc universum statum nostrum in infirmi-
tate commutans, paulisper nos permittit gu-
stare, quàm suavis est; & antequam plene
sentiamus, se subtrahit, & ita quali alis expan-
sis supra nos volitans provocat nos ad vo-
landum.

Meritò proinde quærenti illum animæ re- Bern. fer.
sponderetur, *Altissimum posuisti refugium tuum.* 9. super
Neque

Beati qui habit. Neque enim sic Deum sitiens anima, aut cum Petro, ei in terreno monte facere tabernaculum, aut cum MARIA seinceps, eum tangere vult in terrâ, sed planè clamat: *Iuge dilecte mi, assimulare caprea, hinnuloq; cervorum.*

Ambr. de bono mortis cap. 5. Hortatur enim, ut fugiat sponsus, quia jam sequi potest etiam ipsa terrena fugientem. Dicit autem, *ut similis sit damule*, quæ evadit de retibus. Vult enim & ipsa fugere & evolare supramundum.

Beda in c. 8. Cant. *Assimulare caprea, hinnuloque cervorum in super montes aromatum;* multùm optat, & ac sup-
pliando prosequitur, sciens hanc sibi maxi-
mè in præsentî vitâ esse felicitatem; ut quia
continua visione non valet, saltem crebrâ e-
jus imitatione consoletur, quæ nimirum feli-
citas illis solum conceditur, qui contemptu
terrestrium & gaudiorum appetitu cœle-
stium, appellari spiritualium merentur mon-
tes aromatum. *Assimilatur enim caprea hinnu-
loque cervorum apparentibus super montes aro-
matum,* cùm rursus, ut opportunum ipse ju-
dicaverit, collatâ ibi luce sui præsidii, sive ob-
sidentia tentationum pericula tollit, seu con-
suetâ quæ subtraxisse videbatur, virtutum do-
na restituit: constat enim de nostrâ parvitate,
quia nequaquam uno atq; indissimili modo
semper orationum dulcedini insistere, lacry-
mas (vel pro reatus nostri conscientia, vel pro
desiderio patriæ cœlestis) fundere valeamus;
ita

LIBER TERTIVS. 449

nonnumquam multum conati, his
bonis nequeamus. Ac rursus aliquando,
etiam minus ipsi studentes, horum copiâ po-
temur. Quod, inde agitur, nisi nunc fugit
dilectus; nunc mentem nostram revisit.

Quis verò mihi hujus mutabilitatis refe- Bernar.
ret Sacramenta? quis mihi explicet ire & re- ferm. 75.
dire Verbi? numquid levitate utitur sponsus? in Cant.
sensu animæ, non motu verbi, ista fieri sen-
tia. is. Cum sentit gratiam, agnoscit præ-
sentiam; cum non, absentiam queritur, &
rursum præsentiam quarrit. sed fortè idèd
subtraxit sponsus, quo avidius revocaretur,
teneretur fortiùs? Nam & aliquando si nu-
labat se longiùs ire; non quia hoc vole-
bat, sed magis volebat audire: *Mane nobiscum. quo-
niam advesperascit.* Nunc verò constat in ani-
mâ fieri hujusmodi vicissitudines euntis &
redeuntis verbi, sicut ait: *Vado & venio ad
vos.* Item, *modicum & non videbitis me.* O
modicum & modicum! ô modicû longum!
Pie Domine, modicum dicis, quidd non vi-
demus te? salvum sit verbum Domini mei,
longum est; & multum valdè nimis.

Sed *fuge dilecte mi*, quia non possum adhuc Ansel. in
sociari tibi in thalamo sicut vis. c. 8. Cant.

O vocem dignam auditu dilecti! vocem Rupert.
de corde fideli & mente humili! hoc enim in ca. 8.
est, quod anima quævis fidelis & sapiens di- Cant.
cere consuevit: Domine non sum digna ut
intres

450 PIA DESIDERIA

intres sub tectum meum; non sum digna, ut in me ostendas frequens aliquod praeentiae vel visitationis tuae miraculum. *Euge*, inquam, *dilecte mi*, & saltus huiusmodi similes saltibus capreae aut hinnuli cervorum effice, non super me, sed super montes aronatum, super praecelsa merita sanctorum, atque perfectorum.

Aug. 10. Aliquando intromittis me in affectum mul-
confess. tum inulitatum introrsus, ac nescio ~~quid~~ in
cap. 49. dulcedinem; quae si perficiatur in me, nescio
quid erit, quod vita ista non erit; ~~quia~~ recido
in hac, ærumnolis ponderibus & resorbeor
solis; & teneor, & multum fleo, sed mul-
tum teneor.

August. Domine consolator meus; in hac vitâ re-
soliloq. nui consolari anima mea, ut digna habeatur
cap. 22. consolationibus æternis.

S. Eu. Recede à me: parumper; quoniam vasis hu-
in vitâ jus infirmitas terre non potest.
suâ.

SYLLABVS

LIBRI PRIMI.

GEMITVS

ANIMÆ POENITENTIS.

I.

A *Nihil mea desideravit te in nocte. Isaia. 26.*

II.

*Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea
à te non sunt abscondita. Psalm. 68.*

III.

*Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum,
sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa
mea. Psalm. 6.*

IV.

*Vide humilitatem meam, & laborem meum,
& dimitte universa delicta mea. Psalm. 24.*

V.

*Memento quæso quod sicut lutum feceris me,
& in pulverem reduces me. Iob. 10.*

VI.

*Peccavi: quid faciam tibi, o custos hominum?
quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7.*

F f

VII.

VII.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitrari me
inimicum tuum? Iob. 13.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis
fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte?
Hierem. 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, preoccupa-
verunt me laquei mortis. Psalm. 17.

X.

Non intres in iudicium cum servo tuo, quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Psalm. 142.

XI.

Non me demergat tempestas aquae, neque ab-
sorbeat me profundum. Psalm. 68.

XII.

Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas
me, & abscondas me, donec pertranseat furor
tuus? Iob. 14.

XIII.

Numquid non paucis diebus meorum finie-
tur brevis? dimitte ergo me ut plangam paululum
dolorem meum. Iob. 11.

XIV.

Vinam saperent, & intelligerent, ac novissima
providèrent. Deut. 32.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in ge-
mitibus. Psalm. 30.

SYLLABVS

LIBRI SECVNDI.

DESIDERIA

ANIMÆ SANCTÆ.

XVI.

Contrivit anima mea desiderare justificationes tuas. Psal. 118.

XVII.

Viam dirigantur viæ meæ ad custodiend. justificationes tuas. Psal. 118.

XVIII.

Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea. Psal. 16.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. Psal. 118.

XX.

Averte oculos meos ne videant vanitatē. Ps. 118.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar. Psal. 118.

XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, comoremur in villis. Cant. 7.

F f 2

XXIII.

XXIII.

Trabe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Cant. 1.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem matrem suam sugentem ubera matris meae, ut inveniam te foris, & deosculer te, & jam me nemo deficiat? Cant. 8.

XXV.

In lectulo meo, per noctes, quaesivi, quem diligit anima mea; quaesivi illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVI.

Sygam & circuibam civitatem; per vicos & plateas, quaerim quem diligit anima mea; quaesivi illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVII.

Num quem diligit anima mea, vidistis? paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

XXVIII.

Mihi autem adhaerere Deo bonum est; ponere in Domino Deo spem meam. Psal. 72.

XXIX.

Sub umbrâ illius, quem desideraveram, sedi. Cant. 2.

XXX.

Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra alienâ? Psal. 136.

SYLLABVS

LIBRI TERTII.

SVSPIRIA

ANIMÆ AMANTIS.

XXXI.

Ad iherosolymos, filie Ierusalem si inveneritis Dilectum meum, ut nunciatis ei, quia amore langueo. Cant. 5.

XXXII.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Cant. 2.

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies & inclinentur umbræ. Cant. 2.

XXXIV.

Ego dilecto meo, et ad me conversio ejus. Cant. 7.

XXXV.

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant. 5.

XXXVI.

Quid enim mihi est in Cælo, & quid colam super terram? Psal. 72.

Ff 3 XXXVII.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus mihi prolongatus
habitavi cum habitantibus Cedar, mihi
fuit anima mea! Psal. 115.

XXXVIII.

Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore
mortis huius? Rom. 7.

XXXIX.

Coartator est duobus, desiderium habens dissolvi
& esse cum CHRISTO. Philip. 1.

XXXX.

Educ de custodia animam meam, ad confitendum
tuo nomini tuo! Psal. 141.

XXXXI.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum,
ita desiderat anima mea ad te, Deus. Psal. 41.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?
Psal. 41.

XXXXIII.

Quis dabit mihi pennas sicut columbae, & volabo,
& requiescam? Psal. 54.

XXXXIV.

Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum;
concupiscit & deficit anima mea, in atriis Domini! Psal. 83.

XXXXV.

Fuge dilecte mi, & assimulare capreae, hinnuloque
cervorum, super montes aromatum. Cant. 3.

FINIS.

FLORENTIVS

DE

MONTMORENCY,

Præpositus Provincialis Societatis IESV per Flandro-Belgicam.

Cum Pia Desideria à P. Herma-
re Hugone Societatis IESV Sa-
cerdote conscripta, quatuor designati e-
iusdem Societatis Patres legerint proba-
rintque, potestate ab Admod. Reverendo
Patre nostro Mutio Vitellesco ad hoc
mihi factâ, ut typis excudantur, per-
mitto. In quorum fidem has litteras ma-
nu meâ subscriptas, officii mei sigillo mu-
nivi. Bruxellæ, 28. Aprilis Anno
1624.

Florentius de Montmorency.

APPROBATIO CENSORIS.

HÆc Pia Desideria, Gemitus & Su-
spira animæ Christianæ, Elegiis
Emblematis, & SS. Patrum scriptis
illustrata à R. P. Hermanno Hugone
Societatis IESV Presbytero, pererudi-
ta sunt & solida, atque perlucidam
semitam continent; quæ æterna Veri-
tas, & vera charitas, & chara æterni-
tas obtineatur, ab his qui in tenebris
& in umbrâ mortis sedent, ad dirigen-
dos pedes suos in viam pacis. Da-
tum Bruxellæ XI. Idus Novembris,
M. DC. XXIII.

*Henricus Smeyers S. Theologiæ Licen-
tiam, Scholasticus Bruxellensis, Libro-
rum Censor.*

15

كتاب

